

СТУДІЇ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ

ВИДАЮТЬ: ІВАН ОГІЄНКО ТА РОМАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ

КНИГА VIII

ПРОФ. ІВАН ОГІЄНКО

**УКРАЇНСЬКА
ЛІТЕРАТУРНА МОВА XVI-го СТ.
і
УКРАЇНСЬКИЙ КРЕХІВСЬКИЙ АПОСТОЛ**

ТОМ ДРУГИЙ

**ВИДАНО ЗА ДОПОМОГОЮ
МІНІСТЕРСТВА В.Р.іП.О.**

**ВАРШАВА
ДРУКАРНЯ СИНОДАЛЬНА, ЗИГМУНТОВСЬКА 13
1930**

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА:

С Л О В Н И К

УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ XVI-го ВІКУ

з Крехівського Апостола.

На закінчення праці своєї подаю Словника до Крехівського Апостола. Звичайно, Словник мій не охоплює цілого мовного матеріалу нашої пам'ятки, але я пильно вибрав з неї все, що тільки було в ній цікавого й цінного під якимсь поглядом. Мій Словник — це словник української літературної мови XVI-го віку, як знаємо її з найрізніщих пам'яток, переважно західно-українських; може служити цей Словник також і словником нашої актової мови того часу, бо ж різниця між ними зовсім не велика. Для вивчення української літературної мови XVI—XVII-го віків Словник Крехівського Апостола дає надзвичайно добру основну базу, яка охоплює цілу тодішню мову. Перекладчиком нашого Апостола була людина високоосвічена, тому його мова — це взагалі мова української інтелігенції XVI-го віку. Особливо цінним буде цей Словник для вивчення північно-й західно-української живої й літературної мови, бо ж дуже багато з його матеріалу позосталося на цих українських землях ще й досі.

До свого Словника вибрав я матеріал не тільки з самого цілого апостольського тексту, але й з тих численних пояснень, які маємо на марі'їнесах Крехівського Апостола. Пояснень цих так багато, що вони складають добру третину цілої пам'ятки; крім того, пояснення ці писано живою тодішньою українською літературною мовою і вони мають різнорідний, постійно дуже цінний словниковий матеріал.

Я пильнував подати такого Словника, щоби він був самостійним закінченим цілим не тільки словарного, але й граматично-стилістичного змісту; матерія-

лу для цього я давав стільки, щоби він всебічно висвітлював цілу історію того чи іншого слова; через те в Словнику подаю всі граматичні форми слова; все, що лише було цікавого й помітного з складні, все те також увійшло до Словника, так що й історик складні нашої мови знайде тут багатий матеріал; цікаві й помітні випадки словоуправління скрізь внесені до Словника. Взагалі я пильнував скласти такого Словника української літературної мови XVI-го віку на основі нашої пам'ятки, щоби з нього відразу можна було мати потрібну граматично-стилістичну довідку. Звичайно, усе цікаве з погляду синонімики та етимології слова увійшло також до мого Словника.

Дає мій Словник трохи матеріалу й для історії українського наголосу, а власне в тих випадках, коли в слові чергуються *н* з *е* та *я* з *е*: під наголосом маємо в нас *н*, *я*, а без наголосу *е* (див. про це в III частині в розділі про *н* та про *я*).

Цінність нашого Словника полягає ще й в тім, що кожне його слово можна було перевірити текстом церковно-слов'янським та польським. Пам'ятка наша перекладна, польський оригінал (Біблія 1563 р.) постійно був у мене під руками, і порівняння нашого перекладу з оригіналом кожний раз давало правдиве значіння того чи іншого слова, що з погляду, скажемо, семантики надзвичайно важливе. В Словнику дуже часто даю й польське слово, — беру його постійно з Біблії 1563 р., тримаючись правопису оригіналу. Звичайно, зазначаючи по певнім слові й його польську форму в оригіналі, не мав я на думці підкреслювати тим, ніби таке українське слово — то полонізм. Крім польського оригіналу, часто подаю я й відповідні слова з тексту церковно-слов'янського, переважно Біблії Остріжської 1581 р., але звичайно в сучасній церковно-слов'янській формі.

Підкреслюю до того, що Словник мій дає великий та цінний матеріал для українського богословського термінологічного Словника, для якого в нас ще нічого не зроблено.

Ми майже зовсім не маємо Словників з певних діб життя нашої мови; нехай же ця моя спроба Слов-

ника української літературної мови XVI-го віку, — цеб-то як раз доби повстання нової літературної української мови, — нехай він стане добрим початком для цього. Дуже багато слів з того матеріялу, який тут подаю, живі ще й сьогодні, і тому цей мій джерельний матеріял надзвичайно цінний як для історії так і для історичної діалектології нашої мови взагалі.

Щоби не ускладняти й не удорожчувати друку Словника, він друкується не церковно-слов'янським, але звичайним гражданським шрифтом, що ані трохи не відбивається на його науковій вартості; зрештою, видання гражданкою пам'яток XVI-го в., коли букви *а, н, ъ, ѿ, ѿ, і* і др. жадного фонетичного значіння не мали, звичайне в нашій науковій літературі¹. В Словнику я зробив такі відступлення від оригіналу:

1. Букви *а* та *н* передаю через *я*, *ѿ* через *от*, *ѿ* через *о*, *ъ* через *у*, а *і, і* або *і* через *і*. Буков цих в нашій пам'ятці уживається непослідовно.

2. Діакритичних знаків в нашій пам'ятці дуже мало і вживається їх непослідовно; в Словнику я їх не зазначаю.

3. Великих літер початкових та знаків розділових в оригіналі нема; в Словнику я вживаю їх по сучасних правилах.

4. Не часті в нашій пам'ятці титла я пороскривав, взявши в дужки те, що довелося додати.

5. Я вживаю в Словнику послідовно на початку слова та по голосній літери *є*; в оригіналі знаходимо це також досить послідовно, але не скрізь.

6. Мати на увазі, що в нашій пам'ятці не скрізь зазначається *є* по приголосній, а тому, напр., *трете*, *третього* і т. п. може бути й *трете*, *третього*.

7. В Крехівській Апостолі кінцева приголосна слова чи складу звичайно виноситься над рядок, причому *ь* по ній ніколи не ставиться; це проведено в КА надзвичайно послідовно, а тому виносні приголосні в моїм Словнику пишу звичайно в рядок, але

---

¹ Пор., напр., Хрестоматію при „Нариси з історії української мови“ А. Кримського, Київ, 1924 р., в котрій гражданкою видрукувано навіть пам'ятки XII—XV віків, що я вважаю зовсім нормальним.

м'яккі винесені приголосні скрізь зазначаю курсивним шрифтом, не ставлячи по них *ъ*, напр.; пи^{но}ст передаю *пилност* (цеб-то *пильность*), *хочу*^т — *хочут* (хочуть), *є*^{ст} — *єст* (єсть), — *мило*^{ст}ю *милостю* (може бути й *милостью*), *упока*^нє — *упованє* (може бути й *упованье*) і т. п. Не винесена кінцева приголосна слова чи складу легко пізнається тимъ, що по ній в оригіналі ставиться *ъ*, рідко *з*.

8. В оригіналі частіше нема *й*, звичайно маємо *и*, при чому це *и* майже постійно винесене; я пишу його в рядок як *й*.

9. Буква *и* оригіналу часто вживається й замість наших теперішніх *и* та *і*.

Коли по почтековім чорнім слові зазначено цифрою сторінку цього слова в пам'ятці, то це форма з оригіналу; в противнім разі це форма моя словникова.

Цифри в Словнику визначають сторінки Крехівського Апостола.

Граматичні скорочення: N називний відмінок, *nominativis*; G родовий, *genetivus*; D давальний, *dativus*; A причинний, *accusativus*, V кличний, *vocativus*; Ab орудний, *ablativus*; L місцевий, *locativus*. Цифра вгорі коло відмінку визначає число: 1—однина, 2—двійня і 3—множина; отже формула G³ визначає родовий множини, *genetivus pluralis*. Adv—прислівник, *adverbium*; Pr—час теперішній, *praesens*; Ft—час будучий, *futurum*; Imprt—приказовий спосіб, *imperativus*; Imprf—минулий недоконаний, *imperfectum*; Ao—аорист, *aoristum*. Цифра поруч дієслівної форми визначає особу, а цифра коло неї вгорі—число, напр. Pr 2³ визначає другу особу множини часу теперішнього.

А.

А—і: Встан а ходи 13. Встан а иди 42. Иди а возми 623. Гамуйтєся а спущайтєся на Бога 283. Встан а окрестися а омий грєхи свои 123. Узнайтєся а окреститєся 11. Тыи слова явне а яснє оказываются 111. Въ дивныи а страшныи покусы впадаютъ 591. Але: Згрєшили а не упамєтались 400. Ничого не маючи а все маєм 377. Хто вѣдетъ добро чинити, а не чинит, тому ест грѣх 172. Мов а не молчи 98. Было а нѣт 644.

Абм! („щоби“ тут нема). Нехай затменнє будутъ очи их, абы не видели 277. Даль ему Бог мѣч, абы чинилъ справедливости 33. Просили его, абы не выходил на рынок 106. Христос пришол, абы всимъ служилъ 343. Розказали им, абы не мовили (ЗАПРЕТНИША ИМЪ НЕ ГЛАГОЛАТИ) 27. Христос для того умер, абы грѣх в тѣли нашом одним разом зиницил, абы уже болшей не приходилъ 256. Стерєжѣтєся, абы вас хто не окрал 468. Старци абы были трезвы 535. Абы их карано 121. Абы навєки згинули 277. Абы нас сотона не искусил 386. Ещє учиню, абых отнял причину 393. Абых мѣл лиий пожиток 237, абых не уживал 402, абых не обтежил 366. Абисмы не мѣли 501. Заказуетъ, абыхмо ниших не судили 166. А так бы ся старати, абыхмо ся приподобали Пану 286. Бог нас тѣшитъ во всякомъ утиску, абыхмо и мы могли тѣшити 361.

Або. Церков або збор 651. Диявол або зводца 621. Его самого або хустки его хвалити мѣли 103. Або не вѣдаєте, иж закон пануетъ 258.

Авѡва то ест отецъ 264.

Авел 576, кров Авелева 585.

Авраам 166. 411. 521. 578, Авраама 248, D¹ Авраамови 31. 186. 249. 250. 411 і Аврааму 412, Авраму 558, Авраамови сыни 250.

Авторовъ G³ 593.

Аггелове N³ 179, G³ аггелов 585.

Агрипа 137, V¹ Агрипо 139. 140.

Аж. Мови аж до свитаня 109. До-

шли аж до неба 646. Будте вѣрныи аж до смерти 598. Спущено аж до земли 52. Почавши от часов Авраамовых аж до Христа 30. Седи на правнии, аж положу неприѣтели твои подножком ног твоих 546. Другіє змертвых не оживут, аж ся скончаютъ тисєча лѣт 654. Аж дотул 324. Аж до коньца 300. Аж до остаточного докончєня 447. Досигаєт аж до (ДАЖЕ ДО) роздєленя 554.

Азия 644, до Азѣи 29. 110, Азиі 105, уз [Азѣи 362, уз Азиі 110, азийскіє 146. 359; з Асиі 134, уз Асиі 104.

Анилла 360, Акилу 97 (виправлено: Аквилу).

Але. Того не наследуйте, што ест злого, але што ест доброго 226. Все ми волю, алеѣне все пожиточно 333. Не учинєамъ, але справедливостю 651.

Алєксандръ 581, Алєксандра 106, див. Олєксавдер.

Алєлуя то ест хвалѣте Пана 650. 651.

Алинути 461 (АЛКАТИ).

Алеа и омека 657. 594.

Ананія 125. 181, Ананьяш 125, див. Онанія.

Ангел, Ab.¹ ангелом 593. 635, D¹ ангелови 596-9. 604. 620 і ангелу 601. 602, N³ ангелове 189. 200. 267. 545. 596. 613. 615. 637. 640 і ангелы 230, G³ ангелов 545, [A³ ангели 586, Ab³ ангелы 58. 515. 602, о ангелох 545 і о аныгелєхъ 426.

Ані. Не жєдалъ золота ани серебра аны шат 112. Знаю, иж ес ани студєный ани гарачий 604. Собѣ клятвомъ прирєкли ани ести ани пити, ажбы его замордовали 128. Ани што доброго, ани злого учинили 269.

Антиохіи G¹ 61 і до Антиохѣи 61, во антиохѣйской 66.

Антихрест 211. 498. 619. 627, анытихрєста 599, D¹ антихрєстови 621. 631. 644, анытихрєстомъ 428, антихрєстовѣ G³ 498, анытихрєстовых 645.

Апєлювати. Он апєлювалъ (в польськѣмъ:

appelowal), аби захован был до августового розознаня 139. Апелует до цисара 135.

Аполосови D¹ 310.

Апостолюми D¹ 390, апостолюми N³ 21. 39. 281. 296. 326. 393. 416. 605, апостолюм G³ 97. 398, апостолюм D³ 5, Ab³ апостолюми 398, зъ апостолюми 1 і апостолюми 405, о апостолюмах 610.

Ареопаг—так называно ратушу атенский, который был на пагурку збудованъ 94; ку ареопагу 94.

Ареопагиста Деонисей бы 96.

Аргументъ 544, аргументовъ 593.

Аренъ. Порадку Ароновому 561.

Артикул. Наголовныйшого артикулу върн нашен 4.

Архирей: то ест жрец старший 30. Слова „старшим попом“ 126, „старших попов“ 142 перероблено на архирей. Архирею D¹ 126.

Архип. Рече Архипопу (треба: Архипу) 477.

Архионангонга 98.

Ареа 345, арфы 608.

Аспис 659, асписови 658.

Афинъ G³ 502, афинейский 94, з Атенов 494, атенский 84, атинове 94 (перероблено з аенинове), з Аени 93, з Аениов 97, в Аениох 93, ув Ате-
нох 487.

Ач (АЦЕ) есте о том обмышляи 460. Ач которымъ способом 265. Ач болшей вас милую, меньшей маю милости от вас 399. Бо ач есми тѣло не ест з вами, але умислом естесми з вами 468. Проси Бога, ачей тобѣ будет отпушенна мысль сердца твоего 41. Ач ся снило 262.

Ачмелвен 440.

Б.

Баал 276. Перед образом баалевым 276.

Бабце L¹ 522.

Бавятся речми телесными 263. Абых тебе болшей не бавил (СТЪЖАТИ) 131. Волоцуги жидове ся бавили заклинаем 103. З офѣраи ся бавили 332. Вы ся бавили злыми учинками 466. Иж бы с:

не бавили баснями 503. Науками ся непотребными бавили 104. Не помогли тым, которые ся ими бавили 587. Люде около тых тавмениц ся бавет 591. Бавечися жидовскими баснями 535. Непотребными ся речми бавечи 514. В том мѣсти бавечися (K'k, bawiac się, знаходачися) 40.

Бадач (сокопрошникъ, disquisitor, спорщик). Где ж мудрый, гдѣ навчител, где бадач (badacz) 301.

Балаама (БАЛААМА) сына Восоро-
вого 201.

Баламутень. За (антихрестом) стоят вси баламутѣ 631. Она вас была звѣтежила баламутяими своими 646. Баламутѣ русскіи 631.

Баламутными вымыслими 631.

Баламутства G¹ 617.

Балванови (ІДОЛА) оферовали жертву 36. Див. болван.

Балвохвалство (ІДОЛОСЛАВЖЕНІЕ) наспроснейшее 98. Див. болвохвалство.

Баньна (ФІАЛЪ). Выли баньку свою на землю 639. Сем банек 639. 642. 657. Банки N³ 608. Маючи каждый банки золотии 608. О банках вылитых 639.

Бараном (АГНЕЦЬ) 43. 608. Баранок их звѣтежит 644. Баранка непомазаного 180. Баранкови D¹ 634. Жону баранкову 657, кровю баранковою 616, баранковым 632.

Баснями змышленными бавечися 197. Бавечися жидовскими баснями 535. Обернуся на басни 539.

Бачити оттуля можем 34. Нехай каждый бачит як будет 307. Бачъ, што маєш чинити 124. Бачиши его (перероблено: на него) 547. Але бачте (КЛЮДИТЕ), жебы сее рослушенство в згоршенью не было 321. Бачте (КЛЮДИТЕ) ж брата 551. Так о собѣ держат вси слуги антихрестови, не бачечи (nie bacząc) на то, иж баранок можнейший ест 648. Што непристойного бачили 87. Див. обачити.

Бачність (baczność). Пасѣте стадо Христово, мавчи его на бачности 192. Тии речи мѣи на бачности 512. Маючи на бачности цѣа 592. Всѣ книги писма

светого з бачностю (z bacžnością) читаны быти мають 591.

Бедра (ЧРЕБЛА) оперезавши правдою 445.

Безводным потоки 201.

Безоцный (bezecny) 4. 9. Людем злым и безоцным 370. От безоцного жити ганебных людей выбавилъ 199. Антихрист безоцный 498.

Безперестани тебе споминаю в молитвах моих вдем и вночи 521. Вдень и вночи безперестани мовечи 606.

Безпрестанну; (НЕПРЕСТАННО) молятеся 494. Безпрестанку споминати вѣру вашу 482.

Безпеченство заклиначов 101. З усяким безпеченством (КО КЛАКОМЪ ДЕРЗНОКЕНІИ) 499.

Безпечне 75. 144. 562. 218.. Смотриже, жебы безпечне мешкал у вас 358. Абых о ней безпечне мовил 446.

Безпечност въ здоровю 145. Мир и безпечност 492. З безпечностю 445.

Безпечнѣйши N³ 624, безпечнейший 595, безпечнейшим 575.

Безрозмыслное уведенье за ледачи 76.

Безрозумным V³ 410, безрозумную 289.

Берег 152. 251, в берегу 114, по берегу 577. Так будет племя твое, яко песок берег моря 251.

Беременная (вагітна). Невѣста, будучи беременна, кричала 628. О невѣсте беременной, которую чигал смокъ 627. Нагле придетъ яко бол невѣсти беременное (КО ЧРЕКЪ ИМУЩЕЙ) 492.

Беремя каждый свое понесетъ 422. Откинувши всякое беремя 581. Не вложу на вас много беремени 600. Беремена N³ 80. 421. Не малы беремень 83. Вынаждала беременна незнающи 83. Одни других беременна носите 422.

Бериллус (КИРУЛАХ) 659.

Берница (БЕРНІКІА) 137. 139. 145.

Бесѣды гойным справовали жидове, забиты оеѣры Богу чинили 173. Стол, на котором бесѣды больваном справованы 325. На беседах 508.

Бесѣдуютъ 200.

Бѣстыя 632. 644. 651. Смок коруны

мают на головах, а бѣстыя на рогах 630. Махомет, таа бѣстыя 632. Тои бѣстыи 630. 633. 638. Злыи бѣстыи (ЗК'К'РІЕ) 533. Потопенье дву бѣстий 651.

Быдла нимоє. Если бы ся и быдла (ЗК'К'РЬ) доткнуло горы, то будетъ укаменовано 585. Иныѣе тѣло людское, а иныѣе тѣло быдлу 354. Яко быдлата нѣмы ся псуютъ 231. Быдлат G³ 588. Далеѣ не будутъ такіи оѣры, где бы быдла рѣзатъ 281.

Быдлачяя мудростъ 169.

Бынамней не уступили в покору 407 Бискупы римскіи 632.

Битѣ 396. Воиным вчинен от бити 120.

Бити, бѣю 329, бѣетъ 394, бѣетъ 582, бѣетелъ 170. Состена бито 96. Битого 125.

Быти, быть (бути, быть); быт 214. 247. 284. 320. 393. 512. 577. Повѣдаючи себе быти ким зацымъ 26. Ким я быти внимаестъ 70. Повѣдали его быти Богомъ 154. Розумѣйте себе быти умерлымъ 256. Твердить апостолство свое быти от Бога 406. Хотутъ быти богатыми 517. Див. буду. Был, быв (быв); 11, выслуханъ быв 555. Был ишол 197. Был утек 540. Допустилъ былъ 66. Был постановилъ 426. Давал был 101. Настал бы 26. Есми был умысли 362. Пашель былъ учонимъ 236. Был королемъ 555. Был княземъ и збавителемъ 26. Была порода 630. Пошла была 631. Имя было подано людямъ 18. Небо было отворено 627. Которымъ бо первой оповѣдено было 553. Серце его было напоено пелобожностью 41. Што о немъ написано было 71. Здыкованемъ приимовано было 511. Збавенье черезъ самого Пана оповѣдано было 547. Огнемъ досвѣтчено было 178. Што было увелбено, не с той стороны было увелбено 369. Было узолочено золотомъ 648. Были паметали 577. Были згрѣшили 551. Были пришли 57. 393. 408. Если быхъ ся моли 346. Если быхъ ся подобалъ 404. Слухалъ быхъ вис 98. Радъ быхъ еолковаль милости вашей 321. Былъ быхъ 404. Изъ быхъ былъ внайденъ 457. Быхмо чинили 538. Быхмо были

годи 368. Быхмо заведбали 547. А што быхмо до них непристойного бачили, жебыхмо их с того напоминали 287. Бысмо были вдячны 374.

Бытносьцю або истносьцю 545.

Бич. Чи годится быти бичми 124.

Бичованя дознали 581.

Бѣг (ЧЕЧЕНІЕ) есми скончили 530. Скончили бѣг свой 70. Жебы есте бѣг выконали 448. G¹ бѣгу 161. 259.

Бѣгати. Не бѣг або не бѣгав 407. Бѣгли 419. Бѣгачи 207. Imprt божѣте 329. Бѣгли (ЧЕЧАСТЕ) есте гараздъ 419.

Бѣда. Беда 231. 620, въ бедах 376.

Бѣдный а члвкъ 262.

Бѣлая голова (жінка). Молчане учтивост бѣлых голов (białych glow). 344. Не были бѣли головы затривожины 508. О вбирах в скромных строгах бѣлых голов 506.

Благословенство 609. Хотѣль одержати благословенство 581. Початок благословенства 16. Будет дѣдичом благословенства 269.

Благослови 332, благословѣмо 168, благословѣте 282. Который бы вам благослови (wam błogosławił) 16. Благослови ему 559. Тому благослови 560.

Блаженская мова (КЪСЛОКІЕ) 439.

Блажень. Непобожность блазнов 202.

Ближнего 164. 216. 343. 357. Милуй ближнего своего 285. Ближним 282 D³.

Близи́й ест знищема 566. Ближе́й к забавеню 558.

Близко Дамаску 45. Близко них 150. Был близко смерти 455.

Близнавця. Сталися блискавицы 627 642. 545.

Блуд (ЛЕСНЬ). Познаем духа блуду 217. Моц блуду 493. В блуде мештали 201. Уведени ганебным блудом 205. Блуды около справованя вечери светое 334.

Блудити. У вѣри блудите 94. Завсегды блудим сердцем 550. Не блудѣте 422. 355. Звѣзди блудачин 231, блудачин 186. Блудечи 307. Блудни у вѣре 528.

Навернул грѣшника от блудной дороги 175.

Блудница 580.

Блудность. Во блудности 174.

Блукались в овчих и в козих кожах 581.

Блюзненью D¹ 142.

Блюзнір (ХДЛНИК). Первей был блюзнѣрем 506.

Блюзнирское 630. Не чинет блюзнирского суду 200. Блюзнѣрских 30.

Блюзнерство 597 (ХЛА), блюзнѣрства 631, блюзнерства 630. 631, блюзнерству 631, в блюзнирстве 630.

Блюзнити (ХЛАНТИ). Предложенство блюзнити 235. Блюзнили люди ния божее 640. Люде блюзнили Бога 642. Блюзнечи против Моисея 29. Слово Божее не было блюзнено 536. Абы не были блюзнены 516.

Бо Димас (ДИМАСЪ КО) мя отпустил 531. Сынове, послушни будте родичов своих (słuchaćcie rodziców) во всем, бо то Пану мило 473. Сило бо жиды перевѣтеживалъ 100. Которым бо первей оповѣдено было 553.

Бог; D¹ звичайно Богу 51. 81. 94. 111. 220. 225. 251. 263. 273. 287. 343. 367. 456, рѣдко Богови 375; V¹ Боже 236. 310; L¹ в Богу 218. 221. 391. 471. 495. 511, о Богу 7. 237. 557, о Бозе 253, в Бози 218; N³ богове 76. 104. 324; G³ богов 824; D³ богом 329. 625.

Богатый 160. 597.

Богатства ваши погнили 172. 173. Богатства 467, богатств 462.

Богач, V⁴ богачове 172. Срокии суд Божий богачом 172.

Богобойный муж 122. Жовы богобойни 73. Розмовлял з людьми богобойни 93.

Бодець. У болгарском жало, а у польском бодець (гласа на слово остень, I Кор. 15¹⁶).

Бодучого духа 277.

Боевий. Берет подобенство от крутофиль боевых 329.

Бомая 209. 219. 237. 252. 268. 308. 489. 494. 537. 605. 659 (або божая 161. 215. 237. 288); G¹ божем 7. 275. 343;

Д¹ божой 74. 281, божей 361; А¹ бо-
жую 97. 192. 211. 344. 624; Аб¹ божею
220. 361. 363; божее 96. 164. 165. 220.
344. 467. 476. 536; божого 19. 43. 61.
196. 557, божого 177. 220; божому 40.
266, божему 26. 159. 195. 219; о бо-
жом 190; божих 114.

Божница (БОЖНИЦЕ, синагога). 3
божницы сотовины 603. Сут божницею
сотонною 548. Оповедают в божницах
81. І.¹ в божницѣ 97, в божницѣ 100:
G³ божниц 45

Бон. Толкнувши у бок 63.

Бозная 195, бозком 2, бозскою 188,
бозским 607.

Бозтво 237, бозтва 469.

Болван. D³ болваном 219. 599, о
болванех 324. Див. болвановѣ.

Болванохвалца. Был болванохвалцею
314. Абы ся есте не мешали з болвано-
хвалцами 313. До слова „болванохвал-
ца“ на ст. 315 така глоса другої руки:
„У болгарскомъ идолатри, а по влоску
идолатри“.

Болвохвалство (ІДВОЛОСЛЪЖЕНІЕ) 421.
471. Казни за болвохвалство 238. Бол-
вохвалства 35. Див. болвохвалство.

Болвохвалца (ІДВОЛОСЛЪЖИТЕЛЬ). Ко-
ждый болвохвалца не маєт дѣднства в
королевствѣ Христовомъ 440. Не буд-
те ж болвохвалцами 330. Оверами бол-
вохвалцов 323.

Болгарскій. У Скоринниномъ и в пол-
скомъ выкладъ по тотъ знакъ придано,
чого в старыхъ екземплярахъ болгарскихъ
(будо перше „словенскихъ“, але викре-
снено) не найдутся 263. „У болгар-
скомъ“, в розуміні в церковно-словян-
ськѣмъ, сотвѣ раз на маргінесахъ.

Болесть 657. Маю непереставяющую
болесть сердцу моему 268. N³ болесть
379. 508.

Болото (гразь). Правдивою припове-
стю посполите мовет: Свины омыта в
кал до болота 202.

Боль м. р. Нагле придетъ яко бѣла не-
вѣсты беременное 492. Тотъ бол 623.

Болшей (ПАЧЕ) 44. 127. 394. 395. 546.
Болшей сорока лѣтъ 19. Если послуга по-
топена хвалебна естъ, далеко болшей

послуга справедливости 369.

Болячна (язва). И болячили Бога для
болячокъ своихъ 611.

Борзое 451, в борзомъ 497.

Борзо (СКОРѢ, КСКОРѢ) 63. 136. 197
204. 497. 516. 593. 649. 661. Прийду бор-
зо до васъ 311. 454. 663. До мене борзо
пришолъ 531. Борзо послати до васъ 453.

Боронитися 550. 632. Писмомъ ся бо-
ронити 80. 630. Боронетъ себе и ураду
своего 388. Рг³ боронетъ 621. 613.
Боронячий 619, боронечи 486. Не боро-
нево приятелемъ его служити ему 134.
Не маєтъ быти боронень крестъ 57.

Боти. Резвезалъ ремень ботов (САНДУГЪ)
70.

Болзливый D³ 657.

Болзнь великая припадетъ на тыхъ
626. З болзною 190. 453. 509, в болзни
479.

Боятися. Кого жъ ся буду бояти 252.
Если хочемъ не боятися преложества,
чинимъ добре 284. Але ся бою 391, бою-
ся 415, боимся 552, боится 165. Если
чинити будешъ злое, бойся 284. Хвалѣ-
те Бога нашего вси слуги его, которые
ся его боятъ 651. Боялися 51. 150. 186.
408. 636, боечися 148. Ничего ся не
боячи 579. Простоту сердца Бога ся боя-
чи 474. Боюся о васъ 415.

Бракованье одвѣлъ 53. Нѣтъ бракова-
ня особъ у Бога 241. 444. О бракованью
169.

Бранувати. Богъ у узычанью своею
ласки ани особю ани часомъ не бракуе
407. Особю члвчю Богъ не бракуетъ 407.
Если особами бракуете, грѣхъ чините
164.

Брана (КРАТА, в польскѣмъ оригиналі
brana; чеськѣ brana, ворота; пізніше
з цього brama). Каждая брана з одной
перлы была (Апокал. 21²¹) 659. Два-
надесятъ бранъ 659. Див. брана.

Брат, D¹ брату 287, V¹ брате 47. 116.
122. 541. 542.

Брати, беремо 362, берѣте 173. 337,
беручи 178. 226. 338.

Братерство. Влучею братерства 11.

Братя 10. 48. 113. 360. 393. 448.
Братя скоро выпустили Павла 92. 3

братѣ 83. 449. 395; І)¹ братѣ 193. 221; А¹ братѣ 83. 476. 512; Аб¹ братѣ 82. 546. 548; о братѣ 385.

Бремя (вагітність). Ревека, заступивши в бремя (w brzemie), от одного ложа мѣла два сыны 269 (Рим. 9¹⁰).

Брежут абы брухи свои тучили 4Е6.

Бридитися Бридитися болваны 243. Милость ничим ся не брыдит 343. Брыдитися жиды 96. Брыдитеся злости 282. Стало, же ся тым учинком брыдили 380. Т.м. ся законом светым не брыдили 326.

Бридий. Грѣх брыди 238.

Брыдливыми сун 535. Чинит што брыдливого 660. Грѣх тым ся брыдливым (brzydliwszym) ставает 260.

Брияти 45. Трудно тобѣ ест противосна брыкати (wierzgać, прати) 142.

Бримити. Стался есми мѣдо бримачо 342.

Брона. Змѣри мѣсто и брони его 658. Маючи брон дванадцет 658. Брони его не будут замкнени 660. Див. брана.

Бронь (КРОНѦ). Взявши бронь правды 445.

Брюх (ЧРЕКО). Которых ест Бог брюх 458. Дя брюха своего губет 611. Брюхове ленны 535.

Будоване 431. 503. Будоване муру 659. Церков брала будованье 346. Рѣчи належат сполечному будованю 288. К будованю 333. Вы есте будованем божиим 307.

Будовини (АРХИТЕКТОНЪ) мудрый, заложил есми круит 307.

Будую твѣ речи 409. Все ми волюю, по не всѣ будуу 333. Милость будует (СОЗНАЕТЬ) 323. Сбор божиий будует 345. Иныи будует 307. Будуете 17. Будуются 342. Хто на том круите будовал 307. На чужом оудамевти не будоваль 292. Будуючи 282. Будуючи № 182, будуючи 16. О церквах, руками будовных 37.

Буд з народу, буд с поганов 639.

Буйный Почели быти буйны 514.

Бунт. Бо ся нам не годим чинити

бунтов 107. Из бунтованя 646.

Буря 149.

Бурда (бунт). Вчинил ес бурду (wzruszył burzkę, Діі 21²⁸) 120. Зрушил твѣ бурды 104.

Бурити. Саул бурил хрестян 39 Церков божую бурил 405. Вѣру бурил 406. Которыи бурет Ргз³ 456.

(Бути), буде 96. 167. 281. 284. 343. 370 385. 493. 632. 645. Буду ему Бог; а он ми будет сыном 657. Будете могли 613. Будмо послушными 551. 421, будете 173. 493; будучи 40. 252. 273. Буду вам за отца, а вы будете ми за сыны и дочки 378.

Буяти. Вы есте жили в роскошах на земли и буяли (buialiście) есте 173.

В.

В мене 143. Мешкал в них 97. В него увѣрено 628. Был в ласце в Бога 37. У них, в них 214. То ест в Христѣ, Бог у Христѣ 375. Див. у. Приименник, в з и наступного слова дае спелучення вы, напр.: выконіи (в Иконіи) 528, выных (в нных) 516, вынших 432, выстлевіе 71, высусе (в Иисусе) 299. 437, выюден 516.

Вавилон, Вавилону 36. 638. 643. 645. Ваги мѣл в рудѣ своей 610. Векуистую вагу (wagę) слова 373.

Вагаючися в сумненью 409.

Вада и недостаток з них одиан будет 656.

Вадити. Свѣтлост вадит очом хворым 625. Вадца вадил (WKLAKĘCIAŁ, oskarżał, Апок. 12¹⁰) перед Богом нашим в день и в ночи 629. Абы твѣ, што вадет (KŁAKĘCIŹ'Ń, źle mówią, 1 Петр. 3¹⁶) на вас, завстыдвалися 188. Уарѣл их вадляхся (ГМЖУШЫМСЯ, wadzące się, Діі 7²⁶) 34. Тот, который тепер заважаєт, будет вадити, покол будет вынят с посреду 498.

Вадца (KŁAKĘCZĄCY, oskarżyciel, Апок. 12¹⁰) брати нашей ест снине 629.

Вамити. В Христѣ Ісусе обрезаєт ничего не важит 419. Болей важит

одеи ден 286. Нехай собѣ его никто легче не важит 358. Не важ легче дару 512. Тот грош важил за три гроши 611. Собѣ ни за што важили урад его 390 Люде важеть 302. 619. Важте 479.

Вамний. Откамене жидовь важно было 278. Важнейшаа 319, важнейшого 308.

Вазнь (wasń). Пѣкоторыи з вазни (z wasńi, (ЎРКЕНІА) Христа оповедают не счире 449.

Валы (KWAŁNY) окрутныи морскіи 231. Валах. У грецкым стоиѣ євнух, што ся розумееть рѣзанецъ то єсть валах 42.

Вальна (KRAŃ walka). Прикрая валка з душою тѣлу 258. Зброя валки нашей не єсть телесна 389. Не маєм валки против крови 444. Ирод умыслил поднести валку 65. Веди запню валку вѣрн 518.

Вальчати (walczyć, воувати) против Бога 389. 293. 651 Буду вальчати (KRAŃ COГКОРЮ) 599. Хто может з нею вальчати 631. 582 614 Не подлуг тѣла вальчим 389. Вѣстєся и вальчєся (КОРЕГЕ) 170. Шод, абы вальчили з другими 630. Вальчил єсми добрую валку 530. Єсми в Єєєє явераты вальчили 354. Михайль и ангелове его вальчили сьмоком, а смок теж вальчил на аьгелы его 628. Вальчєчи против греха 582.

Варнава, глоса: то єсть сын присяги або отпочинєня 4.

Вбываєтся. Который ся вбиваєтъ в чужии рєчи 191.

Вбийца. Пристоит епископу быти—не п'ница, не вбийца 508.

Вбір (ubір). О вбїрах и скромных строех бѣлыхъ головъ 506. Див. убір.

Вбогий 604. Гости вбогїе в дом свой приїмовала 513. Див. убогий.

Вгрунтувати (ugruntować). Нехай нас умоцнїть и вгрунтуєтъ 193. Див. угрунтувати.

Вдаватися. Вдаются в рєзмовы 349. И вдалися дорогою Балаама 201. Абы ся не вдавали в споры 525. Вдавнїся 230. Див. удатися.

Вдавленныи и крови 117.

Вдарит 616, вдарена 618.

Вдячный Богу 288. То єсть рєч вдяч-

ная 184. Абы была оѣбра поганов вдячна 291. То єсть вдячно (ОУГОДНО) у Бога 184. 440. Не муг ничого справити вдячным 72. За вдячную рѣч собѣ мають 260. Оѣбру приємную и вдячную 462. Будте вдячны 473. Были вдячны Богу 51. Рѣчи вдячными чиним 215. Проч отнїти, бисмо єму были вдячными 374. Нас вдячными учини 426. Вдячне нас принали брата 116. Вдячне приїмовати утиски 160.

Вдячност дал єму 32. Будут мѣти вдячност 7.

Вѣдже (OУKW, wszakże) 131. 164. 526. 632. А вѣдже будет збавєнь 508.

Вѣдє (wedle) обычаю 117. Вѣдє учинку 180. Вѣдє Бога 190. 380. Вѣдє паукы 278. Вѣдє старыхъ обычаєв 326. Вѣдє рады 426. Вѣдє євангєліи 524.

Везєньє (OУZY wїezienie) Павлово 115. 396. 449 477. Терпѣль везєньє яко злочинца 524. Петр подаи до везєня 62. Вязучи и даючи до везєня 121. Везєня мои для Христа значны. L' у везєни 135. 448. 475. 541, у везєню 377. 395, у везєню 138. 541.

Вєзлися (ПАУХХ') ближей мимо Крїт 148. Потом Павел, пожєкгнавшїся з браїєю, вѣзся (ЎПАУ) до Сїрїи 99.

Вєлїицєнь. По'вєлицє дни 63.

Вєлїицє (МНОЖЕСТКО) 577. 612. Незлїицєна вєлїицє грєхов 253. З вєлїицєсти незлїицєной 272. На вєлїицєсти люду 105.

Вєльми 9. 167. 223. 225. 356. 360. 399. 455. 486. 488. 505. 546. 618. 627. Был вєлєи вєлєикий 22. Вєлєи мало 272. 618. Вєлєи далеко 285. Многo вєлєи сплєхч 338. Вєлєи хорошиѣ 414. Вєлєи потреба 632.

Вєльможний. От вєльможное хвалы 197. Вєльможност 593. Збавитєлю нашему хвала и вєльможност (КЕАНЧІЄ) 233.

Вєндрувати. Слово грецкое значить вєндроват (wєdrować), яко бы хотѣль рєчи—на том свѣти вєндруєм 374.

Вєрем'є. Не ваша рєч знати часы и вєремена (АКТА, chwile, Дїп 1') 2.

Вєрєщати. Исаия вєрєщит (КОПІЄТЬ,

woła) о Израили 271. Люд верещал 66. Выволокли Язона, верещечи 92.

Вернулся есмь до Дамаску 405. Вернуло море умерших 656. Вернулись з Ерусалима 66. Вернемся 84. Вернувшись 25.

Весь див. увесь. Вес 90. 118. 420, о всем 132, о всямъ 389, во всям 117, на всям 117. Судити буде всяй земли 96. Противни сѹт всяй оказѣи 587. По всей 95. 73. 105. 143. 270, по всѣй зем-ли 5. N³ A³ вси 24. 89. 95. 97. 100. 102. 112. 114. 116. 117. 121. 139. 141. 142. 145. 149. 151. 167. 186. 192. 195. 203. 204. 211. 215. 221. 223. 232. 236. 245. 246. 247. 253. 254. 265. 269. 269. 275. 280. 281. 287. 283. 290. 294. 300. 305. 303. 318. 323. 324. 327. 329. 330. 331. 335. 340-2. 347. 348. 351. 352. 356. 360. 368. 370. 372. 375. 376. 381. 402. 403. 411. 414. 426. 428. 429. 433. 436. 433. 440. 444. 445. 454. 459. 462. 465. 468—70. 475. 492. 493. 506. 507. 518. 519. 523. 525. 531. 532. 535. 539. 546. 548. 551. 581. 592. 600. 607. 609. 615. 612. 633. 635. 638. 646. 648. 649. 650. 651. 657, всѣ 11 24. 177. 253. 232. 375. 545. 612. 643. 653; G³ A³ L³ всих 42. 50. 57. 103. 106. 110. 111. 118. 122. 123. 142. 151. 153. 184. 195. 221. 226. 229. 232. 236. 247. 254. 290. 296. 304. 320. 324. 523. 311. 347. 350. 351. 365. 366. 375. 380. 384. 388. 411. 414. 422. 435. 436. 445. 447—9. 462. 465. 468. 482. 490. 494—6. 498. 506. 507. 511. 517. 528. 534. 536. 559. 585. 589. 611. 614. 616. 645, всѣх 46. 84. 102. 190. 205. 209. 240. 267. 395. 448. 500. 545. 548. 650. 653, всех 44. 160. 212. 267. 339. 349. 353. 387. 435 461; Ab¹ L¹ D³ всем 82. 90. 95. 96. 117. 131. 247. 274. 284. 311. 328. 350. 377. 400. 426. 433. 447. 465. 486. 494. 531. 537. 538. 574. 595. 623. 652, всѣм 56. 70. 89. 90. 153. 250. 297. 365, всем 96; Ab³ во всеми 360. 512. 583, во всѣми 104. 150. 190. 236-7. 268. 280. 283. 360. 450. 454. 462. 506. 547.

Веселитися. Будѹт ся веселити з них и радоватися 623. Ся веселимо 488.

Веселѣмояся и радуѣмояся 651. Веселѣ-теса 290. 460. 629. Веселѣтеса с тими, которые ся веселит 282. Веселачися 282.

Веселье (радость) 421. 459. 486. 651. Веселье нехай ся обернет в жалост 171. Пришло веселе баранково 651. G¹ веселя 488. 650; з веселем 379. 483. 487. З веселем пришло к вам 293. Зо всяким веселем 455.

Весполои (spolu) 581. 106. Тѣшатся весполок Богом 85. Вси есте пришли весполок (spolu) з нами 139. З ним весполок седѣли 145 Напоминает, абы ся миловали весполок 289. Жидове весполок с поганы 278. Все згромажене весполок зошло 347. Вси речи весполок подпомагают к доброму 266. Мають уси чинити весполок 174. Див. весполок.

Вести. Вил много влзнев пойманных 435. Живот мой, который есмь вѣль (viv) от молодости 141. Моисей люд вѣль 550. Вели до Дамаску 46.

Вечера. Сходитеса для уживана вечера панское 336. 107. Каждый свое вечеру наперед уживает 336. Зберѣтеса на вечеру 652. На вечеру званы 651. 330. По вечерах 337.

Вечерати буду з ним 604.

Вечор. Бо вже был вечер 16.

Виды (wzdy, протѣ). Много есте члюнков, а вѣдм одно тѣло 341. А вѣдм не через то естесми усправедливлен 309. А вѣдм так 230.

Вже (часто по голоснім звуцѣ) 15. 52. 54. 164. 202. 211. 256. 315. 316. 368. 388. 400. 413. 414. 424. 436. 438. 457. 458. 460. 469. 483. 487. 197. 493. 526. 529. 530. 552. 553. 570. 572. 623. 631. 632. 639. 649. 655. 657. Уже есте насычени, вже убогачени 310. Во вже 16. 251. 385. 514. 575. 662, и вже 118. 147. 216, коли вже 23. 118. 145. 152. 313, ото вже 25, ему вже 135, тѣло вже 251, давно вже 229, то вже 276, живу вже 409, для того вже 415, вѣра вже 414, не вже 542, есно вже 614. Тепер вже 261. 292. 366. 375. Див. уже

Взгляд (wzгляд) маючи на голни слова болей, ніжши на саму реч 394.

Болший тут маєт взгляд на пожитки 564. Взыглом нашим 545. Двоикой на- городе взыглом оных 515.

Взгорнал нинны 323.

Вздохати. Не вздыхайте 173. То чи- нили вздыхаючи 588.

Взывают Пана с чистого сердца 526. Взываючи 610. Взываючому 251. Взн- ваючи имени памского (imienia Паі- skiego) 123.

Взолочена золотом была тая невіста 643. Див. узолотити.

Взор (ВБРАЗ) з них брали 482. Нас маєте за взор 458. Берѣте взор 173. Взор, подіе которого ся справова- ти маєм 257. Самого себе став взором добрых учинков 536. Был взором тым 505. Есте были взорни всем 483. Яко взор 257. Взур греху 253.

Взростити. Я насади, Бог взрости 306.

Взрушили увес люд 118.

Взял люде 80, взял 892. 393. 489, взялиши 489, взятых 607; взяла 577, взе- ли 109. 180. Возмет заплату 307. Оз- мут моц 644. Imprt озмѣте 445. Див. узяти.

Взяти G¹ 461.

Выбавен от аггд 62. Есмо были вы- бавени 500. 259. 527.

Выбавене от закона 262.

Выбавителем послал 35.

Выбавити их 35. Хотечи выбавити Павла 145. Выбавлю с часу покуси 603. Хто мя выбавит от тѣла смерти сей 262. Бог нас выбавит с трудностей 187. Выбавляет нас от гнѣву пришлого 483. От смерти выбавил нас и выбав- ляет и еще выбавит 363. Выдал себе самого, аби нас выбавил 537. Выбавил мя Пан от всякого учинку злого 532.

Выбігчи. Жекаре хотѣли як бы вы- бегчи с корабля 150.

Выбрал вас Бог от початку 499.

Выбраны N³ 277. 472. 645, выбра- ны 593. Поздороете Рува, избраного в Пану 295. Бог выбранных своих хочеть мѣти 66. Выбранным Божиим (гріхи) ест брыдн 238. Ангелы выбранными 515.

Выбрачье трывалое 196. Выбраче 196.

425. Порадок выбравья 266. Подлуг выбравья 276. Подлуг выбрамя 269.

Выведавши слушноя справы, мѣл што писати 140. Тот, который выведуется серць 266. Абы ся выведал, што ся у вас дѣет 475. Есте хотѣли выведати о тых речах 127.

Вывернути хочут Евангелію 401. Чи недовѣрство их вѣру божю вывер- нуло 244.

Вывести Христа з мертвых 273. Вы- водечи 157. 274. Вывел 120.

Вывышаєт 463. Абы вас (Бог) часу навежема своего вывыши 193. Вывышон (КОЗКЕЛЧИНТЦА) заче будет Христос 450. Зацностю обявєма не был вывы- шон 397. Будем у вас вывышени (КЕ- ЛИЧАТИЦА) 391.

Выводы суждобри 27. Учили збыточ- ными выводами 307.

Выводили вон с церкви 118. Выво- лочечи 39.

Выверочають и бурет науку Христо- ву 456.

Выганяет 226, выганяют 311. Свои пророки и нас выгнали 486. Гываем вы- ганяны, але не гинем 371. Выжен слу- жебницу и сына ея 448.

Выгнане, в выгнани 594.

Выгладивши обыходы, которыми есмо перед тым были обвязаны 469.

Выгубил сем народов из землѣ Хана- нейской 69.

Выдавци (ПРЕДАТЕЛЕ) вы есте и за- бийци 37.

Выдано мя на смерть 454.

Выдержати может спротивенство своих непрителей 98.

Выдираю D¹ 201.

Выдирают 611.

Видити 104. 595, видети 236. 355, ви- дет 448. 489 Inf.; вижу 38. 94; видиш 504. Для чого ся вам видит рѣч труд- ная 141. Видим 548, видите 14; Pr 3³ видит 341. 639; видѣл 213. 661, видел 45; видѣли 179. 641, видели 154; виде- чи 13. 157. 199. 449; Imprt. видѣте 105. Виделося нам за реч налепшую 87.

Видєне 374. 585, видєне 593; у ви- деми 51. 98.

Виненъ 605, вижене 86; L¹ у виженю 621.

Вызволени их 22.

Вызволити с того скажева 265. Милосерде Божее нас вызволяет от потопения законного 165. 273. Был вызволен от небезпечества 363.

Вызнавати 290. Буду визнавати (испоукѣмъ) имя его 602. Явие визнавати вѣры 289. Не хотячи звѣрхности жадной визнавати над собою 284. Вызнавает 216. Вызнаваем 208. Вызнавают (испоукѣдаютъ) 46. 216. 274. 610. Его смеле признають 22. Вызнавали 453. Напоминает, абы его признавали 195. 632. Вызнаючи 348. Овоцъ признающихъ имя его 588.

Вызнавца. Который еси ест поставлен признавцею 522. Вызнавцовъ 610. 641.

Вызнанье 59, визнаие (испоукѣданіе) 518. Держимо тое визнаие 554. Таа молитва их замыкала в собѣ визнаие вѣры их 89. Вчини доброе визнаие перецъ многими свѣтками 518. Вызнаие падѣи 573. Вызнаю вѣры 601.

Выймѣте 314 Imprt. Все, жадного не выимуючи 284. Выймуючи тебе от людей 143.

Выкинена 247. 624. Был выкиненъ для грѣху 366. Его потом выкинено 33. Imprt. выкии 624.

Выклад писмъ свѣтыхъ 611. Маеи выклад 547. У гречкомъ выклади стоитъ 87. Доситъ выклады въ тексте 548. У Скорвяномъ и в полскомъ выкладъ (перекладъ) по тотъ знакъ придано 263.

Выкладане 348. Дар выкладаи 339. Къ выкладу 556.

Выкладати ласкѣи того вѣрша не потреба 238. Оден нехай выкладаетъ 348 Исусъ естъ правдивымъ Месияшемъ, што ся выкладаетъ помазаньемъ або Христомъ 219. Ермана з влоского языка выкладася (sic!) сестрична 295. То е мѣстце розмаите выкладають 286. Чи вси выкладають (сказѣють) 342.

Выкладач. Если бы выкладача (сказатель, wykładacz) не было, нехай тотъ молчитъ в церкви, который обучи языкъ

комъ мовитъ 348. Выкладачов писма 611.

Вымонати 479. Есте бѣгъ вымонали 448. Въконуваючи бѣгъ живота добожного 362.

Выкручуваеи писма къ затратеи своему 205.

Выламоватися. Не маеи ся выламовати (się wyładować) с того 193.

Вылиите Impr. 639. Естъ вылита 252.

Вылите. Чини вылите крови 579.

Выличаетъ обмовы и потвар 244.

Вылуваючи (прельциаюче, wyludzaiąc) души нестатечныхъ 201.

Вилупити. Дали бы есте ми вилупивши (изкертѣкши, wylupiwszy) очи ваши 416.

Вылучиваетъ 557. Вылучимся отъ людей непобожныхъ 338. Вылучи ученики 102.

Вымазати. Не вымажу (умыти). имени его с книжъ живота 602.

Вимисли. Людскихъ вымысловъ 612. 467. 469. Удалися за земскими вымысли 612. 646.

Вымыслители злости 239.

Вымова. Абы Богъ нашъ намъ отвори двери къ вымове (слова), жебы есмо мовили таемници Христовы 475. Непришолъ еси з задною вымовою 303.

Вимовити. Абы вымовитъ мѣлъ 397. Коли то вымовилъ, уснулъ 38.

Вимовитися (кѣти безѣукѣтнѣмъ). Абы они вимовитися не могли (aby oni nie mieli wymowki, Рим. 1²⁰) 238. Не вимовляеи, але свѣтитъ 261. Вимовляеи яко бы шидечи 126.

Вимовна, вимовки 55. Жадной вимовки (безѣукѣтенъ) не маеи 240. Жадной вимовки мѣти не могутъ 97. Отнялъ людямъ всякую вимовку 240.

Вимовляти. Чи олитъ вимовляеи, жебы есмо вамъ вимовляли (откѣтъ камъ ткоримъ 2 Кор. 12¹⁹). Вимовляючи грехи (wymawiając grzechy) 440. Даетъ гойне, а не вимовляетъ 160.

Вимовний. Былъ наученный и вимовни 100. Члвкъ вимовный (словакесенъ, красномовный) и навченый в писмѣ 100.

Вимовляи (відмовляючи). З великомъ

охогою, а не з болзнью або вымовняєм узичили убогим 382.

Вымолочувати. Голови, вымолочува-
чому збожжю, не завяжем губы 515.

Вымишляти. Перед Богом свѣтчу, иж
не вымишляю (НЕ ЛГЪ) 405.

Вина лкая 136. Жадное вины не зло-
жили на него 138.

Вынайдовал беременна незносни 33.

Винослий. Заказует тут вынеслого
умислу межю людьми (zakazuie tu wy-
stępkę pospolitego) 167.

Винная (КИНОГРАДНА) лоза 168.

Винный каран бывает 253. Винен
(ДОЛЖЕН) ест увес закон выполнить
419. Винен тѣлу 337. Што винен тобѣ,
мнѣ причитай 512. Винен всего 164.
Виня (ДОЛЖЕН, повинен) оверовати
за грехи 555. Был выпень смерти 258.
Не чуюся ни в чом винным 309. Не
будте никому ни чим винни 285. Есмо
винни души свои класти 215. Был за-
ком, через которого проступки сталися
винни 253. Оцного проступком вси лю-
де сталися винни 254. Винни потопень:
2:4.

Винница (КИНОГРАДЪ). Збирал винни-
цы земскіи 637. Кто ж салил винницу,
а овоцов не поживает 326.

Выносятся (ПРЕКОЗНОСИ) над
всякого 497. Не вынося ж Imprt. 278.
Виношovali 24.

Винуватити (winować). Винует сво-
их непріателей 30. 396. Не означит
вчинку, в чом его винуют 140. Винуют
их 25. Не притса, иж его вчинили рѣ-
чи винуют (winują) 126. Винуютчи
(оукорм) их 565.

Винял 64. Рѣчи суг винати з ужи-
ванья 268.

Выображенъ 218. 356. 540 (ШЕРАЗЪ).
Подобны выobraженью божему 195. Абы
ся стали подобными выobraженю сына
его 266. Будучи выobraженем (wygażo-
nym obrazem) постати его 545.

Выписанъ 545.

Выпытавши о всем 132.

Виплавити. Золото значит слово божее
широе, которое огнем духа светого до-
бре виплавлено 604.

Випливиши. Радили, абы вляни позаби-
вали, жеби который выпливиши не уте-
152.

Выполнене, у выполненю 426.

Вывонити, -ся. Коли ся выполнит
тисеча лѣт 655. Абы ся выполнили сло-
ва божіи 645. Право закона было вы-
полнено 263.

Виправити. Иосиф, виправивши пос-
лы, привел увес народ 32.

Випростувати. Нехай випростует до-
рогу нашу 488.

Випущати. Оден сток не может соло-
ной и солодкой воды випущати 168. Вн-
пущает 689. Випущон 145. 589.

Вырозуменье 7, вырозумене 432 (РА-
ЗУМЪ). Пан нехай тобѣ даст во всем
вырозумене 524. Трудным ко вырозу-
мену 205. В церкви волю пяти слов вы-
розуменем повѣдати, жеби других на-
вчил 347.

Вырозумити. Абы мы есте вырозуми-
ти могли 257.

Вырон. Мѣли есмо вырок смерти 362.
Выроки божіи 637. Выроков Г³ 639.

Высвободил 262, высвобождает 125,
высвобоженіи 257 265. Дняне ся высво-
божает 125.

Выснатовали наперед 152.

Выславил 14. Которых усправедливил,
тых и выславил 266. Выславивши 195.

Выслуhati. Чого просили, выслушает
нас 221. Выслухай мене 141. Часу при-
емного выслушал есми тебе 376. Вы-
слуханъ ест 555, выслухана 55.

Высоколетаячий 606.

Высокоет 389. 434. 659.

Высоп (ШЕПРОКЪ, wysop). То был
высоп, который зовут Милита 158. Там
были села князети того выспу 154. Впа-
ли на мѣстце выспу (КЪ МѣСТУ ИСПО-
НОЕ) 152. Есмо приѣхали къ якому-
лому выспови 148. Корабль зимовал на
том выспе 154. L¹ на выспех 622.

Выспа (ШЕПРОКЪ, wyspa). Вся-
кая выспа утекла 642. Был есми на вы-
спе, которую зовут Патмос 594. Выспы
з мѣстцы своих ся порушили 612. L¹ на
которой выспы 150, на выспе 154.

Вистерегане; к вистереганю 537.

Выстерегати. Пильне их выстерегати, абы ся стерегли лакомства 112. От фалшивых учителей ся выстерегали 223. Напоминаетъ, жебы ся блавохваляства выстерегали 330. Выстерегаючися того, абы вас хто не ганил 384.

Выстреливъ (wysztzelit) слово свое 610.

Выступон (występek, прѣстѣплєнїе). Хот в синех божих сѣм выступки и недостатки, однак у них грех не пануєт 214. Г³ выступков 413. 568. Вниа з одного выступку (wystętku) 254.

Вышла вода 641.

Вытратити их до крунѣту 33. Погинули от того, который вытратилъ всих (ПОГИБОША Ꙗ КСЕГѢИТЕЛАМЪ) 391.

Витривати. Они не витривали (НЕ ПРЕЖЫША) в оном моем перемирю 565.

Вытягаст 318, витегал 399. Вытегнувши котвы 152. Вытегнувши ругу 140.

Витати. Боже, дай то, абы были витати (ВѢЩАЧЕНИ), которые вас непокоят 420. И ты будешъ витет 278.

Выхваляне Аполосово 96.

Выхваляю поганом службу мою 277.

Выховала его собѣ за сына 83; выхованы 422. Выховаетъ (ПИТАЕТЬ) тѣло 422. Выховайте (дѣти) в науце Панской 443; выховываючи 508, выховываючися 511.

Выховане мѣти з накладу церковного 826.

Выходячую 660. Три духи выходячих 641.

Вихор 339, до вихру 584.

Вихроватый. Всталъ противный вѣтръ вихроватый (ВѢТРЕНЪ) 143.

Вицвичити. Абы могли вицвичити (ДА ОУЧѢКОМУДРАТЬ) молодыхъ 536. Вицвичон 120. Серце милое вицвиченое (НАУЧЕНО) к выдираню 201. Абы вицвичовым 407.

Вышний 417. Вышнихъ итѣте 371. Поп Бога вышнего 559.

Вишпигувати. Вкрадалься, жебы вышпековали (wyszpiegowali, СОГЛАДАТИ) волности наши 407.

Вышшей 16. 334. 532. 552. Который ся стал вышшей небесъ 563.

Вѣдати 94. 509. 593, вѣдаю 144, вѣдаемо 256, вѣдаєте 56. 104. 327. 500, вѣдаєте 484, вѣдали 101. 433. 448, вѣдаючи 10. 167. 251. 253. 509. Не мѣли вѣдати сєи таємници 279. Сам добре вѣдаєтъ 137. Бог только вѣдаєтъ 613. Теперъ вѣдаєте (КѢКСТЕ), што перешкожаєтъ 498. Єсмо терпѣли, якъ вѣдаєте 484. Вѣдали о моихъ рєчахъ 446.

Вѣдомий. Богъ стался вѣдомымъ в тѣлє 510. Єсте вѣдоми досвѣченєны 454.

Вѣдомост 415. 639. Вѣдомоѣ (РАЗУМЪ) надыхаетъ 323. О томъ вѣдомост мѣемъ 323

Вѣи, вѣку 81. 252, отъ вѣку 15.467, до вѣку 592, на чєки вековъ 626. 655, на веки векомъ 190. 462. 532. Описуєтъ, што ся мѣло стати вѣковъ пришедшихъ 593. Передъ вѣки постановить 607. L³ в вѣкахъ 432.

Вѣко милосердѣя (ΑΙΤΑΡΗ, wiekø miłosierdzia, Жид. 9⁵) 566.

Вѣконуваючи 362, днєв. виконати.

Вѣра, G¹ вѣри 74. 177. 273, вѣры 286. 409; D¹ к вѣри 141, к вѣре 549, к вѣри 639; L¹ о вѣри 135. 487, о вѣре 229, у вѣри 94. 178. 401. 410. 503. 506, у вѣре 323. 508, в вѣре 74.

Вѣрити, вѣру 44. 336, вѣриши 144, вѣримо 256. 552, Pr³ вѣрєтъ 165. 247. 262. 347. 413. 634, вѣрачихъ 61, вѣрєчимъ 249; Imp^{rt}. вѣр 89, вѣрте 216; вѣрѣи 364. Вѣру всему, што в законѣ єстъ написано. Вѣру Богу, же такъ будетъ 150.

Вѣрний; верный 475, вѣрное 85, вѣрнымъ 475. 41, вѣрною 87; N³ вѣрными 342. 426. 615. 660; вѣрныхъ 630, верныхъ 630. 656; верными 41. Вѣрней Adv. 282, вѣрне 225. 593.

Вѣрувати; вѣруєш 165. 144, вѣрующими 302, вѣрующему 237.

Вѣрш; G¹ вѣршу 11; L¹ у вѣршу 334. 621. 630. Омылка у вѣршу 326.

Вѣст пришла 118.

Вѣтви. Єсли корєнь святъ, то и вѣтви 278.

Вѣтки. Не хвалился надъ вѣтки 278. Нѣкоторые вѣтки стлємались 278. Богъ прирєжєнныхъ вѣтокъ не пощади 278.

Вѣтеръ 148. 613, отъ вѣтру 160. 201.

612, D¹ вѣтрови 148; [N³ вѣтры 146.
231 Пустивши корабль за вѣтром 149.

Вѣтрила несли 148.

Вѣчный 221. 222, вечное 499, вечно 279, вечного 80. 214. 215. 655, вѣчному 279. 362. 505, вечному 505, вѣчным 496, вѣчною 428, в вѣчном 660, в вечном 254, вѣчными 280; Adv. вѣчно 542. 572.

Вѣщего дух мѣла 87. Павел не дбае
о хвалѣ невѣсты вѣщон (wieszczey) 85.

Вѣял вѣтръ 613. Есмо вже не были
дѣтми вѣюнчмися (хиткими) 436.

Вѣнмет 43. Див. указать.

Вѣменовали Стефана 38; вѣменовавши 77. Див. укаменовати.

Винены были живы в озеро 653. Пекло и смерть ввинены сум ув озеро
огневое 656. Вкинул у море 619. Таким
квалтом вкинено будет тое мѣсто 649.

Виронени 463. Жебы есте были в мило-
сти вкоренени 434.

Виротци писал есми вам 291.

Вирадалися (wkradali się) у вас не-
побожныи люде 239. Для брали облуд-
ное и еалшивое, которми вирадалися
(прикиндоша), жебы вишпековали во
нѣности наши 407.

Вкупі. А было их въкупе (w kupie)
сто двадцет 3.

Вкусити. Вырвавшись змея от тепла,
вкусила его за руку 153.

Владаль (rapował) живыми 287. Ка-
ждый члвкъ нехай буде подданный зверх-
ностям владающим (przełożenstwam)
284. Владнут 621.

Власный (własny) их пророк 535. Вы
есте людом, который собѣ Бог за
власный почитает 182 Власная сестра
его 137. Товаришко моя власная (приг-
ма) 459. Свое власное тѣло 442. Вы-
даст за власное своея сталости 205. Бог
даст каждому насѣню его власное тѣло
354. Имя власное Хлон (гласа до слова
Хлон) 300. Своего власного не важи 21.
Каждый бывает кущон от своей власной
пожадности 161. Против власному су-
мнѣню 302. Власному сыну 503. Сыном
власным 269. Через власную свою кров
567. Приими его яко власныи внутрен-
сти 541. Власныи сынове 112. Слово

„власным“ перероблено на „своими“
490. Adv. власне 2. 276. 286; власный
тут написано учит 266.

Власност (własność) его 250, о влас-
ности 658.

Вломити. Взял хлеб, и вломивши, по-
чал ести 151.

Влоский (włoski, италійский) собор
633. До пентико(ст)іа, то ест слово вло-
с(кое) 358. З войска, которое звано вло-
ское (ИТАЛІЙСКІМ) 51. Педагог з вло-
ского выкладается учител 311. Патро-
ва, што ся выклада з влоско(о) госпо-
днии 295. Есмана з влоского языка вы-
кладается сестрична 291. У болгарском
идолозатри, а по влоску идолзатри 35.
Архитектонъ, што ся положило языком
влоским 307. Иустъ, што ся (вы)кладает
з влоско(го) справедливыи 476.

Влохи (Италия). Пришел з Влох (z
Wloch) 97. Плыти до Влох 145. 146.
Написан з Влох 589.

Влохове (Włoszy, иже отъ Италиі)
поздравляют вас 589.

Вмерети (вмерти) 115. 179 Не збо-
рояюся вмерети 187. Див. умерети.

Вмѣстний. Кто ест мудрый и вмѣст-
ный (umiejętny) межи вами 168. Див.
умѣстный.

Вмѣстност (umiejętność) будетъ ви-
щона 343. Ab¹ вмѣстностю 382. Див.
умѣстность.

Вмѣти. Вмѣет добро чинити 172. Не
вмѣют и блудят 555; вмѣют 281. 555,
вмѣют 301. Ничого не вмѣючи 517. Див.
умѣти.

Внебовступене (wniebowstąpienie,
вознесения) 1. По внебовступению 545.

Вниманья G¹ 876.

Внимаю (niepamięć, мню, mniama),
иже есми ли в чом не былъ менший 392.
Чи внимае(т) (МНИТЕ) 170. Абы мѣ кто
не внимал (МНИТЬ) глупымъ быти 394.
Не внимал себе быти ровнымъ Богу 452.
Слуги антихрестовы, внимаючи (mni-
mając) небожата 646 Слово „розумѣю“
перероблено в тексті на „внимам“ 458.

Вночи 24. 488.

Внутрь. Зовнутрь была ненавист, а
внутрь боязнь 379.

Внутрення 604. О внутренней (о wewnętrznej) злости 41. Тутъ мовитъ о покусѣхъ внутреннихъ 161.

Внутри ховати 289, внутръ 25 Adw.

Внутренности 215 (оугробы). Внутренности светлыхъ ололожены сунъ черезъ тебѣ 541. Приими его яко власныи внутренности 541.

Внучета 518. Вдова дѣти або внучета маєт 512.

Во. У во всихъ 122. Бываемъ во всемъ утрачени 371.

Вобецъ (wobec). Листъ до всихъ вобецъ (сборный) 159. 195. 229.

Водитися. Абы ся тобѣ щасливѣ во- водило 225. Див. вѣсти.

Водня. Помажъ водкою (wodka, КОД- АХРІЕМЪ, рос. главною мазью, Апок 3¹⁸) очи твои, жебы есъ видѣл 604.

Водлугъ (według, ПО) оной ереси 141.

Восване (KONNCTKO). Вачни добрымъ воваемемъ (woiowaniem) 503.

Возвати; воуютъ 594, воуючи 476.]

Вож (КОЖДЪ, НАСТАКНИКЪ, wodz). Пометайте на вожи ваши 587. Духъ свѣтлый быхъ вожемъ ихъ 88. Еси вожемъ слѣпыхъ 242. Быхъи вожемъ 389. Естъ вожемъ усихъ 610.

Воз, L¹ на вози 42, G³ возовъ 620.

Возваніе. В томъ возваніи 320.

Возвати. Возвалъ Павла до себѣ 185. Естъ возванъ до товариства Христоваго 160.

Возный. Есми поставленъ вознымъ (woź- nym) 507. Который есми естъ поставленъ вознымъ 522 (в обохъ випадкахъ слово „вознымъ“ переправлено на „визнавецю“).

Войско. Тиснетъ мя оное войско 395. Хотя бы есте войско (dziesięć tysięcy, МНУГИ; виправлено на „десять тысячъ“, I Кор. 4¹⁵) научителейъ мѣли 311. Казалъ его вѣсти до войска 19. Зъ войска 51. 652. Абъ войска 651, былъ надъ войска 118.

Вол, D¹ волови 326. 515.

Володаетъ духъ часами п вѣщцъ справ- ами 237. Див. влады.

Волѣти. В церкви волю (ХОЦІУ) пати словъ вырозумѣемъ повѣдати, жебы дру-

гихъ навчли 347. Для того волю (БЛАГО- КОЛЮ) в крѣвостяхъ сихъ 398. Волицю (БЛАГОКОЛИМЪ, wolimy) прочъ отнѣти 374. Моей радѣи то волѣ (obgaw- szu, НЗКОЛИ) абы зъ людьми божии тер- пѣл 579.

Волна (шерсть). Взявши кроє телячю зъ водою и воляю чирвоюю 569. Воло- сябыли, яко волна (narina, wełna) 595.

Волосы были, яко волна 595. G³ во- лосовъ 185. 507. Мужъ волосы запустил 886.

Волосыный. Мѣхъ волосенный 612.

Волыца. Нѣкоторые волоути (НѢ- ЦЫНЪ УТЪ СКИТАЮЦИНЪСА, tułacy) жи- дове бавилися заклинаніемъ 103.

Волочилъ (włoczył) я до везема 128. Волокли ихъ на рынокъ (до ураду 88. Ажъ до того часу волочимся 310. Тыми сло- выи ничего не волокаетъ (owłacza) в по- вазе 407.

Вольный (СКОКОДЪ) 414. вольнымъ 472, вольнейшимъ 184, вольнѣйшимъ 616. Были есте вольны отъ правды 258.

Вольность (ДЕРЗНОКЕНІЕ) 541. Где естъ духъ панскій, тамъ естъ вольность (СКОКОДА) 370. Абы есмо къ злему не оборочали вольности нашей 262. Которыи ся хвалетъ вольностями духовными 284.

Воля, D¹ воли 277. 621, L¹ в воли 476, у воле 189 (перероблено на волѣ), L³ о волахъ 326. Абы добродѣтельство твое было зъ доброй воли 51. Зъ доброю во- лею 449.

Вон (pręsz) зъ громаженя вынѣти 18. Выволокли вонъ съ церкви 118.

Вонный 608, вонными 595.

Вонность (wonność, КОНА) узнача 367. Вонность доброе вонѣ 462. Къ вон- ности доброй 43. Вонностью смерти 367.

Вонтьпяти (wątpić), о вѣрности не годится 364. Хто вонтьпять (СХМННІІ- СЪ) 160, вонтьпила 407. Ничого не вонть- печи 160.

Вонтьпливымъ будучи 286.

Вонтьпливость (wątpliwość), L³ вонть- пливостей 278.

Воня. Вонность доброе вонѣ (КОНА

БЛАГОУХАНІА) 462. Естесмо доброю во-
нею (БЛАГОУХАНІЕ) Христовою 367.

Вороний. Ото кум вороний (wrony)
610.

Ворота 65. 76, до ворот 18. 64, Ab³
перед вороты 558. 662.

Ворочатися. Як же ся ворочаете на-
зад 415. Ни ся есми ворочал до Єрусалима 405.

Восполен (wespół). Мисли их воспо-
лок себе обжаловывають 242. Коли ся
восполок (KKXOŃK) сходите, то не для
уживаня вечери Памское 336. Див. ве-
сполок.

Вотпене (wątpienie). Без вотпена
великая ест таємница побожности 510.

Впам'ятане (опам'ятання, ПОКААНІЕ
upamiętanie), кувпаметаю 318.

Впам'ятатися (опам'ятатися). Впамя-
тайся (опам'ятайся, 'ОКАЙСА) 599. Не
впаметалися (nie upamiętali się, НЕ
ПОКААШАСА) от вчинков рук своих 621.
Див. упом'ятатися.

Власти. Впадает 167, впал 509, впа-
ли 650. И впаи на мѣстыце выпу 152.
Див. упасти.

Вперед 516. Див. уперед.

Впередили их погани 277. Див. упе-
редити.

Впоноял (OYHOXON) мя часто 523.

Впосреди 606. Слышал есми голос впо-
среди (ПОСРЕДѢ, w pośrodku) четвер-
га зверат 611. Див. посреди.

Впосреду див. посредку.

Впровадити. Потреба была што ми-
шого впровадити 562.

Впросили нас 155.

Врад (urząd) 515. 535. 593. Взяли
есмо ласку и врад (АПОСТОЛЬСТВО) 235.
Не приймуй на врад церковный того,
которого еси несвѣдом 515. Див. урад.

Врадики (урядники). Ест суд и вра-
дники (Rauce, АДВУПАТИ), нехай там
жалуют 107, Діѣ 19³⁸.

Вродитися. Где ся ему вродили два
сыны 34. Див. уродитися.

Всадил нас в него (корабль) 146.

Вселенною 498.

Всемогучий 606. Пан Бог всемогучий
652. Мовит Пан всемогучий (КСЕДЕР-

ЖИТЕЛЬ) 378. Он всемогучий 598. Все-
могучого 652.

Всетеченство. Коли которая невѣста
голови не прикрывает, тогда всетечен-
ство (wszetheszeństwo) оказуєт 335.

Всѣдши 113. 146.

Всправедливлял 247. Див. усправедли-
вити.

Встал з мертвых 57. Див. уставати.

Встане 352, D¹ встанью 16.

Встыд 354, з встыдом 507.

Встыдатися. Слушше ся тогда корин-
тове встыдати мають за свои негодны
299. Ани ся встыдаю, иж вѣдаю, кому
есми увѣрив 523. Не встыдаются ихъ
братешю называти 548. Жалуєт и всты-
дается для грѣху своего 313. Ланцуха
ся моего не встыдал 523. Который бы
ся не встыдил 525. Жебы надѣю мѣли, а
не встыдали ся 212.

Вступити. Деной в малженство всту-
повати 318. Вступіте Impri 636. Див.
уступити.

Всход. От всходу три брони, от[пол-
ночи три 658.

Всюду стояли 615.

Всяная 221. Всяком неправди 239.
Див. ускый.

Втачати. Якѣс гадки втачали (wta-
czali, ИМАХУ) на него 138.

Втвержати. Многими словы напомина-
ли братю и втвержали (OYTKERANISTA)
их 83. Див. утвержати.

Втерпѣти. Ничого зло не втерпѣль 153.

Втисы (ucisk). Для боязни мук и вти-
сков 617. Див. утиск.

Втіпати. Жеклары хочут втекати 147.
Втекають на замки яко месте безпеч-
ное 575. Див. утікати.

Втораа 598, второго 155; N² вторын 1.

Втягати; втегнувши 148.

Вхватити. И хватил смока 654.

Вход. Вам дано будет вход до вѣч-
ного королевства 196.

Входит Inf 572, входиль 559, не вхо-
дило 53, входячого 46. Входячи (OYKLO-
ННАСА) спросного мовени 519. Вшол 18.
128. 253. 553. Здоров вшол з мора 153.
Вшол (увійшов) невѣрный 347. Вшедши
139. 154. Див. уходити.

Вчасник (uczestnik). Сут и вчасники добродѣйства божого 516. Яким способом маем быти вчасниками 207. Есте учасниками утиску, так теж будете и вчасниками потѣхи 362. Див. учасник.

Вченин (ученик). Абы вас и вченики за собою отторгнули 112. Див. ученица.

Вчеплен 279, № вчепленіи 279.

Вчинити (uczynić) 623. Мѣл тобѣ лихо вчинити 98. Не хотѣл есми того вчинити 542. То и вчинит 494. Тыя речи вчините и чинити будете 500. Вчинет (Pr8³) ем спустошеную 645. Греха не вчинил 184. Справы вчинил 660. Не вчинил ничего 140. 137. Если есми вчинил што смертного 187. Гончар вчинил начине 271. Жадному есмо кривды не вчинили 379. А чи не вчинили есте 163. Ани што доброго ани злого вчинили 269. Пытали их, которою моцо есте то вчинили 17. Волным вчинен от бѣги 120. Див. учинити.

Вчинен (uczynek, д'кло). Не означит вчинку, в чом его видуют 140. Вчинки зныи были 214. Вѣра, если вчинков не будет, мертва ест 165. Полна вчинков добрых 169. Див. учинок.

Вчитель. Тот жедал апостолы, а вѣ-которые пак пастыри и вчителі 436. Див. учитель.

Вчити. Вчечи тых речей. 158. Див. учити.

Вчора 34. 552. Христос вчора и сегодня тот же 587.

Вшествіе. Обѣтници вшествія до отпачиненыя 452.

Вшечачную (wszeteczną) роскош (роспѣсга) 229.

Вшечачност (wszeteczność, НЕЧИ-СТОТА) 421.

Вщепити. Их Бог может опять вщепити (принѣптити, wszczepić) 279. Отломилася вѣтви, а я вщеплюся 278. Если не будут в недовѣрствѣ своем, будут вщепени 279. Вщепленіи 16 №.

Вщипати (wszczypać). Звади вщипают (wszczypaia) против ихъ 293. Погоршенья ся вщипают 349. Мѣли быти вщипающими блуды 26. Див. щипати.

В'язень. Павелъ вязен (więzień, 103-

НИКЪ) 128. 540. Вязень Христов 432. 541. Вязен в Пану 435. Послати вязни 140. Подан есми за вязни 155. Чинити ма вязнем заковови 262. Не стыдайся мною, вязнем 522. Который ест вязнем зо мною 543. Вязни повтекали 89. Сотник отдал вязни гетманови 155. Пометайте на вязни 586. Служебныи радыи, абы вязни позабывали 152. Вил много вязнев пойманных 435. Называет вязнями або пойманными 435. Есте мѣли быти сполие в вязнями 586.

Г.

Гад. Прирожене птахов и гаду 167.

Гадати (ГЛАГОЛАТИ, mówić). Не нашли мене в церкви, жебых с ним ся мѣлъ гадати 133. Мовля смѣле через три мѣсяци, розмываючи и гадаючи (оукѣ-рѣла, gadząc, Діі 19³) о королевствѣ божем 102.

Гадина. Узривши погани висячую гадину в руки его 153. В подобѣствѣ гадинь 238.

Гадка (СТѢЗАНІЕ, gadka). Толоко гадка ест о словах 98. Ляис гадки 130. 503. Откин проч глушии гадки, в которых науки вѣт 527. Щинаючи гадки 301. Завстегай глушых гадок 589. Не щинаючи посварок около гадок 286. Абы для розманных гадок не одшол 286. Недовмеваючи о таких гадках 139. Ест свѣдом звываеи и гадок 141.

Галати 410, G³ галатовъ 547. 628 i галатаи 416.

Галилеяне 6 №.

Гамуйтеся а спущайте то на Бога 283.

Ганебный (haniebny) живот 229. Уда-лисе бесам на ганебную сорому (СТѢ-ДОД'КАНІЕ) 437. Стережѣтеся, абы есте не были уведени ганебным блудом 205. Ганебных людей 199.

Ганенем 377.

Ганити. Справедливе ест што ганити (ganić, КЛМЪ СРАМЪ) у вас 315. Не было в них што ганити 313. Ганит не-дбалост 312. Его покорное отповѣдане ганит Фест 140. Ганит кшталь 95. Га-нит вслякую зацност 299. Ганит пыху

309. Каждый страшилище вѣншихъ ганимъ 167. Ганимъ, ажъ ся правовали 314. Науку его жидове ганетъ 101. Ты ганетъ доброе имя 164. Выстерегаются того, абы васъ хто не ганил 384. Ганили 73. 97.

Гараздъ (ДОБРѢ). Вѣгли есте гараздъ (nadobnie) 419. И гараздъ (owszem) далеко болшей 341. Есте гараздъ (ДОБРѢ, dobrze) училили 461.

Гарбар. Петръ мѣлъ господу у нѣякого гарбара (garbarza) 44. Мешкалъ въ Симона гарбара (ОУСМАРА, garbarza) 50. Мешкаетъ у Симона гарбара 51.

Гарачий. Знаю, ажъ ес не естъ ани студеный ани гарачий 604. Абы ес былъ студеный або гарачий 604. Гарачими 604. Див. горячий.

Гарячостъ 604.

Гаснеть вѣтра 597.

Где 97. 104. 187. 189. 210. 271. 348. 560. Былъ где нинде возванъ 237. Где нѣтъ закону 250.

Гды (gdy) 632.

Герб. Вошли есмо въ корабль, въ которомъ былъ гербъ (herb, Діѣ 28¹¹) Кастора и Диоскура 155.

Гетман. Огледайтесь на Ісуса гетмана (hetmana, НАЧАЛНИКА) 582. Сотникъ отдалъ вязанъ гетманови (КОЕКОВАТѢ) 155.

Гинеть золото 178. Пожитокъ нашъ гинетъ 105. Бываеиъ выганыиъ, але не гинетъ 371. Гинутъ 301. 470.

Гипостасис, которое слово посполитѣ выкладають на нашъ языкъ бытностью або истностью 545.

Глава — скрізь такъ, въ польскѣмъ оригіналі kapitula. Въ книгахъ Моисеевыхъ у главѣ 551. О тыхъ головахъ услышшии ниже у главѣ 630. У главѣ 108. 616. Въ туй главѣ упоминаетъ 66.

Гледечи (ЗРАЧІЕ) 148.

Глина. Чи не маєиъ гончаръ глины въ моцѣ своей 271.

Глиненыиъ начиня 526.

Глубий Adv. 559 (глубше).

Глубиню змѣрили 150.

Глубоко 260 Adv.

Глубокостъ 434.

Глуное проповѣданіе 302. Абы мѣ хто не внималъ глупымъ быти 394. Онъ такъ

глупи были 99. Мы глупы, а вы мудры 310. Радѣиъ терпите глупыхъ, будучи сами мудрыиъ 394. Глупе мовлю 895 Adv.

Глупство 302. 390. Штрофуетъ глупство (glupstwo) люду 37. За глупство мають 304. Если бы есте знесли мало глупство (БЕЗУМІЕ) мое 891. Не знаючи глупства своего 302. Мудростъ свѣта сего глупствомъ естъ 308.

Гнѣвъ 287. 241, гнѣвъ 172. 271; Г¹ гнѣву 74. 105. 253. 271. 429. 579. 612, гнѣву 80. 639; ку гнѣву 161; о гнѣве 551.

Гніватися. Порожне ся пытати, для чого ся гнѣваєиъ 270. На Павла ся гнѣваюиъ 552.

Гниос. Маючи кубокъ золотый въ руцѣ своей, полный гниосу (МЕРЗОСТИ, brzydliwości) и пидгавства 643.

Говорити. Ничого не говоритъ 77. 130.

Год. Мешкалъ тамъ Павелъ полтора году 94.

Година (godzina, ЧАСЪ). Еще не пришла година моя 252. Пришла година суду его 635. Пришла година жатвы 636. Естъ часъ и година 285. Тонъ жъ годиныиъ послалъ есми его до тебе 130. Не розумѣеиъ, котороиъ годиныиъ прийдѣ до тебе 602. Полъ годиныиъ 616. Королеве на одну годину 644. Судъ уъ одну годинуиъ пришолъ 647. Въ третью годинуиъ ночи 129. Зготованы на годину 620. Припоминаетъ часъ або годинуиъ свою 252. Молитися въ годинуиъ шостую на день 52. Ухожали въ годинуиъ девятую 12. О девятой годиныиъ (години 55) молился 55. Черезъ двѣ годиныиъ кричечи 106. Першого дня у три годиныиъ 108.

Годитися. Не годитися (nie godzi się) емуничого злого причитати 161. Воньити о вѣрности не годитися 864. Поступали, ажъ ся годитъ 435. Учечи, чого ся не годитъ 534. Тое чинитъ, што ся не годить 333. Бо ся намъ не годитъ чинити бунтовъ 107. Слышалъ невозможныиъ слова, которыхъ ся не годитъ челоуѣку поведати 897. Бо ся годило, абы.. 548. Не годилося переходити за кресъ 390. Ани ся о томъ пытати годитъ 265. Который ся на жаденъ добрыйъ учениокъ не годитъ 535.

Годный (godny) к науци 508. К чему кто годен ест 367. Гожен (ДОСТОИНЪ) работник заплаты своей 515. Болшей хвалил был гожен 550. Не был гожен увес свѣт 581. Гожен взяти хвалу 607. Кто ест годем отворити книги 607. Гожен ест взяти книги 608. Годна (ДОСТОЙНА) к прииятию 505. Годно было смерти 145. Не маєт жадного выступку, годного смерти 180. Не учинили ничего, годного хвалѣ 390. Чинечи его годним к ураду. 340. Нехай будут годни двоякое чти 515. Быхмо были годни 368. Учнили нас годными слугами новаго достаменту 368. Годними королевству божему 562.

Годност (godność) 452. 508. Рассужати чюю годность 809. Годность наша з Бога ест 868. Жадной годности (godności) не было 126. Жадеи собѣ той годности (ЧЕСТИ) не берет 555.

Гойины (hojne) бесѣды 173. Гойне (hoynie, ШКИАНУ) 77. 170. 538. Кто съет гойне, гойне и жати будет 386. Дает гойне 160. 77. Дух светый гойне даров своих людемъ уделяет 170.

Голени. Умоцнялися ему плесни и голени (ГЛЕЗНИК, kostki) его 13.

Голдувати див. погодувати.

Голѣ (gilla). Павел назбирал много голя (gałęzia) вишного и клал на стос огни 158.

Голитися. Сором невьѣсть стрчнися або голитися (golić się) 835.

Голо остригли 117.

Голова 334. 425. 595. 658, див. бѣлая голова.

Головний (główny). Лист написан ест з Лаодикии, которая ест головным мѣстом Фригии 519.

Голодь 267. 32.

Голодный. На тот час был голоден 52.

Голос 19. 142. 197. 417. 585. 595. 639, G¹ голосу 122. 213. 623, Ab³ голоса своими 622.

Голосне повѣдл 134.

Гонене. Того, часу сталосе великое гонене 89.

Гончар. Чи ли не маєт гончар (agnacz) глины в моци своей 271.

Горачий. Еси лѣтний, а не зимный и не горачий 604. Озеро, огнем горачее 653. В озерн, горачом огнем и сѣркою 657. Сем свѣч горачих (ГОРѢЩИХЪ) 606. Див. гарачий. И дано ему гораче тратити (gorącością tracić) люде огнем 640.

Горачесть (ЗНОЙ). Ани на них солиде вдарит, ани жадная горачесть 616. Великая горачесть (gorącość) 610.

Гораючая (ГОРѢЩИ) звезда 617.

Гордити. Жадеи тобою нехай не гордит (ПРЕШЕДИТИ, gardzi) 537. Жадеи молодостью твоею нехай не гордити (НЕРАДИТИ, wzgardza) 511. Панством гордят 200. Гордѣли жиды 279. Гордѣли вдовицами 28. Гордили Богомъ 229. Христомъ гордечи 423.

Горност 438. 623.

Горло 246. Жадеи не мѣл моци судити о горло рмлян 90.

Горший 202. 631. Ест горшая, нижил невьѣрны 513. Горшому 529.

Господа. Пришло их не мало до господи (СТРАННОПРІЕМНИЦА, do gospody, Діі 28²³) 156. Петр мѣл господу (gospode) у нѣкаго гарбара 44. Зготуй ми в себе господу (ШЕНТЕЛЬ, gospode, Филим. 1²¹) 542. Приведши ис собою ученика, в которого есмо господю стати (ШЕНТАТИ, gospodą stać Діі 21¹⁹) мѣл 116.

Господар (СТРАННОПРІИМЕЦЬ, gospodarz, Рим. 16²³) мой и всего збору здоровляет вас 296.

Господиня. Патрова ся выклада з влоскоп(о) господиня 295.

Гости (СТРАННИК, goście) вбогіе в дом свой приймавала 513. Прому вас яко приходней и гостей (СТРАННИКОКЪ) 153. Гостей G³ 225. 536. Не естесе гостими (СТРАННИ) ани чужими 431.

Готов 237. 398, готувъ 21 (gotow); N³ готовы 127. 187, готови 129. 396.

Готоватися. Кто ся к войнѣ готоватися будет 315. Коли кончег готовано 188. Од крайчих, которые к столу готуют або служат 525.

Град 642, G¹ граду 642.

Грен D¹ грекови 237. 241; N³ грекове

99. 237. 302. 340; G³ греков 103; греком D³61. 237.

Греція, до Греции 108, в Греции 48, в Греции 61.

Греціное 247. 344, L¹ у грецкун 42, N³ грецкіе 93. Умѣти ли греческій; (umiesz greckie, ГРЕЧЕСКИ 119).

Гризеть сумнѣнне 289.

Грѣх 213. 221. 256, грех 213. 214; G¹ греху 38. 83. 117. 201 213 214. 250. 253. 256, от греха 189; D¹ греховъ 256. 469. 553. А ни будъ учасникомъ греху чужимъ (ani bądź uczestnikiem grzechow cudzych, НИЖЕ ПРІОКІРАНСА ЧУЖИМЪ ГРѢХИМЪ, I Тим. 5²²) 515. Грехомъ 245, о греху 253, N³ грехи 213. 249. 453; G³ греховъ 11. 175. 220; L³ в грехохъ 312. 469

Грѣшитъ 213. 221. 317; Pr³ грѣшетъ 253. 515; Imp^{rt}. грѣшите 351; грѣшачему 221.

Грѣшными 409.

Грѣшница 165, N³ грѣшницы 232. 409.

Гробъ, V¹ гробѣ; 357.

Гроза (ПОСЛУШАНИЕ). Дѣтки мѣл в грозѣ 508.

Грозитъ упорнымъ 400. 606. Выбавени от того, чимъ намъ грозитъ 274.

Грозне Adv 499. Ангелове грозне гнали неправости неверныхъ пановъ 200.

Грозность. Обачъ добротъ и грозностъ божую 278.

Грозбами 596. Легче важечи собѣ грозби 440.

Громъ, G¹ грому 6 0. 638; Ab¹ громомъ 606; G³ громовъ 651; Ab³ громы 627.

Громада и купа всего злого 167.

Громамене, в громаженіи 18.

Грона N³ 637.

Грош. Тотъ грошъ важилъ за три гроши 611. Четверть шеници за грошъ (ДИНАРЬ) 611. Черезъ одень грошъ 611.

Грунтъ, грунтъ див. крунтъ.

Губа (ОУСТА) ея яко губа лва 631.

Губити; Pr³ губетъ 611; губячи 620. Есмо не губили тыхъ речей 224.

Гудити. Не лекаются гудити (bluznić) преложовныхъ 200.

Гудѣба (ГУДЕНІЕ). Якъ же будетъ познано писание або гудѣбу ихъ 345.

Гукъ. Вчинивши гукъ, збурили мѣсто 92.

Гумно, гумна 636.

Гусли Мажчи каждый гусли и бѣмънъ золотны 608. Голосъ гуслей 649.

Гуе (huf). Ротмистръ росказалъ его вести до гуеу (КЪ ПОАКЪ, do zamku) 124. Вшолъ до гуеу 128. Зацное дѣловане гуеовъ (rosztow) забитыхъ 650. Вернулися до гуеовъ 130.

Д.

Давыдъ 10. 237. 248. 277. 660, Давыда 218. Домъ Давыдовъ 602. Черезъ уста Давыдовъ 8.

Давного ученика 116. Давно Adv 628 Давця. Веселого давцу (ДАТЕЛА, rozdawce) любитъ Богъ 387.

Далено болшии 550. Если послуга потопля хвалебна естъ, далеко болшей послуга справедливости 369. Которого есмо досветчали у многихъ речахъ пылаго, теперь далеко пылѣйшимъ 385.

Далей 139. 281. 319. 572. 580 Adv.

Дальній. В дальнихъ сторонахъ 341.

Дамаси, до Дамаску 45. 46. 121. 142, в Дамаску 46. 143. 396.

Дане. Што ся тычетъ даня и взятыя 461.

Даръ удоровеня 13. G¹ дару 174. 237. 433. 461. 571; L¹ в дару 579; N³ дары 595; G³ даровъ 281; Ab³ дары 101. 281; L³ о дарехъ 41. 338. 576.

Дармо Adv (ТЪНЕ, КОТИЕ). Будете дармо на мѣтръ молити 345. Дармо збавенне бывае давано 362. Напоминаемъ васъ, абы есте дармо ласки божей не приняли 376. Если дармо проповѣдалъ 392. Дармо не бѣгъ 407. Есте много терпели дармо 410. Боюся о васъ, быхъ якъ дармо не працовалъ 415. Дармо есми не бѣгалъ ани дармо есми працовалъ 453. Ани есмо дармо у кого хлебъ ели, але справцею 501.

Даровати. Якъ же намъ з нимъ всехъ речей не даруетъ (ДАРЕТИ КЪТѢ) 267. На коштовнѣйшемъ обѣтницѣ намъ сущъ дарованы 195.

Дарэмъ (ТЪНЕ). Кто хочетъ, нехай беретъ воду живота даромъ (darmo) 663.

Дастаментъ (ЗАКѢТЪ, Testament).

Были под першим дастаментом (Testamentem) 568. Где дастамент (Testament) ест, там мусит бити смерть того, который дастамент (Testament) чинил 568. Дастамент (testament) смертью бываеи подтвержен 568. Прировнание старого дастаменту з новым 514. Див. достамент, достамент.

Дати, даси 71. Дает знати 316. Дас 631. Не дай того, Боже (АА НЕ БУДАТЬ) 244. 255. 413. Дай, Боже 452. Боже, дай то 420. Дай то, Боже 310. Богу хвалу давай 632. Не давайте жеся 478. Даймо ему хвалу 651. Давано на один день 611. Без ласки, котораа бываеи давана 259. Давачи 189. 343. 611.

Даватися. Як смѣет ся дати в право (wdać się w prawo, чеб-то судитися) перед несправедливых 314. Жебы ся мѣла дати ошукати 343.

Дбати (dbać). Я о то не дбаю (НИ ЕДИНО ЖЕ ПОПЕЧЕНІЕ ТКОРЮ) 111. Павел не дбаеи (nie dba) о хвалѣ невясты вѣщей 85. Не дбаеи Бог у узничанью своей ласки 407. О соромоту не дбал (НЕРАДИКЪ) 582. Того ничего не дбал 99. Не дбаючи, абы были забавени 580. Не дбают 622.

Два мужѣ 2, два [разы 646, два роги 623. 632, два сыни 34. 269, два сѣтки 624. Двѣ деревнн 624, двѣ години 106, двѣ лѣты 153. 158, [двѣ лѣте 135, двѣ умове 417. Двох 4. 5. 104. 417. 515. Потопенье дву бастий 651. О дву головах (о dwu głowach) 428. О дву жуи бывали 508. Двух 129. Двема АБ²63. Павел мѣл двое нмѣ 235. О двойгу (о dwougu) перших мовити не может 552.

Двадцат 3. 607. 609, двадцет 150. 297. 331 334. 605. 608. 626. 650. Двадцет и три 331. Двадцет и чотыри 331. 605. G¹ двадцати 605, D¹ двадцети 63. Двадцетпятаго 297.

Дванадцет 28. 102. 613. 614 (11¹раз). 618. 618. 660. G¹ дванадцети 132. 658. 660, двунадцети 350. Двеанадцат поколением здорова зничит 159. Ему дают хвалу з чотырма и дванадцатма старших 607. Дванадцетий 659. Двоенадцето

(dwoienascie, чеб-то дванадцетеро) нашего поколениа 141.

Двери 78. 605. Двери до вѣрм отвори 74. Двери сун отворени 366. G³ дверей 604. АБ³ дверни 25. 53.

Двѣсти 151. 624. 628, двѣсте 128. 129. 621. Двѣсти и семдесят 624.

Двор, при всем дворе (przy dworze, КО КСЕМЪ СЪДАНЦІИ) цесарском 449.

Дверський. Жарты або куншты дворскими мовили 620.

Двояній. Нехай будут годни двоюком чти 515.

Девеиъ 395, девятииъ 659, девятую 12. О девятииъ години 51.

Деирет. Книги добре обьяваровани колькома печатей, то ест декретом божим 607.

День, дни 136; N³A³L³ днѣ 8. 61. 62. 108. 172. 441. 552. 598. 624. 625. 628, дни A³187, дни A³574; G³ дней 37. 61. 118. 555, днѣв 28, днѣи 47. 108. 118. 405. 624, днѣи 203; L³ днѣх 2. 84. 108. 155. 572.

Дерево 613. 3 дерева живота 597. На деревн 624. Двѣ деревнн 624.

Дерев'яний. Деревенииъ начина 526. D³ деревенииъ 621.

Держава. Ему ж нехай будет чест и слава и держава вѣчная 519.

Держимо 554. 586 Так о собѣ держат (trzymają) вси слуги антихрестови 646. Держи, што маєи 603. Того ся держѣте, што маєи 601. Што ест добро, того ся держите 494. Держѣтеса доброты 282. Держѣтеса того, што вам подано 334. Держачи 465, держечи 506, держечися 470.

Десѣт 136. 628, десет 347. 598. 630. 631. 643, десѣтйиъ 659.

Дастамент (testament). Потвержеи нового дастаменту 544. Див. дастамент, достамент.

Детинство. Из детинства (ИЗМАЛАД) ес сѣдом писмѣ сѣ(я)тнх 529.

Дети. Коли есми был дѣтѣиъ (виправлено з „дѣтѣиъ“), мовил есми яко дѣтѣиъ 343-4. Спорожниа есми тнѣ рѣчи, который дѣтѣиъ (dziecinne, МААДЕНЧЕ-СКАА) были 344. Дѣтѣиъ ест 556. По-

кол дѣдич ест детатем 414. Єго видѣли хорощим детатем 579. N³ A³ лѣти 512. 548; дѣти 548; G³ детей 31. 474; Ab³ дитми 583, дѣтми 347. 417, дѣтми 347. Дѣти (ЧАДА) выхвала 513. Не бѹтѹ дѣтми умом 347. Єсмо были дѣтми 415. З дѣтми 417 Єсмо вже не были дѣтми 436.

Дивитися. Што ся тому дивите (ЧТО ЧУДИТЕСЯ У СЕБѢ) 14. И дивилися (ДИКАЛИХУСЯ, zdumiewali) вси, которых его слухали 47. Не дѣвѣтєся (nie dziwuycie się, ЧУДИТЕСЯ), если вас свѣтъ ненавидѣтъ 214. Стояли, дивилися (ЧУДИЛИСЯ, zleknawszy się), голос слышачи, а никого не видѣчи 45.

Дивный (dziwny). То не ест дивно 393. Якобы ся вам што дивного пригложало 190. Абы ся дивным оказал 496. Дивные ся размышляют 33. Дивне ся высвобождает 125. N³ дивныи 617.

Диво. Обачивши, есми задивился дивом великим 643.

Дивоватися. Не маєш ся тому дивовати 630. Дивуюся (ЧУЖАХУСЯ) тому 404. Для чого ся дивуєш 643 Особам ся дивуют 232. В чом ся дивуют 189. Дивовался (dziwował się) видѣню 34. Которым ся дивовали 423. Imp³ дивуйтеся 72; дивующи 631.

Дим, G¹ дыму 8. 621. 639.

Димитрей 107, D¹ Демитрию 226.

Дитя дѣв. дѣтѹ.

Диявол 371. 509. 610. 629. 654. 655, диябол 593; D¹ дияволу 170. 438; D³ дияволомъ 339, дияволом 621. Диявольных 214. Диявольскаа 169, диявольскою 639. Дияволства 469. Див. дьявол.

Диякон. Оден з дияконов 597. Див. дьякон.

Дияна, от Дияны 101.

Дѣвни пророкуѹт 113. Дѣвки Филипови 113.

Девственини сѹт 634.

Дѣдичтво (dziedzictwo, НАСЛѢДІЕ) 250. 413. Одержжѹт дѣдичтво 558. Одержжим дѣдичтво небесное 273. Грецькое слово крѣпосе значит дѣдичтво 142. Взали обѣтницѹ вѣчного дѣдичтва 568. Дух ест задатком дѣдичтва 427. Колко ся дѣдичет дѣдичтва живота вѣчного 80.

Не маєт дѣдичтва 440. Пануючи над дѣдичтвом 192.

Дѣдич (dziedzic, НАСЛѢДНИКЪ). Покол дѣдич ест детатем 414. Будет дѣдичом благословенства 269. Стался дѣдичем оправдливости 578. N³ дѣдичи 264, D³ дѣдичом 559, Ab³ дѣдичми 250. 264. 815. 414. 432. 546. Были дѣдичми (dziedzicy) перемиря 15. Абы ся стали дѣдичми королевства 164. 538.

Дѣдичити (НАСЛѢДОВАТИ). Не маєт дѣдичити (nie będzie dziedzicem) сын служебничи ис сыном волюе 4:8.

Дѣдича. Чест чинечи невѣсти, яко сполвои дѣдичи (dziedzicy, СЪ НАСЛѢДНИЦЫ) ласки живота 186.

Дѣдичний. Правом дѣдичным (dziedzicznym) одержите 112. Хотѣль дѣдичным правом одержати благословенство 584. Абы есте благословене дѣдичне одержали 187. Королевства божего дѣдичне одержати не могут 856. Дѣдичне взяти мѣль 576. Одержжит дѣдичне всѣ рѣчи 657.

Дѣя апостолскіи 1—158. Дѣи (dzieie, ДѢЛАНІЯ) або справы апостолскіи 1. Яко маєт в Дѣях 237. Павелъ светный в дѣхъ выкладает 545.

Діля. Похлѣбѹючи пожитку дѣля (dla) 232.

Диявыи начинья 547.

Дѣтиродство. Невѣста будет збавена за дѣтиродство (ЧАДООРОДІЕ) 508.

Дѣтми V³ 203. 210. 416. 436 (ЧАДЦА, ЧАДА). Дѣтки, стережѣтєся от офѣр болванскихъ 222. Коли ся были не народили дѣтки 269. Якобы матка, огреваючи свои дѣтки 434. Дѣтки мѣл в грозѣ 508. Мужей своих миловали и дѣтки 536. Вси нас провадили з' жонами и з дѣтками 114. G³ дѣток 417. 443. 508. Даван приимей так для их самих, яко и для дѣток своих 124. Праве яко молодым дѣткам 306. 11.

Дѣтчим. Над дѣточками 253.

Дѣтѹ дѣв. дѣтѹ.

Дѣтися. Не вѣдаг, што ся там дѣяти будет 111. Абы ся им подлуг воли их дѣяти мѣло 144. То ся маєт дѣяти 644. Ничтог ся нам не дѣет 193. Абы

есте вѣдали, што ся з нами дѣемъ 446. Што ся тут дѣетъ 475. Дѣлосе много чудъ 23. То ся все дѣяло ку утверженью Евангеліи 102. Абы ми ся такъ дѣяло 328. Жебы ся тобѣ добро дѣяло 443.

Для. 1) Для нехъ самонъ 50. 2) Для того 86. 126. 496. Для чего мя гонишь 45. Быхмо могли датъ справу, для чего ся есмо збѣгли 107. Многимъ не вѣдали, для чего ся зобрали 106. 3) Для того: То для того учинилъ, жебы ся имъ не брыдили 85. Христосъ для того умеръ, абы грѣхъ знищилъ 256. Для того (СЕГО РАДИ) пришлетъ имъ Богъ 498. 4) Для=черезъ, за: Павелъ не для кнѣшенъ причинъ то учинилъ, одно еомъ куючи 99. Огрѣзатися для дождю и зими 153. Жаденъ не будетъ збавень для учинковъ своихъ 241. Для греху сталися есмо неприятелми божими 253. Для тои причини ногани приняты 278. Для (РАДИ) покорму не исуюио справы боженъ 282. Абы васъ сотона не кусилъ для невдержливостей вашихъ 318. Былъ выкиненъ для греху нечистого 366. Не для (ПО) недостатку тое мовлю 460. Нехай васъ никто не осужаетъ для (У) покорму або нити 470. Просилъ васъ для (У) пришта Пана нашего 497. Не вошли для невѣрства 553. Близнили Бога для болячокъ своихъ 641. 5) Сего для хочу 514. Тебе для (РАДИ) целый денъ бываемъ забияны 267.

До (КЪ, до). Посылаетъ до Ионѣмъ 51. Посланъ до Антioxіи 58. Отосланъ до Рима 187. Послалъ есмо до васъ 487. Есте пришли до горы Сиону до Ерусалима, и до згромаженья аггеловъ, и до збору первородныхъ 585. Самъ до нихъ пришолъ 483. Вошли до мѣста 662. Шолъ до Ерусалима 107. Пришолъ до мене 657. Рекъ до нихъ 11. 17. Рекъ до людей 98. Писати до нихъ 81. До мене писали 317. Былъ ведень до суду 94. Взяли его до себе 100. До него 588. Принесена будетъ до него 650. Ити до тебе 182. До нихъ (КЪ НИМЪ) 11.

Добывши ножа 89.

Добытокъ (СКОУЪ, dobytek). Товаровъ

ихъ жаденъ не купуетъ—и добытка и овецъ и коней 648.

Добре Adv. 55. 274. 286. 508. 525. 607. Самъ добре вѣдаешъ 137. Добре чиняте 198. Добре мовимъ 278. Добре служили 509. Добре справуютсѣ 515.

Добро (БЛАГО, маесток). Жебы ся тобѣ добро дѣяло 443. Нехай уделаетъ отъ всехъ добръ (БЛАГИХЪ) 422. Чи есми на добрахъ вашихъ васъ злупилъ 399. Г³ дубръ 11. 28, добръ 64. 22.

Добровольне грешилъ 22. Не примущучи, але добровольне 192. Доброволе до васъ пришолъ 384.

Добродѣй. Ледва бы хто смѣлъ умерети за добродѣя (за dobrodziecia, БЛАГОГО) своего 252.

Добродѣйство Христово 195. Абы добродѣйство твое не было яко съ примущенья 542. Нехай то маю за добродѣйство 542. Абы за добродѣйство (dobrodziejstwo) были чинени дѣки Богу 363.

Добореченіе (БЛАГОКОЛЕНІЕ, dobrozręczenie) Богу нашему 615.

Доброѣ (dobroć, БЛАГОСТЬ, БЛАГОДАТЬ) 403. 421. 538. 599. Доброѣ божая 241. Оборочаетъ доброѣ законную ку згненью нашему 260. Обачъ доброѣ и грозностъ божую 278. Къ добротѣ 195. Въ добротѣ 440, въ добротѣ 278. 377.

Добротливый (БЛАГОТІЙ, dobrotliwy). Милость естъ добротлива 343. Покуда часъ маемъ, будмо добротливыми противъ усѣмъ 423. Бывайте оденъ другому добротливы (БЛАЖИ) 439.

Добротливостъ (dobrotliwość) 428, з добротливости 221. 299. Вѣдаете добротливости (БЛАГОДАТЬ) Пана нашего 383. Выполни всякую зчливостъ добротливости (БЛАГОСТИ) своеѣ 496. Божая добротливостъ завсегди естъ однакова 161. Не запоминайте добротливости (БЛАГОТКОРЕНІЯ, dobrotliwości) 588.

Довести. Хотечи того довести 237. Много тяжкихъ жалобъ приносечи на Павла, которыхъ довести не могли 136. Доводитъ смертвнхвстаня 350. Того доводитъ 552. Доведи (dowiedź) того

млоденца до ротмистра 128.

Довѣдатися. Того жедаю довидатися 410. Не мог ничого певного довѣдати 119. Ся мѣли от него довѣдати 128. Коли ся певне довѣдаю, розсужу вас 134. Довѣдался есми, нж на него жалуют 129. Довѣдался ради их 48. Довѣдаймося, як ся там мають 84. Довѣдавши-ся, што ся там з вами дѣет 454. Не годится нам причины довѣдovati 86.

Довнимати (МНИТИ). Нѣкоторые до-
внимали, жебыхъ як дармо не бѣть 407
Довод, Ab³ доводи 326. 403.

Додаєт насѣны сѣючому 387. Дода-
вал, чого ми потреба была 455. Дода-
вали собѣ помочи 148.

Дожчь 173. 175. 557. Абы дожчь не
шол 625. Огреватися для дожчу и зимы
153. З неба дожчи выдаючи 77.

Дозволенє. З дозволенєм сполеч-
ным 318.

Дозволити. Не дозволих им тои ра-
ды 152. Ему староста мовити дозво-
лих 132.

Дознали (doznali) посмившица 581.

Дозорци божниці онои 166. Есте ся
навернули до дозорци душ ваших 185.

Дозрѣли ягоди 637.

Дойти. Як маєм дойти справедлив-
ности 237.

Доконаєт у вас тоє ласки 382. Ко-
торый почал добрую справу, тот и до-
конаєт 447. Доконал вѣрн 582. Бог
доконуєт збавенья 274. Доконуваю-
чи (dokonywaiac) посвященя в бояз-
ни 378.

Докопченє 383. 550. 636, на докоп-
ченю 570. Докопченє будет подлуг
учинков их 394. На докопченє речей
обещаныхъ 179.

Докопчити. Мѣль докопчити прибутку
564. Маєт ся докопчити таємница бо-
жия 623. Докопчыт 15, докопчать 25,
докопчано 593. Докопчавши свѣта 553.
Што єст почали, докопчайте 383. До-
копчуєте 410.

Доктор, N³ докторове 17. 126. 544,
докторы 29. Знацшейши доктор нашъ сам
Бог 344. Урад евангелистов был се-

редный межн апостоловъ и докто-
ровъ 114.

Донучити. Есми не докучил (НЕ СГ҃Х-
ЖИХЪ, nie był prożniącym z wa-
szą szkoda) вам 398. Не докучу (НЕ
СГ҃ХЖХ) вам 398.

Дол. Спаи на дол с третьего пѣт-
ра 109.

Долгаст 434. 658. 659, долгости 663.

Долеглости Чуючи долеглости (Б҃Ж-
ДИТЕ МИЛОСТНИКИ, czuycie doległości)
одни других 186. Тот боа єст фику-
роу всех долеглостей, которые терпят
выбранны 628.

Должей. Просили, жебы у них дол-
жей мешкал 99.

Доложити. Ничого ми не доложили
(ПРИКОЗЛОЖИША) 407.

Дом, G¹ дому 12. 13. 47. 191. 378.
462. 508. 514. 580; V¹ доме 36; L¹ в,
у дому 46. 55. 513. 526. 540. 550, в
доме 37; G³ домов 114. 337; L³ в до-
мах 12. 95. 110. Пришол додому 64.

Домашній. Поздоровляйте збор до-
машній 476. Поздоровляет вас велики
Акилла из домашней челеди 360. Чи
домашних не судите 314.

Домовий. Не осмотровает своих, а
наболейшей домовых (ПРИСНУХЪ) 513.

Домовник (domownik). Ми поведе-
но от домовников 300. Против домов-
ником (ПРИСНУМЪ) у вѣре 423. Были
якобы домовниками Христовыми 407.

Допомогаєт крєвкости нашей 266.

Допустити. Учиним, коли Бог допу-
стит (ПОКЕЛИТЬ) 557. Если Пан до-
пустит 358. Тоє каранє допустил
был на него 66. Абы ся нечистоты
допустили 599.

Допущати. Не допушаю (ПОКЕЛ'БКАН)
невѣсти учить 507. Допущает учить
600. Павлу допушено мешкати самому
155. Абы ся всякое нечистоты допу-
щали (sic) 437.

Допущенє, Ab¹ допущенєм 394.

Дорога. Ити в дорогу 109. L¹ в, на,
о дорози 45. 47. 52. 102. 104. 136.
142, в дорозе 48.

Дорог 68. Дорожшее, нижли золо-
то 178.

Дорослий. Моисей вже дорослий не хотѣл ся называти сыном дочки фараоновы 579. Даетъ знати, же дорослыми были крещени 57. Дорослых (СОКЕРШЕННІУХЪ) естъ твердый покормъ 556. Взяръ греху, который ся оказуеѣт въ дорослыхъ 253.

Досада. Не отдаючи злореченьства за досаду (ДОСАЖДЕНІЕ) 186.

Досаждаютъ отцемъ и маткамъ 504.

Досвѣтчаѣти, досвѣтчити. Чого досвѣтчаеѣт 289. Каждый нехай справы свои досвѣтчаеѣт (ИСКУШАЕГЪ) 422. Всихъ речей досвѣтчаѣте (ИСКУШАЙТЕ) 499. Сами себе досвѣтчаѣте (дослѣдуйте) 401. 216. Досвѣтчаючи 281. Досвѣтчали 385. Каждый члвкъ нехай себе досвѣтчити 337. 307. Досвѣтчили 555, досвѣтчили 338. Огнемъ досвѣтчено было 178.

Досвѣтченный. Моу'моа черезъ кривокостъ биваетъ досвѣтченъ (dokonczona, СОКЕРШАЕТЬСЯ) 398. Поздоровѣте Ампеа, досвѣтченого въ Христе 295. Пшануй, абы ся вси ставили досвѣтченными (ИСКУСНЫМЪ) Богу роботникомъ 525. Нехай будутъ первей досвѣтчены (АА ИСКУШАЮТЬСЯ) 509. Семь мужей добре досвѣтченыхъ (dobre świadectwo o sobie miasych) 28.

Досвѣтчене (doświadczenie) 159. 252. 395. Досвѣтчене приимуеѣт 105. Терпливость — досвѣтчене надѣи 252. Досвѣтчене (ИСКУСГКО) ваше познаѣл 366. Не уйдемъ срокого досвѣтченъ 308. Есте вѣдомы досвѣтченъ 454. 3 досвѣтченемъ докладаѣ королевство божее 157. I. у досвѣтченю 382. Досвѣтченъ (ИСКУШЕНІА, doświadczenia) моего не огкнули 416.

Досыѣт (dosyć) 407. 593. 653. Досыѣт (ДОКЛАГЕТЪ) тобѣ на ласцы моей 398. Досыѣтъ маєѣт на карамъ 566. Досыѣт не маючи 226. Естъ досыѣтъ таковыхъ 37. Досыѣт на томъ 265. 544. 592. Мѣли часу досыѣтъ вернутисѣ 577. Досыѣтъ выгладовъ въ текстѣ 548. И теперъ досыѣтъ того биваетъ 627. Не могли досыѣтъ заразъ учинити двомъ урадомъ 28. Не

могутъ ничего найти, што бы имъ досыѣтъ учинити могло 591. Хотячи тому досыѣтъ учинитъ 32. Тому досыѣтъ чинилъ 329. Справѣ досыѣтъ чинили 78. Всѣму досыѣтъ учинили (СКОНЧАША КСА) 70. Учинивши досыѣтъ службѣ 66. Чинивши досыѣтъ ро-сказанью 380.

Досыѣтучиненъ (dosyćczynienie) 640.

Досконалый (doskonały) 458. Потреба, абы терпимость досконалый (СОКЕРШЕННЫЙ) учинокъ мѣла 159. Всякий даръ досконалый (СОКЕРШЕНЪ, doskonały) 161. Мужъ досконалый 167. 3 учинковъ досконала (СОКЕРШЕНА) вѣра 166. Досконала наука 365. Воля божья досконалая (СОКЕРШЕННАА) 281. Коли приде досконалое (СОКЕРШЕННОЕ), тогда тоѣ, што естъ недосконалое, згинеѣт 843. Досконале наше водноченье 434. Мужа досконалого 436. 556. Еше не маѣтъ досконаломъ вѣдомости 286. Справедливости досконаломъ 261. 638. Черезъ досконалу офѣру 556. Окажисѣя досконалымъ (ИЗКѢСТНО СОГКОРН) уѣ ураде своемъ 530. Абы члвкъ божий былъ досконалымъ (СОКЕРШЕНЪ) 529. 457. 467. Тверзостю досконалою надѣю мѣѣте 179. Абы есте были досконалы 159. Нарозумѣ досконалы будѣте 347. Духовъ досконалыхъ (СОКЕРШЕННІУХЪ) 585. Кококо насъ естъ досконалыхъ 458. Смакуеѣтъ досконалымъ 304. Нехай учинитъ насъ досконалыми 193. Абы ся есте стали досконалыми 476. Сами научители не сѣтъ досконалыми. Нехай васъ досконалыми учинитъ 589. Будѣте досконалыми 402. Мы поведаѣмъ мудрость межѣ досконалыми 304. Досконалыи 567, досконалаа 344. Досконале Adv. 263. 436.

Досконалость (doskonałość) 465. Досконалость зуполнаа 237. Въ науцѣ заховываючи досконалость 586. Милость естъ звязкою досконалости (СОКЕРШЕНСТКА) 473. Доступили досконалости 304. Всихъ речей досконалость 465.

Доостаментъ (testament, ЗАКѢТЪ). Новый доостаментъ 337. Члвчий доостаментъ естъ 412. Учинили насъ годными

слугами нового достаменту. Таа *ест* кроє достаменту 569. Есте пришли до Ісуса, посредника нового достаменту 535. Дня. дастамент, дастамент.

Дастати. Ми часу не достамент 580. Дастати оправедливости 272.

Дастаток 658. Можностю то *ест* достатком сум зацнейшіи 304. Достать-ковь 620.

Достаточний (dostateczny). Подлуг достаточной мощи его 433. Заплату достаточную(СОКЕРШЕННУ, zupełną) взыл 224. Ся мѣли нѣшто достаточнѣйшей от него довѣдати 128. Достаточные (dostateczni). Adv 100. 121. Сами достаточные (ИЗКЪСТНУ) вѣдасте 492. Бы достаточные научень 529 Есте хотѣли што достаточний (ИЗКЪСТНѢ, dostateczni) выведати о тых речах 127.

Достоеństwo 286, достоенства 285. 577.

Доступують (СНИСКАЮТЬ) собѣ мѣстца доброго 509. Доступили обетницы 558. Мы через тебе доступили есмо (dostąpiłichmy) покою 131. Непослушенством доступили есте милосердья 230. Доступили досконалости 304. Доступили (ДА ПРИЙМУТЬ) живота вечного 519. Збавема доступили 523. Лепшого доступили 580. Доступили обѣтниц 580.

Досегаги. Досегает (dosięga, ПРИХО-ДАЩЕЕ) аж до розделея души и духа 554.

Дотикатися. Добро было члвку не дотикатися (thykać się ПРИКАСАТИСЯ) не-вѣсти 317. Знѣи не дотикается его 221. Ознаймили королеви о том, што ся Павла дотикало (co się Pawła dotykało) 188. Што ся дотикало стороны всего люду 15. Колюко ся дотичет приспособенья 80. Што ся дотичет тои уставы 81. Кулюко ся дотичет королевства божого 196. Што ся дотичет хвалы 369. Што ся дотичет науки 525. Того не дотикайся 470. Нечистого не дотикайте-ся 378.

Дотинутися. Есте не приступили к горѣ, котором бы ся можемо доткнути (dotknąć się, НЕ ПРИСТУПИТЕ КЪ ГОРѢ УСАЗАЕМЪИ) 584. Их ся не до-

ткнул 579. Если бы ся и быдла дотпу-ло горы, будет укаменочано 585.

Дотуа (dotąd, ДОСЕЛѢ) 210. 237. 324. Аж дотуа 324. Аж дотула 311. 511. Аж дотула мови 651.

Дочасное (docześnie) часте 527. Докоччили мешками дочасного 180. 372. В том дочасном животѣ 316. Дочасным разумом освечен *ест* 305. Дачасным рѣчи № 410. 628.

Дочка фараонова 33. Моисей не хотѣл ся называти сыном дочки фараонова 579. Мѣли чотыри дочки (ДЦЕРИ, córki) паненки 115. Буду вам за отца, а вы будете ми за сыны и дочки 378. Дочками 186.

Дошка. На дошках (НА ДЦИЦАХЪ, na deszczkach) без образы вышли на землю 152.

Дошадну (дошадку) див шадоз.

Дражнити. Отдоче, не дражнѣте (НЕ РАЗДРАЖАЙТЕ, nie drażnicie) детей своих 474. Одны других дражнечи 421.

Драпѣнный. Абы ся есте не мешкали з драпѣнными (ХИЩНИКОУМЪ, z drażnymi) 313.

Драпѣнщи (ХИЩНИЦИ, drapieżce) королевства божого дѣдичи не будутъ 315.

Драпѣзство (drapieżstwo) 681.

Дрымал 34, дрыжам 45, дрыжечи 89.

Дрыманем 453. З дрыжанем (КЪ ТРЕПЕТѢ, z drżeniem) великим 303. Есте его съ страхом и з дрыжанем приня-ли 381.

Дрова. В огнѣ вси справы, яко дрова, знищуютъ 307.

Другий. Раз мѣл такъ повѣдати, а другой раз иначе 864. Другого дѣла прищили 109. Якую людскост одны другим оказовати маем 282. № другий 340. 511, другіе 152. На другом мѣстци мовитъ 252.

Друченье (udręczenie). Таа великая горачест *ест* друченье сумненья 640.

Дубець. Казали их бити дубцы (ПА-ЛИЦАМИ, rozgami) 88.

Дуфати (dufać). Дуваем (ДЕРЗАЕМЪ, dufamy) теж и волямо проч отыйти 374. Для того дуфати (ДЕРЗАЮЩЕ, du-

faiaс) завжди 374. Дуєаючи (МІД'К-АКШЕСА) в Пану 449. 619. Див. уфати.

Дух; D¹ духови 22. 29. 89. 219. 221. 305. 420, духу 37; L¹ в, о духу 101. 220. 232. 363. 278. 288. 307. 317. 431. 432. 450. 510. 626. 658; N³ духове 40. 546. 641.

Дявол, дивола 56. Впадають в сила дьяволєгін 517. Див. диявол.

Дяки (dzięki, БЛАГОДАРЕНІЕ) Богу бывають чинені 387. Богу дяки дають 387. Дяки учинивши Богу 155. За добродєйство были чинені дяки Богу 363. Дяки чинєчи завжди за все Богу 441. 447. Дяк чинєне (БЛАГОДАРЕНІЕ) 606. 615. К чинєнью дяк Богу 117.

Дякованє (dziękowanie, БЛАГОДАРЕНІЕ) 488. Дя речєт амин на твое дякованє 346. Вацное дякованє гуоов забитых 650. Абы ласка з дякованєм многих обфитшя ся стала 372. З дякованєм (пріймовано было 511. 460. 46°. 510. Были чинєны дяковами за вси людє, за королѣ и за всих прєложоных 506.

Дяковати. Не переставаю дяковати (БЛАГОДАРИТИ, dziękować) Богу за вас 427. Маєм завжди Богу дяковати 495. Мы повинни єсмо Богу дяковати за вас 499. Дякую Богу моему 236. 347. 357. 299. 367. 384. 447. 521. Дякую тому 504. Которим не один я дякую 294. За што я дякую 333. Ты добре дякуєш 846. Пану дякуєт 298. 495. Дякуєм Богу за всих вас 482. Дякуєм тобѣ, Панє 627. Єму дяковали 238. Дякуйте 494. Дякуючи тобѣ за (то 131. Дякуючи отцу 478.

Дякон, N³ дяконы 509, дякони 509; G³ дяконов 508; Ab³ дяконы 447. Дякони теж мають быти учтиви 509. Див. дякон.

Е. Е.

Евангелист Лука 27.

Евангелія (Ewangelia, ЕКАНГЕАІЕ) ростєт 62. 189. 274. 288. 425. Єще закрита евангелія наша 371. Евангелія наша была у вас 482. Нам звѣрена бы-

ла евангелія 484. Евангелія мѣла быти оповедана 498. 552. Евангелія не новаа наука єст 209. Што єст евангелія 235. Евангелія, проповедана от мене 404. Евангелія збавєнє 426. G¹ евангеліи 16. 237. 257. 305. 390; D¹ к евангеліи 681. Не вси услухали евангеліи 275. 496. A¹ евангелію 44. 179. 237. 288. 294. 482. 499. 522. 571. Которим евангелію оповєдають, аби з евангеліи жили 327. Хочут вывернути евангелію 404. Оповєдали евангелію 1.391. Евангелію проповєдаєл 301. Ознаймую вам евангелію 350. Он мѣл евангелію вѣчную 635. Повєдаючи евангелію божю 291. Умерлым проповєдано евангелію 189. Оповєдають нышю евангелію 404. Под евангелієм Христовою 388. Зъ евангелієм 367. Ся згожало з евангелієм 303. Проповєдати евангелє Христово 366. Евангеліє божєє 485.

Євга. Адам первой справєн єст, потом Євѣга 507. Уж звѣл' Євгу хитростю 391.

Євнух 43, з євнухом 44. У (грєцком стоит євнух, што ся розумєєт рѣзанець, то єст валах 42.

Єврей, от євреєв 456. N³ єврей 394.

Єврат 641. Див. Єєратєс.

Єгипет 579, Єгиптѣ 625; G¹ Єгипту 31. 32. 551; L¹ во Єгипти 32, въ Єгиптє 33. Єгипского 35, єгипетскіє 579.

Єгиптєнє N³ 579.

Єдинаєм Ab¹ 247.

Єднати (jednać). А всѣ сѹт от Бога, который нас собѣ поєднал (ПРИМИРНИШАГО) через Ісуса Христа, бо был Бог у Христѣ, свѣт собѣ єдиаючи (ПРИМИРѢА, iednając) 375. Лєдє єдиають (iednając собѣ повагу один у других 389.

Єдност (jedność, СОЕДИНЕНІЕ) вѣрн 486.

Єзехиєл 689. 655.

Єзехия 660.

Єи (G¹ A¹ від она) 50. 160. 271. 319. 323.

Ємлєзияст 378. 578.

Єсемпляр. Чого в старых єсемплєрах болгарских не найдѹтєся 263.

спинуру. То сѹт слова Спикуровъ 854. Нѣкоторые Спикурни (*W Spikurx*) и стоикове филозофи 98.

Срей, ерея *G¹ A¹* 548. 559.

Ерусалим 118. 417. 659; *G¹ Ерусалима* 8. 104. 107. 115. 405. 603. 585; *L¹ у, в Ерусалиме* 6. 110. 111.

Есѣ чаще. Ты свѣдом ес науки моеѣ 528. Абы ес свѣтчи 127. Укороновал ес 547. Вчинил ес бурлу 120.

Еси твердил 538. Еси шол, абы еси прозрел 47. Умилывал еси 546. Кто ж ты еси 270. Абы еси был здоров 225. Которого еси обрал 5. Которого еси был помазал 20. Постановили просити тебе, абы еси завтра вывелъ Павла до збору 128. Вщепен еси 278. Еси вожем слепых 242. Не'пріймуй'на врад церковный того, которого еси не свѣдом 515.

Если што против него маѹт, нехай говорит 130. Если Бог в нами, кто ж против нас 266. Если хочеш не боляси преложества, чини добре 284. Если бы так трывали, ако н я 318. Если бых ся могли 346. Естли 585. Як же будут проповедати, если не'будут послани 274.

Есми вышол 461. Есми взялъ 111. 399. Есми объявил 377. Есми почитал 457. Есми тани 110. Чи есми згрешил, нж есми сам себе унижил 392. Довѣдался есми 129. Зостал есми 144. Мѣл есми 303. Отвѣл есми 129. Писал есми 193. 211. 221. 291. Пришоль есми 364.

Есмо были 282. 362. 394. 413. 429. 487. есмо згодливчи 3, есмо видѣли 193, есмо вѣрили 215, есмо забили 127, ся есмо вошли 109, есмо могли 148. 488. есмо откинули 179, есмо повоставлены 491, есмо пришли 458, есмо просили 266, есмо слышали 207, есмо спущали 169. 196; есмо училися 209, есмо чинили 256. 644; вошли есмо 114. 154, дали есмо. 489, жили есмо 189, одержали есмо 179, почали есмо 113. Коли есмо были у вас перед тѣм, есмо то вам оповѣдали, же есмо мѣли быти утиснены 487. 501. Есмо помощниками 307. В тексті выправлено „они шли“ на „есмо шли“ 87.

Естесми навчен 461. Естесми вьрван

от уст ил'вов 531. Умыслом естесми з вами 468. Не через тоѣ естесми усправедливен 309.

Естесьмо. Естесмо 276. Вѣдаем, нж в нем естесмо 209—*w nim iesteśmy*. Познаем, нж с правды естесмо 215. 276. Естесмо синове ночи 492. Естесмо цвѣтоны 372. Естесмо умерлыми Богу 654. Естесмо члонками тѣла 442. И мы арвкы естесмо 401.

Ест то початкомъ 597. Милость ест жерелом 342. Он ест головою тѣлу церкви 465. Христос ест головою усьихъ 548. Таемница тал велика ест 443. Вѣрна ест моя мова 508. Исус ест сын божий 219. Он чистый ест 213. Кораблѣ хот ест так великки (*okręty choć tak wielkie są*) 167. Сотворивый небо и землю, море и все, што колвек в них ест (*co w nich są*) 19. Который ест под небом (*ktorzy są pod niebiem*) 6.

Есте были дали 25, есте взяли 212. 264, есте жили 472, есте мѣли 258. 286. 311. 574, есте могли 257, есте навчили 464, есте научени 211, есте привели 107, есте принесли 463, есте пришли 139. 585, есте продали 23, есте слышали 214. 404. 455, есте ставили 258. 454, есте увѣрили 101, есте хотѣли 127; чинили есте 172. А вы хто есте 103. Вы есте будованем б(о)жѣм 307. Мы есмо немощными, а вы есте мощными 401. Чи принели есте 101. Жаднои ми есте кривды не чинили 416.

Естес ми товаришом 661.

Естесте (*iesteście*) 377. Естесте синове дни 492. Вы не естесте людом мои 271. Вы свѣткове естесте 485.

Еезу *G¹* 100. 101. 110. 446. 581, зъ Еезу 99, до Ефезу 425—45, до Ефесу 99; *L¹ у Еези* 103, в Ееезе 523. 532. 595, в Ееее 354. 105. 353; в Ефезе 425. До еезов 58, еезезениа 118, еезвкх 107.

Ефиопський. Королей ефиопскихъ 42. есратес 620. У реки Есратес 620. Див. Ефрат. еще 249.

Ж.

Ж замість же по голоснім звуці: То-го ж 101, ищи ж 321, хто ж 305. 326. 631, будьте ж 320. Очистио ж 378. Чо-го ж 309. 312. 333. Ему ж 519, тоє ж 300, з якои ж 214, хотя ж 256, хвалѣ-те ж 317, купѣте ж 604. Чистѣте ж 313. Одно ж 333. Принимѣте ж 162. 379. 455. Прошу ж 300. Чому ж 393. 315. Веселямояся 651, покайтеся 15.

Ж ако приименник: Навернутся жъ (=из) жидовъ 634.

Жаба, N³ жабы 641.

Жагель (КѢТРИЛО, żaciel). Подне-сти менший жакед, пустилися по вѣтру къ берегу 152

Жадане (ПОХОТЪ): жедане (żadza) 210. 379.

Жадаю (żadamy) мешкати 374, жа-даем 373, жадаючи 509; але[звичайно тут жедати і т. п. Не будеш чужого же-дати 285. Ся годни жедати от ураду ратунку 137. Жедая (РЕКНѢЮ) вас с хутливою милостью божею 391. Жедая овощу объентуемого 461. Жидове чу-да жедает 312. Тепер лѣпшого же-дают 578. Жедал бых сам на час отлучон быти 268. Жедайте лѣп-ших даров 342. Жедаячи помсты 173. Жедая 377. 593, жедает 595, же-даете (ЖЕЛАЕТЕ) 169, жедает 179. 686, жедал 144, жедали есте 14, жедаячи 136. 173.

Жаден (żaden, НИКТО) 111. 137. 339. 545. 595. 599. 642. 660, жадная 470. 12. 616, жадное 18; G¹ жадного 318. 604, жадное 252. Жадный Бог иныйшй не ест, только оден 324. Языка жаден члвкъ укротити не может 168. Жаден з нас сам собѣ не живет 287. Жадень ся Богу подобати не можетъ 51. Его жаден не розумее 344. Жаден ему не заборонял 158. Жаден не замы-кает, а не оден не отворяет 602. Жа-ден не вѣдает 265. Жаден з людей не видел 519. Жаден з них 21. Жаден не мѣл мощи 90. Жаден ему не заборонял 158. Абы ся жаден не порушил в утис-ках 487. Товаров их жаден не купует

647. Жадная надея лекарства 12. Не нашлася жадная зрада 634. Ани жад-ная рѣч 267. Жадное вини не зложили на него 138. Жадное речи тои не вчи-нили 327. Жадное мощи не мѣли 252. Все, жадного не вынмуючи 284. В жад-ного з вас и волос з головы не спа-дет 151. Жадного свидетельства не ма-ють 57. Жадной годности не было 126. Жаднои ми есте кривды не чинили 416. Жаднои вымовки мѣти не могут 97. Жадному есмо кривды не вчинили 379. Вам на жадном даре не сходит 300. В жадном з вас шкоды не будет 149. Зъ жадным члвком не мовили 18. Жадным способом огорнути не може 252.

Жадост. Мѣл ест жадост (żadał, ЖЕЛАНІЕМЪ ЖЕЛАШЕ) всех вас виде-ти 455.

Жало. Были жала у хвостех 620.

Жалоба (skarża) на Павла 131. Не прийму жалобы (ЖАЛЫ) 515. Кто на кого маєт жалобу 473.

Жалобини, што на него жаловали (ЖАЛОБИНИ) 138.

Жаловати (żalować) 469. Почал на него жаловати 131. Будут на тебе жа-ловати 131. Кто ж будет жаловати на выбранных божіи 267. Жалуют на Пав-ла 135. Довѣдался есми, иж на него жалуют 129. Нехай же ся там жало-уют (ДА ПОЖАЛУЮТЪ) 107. На него жа-луют о ливес гадки 130. Жаловали на него, иж квалтил хвалу божую 98. Ото бы на него жаловали (ПОНИМАЮТЪ) 129. Жалуючи 136. 279. Вы того не жало-уете (НЕ ЖАЛОВАЛИ, nie żalowali) 312.

Жалосный. Будучи велии жалосный слов (ЖАЛОСНЫ) НАИПАСЕ О СЛОВЕСИ), которми им мовил, же болшей не мѣли видети лица его 113

Жалость. Веселье нехай ся обернет в жалост (ЖАЛОСТЬ) 171. Маю ве-ликую жалост (ЖАЛОСТЬ) 268. З везеня моего жалост мѣли 574 К жалости 483.

Жарты (żarty, КОЩУНЫ) вам не пристоеет 439. Жарты або купшты двор-скими мовили 620.

вучи 440. 470. 568. Умерши грехови, живут справедливости и Богу 553.

Жите. Наше жите 459. Єсте слышали мое жите 404. На их жите смотрѣте 587. Нехай покажет от доброго жита учинки свои 168. От порожного жита 180. 131. 199. О побожном житю 259. 307.

Жицеъ. Пане, запусти серпъ твой, то ест женьцы (żeńce), до жнива твоего 636.

Жниво (żniwo) 634. Споловѣло и усьхло жниво 636. Пришла година жатвы, коли усьхло жниво 636.

Жолнѣр (KONNŻ, żołnierz). Терпи утискъ, як добрый жолнѣр Христов 524. Призвал жолнера 52. Помочника и сполечного зо мною жолнира 455 N³ жинере 119, I³ жолнером 63, A³ жолнеры 119; Ab³ жолнерами 63, жолнерми 65, жолнирми 155, жолнери 129.

Жолудон (żoładek). Воды не пий, але потроше уживай вина для жолудка (СТОМАХА) 515. D¹ жолудкови 623.

Жона 22. 23. 96. 317. 318. 823. 935. 513. 651, G¹ жоны 22. 135. 319, D¹ женѣ 317, A¹ жону 312. 317. 319. 508, V¹ жоно 319, Ab¹ жоною 22. 97. 185. 321; N³ жоны 40. 45. 185. 319. 442. 508. 509. 536. 597; G³ жон 23. 185. 318. 321. 508, Ab³ жонами 3. 114. О дву жун (o dwu żon) бывали 508.

Жонатый. Поведаю тым, которым не жонаты 318.

Жраць 554 (слово „поп“ часто перероблено на „жрець“). Не маем жерца (ARХІЕРЕШ) 554. Жерцы 16.

3.

З прийменникъ, вимагає по собі G або Ab, рідко з Ac, ставиться завше перед голосными звуками та приголосными дзвінками: З ангелов 545, з ангелы 496. 598, з Антиохіи 29, з Єгипту 565, з особливон 581, з овощей 116, з олтаря 327, з усяким 449, з учинков 166. 248, з учтивостю 187; з Бога 214. 368. 548. 457, з Богом 376. 627, з божизню 382, з братем 114. 359, з бра-

ти 15, з вѣрою 57. 117. 160. 505, з вас 111. 136. 151. 865, з воли 127. 184. 236. 284, з вѣры 237. 273. 457, з Влох 97, в Галилеи 71, з гору 644, з диханем 628, зъ диявола 213, з дрыжанем 443, з дякованем 445. 460. 468. 510. 557, зъ жаднымъ 18, зъ живота 12, зъ жидовъ 127, зъ жолнирми 155, зъ зацною, зъ землѣ 30. 31. 632, з личбы 511, з людю 15. 106, з людей 484, з Македоніи 461. 363, з мора 153. 648, з мѣста 38. 91. 114, з маткою 3, з мене 237, з народу 106. 459. 639, з неба 5. 45. 142. 179. 197. 355, з него 113. 212. 219, з нем 69. 166, з ним 45. 88. 167. 253. 265. 319. 396. 493. 512. 516, з нем 316. 319. 646, з них 5. 6. 24. 62. 117, з ними 13. 113. 117. 313. 599. 617, з нас 95. 211, з нами 4. 551, в радостю 12. 191. 588, з роду 17. 269, в Рыма 424. 477. 543. Приймения з перед и дає сполучения зы, напр.: зидолы 378 (= з идолы), змых 23, змыными 84. 139, зысака (з Исака) 269, зысаком 577, зысани (з Исани) 543, але: з иньшими 459; пор. ув. Перед ж: Навернутися жъ жидовъ 634. Перед ч: зого (= з чого) 641. Дня. а, из, ис с.

За, прийменникъ, уживається в найрізнішимъ значінні, що видно хочаб з цихъ прикладів. 1. Пустивши корабль за вѣтромъ 149. 2. Невѣста будетъ збавена за дѣтиродство 503. Казни за болюхвалство 238. За справою (za sprawą) жоны свои возвалъ Павла до себе 135. 3. Што за чуда учинилъ Бог 80. Што ся за хвала образомъ дѣте 76. 4. За волю божю погамованы сун 85. За радю божю беретъ собѣ 550. За сполечнымъ зволанемъ обрали 78. 5. Нехай то маю за добродѣйство 542. Мѣли ихъ за Бога 74. Все тии речи маю собѣ за смѣте 457. За золото с подивеньемъ мае 307. Нас мае за взор 458. За глупство мают 304. Собѣ не мѣль за але 100. Мѣли ихъ за бога 74. Єго собѣ за ни за што не мели 81. Мѣли насъ за годныхъ 495. Не мѣйте его за неприятеля 502. Виделося намъ за речъ на-

лепшую 87. Видело ми ся за реч потребу 454. Прошу тебе за (W) сыном моим Онисимом 541. Прозба к Богу за людьми израелскими 278. За всех нас з радостю прозбу чиню 447. Молитесь за нас 497. За такого молитвы чинены быти не маюм 221. Поможите ми молитвами вашими за мною 293. Абы ся причинял за нами 563. Христос *ест* на правици божей, причиняючися за нами (W НАСЪ) 267. 6. Дякую, же мя за вірного вчинил 504. Подан еси за явля 155. Буду вам за отца, а вы будете ми за сини и дочки 378. 7. За дией Ноевых 188. Все вірныи, которые за них (за їхнього часу) были 617. За часов наших 581. 612. За апостолов было оповедано слово Божее 623. 8. Ни за што 17. 81. Див. просити, удатися за.

Забавлятися. Такъ глупы были, же ся справами, мало потребными, забавляли (zabawiali się) 99. Ся забавлял мудростю людскою 308.

Забачити (забувати, недобачати). А того забачавши, же Христос не только правдивых выкладчов Писма, але и своим неприятелем зле чинити не допускает 641.

Забийця. Вы есте забийцы (mordercami, оубійцѣ) 37.

Забитье 360, забитье 43. 267. 439. Як овцы на забитье (ЗАКОЛЕНІЕ) 267.

Забити. Мыслили, яко бы его забити 118. Письмо забивает, а дух оживляет 368. Каия был з неприязни забил брата своего 214. Стережено, абы его забил 48. Забьет (оубієть) духом ўст своих 498. Забьем 127. Не забивай 164. Не будеш забивати 285. № забиты 611.

Забываем науки вам поданой 203. Забы справы вашии и работыи многости 558. Забываючи тых речей 458.

Забѣчи хотѣл потварцам 407.

Заблудите з дороги 183.

Заборонити 60. А чи может хто воду заборонити 57. Забороняет 43. 216. Жаден ему не заборонял 153. Язныи мовити не забороняйте 349.

Забурене. Зрушено забурене (niezpastka) от жидов 74.

Завамати. Тот который, тепер заважае (zawadza, ДЕРЖАЙ), будет вадити, покол будет вынат с посредку 498.

Заверещал (zawołał, КОЗОПН) ангел великим голосом 646.

Завждь (zawždy) то чини 97.

Завидуючи, збурили мѣсто 92.

Зависть. Полны зависти 239.

Завѣл (zawів) мя на пустыню 643.

Завѣсити. Убили, завѣсивши (ПОКѢШИШЕ, zawiesiwszy) на деревн.

Завод. В завод бѣгаючи (w завод biegając), уставают, а до крѣсу прийти не могут 247. В завод бѣгают (w завод biegając, КЗ ПОЗОРЦІН ТЕКЪТЪ), але одень заклад берет 329. В завод бѣгали 329. Терпливо бѣжим в заводе (ТЕРПѢНІЕМЪ ДА ТЕЧЕМЪ НА ПОДКІГЪ, bieżmy w zawodzie), который нам *ест* заложон 582.

Завсѣгды (ПРИСНО, ПО ВСѢМ ДНИ, zawždy) 12. 18. 26. 37. 183. 187. 286. 277. 286. 299. 325. 372. 488. 624. 625. 628. Завсѣгды ся веселѣте 493. Як завсѣгды, так и тепер 449. Завсѣгды 18. 92. 105. 196. 251. 256. 259. 361. 572. 621. 628. Конец завсѣгды щасливый 252.

Завстегнути. Шалѣйте, як хочете, однак не будете могли завстегнути (zawściagnąć) духа божего 539. Завстегай (ЎСТГЪПНІ) глупых гадок 539.

Завстыженіе, к завстыженю 315.

Завстыжуся 389, завстыдился 182. Надѣя не завстыдит 252. Выбрал Бог, абы завстыдил (zawstydził) мудрых 302. Багато мовлю, абых вас завстыдил 354. 311. 536. Завстыдилися за свои злости 611. Абы тыи, што вадет па вас, завстыдилися 188. Завстыдан не буду 252. Завстыжени № 586. Див. Застидати я.

Завтра (оутрѣк, iutro) 139. Сегодня або завтра 171. Завтра (оутрѣк, iutro) его услышиш; а на завтраи (НА оутрѣе, nazajutrz) прашо 139. Посадили их до везеня до завтра (ДО оутрѣа, do iut-га), бо вже был вечер 16.

Завтришний. До дня завтришнего 171.

Зав'язувати. Не зав'язуй губы воюю-
ни 326.

Загамовати. Од иншого каранья сам
Бог ихъ загамоваль 19. Загамовала (КОЗ-
БРАНИ)шпаленство пророку 201. Загамо-
вали (ШЕХЪДОКАТИ, zahamowali) не-
винность дурныхъ людей 183. Загамо-
ваны сунт от св(е)того духа 86.

Загашайте. Духа не загашайте (ОУТА-
ШАЙТЕ) 494.

Загинути. В скаженю своемъ загинути
(ИСТАКЮТЬ, zagina) 200.

Загородити. Не могутъ иначе прав-
ды загородити 92. Тое шдохваленье не
будетъ загорожено (НЕ ЗАГРАДИТЬСЯ)
противъ мене 393.

Загрози́мо 18, загрозивши 19.

Загубити 171. Абы еси загубилъ (РАС-
ТАНТИ) тыхъ, которыхъ пекутъ землю 627.

Задати. Смертельную рану задало 554.
Раны задавши (zadali) имъ, вкинули ихъ
до везеня 88.

Задаток. Далъ задатокъ духа 374. 364.
Духъ естъ задаткомъ (ШЕХЪУЧЕНІЕ, zadat-
kiem) дѣдичства 427.

Задержати 547. Которого есми хотѣлъ
при собѣ задержати 541. Imprt. за-
держитесь (dajcie pokoy) отъ людей сихъ
27. Задержавъ 237. Есмо были задержан-
ны 259. Задержоватися 510.

Задивитися. Обачивши, есми задивил-
ся: (ДИКНУТЬСЯ) дивомъ великимъ 643. Задив-
вуются мешкаючи на землѣ 644. Задив-
ившися 631.

Заздрити. Не заздритъ духъ свѣтый
170. Зазрите (ЗАКНДИТЕ) и не можете
одержати 169. Павлу свѣтому зазрели
393.

Заздрость. Зазростъ (ЗАКНСТЪ) 181.
306. 517, к зазрости 170. Зазростъ гор-
юю маестъ 168. Гдѣ естъ зазростъ (za-
zdrość) и споръ, тамъ ростырькы 169. По-
рушившися заздросцю 277.

Заисте (КЫ БО ЕСТЬЕ, zaiste, Солун.
2²⁰) есте вы хвалою напою и веселемъ
487.

Заназ. Законъ заказовъ (zakon przy-
kazania, ЗАПОКІКАДЪ) 430.

Заназую (ЗАКІЦІАКАЮ) тобѣ передъ
Богомъ 518. Заназуютъ (zakazuie) намъ

пчтаться 2. Заказуютъ (КОЗБРАНЮТЬ)
малженства 510. Заказалъ оповѣдати 86.
Заказали имъ, абы болшей не учили 19.
Imprt заказуй (ЗАПРЕТИ) 538. Зака-
зуютъ имъ, абы ся не бавили ооерами
323. Заказано ей, жебы не шкодила тра-
вь 619. Заказано (zapowiedziano) имъ,
абы болшей не поведали о тымъ имени
16. Заказаны 508.

Занвас. Мало заквасу (ККАСЪ, kwa-
su; ст. 313: квасу) все замешане заквас-
шаетъ (ККАСИТЬ, zakwasza) 419.

Закивавшися (ПРЕКАОНЬСЯ, zachwiał-
szy się) зо сну, спалъ на домъ 109.

Закиненому 181.

Заклад. Всѣ в заводъ бѣгають, але
одень закладъ (ПОЧЕСТЬ, zakład) беретъ
329. Бегу к закладу 458.

Заклинати. Заклинутъ (КОПІАХЪ), ви-
дечи дымъ заплемня 648. Заклинутъ (КО-
ЗОПИША)шлзучи 649. Закликалъ до збо-
ру 126.

Заклинане. Волоцуги жидове ся бави-
ли заклинанемъ 103.

Заклинач. Безпеченство заклиначовъ
101.

Занолоталъ (zakolał) у ворота дво-
ра 64.

Законъ (zakon), G¹ закону [69. 164.
242. 243. 250. 259. 260. 262. 263. 273.
329. 367. 395. 409. 413. 456. 457. 504.
560. 571. 611 і закона 242. 250. 260;
D¹ законови 171. 259. 261. 262. 415 і
закону 272; L¹ в законѣ 98. 133. 242.
246. 319. Писма старому закону 611.

Законный (zakonny). Милосердіе бо-
жее насъ вызволяетъ отъ потоппеня за-
коньного 165.

Законноучитель (zakonny doktor) 26.

Закривати. Мужъ не має закривати
головы своея 335. То и передъ ангеломъ
закрито было 58.

Закричати. Наполнилися гнѣву и за-
кричали 105.

Залемати. Справедливе тоє заложитъ
(zależy) всимъ церквамъ 595.

Залецанный. Чили потребуемъ листовъ
залецанныхъ (zalecających) до васъ 367.

Залецаня N³ 357. Розмантое залеца-
не (zalecanie) 293.

Залецаю (КРҮЧАЮ, *zalecam*) вам се-
стру нашу 294. Бог залецаєт милость
свою к нам 252. Кто ся залецаєт (ХКА-
ЛАЙСА), не бываєт похвален, але тот,
которого Пан залецаєт (КОСХКАЛАЕТЬ)
391. Залецаєт вѣру живую 163. 245.
342. 535. 598. Сами себе залецаєм вам
374. Залецаєтсѧ молитвам их 499. За-
лецаючисѧ (ПРЕДСТАВЛЯЮЩЕ СЕБЕ) 370.

Заложене От заложенья свѣта 631.
Заложити. Заложон 807.

Замынати 625. Мают моц замыкати
небо 625. Иньшое розказае в том ся
слове замыкаєт 285. Ключ, который от-
вораєт, а жадеи не замыкаєт 602. Мо-
литва замыкала (*zamykala*) в собѣ вы-
званье вѣри их 89. Якоби ся в них за-
мыкала познание 600. Писмо замкнуло
все под грѣх 413. Книги сѧ замкнены
662. Небо замкнуено было 627. Того ж
часу двери замкнуено 118. В том слове
пророчтва замыкаєт увес урад науки
в церкви 281.

Замереного часу 639.

Замѣрене, Г' замѣренья 281.

Замѣтувати. Тими словы ему очи за-
метували (*zarzucali*) неприятели его
407. Не заметувай (НЕПРЕНЕМОГАЙ) ка-
раяи панского 582.

Замешанье 612, замешане 6. Было пол-
но все мѣсто замешаня 105. На тот час
великии ся замѣшанья стали 627. Мало
квасу все замешане (ст. 419: замешене;
СМѢШЕНІЕ, *zadzialanie*) квасити 213.
419.

Замынное 557.

Замок. Втекают на замки (*na zam-
ki*) яко на мѣстце безпечное 575.

Замордованье (*zamordowanie*) 641.
617, замордованьем 625. Розбѣгнися ча-
су замордованья Стефанова 159.

Замордовали есте (*zamordowaliście*)
справцу живота 14. 610. 617. Собѣ под
клятвою прирекли ани ести ани пити,
аж бы его замордовали 123. Замордо-
вана ест третья часть людей 621.

Замум ити 514. Хочу, абы молодым
ишли замуж 514. Пойдет замуж 332.
Пойдет панна замуж 321. Выдаєт замуж

323. Если хочет замуж, нехай еи от-
даст 322.

Занедбати. Бога занедбывают 400.
Которого занедбавь 318. Абы есмо того
збавеного часу не занедбали (*nie za-
niedbawali*) 285. Если быхмо такового
збавенья занедбали (НЕРАДНИКШЕ) 547.
Занедбывавы 516.

Запалене, Г' запаленя 648. Лепей в
малженство вступовати, ніжли запалене
(РАЖЗИЗАТИСА) терпѣти 318.

Запаливши огон 153. В нем запалим
хут к молитве 46. Хутливую милостью
къ Богу быдучи запаленый 121. Все
запаленными сѧ милостью к закону 116.

Запалчива 623. Запалчивую хут 380.
628. Хут запалчивую (*zapalczywą*)
622. Запалчивую хутю 595.

Запам'ятливий. Не будучи слушачем
запаметливим (ЗАБЫТЛИКЪ, *zapamięt-
liwym*) 162.

Запас (борня, боротьба). Апостол
берет подобенство от оных крутофилъ
боевых, которые к учѣ богом в Гре-
ції справовано, где одни в запасы (*za-
pasy*) ходили, а другіи ширмовали, а
ишіи в завод бѣгали 329.

Запасник. Тот упоминок давано за-
пасником (*zapasnikom*) и ширмѣ-
ром 599.

Запевне (*zaiste*, КѢМЫ БО, II Кор.
5¹) вѣдаєт 373.

Запечатовати 662, запечатоваи 364,
Imprt. запечатуй 622, ест запечатана
361, запечатованы 607 N², запечата-
ных 607. Замкнул его и запечатоваи 654.

Запис. Записомъ (Сyrografem) иѣзикам
469. Змазанъ ест запис (Сyrograf) 469.

Заплата (МЗДА). Ото заплата (*za-
płata*) работниковъ ваших 172. Запла-
та греху смерть 258. Без заплати и
нагорды учили 97. Заплату достаточ-
ную взяли 224. Заплату возмет 307.
Мая заплату 328. Сам себе выдаєт за-
платою откупеня за всех 507. Жадно
заплати або нагорды от церкви не
взяи 393.

Запоминати. Не забывайте (НЕ

ЗАБЫКАЙТЕ, ani zapamiętaawaycie) уделяна 588.

Заприсягти. Приходил близко час обѣщаницы, которую бы заприсяг Бог 32.

Запрѣтися (ЎКЕРГАГІСА). Который ся запрѣлъ (zaprzai) самого себе 189. Ни ся ес запрѣл имени моего 603. Не запрѣлся (ЎКЕРГАСА) еси вѣры моеи 598. Самых себе запрѣли 654. Запрѣлися есте 14. Если ся его запримо (ЎКЕРЖЕМСА), и он ся нас заприт 525. Запрѣвши 606. Запрѣвшися (ЎКЕРГШЕСА) непобожности 537.

Запусти (zaruśc) серпъ 636. Муж волосы запустит 836. Запущона 559.

Заранати 621, заражены 258.

Зараз. Падши, **вараз** (КНЕЗАПІ҃҃, pagle) умер 154. Они **зараз** (zarazem) принели слово божее 483. **Зараз** учирают 253. Не чинили того, абы ся **зараз** (zaraz) на их словех засади(ти) мѣли 93. **Зараз** ся есми стал 407. Не могли досыт **зараз** (zaraz) учинити двом урядом 28.

Зараз. Потом вижон болшей, нижли от петисот брати **зараз** (ЕДИННОЮ, zaraz) 350.

Заразливый. Нашли есмо того члвка **заразливого** (zaraźliwego, Г҃҃КН҃҃ГЕ-ЛА) 131.

Заразом (zarazem). Для того **заразом** будмо послушными 551. Не **заразом** все мѣло быти доконьчано 593.

Заровно. Все **заровно** (КАСАЧЕСКАА, wszythko) и во всех ест Христос 472.

Засъ. Мало далей перешедши, **зас** (ЖЕ, zasie) змѣрили 150. **Зас** (ПАКИ) науку новую пишу вам 209. Див. **заса**.

Засади(ти). **Зараз** на их словех **засади(ти)** (zasadzić) мѣли 93.

Засадна. Учинивши на него **засадку** (КОКХ, zasaŋkę, жебы его збили 136. Жидове на него хитры **засадки** учинили 104.

Заслѣпнѣти 510, **заслѣпнѣ** 277.

Заслона (НОКРЫКАА, zasłona) лежит на серци их 370. Тая **заслона** в читаню старого достаменту трывает 369. Че ез **заслоу** 572. Входит аж за **заслоу** (ЗАК҃҃Б҃҃С҃҃) 559. За вторую **за-**

слоу (ЗАК҃҃Б҃҃С҃҃А) 566. 545. Не маючи волности **заслоу** (ПРИКРОКЕНІЕ) вло-сти 184.

Заслуга. Абы ся есмо спущали на свои **заслуги** (zasługi) 186. Г҃҃ за-слугъ 429.

Заслугуе(т) (zasługuie) через учинь-кы свои 248. Мѣли собѣ што **заслужи-ти** 249.

Засмаковати. Река велии **засмаковала** (zasmakowała) 620.

Засмутити. Я вас **засмутил** (zasmucił) до часу 380. Есми вас **засмутил** першим листом 380. Кто з вас мене **засмутил** 365. Ся есте **засмутили** были 380. Не **засмущайте** духа 438. Радуйтесь **засмущени** (ПРИСКОРКНИ) 178. Ведде Бога были **засмущени** 380. Есте были **засмущени** 365.

Засмущенье. Кто з вас принес тое **засмущенье** 364. Пришол зъ **засмущенем** (z zasmuceniem) до вас 365.

Заспівати. Посреди церкви пѣсни то-бѣ **заспеваю** 548.

Заставуються. Правдывныи научители правду оповѣдают, против которой антихрист и помощники его **квалтовне** ся **заставую(т)** (zastawuie się) 627.

Застановился корабль 152.

Застидитися. Не **застыдился** есми 381. Див. **застыжуся**.

Заступа. Ото пришел Пан св(е)тлыми **заступи** (ГМА, z zastępy) ангеловъ 281. Пан **заступовъ** (ГОСПОДЬ САКАААХ, Pan zastępow) 173. 272.

Заступца. Лѣшого перемирѣ **стался** **заступцею** (НИПОР҃҃ЧНИКХ, zastępcą) Ісус 562.

Зася. Што ся **зася** (ЖЕ, zaś) доты-челъ речей, болваном оферованых 323. Див. **зася**.

Затанѣи сам хотелъ 514.

Затверденье жидов 279.

Затвердѣлый в предсвѣзѣлю своем 61. **Затвердѣлость** сердца их 437, Г҃҃ **затвердѣлости** 241.

Затвержати. Не **затвержайте** (ЎЖЕС-ТОЧАЙТЕ, zatwardzaćcie) сердце ва-ших 550.

Затворити. Двери отворены, а жаден их не может затворити 602. Абы затвори уста 546. Затворили уста н-вом 580.

Затылиши уши 38.

Затыло (WDEKEL'k, zatyło) сердце люду того 157.

Затым (ЖЕ, zathym) отказал Павел 132. Затым (ЖЕ, zatum), братя, хочу, абы есте вѣдали 448 Затым нехай слу-жет 509.

Затулены N³ 516.

Затмѣе 68.

Затмилосе 238. Не затмѣет свѣт-лости своеи 161. Затмѣвшися 161, зат-мѣна 612. 619. Нехай затмѣни будут очи их, абы не видели 277.

Затонули спящие 579.

Затраслосе тоє мѣстце 20.

Затратити (zatracić). Кто квалтит церков божю, того затратит Бог 303. Были бы есмо затрачени 272.

Затраченѣ. Вѣчное затраченѣ (za-trascenie) души 273. Понурают людей на затраченѣ (КСЕГХКНТЕЛСТКО) 517. Сын затраченя (ПОГИБЕЛИ) 497. Каре-ни будут вѣчным затраченѣм (ПОГИ-БЕЛЪ) 496.

Затривожи 584, затривожили (zatrwożyli) вас 82, затривожены 612. За-тривожный сумнѣеъ 236.

Затруднитися. Так ся ваше ремесло затрудняе (Б'КДХ' ПРІЕМЛЕГЪ) 105.

Затряснуги. Голос затреснул (zatrząs-nęł, ПОКОЛЕБА) землю 585. Еще я раз затресну (zatrząsnę, ПОТРАСЪ) не только землею, але и небом 586.

Затулити. Всякіе уста были затулены (zatulone) 246.

Заушники (ШЕПОТНИКИ, zauszni-cy) 239.

Захвиченѣ Мо очися, видел есми в заещени (КО ОУЖАСЪ, w zachwyce-niu) виденѣ 58. В тум захвиченю бу-деи пагдаа отиѣна 491.

Захвичати. Тогда есми был захвичон в духу (БЫХЪ КЪ АХЪ, byłem zachwycon od ducha) 605. Был захви-чон (КОХИЩЕНЪ) до раю 397. Былъ захвичон аж до третьего неба 397. За-

хвичен ест сын еи до неба 628. Был захвичон без памети 128.

Захованѣ (zachowanie) 320, в за-хованью 64. 286.

Заховати (zachować) 79. 162. 163. 171. 200. 423. Як ся заховати маем 512. Жедаячи зо всѣми почтине ся за-ховати 589. Подобалося Богу заховати вѣру 302. 511. 563. Молитва вѣры за-ховает (СПАСЕГЪ) немощного 174. За-ховает (СОХРАНИГЪ) от злого 500. Увес закон заховал (СОБЛЮДЕГЪ) 164. Заховал заповеди 518. Сам Бог захо-вал 2 Мало заховалося от воды 188. Покой заховайте межи собою 498. За-хованы N³ 201. 613. Кажучи заховыват законѣ 82. Заховывает 451. 510, захо-вывают 512. 515, заховывали 117. 547, заховывайте 480, заховываючи 117. 286. 586, заховываны 316.

Заход, Г¹ заходу 148. 658.

Зацный (ЧЕСТНЫЙ, zasnų) уво всѣх людей 26. 624. Зацнаа несквалливост божая 69. 427. Зацное пришествие 580. Зацное щастѣ 254. 300. Немного зац-ного народу 302. Зацнон (ИЗБРАННИКЪ) панен 223. Веди зацную (АДКРЪЮ) вал-ку вѣры 518. Урад свой зацным чинити 367. 310. Зацным слугою 46. Вы зацны, а мы без учтливости 310. Зацным лю-дем 303. З зацными людьми 139. Зацней-ший 344, зацнѣйшее 563. Зацнейшим речи мовит 585. Зацне (zasnų) Adv. 428 463. Зацне справует 373. Зацне будет вывышон 450.

Зацност (zasnność) 305. 388 391. 423. 511. 660. Гавит всякую зацност 299. Знаки зацности 2. Для зацности Пана моего 456. Зацностю Петровом 409. Зацностю обавленя 397.

Зачинатися. Откуда ся незгоды зачи-нали 807.

Зашнодити. Змня ему ничего не за-шкодила (za-zkadza) 153.

Збавенѣ (СПАСЕНІЕ, zbawienie) 178. 362. 453 547 531, збавене 205. 453. 650 L¹ о збавени 229. Маем збавене (ИЗБАВЛЕНІЕ) через кров его 426 Зба-венѣ одержат 278. Сталося збавене поганом 277. Збавенья, которое от са-

мого Бога походит 289. Ото тепер день збавеня (СПАСЕНІА) 376. 548. 451. 546. К збавенью 276. 430. 498. 558. Пан ест збавеньем моим 252.

Збавитель (СПАСЪ, СПАСИТЕЛЬ, zbawiciel). Придет от Сиона збавитель 279. Збудя израильтя збавителя 70. 218. 508. 538. Збавителю нашему хвала 238. Збавителем Ab¹ 26. 506. Христа приймем за збавителя 220.

Збавити 367. Чи может вѣра збавити (СПАСИТИ, zbawić) 165. Мою свою може збавити 367. Мог збавити от смерти 555. Мужа своего збавити (СПАСЕШИ) 319. Збавен 60. 274. 279. Будет збавена (СПАСЕТЬСЯ) 508. Ласка божая збавеная (СПАСИТЕЛНАА) 537. Абы есмо того збавенного часу не занедбали 285. Належит к науце збавенной 211. Подлуг выбравша божего збавени будут 276. № збавени 78. 253. 273. 276. 301. 334. 486. 498. 506. 508. 598

Збыли (uszli) есте того небезпечемства и шкоды 149.

Збытій. Через срокост нашу збытню (zbytnią) 366.

Збытом. Не обвинованы в збытку (w zbytku) 534.

Збыточное (zbyteczne) оказанье мудрости людскои 807. Збыточными (zbytecznymi) выводы 307. Збыточных 624.

Збѣгся к нам увес люд 13. Збѣгlose 88. (Фарисей) писмо все збѣгвали, яко бы по немь летали 652. Збѣгшися 29.

Збирает 636. Збирал на валку 655. Збирая грона винограда 637. Збираючи 357, збираючи 61.

Збланили их был чернокопизством своим 40.

Збогатился есми 604. Купци земскіи а маестности роскоши еи збогатили (РАЗБОГАТѢША) 646. Збогатившися от неи 648.

Збоже 325. Волови, вымолочувачо-му збоже (zboże), не завяжем губы 515.

Збойца. Вывел мужей збойцов (ЗІКАРІЙ, zboycow) 120.

Збор 72. 121. 630. 656. Церков збо- збор 651. Збор (ЦЕРКОВЬ, zbor) в до-

му ихъ 294. Поздоровляйте збор (ЦЕРКОВЬ, kościół) домашний 476. Збор (ЦЕРКОВЬ, zbor) божий будетъ 345. Вывел Павла до збору 128. 47. 79. 99. 126. 421. Поздоровляет вас господар мой и всего збору (ЦЕРКВЕ, zboга) 296. Есте пришли до збору (ЦЕРККИ) первородных 555. Они свѣтчет перед збором (ЦЕРКОВЬЮ) 225. Седши в зборе 325. Жоны ваши нехай молчат у зборе (КЪ ЦЕРКВАХЪ, we zborzech) 349. Поздоровляют вас зборы (ЦЕРККИ) Христовы 296. Поздоровляют вас усь зборы азійскіи 359. Чим бы есте подлѣйши были над вышши зборы (ЦЕРККИ) 398. 641. Секты, што по нашему власне зборы невѣрных 618. Обран ест от зборов за товариша 384. На зборех 142. 325. 349.

Зборовий. Подлуг обычаю зборового 107.

Зборонятсѣ. Не збороняюся (НЕ ЗБРАНЮСЯ, nie zbraniam się) вмерети 137. Павел не зборонялся (nie zbranił się) прияти их 117.

Зброя (ВРУЖІА, zbroie) вальн нашей не ест телесна 389. Озмѣте зуполную зброю божую 445. Оболючимся в зброю свѣтлости 285. Оболючиши в зброю 492. Были зброєю неправости 256. 257. Зброєю сираведливости 377. Тою зброєю бывають узброени невѣрнии 621. Зброя (zbroia) духовная против сотоуѣ 443.

Збудил (КОСКРЕСИ, wzbudził) 10. 14. 69. 251. 432. Збудил от умерлых 17. Пан збудиль сны Аврамови 250. Збудил от мертвых 107. 204. Бог збудил пророки и апостолы 432. Збудивши 71. Щирую мысль вашу збужаю 203. Бог збужает умерлых 141. З мертвых збу- жон 351. Збужонный 43, збужона 50.

Збудоване (ЗУЗДАНІЕ, zbudowanie) масм от Бега 373. К збудованю вашему 389. 344. 593

Збудовал палаци 631. Што ж ми за дом збудуете (zbudował) 37. Быль на пагуру збудованъ 94. Каждый дом бывает збудован от кого 590. Збудовани на фундаменти 431.

Збунтоватися. Для чого ся збунтова-
ли (sieŕwzburzyli) 20. Збунтовавшись
против Христа его 644.

Збурили (wzburzyli) мѣсто 92.

Звады (СКАРН, zwady) вчиняють
против их 293 Чинят звады (РАДО-
РН) 296. Откоа приходить звады и бит-
вы межнѣвами 169. Полин звады 289.
Родеи звады 527.

Звадливый (zwadliwy, ЗАКИСТАНКА)
ѣ08. Нехай не будут звадливн, але
кротки 588.

Звалчили (zwalczyli, ПОБѢДИША)
вѣроу королевства 580.

Звати, ꙗзвет 618, зовемо 354. 428.
То бы высоп, который зовут Милита
153. Тѣло свое зовет судиноу 489.

Звенячий. Стался есми кимбалом зви-
нчым 342.

Зверхнюю 564, зверхним 511, зверх-
ных 604. Для зверхних (zwierzchow-
nych) справ 261. Наш зверхний члвкъ
зопсован бываеи 372. Чи ся на речи
зверхних огледаете 889.

Зверхност (ШЕЛАСГЪ, zwierzchność)
свою зверати подадут 644. Звирхност
631. Каждая звѣрхност от Бога постав-
ленаа 34. Дам ему звѣрхност (КААСГЪ)
над поганы 601. Не хотячи звѣрхности
жаднои визнавати над собою 284. Зверх-
ностю (ГОСПОДСГКО) згоржают 230.
389. Звѣрхностями 537. Павель хочет,
абы вси звѣрхностями подани были 284.

Зверховными N³ 394.

Зверху запечатаны 607.

Звести. Вас хочут звести 456. Хри-
ста звести з високости 273. Моцен
ест Бог из мертвых звести 578. Допу-
щаем зводити (zwodzić, ЛЬСГТИТИ) мои
слуги 600. Не давайтесь зводити тым,
которн пороже мовет 478. Нехай
вас никто не зводит (ПРЕЛЬСГТИТЬ)
жадным обычаем 497. Нехай вас никто
не зводит (ЛЬСГТИТЬ) порожными сло-
вы 440. 213. Жадень вас нехай не зво-
дит (ПРЕЛЬЦІАСГЪ) 470. Увес свѣт зво-
детъ 92. Через лагодную мову сердца
простнх зводит 296. Вас зводит
(ЛЬСГЦІНХЪ). Замкнул его, абы далей
не зводил народов 654. Диявол зводил

увес округ землѣ 629. Диявол их зво-
дил 655. Выйдет сотона, абы зводил
народы 655. Чарамн зводечи люд 40.
Зводечи (ПРЕЛЬЦІАЮЩЕ) ннх, а сами
будучи зведени 529. Адам не был зве-
ден (ПРЕЛЬСГТИСА), але неѣста зведе-
на 507. Грѣх звел (ПРЕЛЬСГТИ) мя 260.
Звѣл (КОЗКЕДЫИ) з мертвых 589. Звѣл
не мало учителей 628.

Зветишал перший 565.

Звык был съ серебра отливати 101.
Где были звыкли бывати 87.

Звинены книги 612. Яко одѣе зовем
(zwiniesz, СКІЕШИ) их 546.

Звычай людей неверных 92. 138. G¹
звнчаю 525. 556.

Звѣзда, звезды G¹ 618, A¹ звезду 618,
N³ звѣзды 281, G² звѣзды 618, D³ звез-
дам 86.

Звѣра с. р., ж. р. i м. р. Першее зве-
ра (zwierzę), второе звера, третее,
четвертое звера 606. Третее звера 610.
Звѣра даю бажу 639. Звѣра, которое
еси видел, была а нѣт 644. Было тоє
звѣра, которую есми видел... а ноги
его... а губа еи 631. Голос четвертого
зверати 611. 632. Чиним образ зве-
рати, которая мечем ранена была, але
ожила 633. Повѣм тобѣ таємницу не-
вѣсты и зверата, которая еи носит,
которая має сем голов 643. D¹ зве-
рати 631. 632. Видел есми звѣра, з мо-
ра выходячую, которая мѣла сем голов
630. Видел есми другое звера и она
выходит из землѣ 632. Видечи звера,
которое было а нѣт 644. Видел есми
звѣра оное 653. Дивуючися вся земля
ишла за звератем 631. Перед звератем
633. L¹ на зверати 643. 645. N³ зве-
рата 52. 639, звѣрата 606; G³ зверат
288. 604. 606. 607, D³ звератем 644,
Ab³ зверати 634. Один от четверга
зверат даю сем ангелом сем банек
золотых 639.

Звѣрити. Которим слово звѣрено 640.
Им зверены сун слова божїи 244. (Pi-
ci) тобѣ сун звѣрены (КК'КРЕНА) 529.

Звѣсити. Через мур выпустили, звѣ-
снвши в коши 48.

Звѣстѣте Impert 65.

Звітемити. Дано ей *єст* звѣтежит (ПОКѢДИТИ, *zwyciężyć*) 682. Звѣтежа-ет 219. 220. 632. Баранок их звѣтежит 644. Звѣтежи еси 379. Еси звѣтежи 245. Кто бы звѣтежи 657. Она вас была звѣтежила баламутами своими 646. Єсте звѣтежили (ПОКѢДИТЕ) 210. 216. 629. Звѣтеживши страхи сумненья 252, звѣтеживши 649. Звѣтежонь *мощностю* 40. Кто звѣтежом 202. Не буд звѣтежом от злого, але звѣтеж добрым злое 283. Звѣтежений 628. Будет смерт звѣтежена 265 N³ звѣтежени 202.

Звѣтезство 642. 651. 357, звѣтезтво 219. 688, звѣтезтво 632 (ПОКѢДА, *zwycięstwo*). Где ж, смерти, звѣтезтво твое 357. Звѣтезство, одержаное против него 627. Одержимо звѣтезство над грехом 257.

Звітежня. Вышол звѣтежца (ПОКѢЖДАЛИ, *zwycięzca*), жби звѣтежня 610. Княжа перероблено на звѣтежцу 548. Сталися звѣтежьцами 629. (Бог) нас звѣтежцами чинит 367.

Звлаща (НАНПАЧЕ, ПАЧЕ, ОУКО, *zwłaszczą*) 200. 439. 470. 486. 515. 534. 542. 591. 619. 651. Поздоровляють вас вси, а звлаща (ПАЧЕ) ты 462. Были есмо на сзети, а звлаща межі вами 368. Звлаща маючи о собѣ гордое разумѣе 112.

Зводитель (ЛЕСТЕЦЬ, *zwoźdiciel*) 224, зводителя 400. Много зводителей вышло на свѣт 224. Для карамя зводителей 650. Много *єст* зводителей душ 534.

Зводити див. *вести*.

Зводици. Лко зводици (ЛЕСЦИ) 377.

Зводца (*zwoďca*). Диявол або зводца 628. Злии людє и зводици (*zwoďci*) поднесутся к горшому, зводечи нных, а сами будучи зведени 529.

Зволенє. За сполным всѣх зволенєм (*zwoleniem*) прилучон *єст* 5.

Зволенник (ОУЧЕНИКЪ, *zwolennik*). Там был пѣкоторый зволенник, именем Тимоной 85. Тогда вси зволенники учислили 62. 610.

Зволити. Ся єсте на то зволили (СОГЛАСИГАСА, *zwolili się*), вж би єсте кусили духа св(ѣ)того 28.

Зволокити (СОКЛЕКЪ), 469, зволокити 469,

зволокити 606. Зволокитесь (СОКЛЕКШЕ-СА) в оного ветхого чавка 472.

Звязанє. G¹ звезацьи 364.

Звязати. Звезати 119, звязжут 115. 653, звезал 119, звезали 124, звезавши 115, звязан 115. 156. 653, звязанный 13, звезанный 654, звязано 525, N³ звязаны 110.

Звязна (СОМЪЗ). Єсте заховали зодночеє духа в звязке покою 435.

Звязон. Тя вижу быти в звязку (КЪ СОМЪЗЪ, w związaniu) злости 42. Звляками (ОУЗАМИ) вѣчными 230.

Звяи. Приступили до звяку (ЗКЪКЪ, brzmienia) трубному 584.

Зганити. Дорога правдивая будет зганена (*bluzniona*) 198. N³ зганены 365.

Згарженє (*wzgardzenie*) проповеданя 305.

Згигнє 313. 644. 268. 517 (ПОГИ-БЕЛЪ), G¹ згигнєня 203. 451, по згигнєню 634. Нагле на них прийдє згигнєне (*zginienie*, КСЕГЪКИТЕЛСКО) 492. Я не *єст* причиною згигнєня 111.

Згинути 631. 644. Мают згинути 367. Згигнєт мый брат 325. 498. 645. Згигнут 546, згигнул 27, згигнула 530, згигнуло 313. 498, згигнули 429. 200. 611. 641.

Згладити (*zgladzić*). Згладит ОУПРАЗДНИТЬ его 498. Pr. 3³ згладєт 645. Згладьши (*zgladził*) поганьбєнєє сзоего сказанья 43. Згладил обєтаницу 413. Згладил многих грехи 570. Грѣх будет зглажен 265. Пророцтва будут зглажены 843.

Зглаженю (*zgladzeniu*) греховъ 220.

Зглагом. Умоуи, утверженое от Бога зглагом (КО, *względem*) Христа 412. Уменьшена *єст* не сама в собѣ, але зглагом людєй 618.

Згода. Што за згода (*zgoda*) 378.

Згодяивє (*zgodnie*) Adv. 12. 23.

Згодяивий. Будте всі згодяивы 116. Есмо згодяивыми (*zgodnemi*) 3.

Згоднє Adv. 19. 290.

Згодний, згодное 608. Не были згодны межі собою 157.

Згомаются межі собою 78. Синай ся згожаєт теперешему Єрусалиму 417. Если бы ся згожали з правдою 93. Не

во всем вѣрою ся згожали 117. Абы ся згожали 645. С тою рѣчу згожались слова 81.

Згордіне. Для згордѣнья слова Божого 72.

Згордіти Я есмь ими згордѣл 565. Згордели науку его 416. Згоржонными 394.

Згорит 308, згораѣ 204.

Згорнути. Уголе огненное згорнешь на голову его 283.

Згоршене (СОБЛАЗНЪ) 599, G¹ згоршеня 210. 287. Камен згоршеня (skale pogorszenia, КАМЕНЬ СОБЛАЗНА) 272. Батче, жбы сее роспущенство к згоршенью не было 325.

Зготовати. К хвале зготовал 271. Им мѣсто зготовал 578. Жона его зготовалася 651. Зготуй (ОУГОТОКИ) мѣ в себе господу 542. Зготованое 656.

Згрѣшит 208, згрѣшите 196, згрѣши 253. 254. 260, згрѣшили 253.

Згромади (zgrupadził) до одной чреды 431.

Згромажене (kosciół) 23. 125, G¹ згромаженя 125. 436. 497. 585 (СОБРАНИИ, ГМА). Аз згромаженем 592, L¹ в згромаженю 834. 846. 507, N³ згромаженя (ПЛЕМЕНА) 645. Все згромажене зошло 347. Рек до згромаженя 26. З воли згромаженя 127. Слово „у церкви“ третя рука „пиправила на „у згромаженю“ 25. Так ся розорвало тоє згромажене 126.

Здавна небеса сталися словом божим 203.

Здалена 581. Здалека (ИЗДАЛЕКА) их видѣл 577. Здалека стоячи 647. Здалека будутъ стояти 648. Пророци здалека Христа видѣли 179.

Здане. Моимъ зданем 631. Таа мука нашимъ зданем (naszym zdaniem) ничего нѣшого не ест, одно тросканьем сумненя 619.

Здержуватися 318. Коли ся есмо здержати не могли 497. Не могучи вже здержати (НЕДЕРПА) 487. Здержуются 510, здержимо 551. Если ся не здержат, нехай в малечество вступуют 318. От злости здержовайтеса 491. Ся есте здержовали 83. 81.

Здыхане. Дух учит нас здыханем (КОЗДЫХАНІЕМЪ) невнимовным 266.

Здыхати. Для того здыхаем (КОЗДЫХАЕМЪ) 373. Сами в собѣ здыхаем 265, здыхаютъ 265.

Здоймати. Не здоймучи шлюгавости 188.

Здоровъ 17. 153. 225, здорово 153. Будьте здоровы 402. Абы здоровы были 535.

Здорове 14. 82, G¹ здоровья 82. 149, здоровы 401, D¹ здоровю 151, въ здоровю 145.

Здохнути. Ирод, сточный от червей, здох 66. Каждая рѣчъ живая в морю здохла 639. 23.

Здретвене. Дал ми Бог духа здретвения (stresienia, ОУМЛЕНІА) 277.

Здуріти. Если есмо здурѣли (ИЗУМИХОУСА), Богови есмо здурѣли 375.

Зьеднанья G¹ 512. Положиавъ нас мову зьеднаня 375. Бог дал нам послуговане зьеднаня 375. Зьеднанем 278.

З'єднати. Хотечи зєднати (ziednać) собѣ ласку 135. Зєднать собѣ милосту у живов 62. Собѣ зєднать уво всехъ слышавье 235. Ласку собѣ зєднали 97.

Зєдноченю (ziednoczeniu) светых 436. Церковь светлая была зєдноченем 592.

Зєл (СИГДОУХ) есмь 623. 622.

Зєзволенія. За сполнымъ зєзволеньемъ (zezwoleńiem) прилучитъ 279.

Земля, G¹ землѣ 152. 173. 406. 436. 611. 613. 617. 626. 650, из землѣ 69. 355. 632, по землѣ 95. 270, на землѣ 37. 272. 324. 426. 433. 465. 466. 609. 622. 633 і на землѣ 426. 577. 622. 633. 650, в землѣ 552; на ст. 8 написано: на землѣ, але кінцеве и перероблено пізніше на ъ; G³ землѣ 2, землѣ 73.

Земний, N³ земнымъ 59. Купцы земными 647.

Земський. За мудростю людскою и земскою 618. Король земскимъ 613. Купцы земскимъ (ЗЕМСКИИ) 646. Речи земскимъ 196. Збиралъ винници земскимъ 637. Зверати земскими 611

Зєрнало. Видимъ черезъ зєрнало 344. Прихожене обличя своего видѣти в зєрналѣ 162.

Зимний. Ес лѣтний, а не зимний (zimny) и не горячий 604. Зимними 604.

Зимно. Часто в зимни (w zimnie, КЗ ЗИМЪ) 395.

Зимоване (zimowanie, ѠЗИМЪНІЕ). Не маючи доброе пристани к зимованю 147.

Зимовати 147. У вас зимовати буду 358. Там еси умысле зимовати 539. Корабль зимовал на том выспе 154.

Зичливість (zyczliwości znak) значил 295.

Зыйди суди 605.

Зыскъ (zysk) великий 517. Маючи зыскъ 517. 104. Он о свой зыскъ болшей старался, нижи о хвалу 105. Жадючи зыску пеучтывого 509. Христос ест моим зыском (пріѡБЕРЪКЕНІЕ) 450. Не зыску ищю 192. Не ищучи зыску неучтывого 508. Учечи для зыску непочтывого 531.

Зысналь Христа 457. Будем торговати и зыщем 171.

Зычит всего доброго 500. 492. Здоровя зычит (życzy) 159. Зычит им поиможени вѣри 463. Зычим всего доброго 857. Здоровя зычим 82. 128. Чого собѣ не зычите 88. Зычечи избавеия 447. 321. Зычечи им асякого щастя 400.

Зычливість (zyczliwość, БЛАГОКОЛЕНІЕ) 467. Бога хвалет за зычливість против себе 388. Выполни всякую зычливість 496. Подлуг зычливости 426. Зычливостю служечи Пану, а не людем 444.

Зычность. Ознаймует свою особливую зычность (zyczność) против них 416. 487.

Зышло 426. На сердце не зышло 304.

Зламали (złamali) перемире 37.

Зле 37. 226. 286. 800. Собѣ не мѣль за зле 100. Нехай им не будет почтано за зле 531.

Злєзбиратель. Епископ має бити без приганы, яко не злєзбирателю (nie szukając zysku niepoczcziwego) 534.

Злитую (złitiwie się, ОУЩЕДРИ), над которым са змилую 270.

Зличити (zliczyć, ИСЧЕСТИ) не мог никто 614.

Злодей 191. 204. Онны ден павский

придет в ночи яко злодей 492. Был злодѣм 314. N³ злодѣи 315, G³ злодѣев 188, Ab³ злодѣими 313.

Злодіяство, злодѣйством (КОСХИЩЕНІЕМЪ) 452.

Зложенем 512.

Зложити нѣшто для убогих 292. На них зложи руки 102. 154. Зложу 197, зложивши 67. 256, зложися 117.

Злореченство (ХУЛА, СРАМОСЛОКІЕ) 472. 517. Не смѣл на него навести злореченства 230. Не отдаючи злореченства (ДОСЛАЖЕНІЕ) за досаду 186. В злореченству 514.

Злоречити. Отворила уста, абы злоречила 631.

Злоснии 498. N³ злосники 29, злосниковъ 516.

Злость (СЛОКА) 472. 181. Всякая злост ест в скаженю челоѣком, а не в законе 260. Абы ми злости (ПАКОСТИ) выражал 397. Ab¹ злостю 161. 221, G³ злостий 388, злостей 314. 600.

Злостивый. Учньи, которым чинит словы злостивыми 226.

Злочинство. Кривда за злочинство (złoczeństwo) 98.

Злочинца (złoczyńca) 191. Он злочинца (БЕЗЗАКОННИКА) 498. Терпѣль везе яко злочинца (СЛОДѢИ) 524. На помсту злочинцом 183. Злочинцев 183.

Злупити. Чи еси на добрах ваших вас злупилъ (ЛИХИМСТКОКАХЪ КАЗЪ) 399.

Злученьє 319. 428, в злученю 11.

Злучитися. Ся з нами ровно злучили у вѣру 195. Сполу ся злучайте (spolu się zeydźcie) 318. Пристойне злучени сут 621. Не будте злучени з невѣрными 378.

Злукатися. Ротмистрь ся злак 124. Злакся еси и задржыл 585. Злуклися 90. Злукнувшись 45. 51.

Змагатися. Саул тым болшей ся змагал (КРѢПЛАШЕСА, się wzmagal) 47.

Змаза (zmaza, СККЕРНА). Без змазы (НЕСККЕРНИ) 205. Заховал заповѣди без змазы 518. Набоженство щирое и без змазы 162. Не мѣль змазы 442. N³ змазы 231.

Змазанъ ест запис 469. Плюгавством

своим змазанн 200. Змазавши (wymaza-
wawszy, ИСТРЕБИКЪ) рукописане 469.

Змертвыхвстанє (z martwychwsta-
nie, КОСКРЄСЕНІЕ) 489. Приїду до смерт-
выхвстаня 457. Доводит смертвыхвста-
ня 350. Услышали о смертвыхвстаню 91.
10. 651. Як же мовет, же смертвых-
встаня нѣтъ 351. К животови измертвых-
встаня 272.

Змертвѣлым 251. Тѣло вже мертвѣ-
лоє 251. Голени были мертвели 12.
3 бедр уже мертвелих 250.

Зметище (БЛЕКОТИНА). Пес вернулася
до своего зметища (КЛАЖ, zmiotiska)
202.

Зметовати. Нас великаа бура змето-
вала (ВКЪХРЕКАЕМЫМЪ НАМЪ, pędzi-
ła) 149.

Змешнати. Ся надеваю який час у вас
змешкати 358. Змешкаю теж в Єеессе
аж до свѣток 358. Там нѣколко часов
змешкали (zmieszkałi) 83. Змешкавши
(zmieszkawszy) там три мѣсеци 108.

Змилюватися. Мог змилюватися над
тѣми 555. Змилюся (zmiłuię się), над
ким схожу 270. Над ким хочет, над тѣм
ся змилюет 270. Але ся надо мною зми-
ловад 505. Абысь над всѣми змиловад 281
Бог змиловадся над 'ним 455. Змилюю,
над которым [ся] змилюю (złuię się) 270.

Змирнское (ЗМУРНСКІѦ) деревн 597.
Змова. Не держачи змови (умо-
ву) 289.

Змощился (zmocnił się) 103.

Змыслиати. Речи, с которых бы собѣ
чавѣ хотѣлъ змыслати (zmysłać) Бога
95. Зраду на него змыслили 130. Змыс-
ляли 20. Не новаа наука, ани змыслена
235. Змыслоним 452.

Зми́нна (wzmianka). Єсмо вже зми́нь-
ку чинили (przed tym pisali) 644.

Змірнѣти. Змі́рнѣ мѣсто 658. Змі́рнѣ-
ли глубиню 150. Стан а змі́рнѣ церковє
божю 624.

Зми́я (zmiia) ему ничего не зашкоди-
ла 153. Зми́н стародавни 629.

Змогши (opanowawszy) их 103.

Зморшна. Не мѣлъ змазы або зморш-
ки (ПОРКА) 442.

Знайти. Темницю єсмо знали замк-
неную 25.

Знан (znak, ЗНАМЕНІЕ) 502. Дали
руки в знак сполечности 408. Знак
(ІАКЛЕНІЕ) згнѣненя 451. Милость єсть
знаком збавеня нашего 214. Бог свѣт-
чил через знаки 547. G³ знаков 296.
480, L³ у знаках 1.

Знамените справует 373.

Знаменитый 339, знаменитую 625.

Знаменувати. Що тын слова знаме-
нуют 189.

Знам'я. N³ знамена 20, G³ знамен 11.

Знати 57. 93. 132, знаючи 302, зна-
єма 432; Inf. знам 189. 343. 611.

Значнейший (zacnieyszy) доктор
наш сам Бог 344. Див. значнейшии.

Значити. Манна значила вечеру павь-
скую 330. Рг. 8³ значит 417. 594. 595.
607. 608 637. 639, значит 631.

Значнейшии N³ 611. Див. значнейший.

Значний 346. Поступок твой был знач-
ний 512. Прозбы ваши нехай будут
значны (ДА СКАЗХУТЬСѦ, znaczne) у
Бога 460. Adv. значне 628.

Зневолити. Зносите, если вас хто
зневoleет (ПОРАКОЦІАЕТЬ) 894. Хто
от кого звитежон, тому и зневоленъ
202. Не єст зневолен в таковых ре-
чах 319. Єсмо были зневолены 415.
Будет сѣмѣ твое зневолено (będzie
podane w niewola) и стиснено 31.
Зневоляю (zniewalam) тѣло мое 329.

Зненавидити. Исава єсми зненавидѣл
270. Патриархове, зненавидѣвши Иоси-
фа, продали его до Егип'ту 31.

Знести 21. 25. 593. Абы есте знести
могли 331.

Знищенє 566.

Знищити. Що мѣло знищити (zni-
szczęć, ПРЕСТАЮЩЕЕ), было хвалебно
369. Знищит Бог люд свой 279. Зни-
щесте (ИСТЕЗНЕТЕ) 72. Знищили 302.
543, знищили 388. Хс грѣх в тѣлѣ на-
шом одним разом знищил 256. Заслона
зничена 369, знищено 256. 420, N³
знищены 624.

Знову (znowu, ПАКИ) 557. Ани буд-
те знову подданнѣ под берема неволи

418. Знову (КТОРОЕ) сами в собѣ рос-
пинают сына божого 557.

Зносити 80. 306. 525. 627. Повинни
есмо зносити немощи мнѣх 289. Не мо-
жет зносити злых 597. Не могли зно-
сит, што им мовено ест 584. Все зно-
сит 343. Пр 3^з зносет 234; зносили
391. Зносите, если вас хто зневола-
ет 394.

Зо всего 64. 125. 494. 609, зо всем
56. 82. 98, зо всѣм 90. 653, зо всею
20. 90. 98. 110, зо всех 66. 433. 614,
зо всѣми 285. 299. 346. 402. 434. 446,
зо всеми 112. 113. 645, зо всеми 455.
507, зо всякою 25. 439, зо мною 59.
112. 122. 351. 403. 459. 531. 595. 657,
зо лнѣ 638, зо снѣ 109. Милует Б(о)га
зо всего сердца 209. Зо всего сердца
вѣримъ 48.

Зобополне (ДРУГЪ КО ДРУГЪ, zobo-
połna). Сплоченост маем з ним зобо-
полне 208.

Зобрање (zebranie) было замѣша-
но 106.

Зобрал 426, зобралосе (zebrało się)
72, зобрали 24. 78. 155. 641, зобрали-
ся 17. 20. 79. 108, зобравши 1. 104,
зобравшися 312, N^з зобраны 108. 636,
зобрали 426, зобраных 64, зобрано
483. Многѣ не вѣдали, для чого ся зо-
брали 106.

Зовнутрь (КНѢ) будут пси 662. Зо-
внутрь была ненависть, а внутрь бо-
лѣзнь 379.

Зодноченѣ (ziednanie) 484, зодно-
чене 428. Есте заховали зодночене
(iedność) духа 435. Зодночене вѣримъ
мающъ 451.

Зодночитися. Котори ся однак в од-
ного Х(рист)а зодночили (się ziedno-
czyły) 426.

Зозвавши кровных своих 54.

Зозволяти, зозволяют 240, зозволял
39, зозволяли 157. Што зозволяет
(zezwała) церковь 58.

Зознавает 289. Зознавают невин-
ност его 140.

Зойти 117, зойтиса 125, зойдет 198,
зошло б, зошли 426. 655, зошлися 87.
138. Много тих, што ся были зошли 54.

Золжене 511.

Золжил духа ласка 574.

Золотар (złotnik, сребрококачъ)
роблевал требники сребренни Артеми-
ды 104.

Зопсоване (zepsowanie). Каране за
провинненѣ ест зопсованѣ 253. Зопсо-
ванѣ тѣла 273. Ку зопсованю 389, к
зопсованю 389, о зопсованю 645.

Зопсовати. Не могучи зопсовати
(zepsować) головы ани тѣла церкви,
кусится о члоники его 630. Прибыток
земского дому зопсуется 373. Для того
ся явилъ Сынъ божий, аби зопсовалъ учни-
ки дияволу 214. Зопсовалъ перегороду
средней стѣны 430. Зопсованъ быти не
может 562. Была зопсована хвала 105.
Зопсовали 379, зопсованому 177.

Зослан б, восланого 179.

Зособна. О каждом з них зособна
(zosobna) 279. Много нас однимъ тѣ-
лом у Хр(и)стѣ, а зособна (по ЕДИНО-
МУ) одни другихъ члонками 281. Богъ
положилъ вси члоники зособна в тѣли
340. Каждый з нас зособна некакъ ми-
луетъ жонѣ свою 443. Не треба о каж-
дой зособна мовити 566. Каждого зо-
собна 658.

Зоставити. Намъ племеннѣ не заста-
вилъ 272. Зоставленъ 138.

Зостати 498. Духовнии зостати ма-
ютъ 281. Велики мало ихъ зоставетъ 272.
Чия работа зоставетъ 307. Зостанутъ
151. 641, зостала 644, зостало 269.
391. 618, зостави 93. 487. 586, зостав-
ши 559, зоставаете 478.

Зотре. Богъ покою зотретъ сотону 296.

Зрада (zdrada, ЛЕСТЬ) 184. 624,
зрады 44. 643, зраду 181. 619, зрадоу
641. 698, N^з зрады 628. 629. 646, зра-
дами 200. Не нашлася жадная зрада
634. Полный всякою зрады 18. Злосни-
ки до зрады утекають 29. Тую зраду
ознаймиль Павлу 128. Зрадоу есми отъ
васъ вѣялъ 399. Не посужаю васъ в зра-
де 379.

Зрадити (zdradzić). Она васъ передъ
тымъ зрадила 646. Пр 3^з зрадетъ 516, зра-
жали 516.

Зрадливый (przewrotny) 391, зрад-

ливое 643. Напоминае наше не было
зрадиво (z zdrady) 484. Члвк зрад-
ливныи пожадивостями бывает зопсо-
ван 437. Абы не мовили зрадиве
(zdrady, ЛЬСГИ) 187. 246.

Зрадци (ПРЕДАТЕЛЕ) сквалливы 528.
Зріст. В мѣру зросту Христового 496.
Зродити. Земля зродила злє 557.
Зродилося потомков такаа великост 577.
Зрозумєне одно 452.
Зрозумѣти 369.
Зросли 181.

Зрушити. Чи маєм к гнѣву зрушити
Пана 332. Умыслєне зрушаєте (wgru-
szacie) Бога к гнєву 80. Ся зруши
вес Єрусалим 118. Их зруши к завро-
сти 277. Зрушилося все мѣсто и збѣ-
лося много людей 118. Зрушили 29. На-
шли єсмо того члвка, зрушаючого не-
спасати всим жидом 131. Зрушона 160,
N³ зрушоны 381.

Зу всякою 435. 498. 512.

Зуповний. Тебѣ будет зуповное (zu-
peńne) веселе свѣта 278. Зуполный
(zupelny) 218. 658. Зуполная (CO-
КЕРШЕННА) милость 218. Радост бы-
ла зуполна (ИСПОЛНЕНА) 207. До-
сконалость зупольнаа 237. Зуполная
личба поганов 279. Веселе ваше было
зуполно 224. В мѣру зуполного зросту
Христового 486. Зуполного здоровья 401.
К зуполной вѣдомости 554. Зуполном
своєи свѣтлости 198. Зуполную 415. О
зуполной личбе усею народу 279. Зу-
полною вѣроу 573. Озѣте зуполную
збров божю 445. Абы есте были до-
сконалы и зуполны 159. Не нашої єсми
учинков твоих зуполных (СКОНЧАНЬХ) ^{УХ}
перед Богом 601. На ст. 426 слово „зу-
полного“ друга рука виправила на „о-
статного“. Adv: зуполне верим 187. Бог
мой додаст зуполне все 462.

Зухвалый. У болгарском храбрѣ, (як) о
бы рек зухвалый 524.

Зухвальство. Против пихи и зуवाल-
ства (chluba) 110.

Зьявєньє (ziawienie, АПОКАЛѢИЩ) ^{ИЩ}
614. 630. 636. 640. 652. 658. 660, зья-
вєне 431. 593—662, зьявєньє 594. 595.
628, зьявєне 593, G¹ зьявєня 300.

Зьявилося 641.

З'ятрили (ziatrzyli, ПРОГНѢКАША)
Пана 551.

И, І.

Иванов крест 101. Зьявєне Ивана 593.
Ии (iz). Довѣдался єсми, иж на него
жалуют 129. Овнаймую, иж бы жона от
мужа не огулчалася 318. Значитсѣ, иж
то был 22. Розумѣю, иж не сун ровны
утиски 265. Надѣємся, иж доброе сум-
нєньє маєм 589. То ся стало, иж бы
тым лепѣй познал, иж ему был Филипп
посланъ от Бога 48.

Из домашнею 860, из духом 264, из
Иродом 67, из людми 98, из ними 96.
Ся згожаєт из псалом 9. Див. з, ис.
Избавителя ждем 469. Избавителя 208.
Изгинул (zginął) свѣт 208.
Измаель 269.

Израєл 269. 275. 279, D¹ израєлєви
276 і израєлєви 26. 70, D¹ израєлю
275, израєлем 424, о израєли 271. Не
вси сун израєлем, которми пошли от
израєля 269. Израєлиты 552.

Израєлский 10. 118. 279, израєлское
2, израєлского 279. 456. 660, израєл-
ским 415, израєлскім 272, израєлских
272, V³ израєлскіа 8. 26 і израєлские
14, израєлскими 273.

Израєлтѣе N³ 268, израєлтєе 894.
Израєлєвы N³ 276. 369.

Ильвов. Єстєсми вырван от уст ил-
вов 531. Затворили уста илвом 580.

Илья 175, Ил 276, о Илѣ 276.

Имити. Ротмистр имѣл его 119.

Имѣне. Не синове мають щєдѣти имѣ-
ня родичов, але родичи сыном 398.

Имя 14. 270. 500, G¹ имени 103. 236.
432 і имени 81. 210. 225, D¹ именєви
558, Ab¹ именєм 227. 300, о имени 27,
N³ имена 459, G³ имен 602, Ab³ 61.
Павел мѣл двоє имя 235. Вызываю име-
ня моего 81. Маєт личбу имени єи 638.
Пятно имени єи 636. Боятся имени
твоего 627. Працовав єс для имени мо-
єго 597. Над личбою имени єи 638. Име-
нем Гамалєи 26. Во имя (=во имя) 13.
216. 221. 452. 593.

Инан. Однѣ такъ, а другіе инакъ 119.
Одѣ такъ, другіи инакъ 318.

Инакимъ способомъ 265.

Иначей (inaczeu) 106. 276. 319. 337.
364. 394. 516. 554. 597. 625. Не могутъ
иначей правды загорожити 92. Разъ мѣл
такъ повѣдити, а другіи разъ иначей 864
Иньде 507. 71. Иньде ся утека-
ютъ 575.

Инысѣ N³ 15—инны 394, D³ иннымъ 389.

Иногда (иногда) 183. 466. 472. 541.

Инфула (infula). Римскіи бискупы на
головахъ своихъ инфулы о двухъ рогахъ
носили 632.

Иньшій 561. 631. 456, иньшого 259.
390. 453, до иньшен (do iney) 85, инь-
шому 259, иньшую 403, иньшими 331,
иньшею 166, в иньшомъ 18, N³ иньшени,
—шій 4. 106. 348. 492. 204. 392, иньшій
281. 492. 383—иньшени 204, иньшіе
396, 146, иньшихъ 12. 343. 484. 512.
524, иньшихъ 561, D³ иньшимъ 28. 225—
иньшимъ 473, иньшими 237. Ничого инь-
шого 106. Заказуеъ, абыхмо иньшихъ
не судили 166. Иньшее тѣло людскосъ,
а иньшее тѣло быду, а иньшее пта-
хомъ 354.

Инялся хвалы боженъ 51.

Июанашъ 17, D¹ Иоану 593. 595.

Иювиша 106.

Июель. Черезъ Юееля 7.

Июеаваъ 660.

Июснѣъ 32. 578, Юоснеа 4, Юоснео-
выхъ 578.

Ис свѣта 211. 217, ис себе 124. 198.
364. 437, ис Салуна 146, ис семи 642.
644. 657, ис сердца 257, ис сыномъ 418,
ис сыновъ 560, ис слухама 275, ис со-
бою 84. 85. 99. 116. 117. 127. 317. 406
581, ис сотникѣвъ 128, ис слезама
584, ис слугама 25, ис стороны 126, ис
тѣмъ 653, ис Христомъ 450, ис хрестомъ 264.
ис своимъ 619. Передъ и: иш паленства
623, передъ ч: ишого (=ис чого) 39
Дивъ изъ, э.

Исакъ 521. 578. Исака 418. 578,
Исакѣви 31.

Искати (szukać, ИСКАТИ). Чого ис-
кали люди 276. Импртъ ищѣте 376. 471.
Всѣ своего ищутъ 454. Причиня ищутъ

393. Ищутъ причины 282. 178. 508.
Вышнихъ ищѣте 471.

Иснусити. Абы насъ сотона не иску-
силъ 366.

Исолъ. Исофомъ (VSSOPOMZ) 569.

Исторія таа взята естъ съ книгъ иъ-
которыхъ 528. Читай собѣ исторію 551.
Истотне (istotnie) Adv. 250. 552,
N³ истотны 575.

Исусъ, Исуса 3. 103. 232. 254. 372.
474. 554, D¹ Исусу 110. 504 і Исусо-
ви 16, V¹ Исусе 138. 663, в Исусе 193,
Ab¹ Исусомъ 18. 429. Але часто слово Исусъ
не відмінюеться і пишеться зъ титуломъ іс:
Апостолъ Іс Хвъ 195. 452. Слуга Іс
Хрстовъ 229. Проповедама Іс Хрстового
297. Отъ вѣры Іс Хрстовы 413. Черезъ
науку Іс Хрстову 220. Черезъ вѣру Іс
Хрстову 409. 651. Называється слу-
гомъ Іс Хрстовымъ 235. Вѣрою Іс.
Хрстовою 247. О Іс Христѣ 651.

Исусовъ 372. Имя исусово 103. 101,
исусовое 247 Наука іс(ус)ова 220. Кровъ
исусову 572. Исусовою 3. Слова ису-
совымъ 112. 1.

Ити 104. 108. Ити до тебе 132. Ишолъ
5. 61. 84. 131. Ишолъ до Аравіи 405.
Ишолъ за ними 635. Былъ ишолъ 197.
Ишла за звератемъ 631. Ишли замужъ
511; ишли 27. 45. 179; идѣте 24. 90.
165. 604. За тѣломъ идучи 200. 43. 303,
идучимъ 513. Ишолъ 2. 5. 107. 359. 406.
Ишли 71.

Ишпанія. Понду до Ишпаніи 292. 293

Июда 27. 83. 201. 229. 495, Июды
229. 470, Июду 83. Дивъ. Юда.

Июдея. Въ Иудеи 2.

Июдина 606. Съ поколенья Иудова
561. Иудскихъ 39.

Июлюиномъ (iūliūn) 146, D¹ Июлюишо-
ви 146.

Июновъ 521; братъ илюковъ 229. Дивъ.
Илювъ.

Ізний (iezdny, КОНИНИКЪ). Служеб-
ныхъ езныхъ семдесятъ 129. Отправивши
езныхъ 930.

Істи. Почалъ ести 151. Хотѣлъ ести 52.
Ести 53. 623. Добро не ести мяса 288.
Не буду ести мяса 325. Естъ 338, емо
324, елъ 46, еди 56. 149, ежъ 52. 59.

623. Што колаек в лѣтах продаѣтъ,
ежте 333. Наѣдшиися 151. Ежмо и
пеймо 354. Трѣваете постечи, ничего
не сѣучи 151. Ядал (ІАДАШЕ) 408.
Яст 286. 287.

Іхати, ехали 120. Ехал дорогом 44.

К.

К карамю 618, к люду 16, к збукова-
ню 389, к затраченю 511. Потребуем
листов залецаных до вас або от вас к
нишим 367. Приступ к животу вѣчному
362. Не маючи пристани к збукова-
ню 147.

Каганца (кагаѣса, СКѢТИЛО) све-
тачого на темном мѣстци 198. Ани им
будет потреба свѣтлости каганцовое
(СКѢТА ѿ СКѢТИЛНИКА, światłości
kaгаѣcowey) 661.

Надь. Вкинул в кад (ТОЧИЛО, kadź)
637 Ест топытана кад перед мѣстом и
вышла кроє с кади 637.

Надильницю маючи золотую 616.

Надило (ДУМІАМЪ). Кадила 648.

Намдый 273. 291. 422. 662, каждыє
529, каждому 237. 241. 273. 663, каж-
дую 162, на каждом мѣстци 367. Каж-
дый день 372. 662. Каждый з вас 558.
Каждый уживает 336. Каждый рок 559.
Каждый свое беремя понесетъ 422.
Каждая невіста нехай маєт своего му-
жа 317. Мнѣ поклонится каждое! когѣ-
но 287. Див. кождый.

Намный ден 199. Колю кожному
увичит 658.

Назанье (słowo) Павлово 512.

Назал (kazawszy), абы его мучено
124. Казал стати возу 44. Impрт кажѣ-
те 476, кажучи 84. Што казано чи-
нити 122.

Назми за божовхвалство 288.

Наѣн-Каѣм. Дорогом Канмовою по-
шли 281.

Наилоса 17.

Нал. Свиия омтыл в кад до болота
(do kałużę błota) 202.

Намнѣ, с каменя 250, каменем 606,
Л¹ на каменю 599. 658. Камен (ka-

mień) ображенъ и камен (skałc)
згоршенъ 272.

Камѣные 658. 182. Камене доро-
гое 307. Розмантое камѣне 658. Камѣ-
ня дорогово 647. Камѣнем 659.

Каменуем Павла 74.

Капитула (kapituła, ГЛАКА). Читай
в той же капитуле у двадцет третом
вѣршу 334.

Карабль, с карабля 114, в караблѣ
151. 152, на караблѣ 648, N³ караблѣ
великин 167. Див. корабль.

Каранье (karanie) 318, караме 285.
245. 583, G¹ каранья 19, къ карамю
200, о каранью 637. Караме за прови-
ноньє 253. Сами на себе караме зно-
сет 284. Бог тоє караме (karanie)
допустилъ былъ на него 66. Смерть
ест за грѣх каранье 253. Не замету-
вай карамя (НАКАЗАНІА) панского 582.
Досыт маєт на карамю 366.

Карати (кагаѣ) 19. 31, гарал 232.
338, N³ карени 388, карени 377. 421.
Кого милует Пан, того и карет 582.
Отець не карет 582. Тот нас карет
583. Карани тѣла наши 583. Карай их
грозно 535. Карай (УБЛИЧАЙ) перед
усими 515. Кар (УБЛИЧИ) 530. Карени
будут вѣчным затраченем 496. За не-
послушенства бывають караны 188. Быва-
ете караны от закова 164. Которых
милую, тых карую (УБЛИЧАЮ) 604. Не-
хай тебе Бог карует (ЗАПРЕТИТЬ) 231.

Карность. В карности (w karności)
жити не, хочут 515. Выховывайте их в
науце и в карности панской 443.

Катехизм, G¹ катѣтизму 557.

Кацир (kacerz). Былъ веден до су-
ду ако кацир и еретик 94.

Кацирство (kacerstwo), кацирства
537. Хотѣл своим оповѣдити кацир-
ства 591.

Каятися. Присяг Пан, а не будет ся
каяти 562.

Квалтом (gwałtem) 38. 119. Таким
квалтом вкинено 645.

Квалтити (gwałcić). Хто квалтит
церков б(о)жую, того затратит Бог
308. Квалтит закон 125. Квалтил (gwał-

cil) хвалу божую 98. Квалтили 634.
Див. квалтити.

Квалтовное 617, квалтовной 534.
Карабѣ от вѣтров квалтовныхъ загави-
ны бывають 167. Adv. квалтовне 339.
525. 627. Див. квалтовне.

Квалтовник (gwaltownik). Суд бо-
жий квалтовником 172. Див. квалтов-
ники.

Квалтитися, Impprt квалтежся 604.

Квапне. Потреба ничего квапне
(skwapliwie) не чинити 106.

Квас старый 313. Мало квасу все
замешае квасит 313.

Кганон 50. 109. 139, на кганок (na
sale) 3, на кганку (na sali) 50. 10².

Кгвалтити церквоу 132. Див. квалтити.

Кгвалтовне (gwałtowne) 75. Див.
квалтовное.

Кгвалтовники 239. Див. квалтовник.

Кгонъ и Макгонъ 655.

Кгрунт (grunt), о кгрунте 307.

Кргунти (sic) муру мѣста оздобле-
ны 659.

Клавдѣй 532, N¹ Клавдия 129 i Клав-
да 148, при Клавдѣи 62.

Кламати (kłaмаć), кламають 603.
Бог не кламает (НЕ ЛОЖИИТЪ).

Кламливо 212, кламливых 618.]

Кламство (kłamstwo) 510. 621. N³
кламства 610. Жадное кламство (ЛОЖЬ)
с правды не ест 211. Кламству (ЛЖИ)
вѣрили 498.

Кламца (kłamца, ЛЖИКИИ) 219. На-
шол ес их кламцами (ЛОЖНЫХЪ) 597.
Хто ест кламца (ЛЖИКИИ) 211. Чинит
его кламцею (sic) 220. Кламцею (ЛЖА)
его чиним 208. Хто мовит: знаю его,
а приказаня его не ховаѣт, кламцею
(ЛОЖЬ) ест 209. Критене завсегды
кламци (ЛЖИКИ) 535.

Класти. Есмо винни д(у)ши свои
класти 215. Моисей клал (ПОЛАГАШЕ)
заслону на обличє свое 369. Клад на
стос огня 153. Клади 21.

Кликане 613.

Кличет (КОПІЕГЪ) 173. Кличут (кли-
кал, кликали) голосом великим 610.
613. 615. Послал Бог духа кличучо-
го 415.

Клопот (kłopot). G¹ клопоту 317. 321,
в клопote 395. Помните, братья, працу
нашу и клопот 485. Потом ми нехай
уже никто клопоту (kłopotu, ТРѢДЫ)
не задает 424. С клопотом в ден и в
ночи робечи 501. Зложивши клопоты и
утиски 256. Малженство приносить ис
собою много клопоту 317.

Клякати. Клякнул (kleknał, ПРЕКЛОНИ
КОЛѢНО) на колѣна и молился за вси-
ми 113.

Клясти, Impprt кляѣмо 168, кляѣ-
те 282.

Книги N³ 593. В книгах Моисеевых
у главѣ 551. Таа история взята ест с
книгъ нѣкоторых, которые погнули, яко
и много иных 528.

Книжа 619. 621, G¹ княжати 548. 154,
Ab¹ княжатею 26, N³ княжата 19. 612.
621. 650, G³ княжати 617. 304. Сотона
ест княжатею на свети 217. На ст. 25
проти слова „княжати“ написано: „у
болгарскомъ стратиг“. На ст. 543 слово
„княжа“ перероблено на „звѣтежу“.

Ко архиерею 127, ко ожидаю 500,
ко поведанью 390. 237, ко свѣтченю
111, ко мнѣ 379.

Новач 531.

Новаче готовано 188.

Кождый (КІЙЖДО) 72. 219. 224. 289.
440. 453. 538. 550. 554, кожда 639,
каждое 511. 594, каждого 95. 558, ко-
ждому 216. 339. 662, в кождом 436.
Кождый з вас 11. Кождый з них 62.
Кождый муж 334. Для чого мы на ко-
ждай час бѣды приимем 353. Кождая
жена 334. Каждое тѣло 409. Каждого з
вас 112. Каждого з особна 558. каждо-
му мужу 334. Был суд о кождом 656.
На каждомъ мѣстцѣ 507. Див. каждый,
кажний.

Козіи. Блукалися в овчих и в козїих
кожах 581.

Козловая кров 568. Кров козловую
567.

Колвек (kolwek). Хто колвек (КОЛѢКЪ
ИЖЕ АЦІЕ) призовет 8. 213. Хто ко-
лвек ест (КТО БЫ НИ КЫЛЪ) 419. Што
колвек 511. 541. Сотворив небо в зем-
лю, море и што колвек (КОЛѢКЪ) в них

ест 76. Што колвек учинилъ 74. Што колвек не ест з вѣры, грѣх ест 289. Все то, што колвек дает 300. Што бы колвек сѣял ч(о)л(о)в(ѣ)къ, то теж и жат будет 422. Которыи колвек речи видел 593. Яким колвек способом 449. Где колвек 625. 634. Колко колвек 11. Ачколвек 440. Завждь то чинилъ, где одо колвек пришло 97.

Коли 16. 36. 74. 245. 301. 401. 516. 606. 644. Коли насталъ дем, зобралися нѣкоторые зъ жидов 127. Колиб того бы замолчалъ 68. Придетъ час, коли увес народ израелскій прилучитъся до церкви христовой 279. Коли есмо были у вас, то есмо вам оповедали 501. То учиним, коли Бог допуститъ 557.

Колибна. Не кушетъ колѣбок (kolebek, КОЛЕСНИЦА) 648.

Колюно 452, N³ А³ колѣна 113. 433. Мнѣ поклонитъся каждое колѣно 287.

Колюсамися (potłukły się) фундаменти темницы 89.

Колю 80. 84. 407. Книги добре обварованы колюкома печатей 607. Див. кулко.

Колю складами 357. Див. около.

Колюдна. Ноги их забили въ колодку (KZ KŁADŃK, w peta) 89.

Колюдызъ. Отворилъ колодез 618. Дан ключ колодези (СТУДЕНИЦА) пропасти 618. Вышол чым с колодези 619. Саранча выходитъ с колодези (sthudnicy) пропасти 618.

Комора. Былъ передвѣйшимъ в коморѣ королевской (ПОСТЕЛЬНИКА ЦАРЕКА, był przedniejszym w komorze Królewskiej) 66.

Конечне 115. Ковечне (koniecznie) слыхатъ, иже межъ вами естъ нечистотъ 312.

Конецъ, D¹ коньцевъ 117. 200 i концовъ 278, на конци 297.

Кон 610, на конѣ 610. 653, о коню 639, чотыри конѣ 609, N³ кони 621, G³ коней 620. 643, конем 167. 619, на конех 652. Ото кум вороний 610. Вышол другой кум рыжий 610.

Кончина. До кончины (KONICY) свѣта 275.

Корабль 148. 152 i корабль 148. 113. 114, в корабли 148 i в кораблѣ 149. 151, N³ кораблѣ 649, G³ кораблей 617. Див. карабль.

Коринт, до Коринту 97. 235, 364, в Коринте 96. 97. 101. 299. 532, в Коринти 392 в Коринте 361.

Коринтскій 99, кориньтскихъ 307.

Коринтянин, N³ кориньтове 299. 377. 390; G³ коринтян 391, коринтен 399, коринтянов 98, коринтов 299, коринтов 299—401, кориньтовъ 257, кориньнен 378, в коринчикох 300.

Корецъ. Три корцы (kogse) лчмению 611.

Нормъ (КОРМИЛО) ламався от павалности вод 152.

Нормити (годувати), Pг³ корметъ 200, кормѣтеса 165. Див. накормити.

Нормилей 51. 55. 53, Корнилимъ 53, Корнелимъ 55.

Норол (ЦАРЬ) 560, короли 396, D¹ королю 183, королю 620, королеви 138, V¹ королю 140. 141. 142. 143. 638, N³ королѣ 641. 643. 644. 660, короли 641, королеве 612. 644. 646. 647, G³ королей 42. 593. 641. 644, королевъ 631, D³ королем 623, A³ королѣ 506. 653, Ab³ передъ королѣ 46, надъ королѣ 645, королми 518. 594.

Королевая, G¹ королевой 42. Выликий радца королевой (ЦАРИЦЫ, krolewey) 42.

Королевати (ЦАРСТВОКАТИ) 254. 853. 605. 609. 626. 641 654, королеватъ (КОЦАРНИМКА) будемъ 525, королметъ 256. 602. 628. 631. 651, королмемъ 546, королуютъ 644, королевалъ 627. Нехай же не королмемъ грѣхъ 256. Грѣхъ королевалъ в смерти 255. Абы и мы з вами сполне королевали 310. Смерть королевала от Адама аж до Моисея 258.

Королевство божее 288. 476. Богъ свои свои возметъ до королевства своего 265. Королевства (ЦАРСТВОКА) божего не наслѣдятъ 421. В королевстве (KZ ЦАРСТВОКА) своемъ 530. Десетъ роговъ естъ десетъ королевствъ, которыи королевства не аже принели 644.

Короткий 373, короткими 557. Див.
накоротце.

Коротности 663.

Коруна (koruna, КЪНЕЦЪ) 486. На
головѣ коруна 628. Коруна справедливости 586. Валии коруну смертельную 329. Дам тобѣ коруну живота 598. 161. V¹ коруно 459. Коруну золотни 606. На головахъ ихъ были коруны 619. 61. На головахъ его было много корунъ 652. 628.

Коруневан 524.

Костей G¹ 442, о костяхъ 578.

Котва. Вытегнувши котви 152.

Котвица (kotwica). Тымъ мощнѣй окрутъ стоитъ, чымъ глубій котвица биваетъ залуцона 559. Надѣю маемъ яко котвицу (КОТКЪ) души 559. Выкинувши чотыри котвицы (kotwice) 150.

Который 23, которая 196. 268. 304. 417. 611, которая 2. 111. 268. 303. 417, которого 1, с которе 249. 308. 312, у которомъ 6. N² которыхъ 6. 93. 32. 103. 145. 202. 154. 327. 390. 525, которые 15, которыхъ 105. Ты хто жъ естъ, который другого судиши 171.

Кохатися (kochać się) 630. Бо ся в таковыхъ оѣбрахъ Богъ кохаетъ 588. Коли жъ ся Панъ Богъ не кохаетъ (kocha się) в телесной хвалѣ 36. Не кохается в немъ душа моя 575. Богъ кохается в справедливости 237. В чомъ ся кохаютъ 277. Ся в злостяхъ кохаютъ 662, кохаются 639. 643. Бо ся кохалъ в своихъ злостяхъ 313. В паленой оѣбре за грехи не кохался ес 571. Рѣчи, в которыхъ ся естъ наибольшей кохала 648. В собѣ ся кохаютъ 200.

Кош. Черезъ муръ его выпустили, звѣсивши в кошъ 48. Але ма окоимъ в кошу (KZ КОШНИКЪ) спущено з муру 396.

Коштъ (koszt). Валичи своимъ коштомъ 326.

Коштовали (KXСКИШНЪ) дару небесного 557. Не коштуй (НЕ KXСИ) 470. Коштуючи (kosztując), если бы мы могли ся переплавити къ Огнни 147.

Коштовный (kosztowny) 182. N² коштовни 608, коштовныхъ 624, коштовнейшихъ 186.

Край угля 182, G¹ краю 85. Ажъ до Илдрика, бо ся такъ в той сторонѣ край моря называетъ 291.

Краина (СТРАНА). Была близько нихъ нѣкоторая краина 150. Шолъ черезъ краину Галатскую 100. Прошедши краину Галатскую 84. По всей той краинѣ 73. Краины, которыми Богъ выделии Павлови 390. Пришелъ до краинъ Сирскихъ 406. Павелъ прошелъ много краинъ 107. Тенеръ же мѣстца не маю в тыхъ краинахъ 292. В краинахъ Ахайскихъ 393. 513. Разбѣглися по краинахъ 39.

Крайчий. Одъ крайчихъ (krajsow), которыхъ къ столу готовятъ або служатъ 525.

Краса згинетъ 160. Большую красу мають 341.

Красная пристаи (ДОБРОЕ ПРИСТАНИЩЕ) 147.

Красти 243. 285, крадеши 243, крадучи 537.

Крайти. Грѣцкое слово значитъ просто крайти (kraić), а взято естъ подобенство одъ мамокъ, которыхъ про дѣтки крають покормы 225.

Кревкий (krewki, НЕМОЩЕНЪ). Не естъ кревкий, але мощный 400. И мы кревки естесмо 401.

Кревность (krewkość, НЕМОЩЬ) прироженъа вашего 318. Черезъ кревность тѣла 416. Буду хвалити, што на мою кревность валежитъ 396. Д(у)хъ допомагаетъ кревности нашей 266. Естъ росплатъ с кревности, але живетъ з мощи 401. Обложонъ естъ кревностью 555. Не буду ся хвалити с кревностей моихъ 397. В кревкостяхъ 398. Радѣти буду хвалити с кревностей (z krewkości) моихъ 398.

Кресъ (kres). Значитъ тотъ кресъ хвалу божью 247. Не годилося переходити за кресъ 390. Вже кресу дошолъ (ДОСТИГНУЛ) 458. Вже пришолъ до кресу (ДОСТИГНУХЪ) 457. Ещѣ далѣе отъ кресу отблудилися 307. Къ своему крѣсови прядетъ 632.

Кривда (krzywda). Была вамъ якаа кривда 98. Которому ся кривда стала 381. Жаднои ми естѣ кривды не чинили 416. Жадному есмо кривды не чинили 379. Чому кривды не терпите 315. Кривду чините 34. 315. Кривду терпите

чого 33. 416. Кривду иньшому чинити 474. Был кривду учинил 381. Пропустите ми туу кривду 398.

Кривдити. Хто мѣл кривдити (tracić) нас 187. Кривдил (miał krzywdę) 33.

Кривоприсяжца (KŁAMTКONПРЕСТУПНИКЪ). Досаждают кривоприсяжцам (krzywoprzysięzcom) 504.

Кризолдус (Χρυσολύφς) 659.

Крин 106. 610, крнк 438.

Крило. Двѣ крылѣ 630, N³ крыла 606, G³ крыл 606. 620.

Кринос. Греческое слово кринос значитъ лѣдичтво, то ест церков божую 192.

Криница. З неперебраном студни або криници оплывають вси добродѣйства на збор 465.

Критися. Которыи ся нигде не крнють зо всѣми справами своими 285.

Кричане 628.

Кричати, кричит 594, кричал 88, кричала 628, кричали 106. 119. 124. 611, кричечи 40. 76. 106. 118. 139, кричечи 119. 636.

Криштал. Реку свѣтлую яко криштал 660. Подобно кришталу 606.

Кріпно. Аж до коваца крипно держим 550.

Кров, Аб¹ крою 220. 588. 589. 615² 640, L¹ в крове 610, G³ кровий 83.

Кровный (krewny) вой 296. Поздоросте кровного моего 295. Зоввавши кровных своих 54. Для кровных (кроу-НИКЪ) моих подлуг тѣла 268.

Кроз (крізь). Все кроз (перероблено на „скроз“) море перешли 330.

Кром. Две тисечи крокувъ (krokow) 3.

Кром (РАЗКѢ, крім) 515. Кром апостолов 39. Кром того 353. Кром тѣла 317. Кром одних 395. Кромъ закона 246. Кроме греха 554. Див. окром.

Кротъ. Два крот (дважды) 231. Кѣло крот 837. Три крот (trzykroć) 395.

Кротост ваща нехай будет явна 460.

Кротофила (krotofila, забавка). Берет подобевство от оных кротофилъ боевых 329. Див. запас.

Крунт (grunt, ШНОКАНІЕ) 252. Вѣра ест крунт рѣчи 575. Яко мудрый будовник заложил есми крунт 307. За-

кладаюм крунть 19. Мощно стоит крунт божий 526. Скарбечи собѣ напотом крунт (ДОБРО) 519. Были до крунту вынищени 382. Крунту иньшого никто не может заложити 307. Хотечи их до крунту вытратити 33. Мур мѣста мѣл крунтов дванадцет 658. Крунт 551. 659, крунть 575, крунть 551, G¹ крунту 308. 557, крунтьу 369.

Крунтовного 652.

Крушите сердце мое 115.

Ку (KZ, ku) ареопагу 94, ку выполненью 256. 510, ку вслкой 529, ку вслким 459, ку всим 343, ку гнѣву 161, ку збавенью 237, ку збудованю 325, ку збудованью 346. 525, ку згненью 260. 277, ку згоде 299, ку знамю 72, ку лѣпшому 344, ку обороне 137, ку обрамю 1, ку обходу 108, ку послугованю 514, ку свѣдоцтву 289, ку той 28, ку, тому 361, ку уживаню 519, ку уздоровленю 660, ку узнаю 468. 472, ку утверженью 162. 236, ку учиненью 527 ку хвалѣ 74. 364. 428. 511. 628, ку чтѣ 329. 426. 427, ку чти 178. 426. Скор ку слуханю, а не борзѣ к мовеню 161.

Кубок (ЧАННА). Абы ему дал кубок вина 642. Напечетъ вина счирого, наливаного в кубку 635.

Кулко (кілько) 196. Див. Колко.

Куль див. конь.

Кушт. Жарты або кушты дворскими (dworstwem iakim) мовили 620.

Кула. Громада и купа всего злого 167. Въ купе (w kupie) 3.

Купечтво 632.

Купецъ, N³ купцѣ 646, купци 649, купщи 647.

Купити, купують 321, Imp^{rt} купѣте 604.

Купиль. Очищаючи купелем (БАНЕЮ) воды 442.

Купити 199, P^g 3³ купчеть 646.

Кусати. Одн другого кусаете и пожираете 420.

Кусити (ИСКУШАТИ). Бог никого не кусит 161. Для чего кусите Бога 80. Кусил (ИСКУСИЛЪ) искусител 488. Абы вас сотона не кусил 318. Кусили Бога

331. Кусили Д(у)ха св(е)того 23. Коли Саулъ пришол до Єрусалима, кусилсѣ (ПОКУШАШЕСЯ) до учеников 48. Волоцуги кусилсѣ (НАЧАША) взывати имени Пана і(су)сового 103. Не могуци зопсовати головы ани тѣла церкви, кусилсѣ (kusi się) о чловеки его 630. Не маєт жадного, который бы не был кушов от тѣла 318. Был кушов (ИСКУШЕНЪ) 549.

Нуст. Указался ему (Мойсееви) агг(е)лъ панскій въ кустѣ, огнем палающим 34.

Нут (ОУГОЛЪ). Ничого тайно не ест, бо ся то не дѣлало в (к)утѣ 144.

Нштат (ksztalt, ШБРАЗЪ). Промыкает кштат свѣта того 321. На кштат кристалу 658. Звезда на кштат свечи 617. Ганит кштатъ 6. 95. Див. штатъ.

Л.

Лагодный (łagodny). Антихрест ест подобный нерадней невѣсти для того, иж свѣтъ зводит лагодными, але оальшивыми науками 642. То поведает вам, жебы вас никто не зводил лагодными словы (КЪ СЛОКОПРѢНІИ) 468.

Лад, без ладу 641.

Ланати (ЛАКАТИ). Не будут вже ланути, ани прагнути 616. Один лане, а иньшій ся ожралъ 336. Если ланет (ЛАЧЕТЪ) непрятел твой, нахорми его 283. Если же ся хто ланет, нехай же ся дома наест 338. Аж до того часу ланем и прагнем 310.

Ланомец 440. Абы ся есте не мешали в лакомцами (ЛИХОМИЦЕМЪ) 313.

Ланомый (ЛИХОМИЕИЪ, СРЕБРОЛЮБЕИЪ) 440. 508.

Ланомство (ЛИХОМИАНІЕ) 471. Через лакомство (КЪ ПРЕУМНОЖЕНІИ) вами купити будут 198. Лакомство Симона 39. Где ся оказует, яко лакомство ест 104. Пилне их выстерегает, абы ся стерегли лакомства 112 Обычаи нехай будут отдалени от лакомства 587.

Ламанс. В ламану 11.

Ламати. Никто его не ламлет 412. Ламлем 332. Кормь ламался от навалности вод 152. Ламано 337.

Ланцух (łancuch) великий 653. Лан-

цуха ся моего не встыдал 523. Естесми посланъ в ланцуху 446. Ланцухом звязанъ 156. Опали ланцухи з рук его 63. Ротмистр казалъ двома лан(цу)хами звезати 119. Звезанный двома ланцухами (łancuchy) 63.

Ласна (БЛАГОДАТЬ, łaska) и покой нехай вам будет 177. Ласка и покой нехай ся вам розмножит 195. Правдивая ласка божая 193. 617. 537. Ласка вам и покой от Бога 403. 361. Ласка Пана нашего І(су)са Х(рист)а нехай будет зо всѣми вами 663. 360. 477. Нехай будет з вами ласка и милосердые 223. Быти усправедливенными не з учников, але з ласки через вѣру 244. З ласки божей 188. Слово свои ласки 74. Ознаймуочи закон ласки 108. К ласци 252. 404. О ласци 178. Бо ся Бог пышным противит, а покорным дает ласку 192. Одержали есмо ласку Христову 179. Ласку братскую к собѣ мѣйте 282. Надѣю мѣйте на ласку 179. Хотечи зеднат собѣ ласку 135. Мова ваша нехай завсегды бывае з ласкою 475. Ласкою духовною 2. Ласкою Духа светог(о) 101.

Ласкаве прийму те гостей 190. Хотечи ласкаве ся поставити 137.

Ласнавый. Будте ласкавы 186.

Латве. Карает их с того, иж латве (latwie) przyjmовали до себе фальшивы апостолы 392.

Лацио (łacwie) засмыае 203. Лацио (spadnie, ОУДОБЪ) может огорнути 581 Лвовым № 621.

Лгар, Л³ лгарем 504.

Лгати, л'гу 268. 507, лжешъ 243. Не лжѣте 472. Не лжѣте оден другому 472. Има божее лжится (ЛЖИТЬСЯ) межи поганы 243.

Легце (lekce) 512.

Легцеванити (lekceważyć). Нехай собѣ его никто легце не важит 358. Которым себе легцевает (Pr 3²) Пана Бога 7. Досветчения моего не легце есте собѣ поважали 416. Не важ легце дару 512. Легче важечи собѣ грозбы 440.

Леда (leda) як 320. Для леда причиньки 286. Не леда (leda, ПРОВОТЪ)

чуда чинил Бог руками Павловыми 102. Безрозысленое уведенье за леда чим (за leda czym) 76. Метани леда вѣтром 436. Див. леда.

Ледва (ЕДКА, ledwo) есмо пришли 147. Ледва ся там плывучи 147. Ледва бы хто за справедливого умер 251.

Ледве (ledwo, ЕДКА) есмо могли лодю удержати при корабли 148. Ледве (ЕДКА, zaledwie) люд устегнули 77.

Ледво бывает збавен 191.

Лемпарт. Было тоє зверя подобно лемпартови (рыси, lampartowi) 631. Лемпарт (sic, lampart) ест пѣстрый 631.

Лен 651. Аб' лном 648. Олѣнье во лну 688. Лну тонкого 647.

Летаючи 646, летячого 618. 634, летячому 606.

Ли (ли, чи). Умѣем ли греческий 119.

Лисавица (МОЛІІА). Выходили лисавицы, громы и голоса 606. Сталися громы и лисавицы 617.

Лист (ПОСЛАНИЕ, list), G' листу 205. 238. Написал лист 129. Отдали лист старосте 130. Лист до всех вобец 159. 195. 229. Вже то другой лист до вас пишу 202. Для чого тот лист написал 400. Прочитаю тот лист 476. Чили потребуем листов залечанных до вас 367. В листах 205.

Листе. Посреди rynku было дерево, на каждый мѣсец подаючи листе свое 660. Листе значит оповедане слова божого 660.

Литость (litość, ДОЛГОТЕРПѢНІЕ). Показал всякую литост 505.

Литувати (жалувати). Не литуючи (nie lituiąc) здоровья своего 455.

Лихо 824. Лихо чинет 186. Мѣл тобѣ лихо чинити 98. Много лиха учинил 23.

Лице Монсеево 368.

Лівий. По лѣвой сторонѣ 114. Рукою правою и лѣвою 377.

Лікар. Поздоровляет вас Лука, лѣкар милый 476.

Лікарство. Подает нам лекарство, як маем выходить з наших трудностей 8. Жаднаа надея лекарства 12. Бог тии лекарства позволил 318.

Ліпий (ДОБРѢ), лепѣи 286. 523. То ся стало, иж бы тии лепѣи познал 43.

Ліпший, лѣпшого 458, А³ лѣпшіе 242. Лѣпшая чадѣя 562. Придем ку лѣпшому стану 314. Каждый ден ставають лепшими 662.

Ліпшей (ДОБРѢ), лѣпшей 451, лепшей 202. 323. 558. Лѣпшей ест давати. нижли брати 112.

Лісна (laska). Погодуєт вси противники лѣскою же лѣзною 628.

Літера. Литери писма гречкого 594. Литер гречких 633.

Літо. Дѣя лѣти 102. Три лѣта 111. По трех лѣтах 405. 492.

Ліхтар, D' лихтарови 597. Рушу лихтар (lichtarz, СКѢТИЛЬНИКЪ) твой з мѣста его 597. Два лихтарѣ 624. Пристойне залучены сун олива и лихтары 624. Ходечи межи семи лихтаров золотых 596. Напиши таємнику семи лихтаров 596. Сеи лихтаров сун сем церквей 596.

Лічба (liczba, ЧИСЛО). Личба 611. 613 621, личбу 189. 461. 523. 633, личбою 595. 605. 613. 660, в личбе 4, о личбе 611. Личба сынов 271. Личба поганов 279. Личба войска 621. Великая личба (roszet) навернулася до Пана вѣрачих 61. Которых ест личба, як песок морской 615. Бог только вѣдает, якаа ест личба вѣрных 613. Личбу учиниши 272. Личбу (СЛОКО) отдать мают 588. Слышал личбу (ЧИСЛО) запечатанных 613.

Лодунои. З великою шкодою не только лодунку (КРЕМЕНЕ, ładunku) и кораблю, але в д(у)шам тая дорога 147.

Лодя. Ледве есмо могли лодю (bakę, ЛАДІЮ) удержати при корабля 148. Пустивши лодю на море 150.

Лож. Правду божую отменили в лож 238.

Ломе 600, на ложу 49. 600.

Ложке (łożko). Клади на ложках и на постелях 24.

Луп (łup, здобыч). Десетины з лупов 560.

Лусна. Отпало от очю его як луска (ЧЕШУА, łuski) 47.

Літній (теплій). Єс лѣтний, а не зим-
ний и не горачий 604.

Любодейство чинили 331.

Любодійця. Который ся прилучит лю-
бодѣйци 316.

Люд 550, G¹ люду 5. 13. 15. 64. 69.
92. 119. 157. 275. 430. 609, I¹ людо-
ви 57. 561. 569. 649 і люду 144. 347,
N³ люде 18. 72. 74. 96. 103. 183. 198.
221. 229. 235. 236. 245. 254. 284. 299.
302. 318. 324. 326. 349. 368. 429. 506
511. 527. 528. 529. 591. 607. 611. 621.
642. 645 і люди 20. 37. 254. 272. 276.
604, A³ люде 102. 240. 506 і люди 237.
352. 574, G³ людей 2. 26. 72. 96. 143.
173. 235. 257. 333. 338. 403. 404. 431.
500. 506. 516. 560. 612. 618, D³ людем
69. 237. 240. 870. 618. 619, людем' 14.
104, людемь 170. 339, Ab³ людми 133.
166. 283. 304. 657, I.³ в людех 277.
429. 510. 639. Пачи выбавили люд з не-
воли 230. Вс люд покропив 569. Схо-
дився люд з околичных мѣст 24. Чи
откинул Бог люд свой 276. Великий
люд маю в' мѣсти сем 98. Не откинул
Бог люду своего 276. Люду божему 553.
Они будут людом моим 378. Вы не
естесте людом моим 271. Судити будет
люди свои 574. Учати люде (оучаііе
люди) 25. Приходит гнѣв б(о)жий на
люде непослушны 440.

Людского 401, A³ людскіе 242, люд-
скими 595. Недостаток людскій 76. Тѣ-
ло людское 854. Подлуг розуму людско-
го 198. Людским обычаемъ мовлю 257.
412. Людским розумом 305. Неволѣю
людскою 198. Наук людских 470. Не
будте ж слугами людскими 320.

Людскост и сполечност м(о)л(и)т-
вы верных 113. G¹ людскости 540.

Лютовати (любити). Не лютовали
(litowali, КОЗАНИКИША) душ своих 629.

Лютостивий. Милосердный ест Пан и
лютостивый (ЩЕДРЪ, litościwy) 174.

Ляда. Одну жону ляда с причини
(leda z przyczyny) покинувши, дру-
гую поймают 508. Новии вѣсти (носят
и для зыску ляда што (ledaco) вточу-
вает 94. Див. ляда.

Лянатися, лекался 40. Однак ся не
лекайте страху 187.

Лампа 597 (lampa, СКѢТИЛНИКЪ).
Маєт свѣтити перед людьми яко лампа
597. Свѣтлост лампы не будет ся све-
тити 649. Были лампы 566.

М.

М, яко скорочення з „есмь“, ставить-
ся в формах перфекта й перед дієсло-
вом, по слові, що кінчиться голосним:
Ям был (jam stal) 123. Жем был за-
хвицон (żem byl zachwicon) 123.
Алем услышал 622. Бом я вас уродилъ
311. Бом я умер 409. Бом писал 589.
Бом вам написал 365. Бом ся обрезаю
для осмого 456. Бом я послал их 53.
Бом ся научил 461. Бом вас наготовал
391. Бом рек 379. Будте яко я, бом я
ест, яко вы 416. Бом я ест наменьшій
350. Бом я от вас 398. Вжем осудил
312. Еслим кого иного крестил 301.
Ещем не пришол 364. Для чого есми
замешкал много, жем до вас не при-
шол 292. Штом подал 337. Штом взял
350. Ям вас не обтежы 399. Ям пла-
кал 608. Увидет, жем тебе умиловав
603. А ям чист 97.

Маєстат 197, G¹ маєстату 564. 604.
639. Ab¹ маєстатом 593. Я бы нам бы
страшній маєстатъ божий 264.

Маєтност (maiećność) вашу хто по-
пираєт 394. Маєтност в небе мѣти бу-
дете 574. Купци земскии з маєтности
роскоши еи збогатили 646. Маєт ма-
єтности (КОГАТЪГКО) светскіи 215. Ма-
єтности продавали 11. Оттого ремесла
наши маєтности сум 105. Побрама ма-
єтностий (ИМѢНІЙ) ваших приняла
есте з веселѣм 574. Маєтностям 619.

Манидоніи G¹ 86. 97. 104. 107. 379.
490, A¹ Макидоніи 104. 358, в Маки-
доніи 87.

Манидонскій 86, макидонских 382.

Манидонянини 146, N³ макидоняне 292.
386, Ab³ макидонены 386.

Маленький. Языкъ маленький ест чло-
нок, а велии ся хвалит 167.

Малѣньство (małżeństwo, ЖЕНИТЬ-

КА) 319, D' *малженству* 514, о *малженстве* 489. *Малженство* *приносит* ис собою много клопоту 317. Если ся не *здержат*, нехай в *малженство* *вступит* 318. *Лепей* в *малженство* *вступовати*, *ниж* *запалене* *терпѣти* 318. *Заказуют* *малженства* (ЖЕНИГІСА) 510. *Почтиво ест* *малженство* (ЖЕНИГЬКА) *межи* *всьми* 587.

Малмонна (małzonka). О *вѣрной* *малжоньце* 326.

Мало (trocha) 419. *Мало* не все *мѣсто* *зобралосе* 72.

Маливати. *Паньну* *чистую* *малюют* 627.

Мамна. *Взято ест* *подобенство* од *мамок* (matek), *которые* *про* *дѣтки* *крают* *покорми* 525.

Марно 64. 194. 547.

Мармур, з *мармуру* 647.

Марне. *Абм* *есмо* *порожне* а *марие* (marnie) *часу* не *тратни* 441.

Масть, G' *масти* 648, *мастами* 595

Масядз (ХАЛКОЛІКАНЗ, masiędz). *Ноги* *его* *подобим* *масядзу* (ХАЛКОЛІКАНУ, masiędzowi) 595. *Ноги* *подобны* *масязеви* 599.

Мати. *Ест* *мати* *всем* *нам* 4. 7.

Маю 89. 98. 122. 140. 165. 261. 479, *маеш* 124. 128. 1ѣ5. 325. 326. 540. 542. 597. 603. 619, *маем* 5. 125. 211. 312, *маем* 8. 10. 117. 226. 305. 500, *маемь* 594, *маемо* 18, *маете* 169. 383. 463 *мают* 1. 107. 117, *мають* 110, *маючи* 21. 99. 104. 107. 112. 155. 174. 225. 232. 355. 374. 430. 491. 606. 628. *Надѣю* *маю* *на* *всѣх* *вс* 365. 292. *Маю* *ключи* *пекла* 596. Я *то* *собѣ* *за* *намену* *реч* *маю* 309. *Нехай* *то* *маю* *за* *добродейство* 542. *Вас* *маю* *завсегды* *в* *серци* *моєм* 448. *Маю* *заплату* 328. *Великый* *люд* *маю* *в'* *мѣсти* *сем* 98. *Маю* *вѣру* 165. *Маеш* *тывати* *через* *малый* *час* 644. *Маеш* *час* 654. *Не* *маеш* *быти* *боронель* *крест* 57. *Маеш* *ему* *шtos* *повѣдити* 128. *Маем* *надѣю* 500. *Збудоване* *маем* *от* *Б(о)га* 373. *Маем* *уванье* *к* *Богу* 368. *Маем* *вси* *одного* *духа* 372. *Все* *од* *Бога* *маем* 190. *Нас* *маете* *в* *доброй* *памети* 488. *Маете* *от* *Бога* 317.

Што *маете* *з* *ними* *чинити* 26. *Заглупись* *мают* 304. *Одну* *мысль* *мают* 644. *Мают* *в* *себе* *вдовы* 514. *Жоны* *мают* 321. *Дѣти* *вѣрны* *маючи* 534 *Маючи* *такую* *надѣю* 369. *Маючого* 613, *маючих* 619. *Сем* *ангелов*, *маючих* *сем* *плягь* 637. *Всі* *інші* *форми* *див.* *під* *мѣти*. *Див.* *ще* *немаеш*.

Матися, *мається* 599. *Так* *ся* *реч* *маеш* 132. *Довѣдаймося*, *як* *ся* *там* *мают* 84.

Матна (мати), G' *матки* 64, *в* *матце* 522. *Яко* *бы* *матка*, *огреваючи* *свои* *дѣтки* 484. *От* *живота* *матки* *моєи* 405. *Напоминай* *старыи* *невѣсты*, *яко* *матку* 512. *Чти* *отца* *твоего* *и* *матку* 443. *Поздоровте* *Руга* *и* *матку* *его* 295. *Досажают* *отцем* *и* *матком* 504.

Мачоха. *Грѣх* *нечистый* *пополнил* *з* *мачохою* 312.

Махомет. А *што* *пак* *Махомет*, *таа* *бестия*, *если* *не* *з* *землѣ* *выступила*, *и* *вже* *ся* *велии* *росширила*, *як* *тепер* *видим*, *што* *ся* *в* *Цилри* *дѣст*; *еще* *больша* *буде*, *коли* *римского* *стисне*, *а* *к* *своему* *крѣсови* *придем* 632. О *Махомети* 640. *Махометским* 632.

Мгненє. *Во* *мгненю* *ока* 356.

Медвѣдон. *Мѣла* *хвосты*, *подобны* *медведком* (niedzwiadkom), N' *медвѣдкове* 619. *Див.* *скоропія*.

Меми *вами* 349. 493. *Межи* *ними* 21. 22. 84. *Межи* *жиды* 24. 99. 285. 237. *Межи* *зверати* 53. *Межи* *людми* 53. 167. *Межи* *фарисейми* *и* *садукеи* 126. *Межи* *нами* 4

Мезопотанія; *в* *Мезопотаниі* 6. 30.

Меновати. *Имя* *меновано* (mianowane) *бываеш* 428.

Меновите. А *было* *их* *въ* *купе*, *меновите* (mianowicie) *на* *том* *мѣстцу*, *яко* *бы* *сто* *и* *двадцат* 3.

Меньшому 270, о *меньшой* 86.

Мерзностий G' 643.

Мерти. *Живем* *ли*, *мрем* *ли*—*панскіи* *есмо* 287.

Месияш 276, *Месияшем* 610, о *Месияшу* 2. I(су)с *бы* *правдыи* *Месияшем* 111. I(су)с *ест* *правдыи* *Месияшем*,

што ся выкладаєт помазаньцемъ або Христомъ 219.

Метати. Метали вс себе шаты свои 124. Рѣчи, котрыи были в кораблѣ, вон метали 149. Абы есмо вже не были метани туды и сюды леда вѣтромъ 436.

Меч з obu сторон острый 595. 598. Аб¹ мечемъ 599. 611. Г³ мечовъ 580. Див. мѣч.

Мешчаньє (mieszkanie) 459, у мешканьи 377, в мешканю 204. Маєм мешканє не руками уроблено 373. Не маючи певного мешканья 374. Выконати без мешканья 479. Сталося мешканєм чортомъ 646. Есте были мешканємъ б(о)-жымъ 431.

Мешкати (mieszkacъ) 31. 319, мешкаєть 523. 643, мешкаєт 31, мешкають 606. 610, мешкал 290. 521, мешкала 465, мешкали 72, мешкай 512, мешкаймо 575, мешкаючи (ЖИКЫИ) 518. 538, мешкаючого 215, N³ мешкаючи 643. 644. D³ мешкающимъ 18. 618. Абы есте без жонь мешкати могли 321. Мешкати з ними 616. 657. В них оный смок мешкаєт 630. Грѣх во мнѣ мешкаєт 261. Вѣдаю где мешкаєт 598. Дух божий мешкаєт у вас 308. Пешай з ними мешкають, яко разумнымъ належитъ 186. Мешкал в Коринтѣ 392. 101. Через немалый частамъ мешкал 99. Мешкал в нихъ 97. Бы слугою жидов, межы котрыми онъ мешкал 290. Мешкал тамъ Павелъ 98. Власная сестра его, с котрою нерадивъ мешкаль 137. Во мнѣ мешкала моцъ Христова 398. Мешкали у в Азіи 102. Мешкали есмо в нихъ дѣи одинъ 114. 155. Мешкали у Євевѣ 103. Далеко от Рима мешкали 124. Не мешкайте тѣсно в насъ 377.

Ми D¹ відъ я 2. 31. 37. 99. 121. 137. 149. 165. 282. 393. 407. 455. 457. 461. 462. 530. 624. 657. Ковачъ много ми злого учинилъ 531. Ничого ми до того 407. Чого ми не доставало, додавали ми бранья 393. Див. я, мнѣ.

Милый 164. Поздороєте Персиду милую 295.

Милитися. Не мнѣйтесь 161. 315.

Милувати (ЛЮБИТИ) 187, милуютъ 161, милуймо 215. 217, милующіє 527. Маємъ

одны другихъ милувати 217. Будемъ милувати ближнего своего, яко самого себе 420. Милуетъ Б(о)га зо всего сердца 209. Милуетъ сыны божьи 219. Абы ся есмо сполуче милували (ЛЮБИЛИСЯ) 214. Мужей своихъ милували 536. Милуй ближнего своего 285. Милуйте жоны ваши 473. Милуйте свои жоны 442.

Милovníи. Доброму милovníицами (БЛАГОМУ ПОДЪВНИЦІИ, dobroci naśladowcami) были 187.

Милосердыє (МИЛОСТѢ) 280. 507. 523. 533. 662. Милосердыє хвалитъся на судѣ 165. Чинитъ милосердыє з охотою 282. Нехай будетъ з вами ласка и милосердыє 223. Панъ з милосердыя далъ 321. Доступили есте милосердыя (ПОМИЛОКАНИ БЫСТЕ) 280. Судъ безъ милосердыя будетъ чиненъ 165. Прошу васъ для м(и)-л(о)с(е)рдѣй (ЩЕДРОТЪ) б(о)жыхъ 281.

Милосердныйъ ся потопаєа боляти не будетъ 165. Милосерный (miłosierny) естъ Панъ и лютоствный 174. Будте м(и)-л(о)с(е)рдьни 186.

Милоснии (РЕКНИТЕЛѢ). Былъ есми болшимъ милосникомъ (miłośnikiem) отцовскихъ уставъ 405.

Милостъ (ЛЮБЫ) будуетъ 323. Милостъ противъ нему показали 366. Богъ естъ милостъ 217. Аб¹ м(и)л(о)стью 121. 139 і милостю 619. Женѣ нехай мужъ отдастъ повинную милостъ (ЛЮБОВЬ, życzliwość) 317. Милостъ естъ знакомъ збавенья нашего 214.

Мимо (КСКРАЙ) Критъ 148.

Мимоходомъ. Не хочу васъ ведети мимоходомъ 358.

Минути (МИМО ИТИ, minąć). Мнѣ минути Ерехъ 110. Минула надія 88. Пойду, не минаючи васъ, до Испаніи 298.

Мыслати 321. Мыслили, яко бы его забити 118. Мышлю 361, мыслечи 280.

Мысль; Аб¹ мыслью 132, N³ мысли 243, Г³ мыслей 601.

Мідь, Аб¹ мѣдью 342.

Міра. Жадною мѣрою теперъ не хотѣли 359. В той мѣри 386.

Міркувати. Сами межы собою ся меркуютъ (СЕБЕ ИЗМѢРЮЮЩЕ, miarkuią) 390.

Мірний. Мѣрний (кРОТКІЙ) 508, к
мирной 439. Мудрост мѣрна (МИРНА).
Adv. мирне 474.

Мірність. О мерности и тихости 192.
Містечко. Многим мѣстечкам въ Са-
маріи Евангелию оповѣдали 42.

Мѣсто (замѣсть) того 171. 286 591.
Мѣсто правды 591. Мѣсто водъ 640. Ми-
сто прибытку 873. Нехай им стол бу-
дет мисто сѣти 277. Мисто их 278.
Мисто коруны маєт ими 630. Мисто
антихреста 631.

Мѣсто (miasto, ГРАДЪ) великое 635.
645. 647. Мало не все мѣсто зобразо-
се 72. Тое мѣсто 89. Право мѣста оно-
го 137. Есте пришли до мѣста Бога
живого, до Єрусалима 535. Лист напи-
сан естъ Лаодикийи, которая ест голов-
ным мѣстом Фригій 119. Умести Содоме
626. Прощеши много мест 74. L¹ в мѣ-
сти 40. 58. 81 87. 98. 118. 133. 396,
в мѣсте 120, L³ мѣстех 84. 111. 895.
534, N³ мѣста 230.

Міський.] Шафар местский (mieyski,
ГРАДСКІЙ) 296. Рынок мѣстскій 659.

Мѣстыце 11. 32. 289. 550. 631, G¹
мѣстца 307. 627. 631; L¹ на мѣстци 31.
198. 252. 436. 483. 571. 627, на мѣсты-
ци 339. 507. 627 i на мѣстцу 3. 115.
470. 547. 628. 631. 634, на мѣстцу 11.
95 247. 552, на мѣстцу 154, на мѣстцу
426. 628; L³ на мѣстцах 85. Дайте мѣст-
це глеву 283. Мѣстце людское 566. Ко-
торое мѣстыце так ся розумѣет 329.
И впади на мѣстце выспу (KZ M'KCTO
HCOHHOЕ) 152. Тое мѣстце (в книзі) 58.
Не опускаль ладного мѣстца 237. На
всяком мѣстци 293. На каждом мѣстци
501. На другом мѣстци 252. На мѣстце
Иуды 1. Моц божая ест ку зопсованю
мѣстца (Г'КЕРДѣ) оборонных 389.

Місяць. Мѣсец 612, D¹ мѣсецу 355,
G³ мѣсеций 619. 620, L³ о мѣсцех
624. 154. Два мѣсеци 631. Три мѣсеци
33. 102.

Мѣти (mieć) 39. 269. 456. 555. 574,
595, мѣл 24. 98. 140, мѣль 41. 183. 140.
366 (мил 99 328, мел 70. 113, мель
364, мал 423), мѣли 103. 114. 201. 649,
мели 2. 24. 156, мѣй 59. 289. 512. 536,

мей 53, мѣйте 159. 184, мѣймы 658.
Маєстност в небе мѣти будете 574. Бу-
дет Саара сына мѣти 269. Мог мѣти
надѣю 456. Мал (miał) быти о дву го-
ловах 428. Ревека, заступивши в бремя,
от одного ложа мѣла два сыны зыска
269. Мѣли их за боги 74. Которых мѣ-
ли за столпы 408. Мѣли вас за годных
495. Мѣли собѣ ште заслужити 249.
Мѣли души злыи 103. Досыт на том мѣймо
592. Тыи рѣчи мѣй на бачности 512. Не
мѣйте его за неприятели 501. Мѣйтеся
на пилной печи 111. Ласку братскую
к собѣ мѣйте 282. Мѣйтеся 111, мѣймо-
ся 557. Мѣй же ся добре 130. Для цю-
го дієслова формы Рг творяться від ма-
ти, лив. маю, немаєш.

Мѣч 33. Мѣч на обѣ стороны острый
652. Див. меч.

Міщанин; мешанин 120, N³ мешане
(СОЖИТЕЛЕ) 431. 459. Был мешанином
римским 120.

Млый (НЕМОЦНІЙ, mdly) у віре
286 Млый зѣль ест 286. Згинет млый
брат 325. Млое б(о)жее можлиеєе,
ниж людє 302. Бывает тѣло сѣяно
млое, а бывает збужоно моцное 355.
Сумненє млое 324. Раните млое сумне-
нє 325. Был есми млым яко млый, же-
бых млых привернул 329. Мы млы, а
вы моцны 310. Сут млы 325. Людє
млыи 563. Млого у вас млых и немоц-
ных 338 (I Кор 11³⁰). Тѣмте млых
(МАЛОДЪШНИИМ) 493. Выбрал Бог рѣчи
глупы того свѣта, абы завстидил муд-
рых а млых 302. Повинны есмо зноси-
ти немоцны млых 289. Есмо были млыми
(ИЗНЕМОГОХОМЪ) 394. Абы моцныи у
вѣри не гордѣли млыйшими, а млыи не
судили моцных 286.

Млин; G¹ млина 649. Камем млино-
вый 649.

Млѣти. Брат твой млѣет (mdlym
stawia się, ИЗНЕМОГАЕТЬ) 288. Млѣ-
ючи на сердца ваших 582.

Млоденецъ. Доведи того млоденца
(młodzieńca) до ротмистра 128. Мло-
денцов (ЮНОШЫ) напоминай, абы были
скромны 536. N³ млоденца 22.

Млост закону 263. Млост человеѣ-

чал 258. Подлуг млости тѣла 626. Мо-
лю для млости тѣла вашего 257.

Многий; N³ многѣи 93. 106, многіе
518. Много лиха учинилъ 33. Много
померло 253. Было много свѣч 108. З
многими слезами 110. Поздоровалие
многихъ людей 293. Перед многими свѣт-
ками 518.

Мнѣ D¹ 456, днв. мн, я.

Мнозство 6. 80. 175. Все мнозство
жидовское просило 139.

Мова (mowa, СЛОВО) 303. Вѣрна ест
мова 505. Вѣрна ест тая мова 503.
Мова наша до вас 364. Дается мова
умнестности 339. Мова покорна 390.
Через лагодную мову сердца простых зво-
дет 296. Мовою называется опове-
данье 364. У мови 392. N³ мови 435.

Мовити (mowić) 30. 120. 285. 306.
364. 525. 551. 552, мовлю 75. 144. 237.
245. 349. 426, мовит 224. 348. 533.
620. 644, мовимо 256. 399. 484, Рг 3³
мовет 183. 202. 217. 282. 245. 288.
311. 342. 348. 351. 404. 478. 538. 591.
600. 646. 663, мовили 61. 399, Imprt.
моч 98. 537, мовте 165, мовечи 2. 11.
76. 94. 203. 252. 256. 394. 475. 604.
657, мовечий 142, мовечого 30. 650, N³
мовячѣи 641, мовечих 346, мовленѣи 561.
Маєт мовити с тобою 128. Мовити не-
допушоно 349. Бо не смѣл бых ничого
мовити 291. О котором есмо мѣли мно-
го мовити 556. Не мовлю сам из себе,
але яко посед б(о)жій 281. Вам правду
мовлю 416. 268. Добре мовити 278. Мо-
вит писмо 515. О чом Иоан мовит
250. Мовит коневѣ вороноу 611. Так
завсѣгды мовит 106. Петръ мовил до
люду. Повѣдаючи мовил 586. Абы не
мовили зрадливе 187. Они мовили к
люду 16. Просили, абы им далѣй не
мовлено 584. О вас мѣл мовити 536.
О учнях своих мовилъ 548.

Мовця. Ишоу ис Тертилом, нѣякимъ
мовцею (РИТГОРМЪ, wupowca) 131.

Можный. Не много можных (СИЛЬНИ,
możnych) 302. Мное б(о)жее можней-
шее (КРѢПЧАЕ, możniejszy), ниж люде
302. Не ест крекий, але можный 400.

Можнѣйший 215. 646, можнейшого 339.
Яко можней борзо 649.

Можност (СИЛА, możność) 271. 599.
646. Они над можност свою добротли-
выми были 382. Духом можности его
256. 628. От можности (КРѢПОСТИ)
хвалы его 496. Объявится Цаи I(су)с з
неба з ангелы можности своєи 496.
Можностю то ест достатком сумъ зап-
нейшии 304.

Мозон, з мозку 624. Аж до разделе-
ня души и мозков 554.

Мой. Я тобѣ покажу от дѣлъ моихъ
вѣру мою 165.

Молитва за ним 63. G³ молитов 334
і молитвъ 266. Поможѣте ми м(о)л(и)т-
вами вашими за мною 293. За такогo
молитвы чинены быти не маюи 221.

Молимся завсегды за вас 496. За нихъ
ся молят 497. Ся они молят за вас
338. Молятеся за нас 494. 500. Моля-
теся одни за другого 174. Молечися за
них 497. Молимся за ними 41. Моля-
теся за нами 589.

Молодые N³ 192. 514. 219 (ЮНОШИ),
молодых 535, молодшая 513, молодыхъ
192. 514. 536.

Молодостью 511.

Молоко 604, молока 181, о молоку 604.

Молотит в надѣи 327. Не завязуй
губы волови, который збоже моло-
теи 326.

Молчане 616. Молчане учтивост бѣ-
лыхъ голов 344. L¹ в молчаню і; в мол-
чани 507.

Молѣ N³ 172.

Мордир (РАЗКОЙНИКЪ). Закон поло-
жен мордирем 504.

Мордирство (ОУКѢЙСТВО), мордирства
239. 421, Ab¹ мордерством (morder-
stwy) 44.

Мордають 641. Я волочи до везеня,
мордоваи есми (mordowałem) 123.
Мордовали мечем и голодом 611.

Море, G¹ мора 251. 291. 617. 629.
56, D¹ мору 150. 613, L¹ на мору
649 і на морѣ 145. 395. 622. 623. 638,
в мору 609. 639 і в морѣ 85. 330. 395.

Морити. Духом sprawy телесия морити будете 264.

Мосива. Са то розумѣт о всих ных анытихрестех, ако и на Москве хот не явнны, але славныи 632.

Моць (мос, СИЛА) 270. 5, моц 195. 197. 577. 637. Збавителю нашему хвала и моц (КЛАСТЬ) 233. Моц креста 255. Моц (możność) моя через кривость бивает достѣтчена 398. Слово брало моц 109. Моць мѣли в члонках 259. Хвала и моць (ДЕРЖАКА) на веки веком 190. Моц крещеня 123. Не маєт моци 632. Ест роспат с кривости, але живет з моци 401. Жаднои моци не маєт 562. Жаден не мѣл моци 90. З моци сатавы 143. 190. Аб¹ моцю 38. 188. 214. 219. 250. 257. 291. Есмо захованы моцю б(о)жею 178. Ангелове силою и моцю болюши сун 200. Моцю обѣтници сталися тими 250. L¹ въ моци 235. 271. 304. 312. 318. 510. 595. 642 i в моци 2. 22.

Моцар (СИЛЬНИЙ). Одынй моцар 518. N³ моцарѣ (mocarze) 612.

Моцный (mocny) 398. 628. Будь моцный 524. Ест Бог моцный 296. Моцен ест Бог из мертвых звести 578. Моцен Бог учинити 887. Моцен 112. 434. Надѣя наша моцна ест 362. Мѣсто моцное 647. Видѣл еси ангела моцного 607. Листы его тяжки и моцны 389—390. Есмо моцни 289. Бог завстыдил моцных 302. Своим моцным словом 545. Моцными ся стали от немоци 580. Моцпейший 217. Моцѣй 559. Абы моцно (моспе) zostало пазначене 269. Моцне Adv 426. 496. 531. Моцне стоит 322. Моцно стоит крупт божий 526.

Моцностю 40.

Мочи 642, можеш 320, може 316. 318. 367. 512. 515. 545. 595. 608. 610. 625, могут 525, мог 119. 236. 364. 410. 452. 456. 552. 555. 614. 627, могучи 484. 630. Не будеть мочи 642. Могучи инших учия 291. Не могучи вже здержати 497. Мур 72. Есте не приступили к горѣ, которой бы ся можно (możno) доткнути 584.

Мстит всих тых речей 490. Покол не мстится крови нашей над тими 611. Мстечися над тими 496. 283.

Мудрецъ, G³ мудрьцов 308.

Мудрым N³ 89, мудры 282, мудрейшее 302. Adv мудре 475.

Мудрость, Аб¹ мудростю 220. 340. 307. 363. 468 (фiлософiєю). 498.

Муж ест голова жонѣ 441. D¹ мужу 259. 322. 323. 334.. 391 i мужевн 162. 259. 317. 322. 656. V¹ мужу 319. 518. L¹ о мужѣ 46, N² два мужѣ 2, три мужѣ 59, N³ мужи 507, мужѣ 45, i мужеве 186, мужове 53; G³ мужей 16. 28. 102. 117. 120. 127. 536 i мужев 117. мужов 4. 23. 26. 50. 349; D³ мужем 185. 186. 442. 473. 536, мужем 441; A³ мужѣ 45; V³ мужеве 7. 10. 14. 26. 104. 147. 442. 473.

Мужова хвала 335. Хвалою мужовоу 335.

Мужне собѣ починайте 359.

Мужобойца 158. 191. 214, D³ мужобойцам 504. 657. Всякий мужобойца не маєт живота вѣчного 214. Ждали есте, абы вам дал мужобойцу 14.

Мужчина (mężczyzna) з мужчиною соромоту пополняючи 239. Не ест мужчина ани невѣста 414. Породила сына мужчизну (МУЖЕСКА, mężczyzna) 628. Была породила мужчизну 630. Сыном зовет каждого мужчизну 628. N³ мужчизны 239.

Мур (mur, СТѢНА) высокий. Мур мѣста 658. Мѣри мур 659. Але мя окном в кошу спущено з мур 396. Через мур выпустили, звѣсивши в коши 48. Будоване мур 659. Змѣрили мѣсто и мур 658. Мury Ерихонские упали 580.

Мури (μυρῶν, мyрiнъ). А ото муж мурия приехал 42.

Музити (music). Мyшу бити ведонь 110. Музиш олят пророковати 623. Музит вѣровати 577. Музит бити забит 625. Музит ся стати и закону отмѣна 561. Музит бити розвязан 654. Музит мечем забит бити 632. Музит 623. 644. Музит_д (musi) бити ти смерть

568. Он королевати мусит 353. Мусим 523. Мусимо быт выкинены на каторой выси 150. Мусите ся им поддавати 284. Мусит 619. 646 Мусит пере- стати 256. Терпѣти мусит 321. Рг. 8³ мусет 273. 623. 550. Мусет быти ереси межъ вами 336. Мусил 229. Мусил терпѣти 570. Мусил мѣти вѣру 51. Все бы мусили бы// отохвены од хвалы божей 247.

Мучене 619. 646.

Мучити. Казал, абы его мучено 124. Мучечиса 184.

Мя А' від я 34. 64 111. 137. 377. 395. 461. 658. Забыл мя 260. Примите мя 391. Пан умоцнил мя 531 Див. я.

Н.

На вси людє смерть пришла 253. Окрестѣтся на отпушенє грехов 11 На росказанє Фестово привели Пазла 139. Даст хлѣба на покормы 387. Досит на том 265. На розуме досконалы будте 347. На упакъ вѣрнымъ 272. Нехай будет хвала на вѣчани часы 205. На тот час 507.

Набивати. З мора зыску набивают 648.

Набоженство (nabożeństwo, к'крд) широе 162 G' набоженства 141. Гадки о своемъ набоженстве 138. Покинул былъ поганьскѣи набоженства 51.

Набожний, набожнимъ 162.

Наболшєе щастє покладали в роскоши 98. Наболшого 40, наболшого 565. Adv. наболшей 5. 140. 141. 344. 348. 511. 513. 531. 641.

Наборзей (скорѣе, rychley). Жебы чимъ наборзей были у него 93. Коли есмо згодливими, на тот часъ наборзей бываемъ справованы ку принятію д(у)ха светого 3.

Навальность. Кормъ ламался от навальности (W нѣжды, pawalności) вод 152.

Наверненє 39. 140, G' навернення 39, о наверненію 172. Наверненє мурина 39. Наверненє (pawroscenie)

Самаріи было якоби початкомъ навернення и поганьскы 39.

Навернул (СКРАТИЛЪ) грѣшника от блудной дороги 175. Самарію Филипъ навернул 59. Жебы ся навернули стемности до свѣтлости 143. Навернулися 611. Абы навернулися до Б(о)га 143. Опятъ ся до васъ навернул 99. Коли ихъ Богъ навернетъ 183. Коли ся до Пана навернуть 370. Были наверненны от Павла до Пана 390. Навернѣтежся 15.

Навести. Же и грековъ навель 118.

Навышшии 24. 25. 554. 567, навѣ- шее 93, навѣшшого 545. 548. 549. Див. навѣшшого.

Навімати. Навѣжати (ПОС'КІПАТИ) стра- ны 163. Навѣжу (УЗРЮ) васъ 589. Богъ навѣдилъ поганы 80. Вернулъ есми, абыхъ навѣдилъ Петра 405. Вдѣчне приймавати от Бога навѣженъ и утиски 160. Абы васъ (Богъ) часу навѣженъ своего вывѣ- шны 193.

Навчитель. Где жъ мудрый, где навчи- телъ, гдѣ бадачъ 301. N³ навчителы 390.

Навчити 305, навчашъ 604, навчалъ 100, навчилъ 347. 529, навчаючи 84. 97, навчивши 77. Если ся (жоны) чого нав'чити хочутъ, нехай дома своихъ му- жовъ пытаютъ 349. Навчалъ пилю тыхъ речей 107. Ся ничого не навчыль 407. Онъ толко ся былъ теперъ першихъ почат- ковъ Евангеліи навчилъ 100. Отъ кого ся естъ навчилъ 529. Якъ васъ навчило 212. Науку, котору ся есте навчили 499. Есте ся навчили 310. Абы ся нав- чили близзныи 506. Навчаючи ихъ сло- ва б(о)жего 98. Тыхъ речей навчай 516. Навчайте оденъ другого 493. Члвкъ нав- ченный в писме 100. Есте навченъ отъ не- го 324. Естесми навченъ 461. Навченъ дороги паньское 100. N³ навчонны 347, навчени 662, навченны 100. Див. на- учати.

Навіни. Абы навѣки (=навіки) зги- нули 277.

Наганенє. Былъ годенъ наганенє (był godzien poganienia, ЗАЗОРЕНЪ Б'К) 408. Справедливє безъ наганеня (НЕПО- РОЧНУ) жили 485. Абы безъ наганеня

(непорочни) были 513.

Нагий. Были наги 165. 103. Ходил наго 641.

Наглаа 491. Adv.: Нагле (nagle, КНЕЗАПХ) на них прииде згненье 492. Нагле прииде, яко бола невѣсты беременное 492.

Наголовнѣйшого 4.

Нагорода. Без заплаты и нагороди учили 97. Жаднои заплаты або нагороди не взяли 393. На нагородѣ 308. 515.

Нагородити. Я нагороду (КОЗДАМЪ) 542. Ми нагородили небытность вашу 359. Рг 3^я нагородет 583.

Нагост 396, в нагости 395.

Наготу терпим 310.

Наготовал 304. 430. Рассказалъ, абы наготовали (РЕЧЕ: ОУГОТОВИТА, aby nagothowali) двѣсте служебныхъ 129. Наготовалися, абы трубили 617.

Нагустѣиш N^я 201.

Над вси люди (КСѢХЪ ЧЕЛОКѢКЪ, nad wszyscy ludzi) естесмо беднѣйшимъ 352. Подлейший над нынѣ 394. Подлейший над имшии 406. Чим бы есте подлѣйшимъ были над нынѣи збори 398. Болшей мають над нынѣи 244. Зацнейшими над Павла 393. Перекладаючи собѣ то над уси достоинства 235. Есми над мѣру гонил 405. Над лѣта свои в старости породила 577. Над нынѣ оздобени 46. Над нынѣи навывшимъ 428. Над усѣмъ назацнейшимъ речм 428. Што ест над разум наш 2. Они над можност свою добротливими были 382. Не разумѣйте над то, што ест написано 310. Не мѣл есми собѣ над то ничого важнейшого 308. Змилююся над кимъ схочу 270. Мстечиса над тими 496. Не хвалися над вѣтки 278. Див. надзвичай, надто.

Надза (nędza, СКОРБѢ) Плачте, налегаючи на надзи (nad nędzami, СКОРБѢ) свои 172.

Надзвичай. Тот хромий былъ надзвичай (nad zwyczaj) нынѣшнихъ хрумъ 12.

Надзний (nędzny). Не вѣдаеш, иже ес надзвний (ШКАЛНЕНЪ) 604.

Надимати. Вѣдомостъ надимае (КИЧИТЬ, naduma), а милостъ будуетъ

323. Жебы есте одинъ на другого не надымали (НЕ ГОРДИТИСѢ) 310. А они, то слышати, надымалися (РАСПЫХАХУСѢ, prawie się pukali) 26. Див. надутися.

Надѣватися (надѣяться, пор. сподѣваться, ОУПОКАТИ, НАДѢАТИСѢ, ЧААТИ, nadziewać się, dufać, czekać). 'Для чего ся того надевати (ОУПОКАТИ) 265. Чого ся от него надевати мають 309. Кто имшии можетъ ся надевати 456. Але ся надеваю тебе борзо видѣти 227. Але ся надеваю лхей час у вас змешкати 358. 593. Ся надеваю, же познасте, иже ми не естесмо откиненни 401. Надеваюся, иже до конца порозумѣете 363. Надѣваюся (НАДѢЮСѢ) самъ прийти до насъ 224. Надеваюся в Пана 454. 374. Всему ся надеваетъ 343. Надеваетъ (dufa) быти Христовъ 389. Чого не видимъ, надеваемся (НАДѢЕМСѢ) того 266. Одержали то, чого ся черезъ вѣру надеваемъ (nadziejamy się) 581. Ся надеваютъ быти сужены закономъ 165. Надеваютсяъ прийти 141. Жадное вини не зложили на него тачои, якои ся надевал 138. Есмо не надевали сами на себе, але на Бога 362. Надевали (ЧААХУ) 154. А они ся надевали (ЧААХУ, czekali) 154. Якъ ся члвкъ не надеватиметь нагле 492. Надеваючися (МНѢ, nadziewaiąc się) што от нихъ взяти 13. Надеваючися (НАДѢАСѢ, nadziewaiąc się), иже бы ему Павелъ посул дал 135. Надеваючися (ОУПОКАНІЕ ИМѢЮЩЕ), иже будемъ у васъ 390. Пишу надеваючися (ОУПОКАА) прийти к тобѣ борзо 509.

Надѣя 221. Надѣя была на Бога 180. Надѣя вѣрныхъ 262. Намъ была отыята вся надѣя 149. Надѣя не завстыдима 252. Надѣя наша мощна ест 362. Минула надѣя 88. Надѣя если бы была видѣна, не ест надѣю 265. Безъ надѣи в надѣю увѣрили 250. Будъ доброе надѣи 127. Для надѣи 156. В тобѣ, Пане, надѣю маю 252. Надѣю мѣли 212. Далъ надѣю (ОУПОКАНІЕ) добрую з ласки свои 499. Маючи надѣю в Богу 133. 215. 362. Добрую надѣю мѣти маемъ 286. Надѣю маю на всихъ васъ 365. Маемъ надѣю 500. Надѣю мѣяте на ласку 179. На-

дѣю естесмо захованы 265. В на-
деи 265.

Надѣются. Надѣюсь на Пана 454.
Есмо ся не надѣяли быти живы 362. Ся
есмо надѣяли 382. Надѣвчися 242. На-
дѣюсь о вас в Панау (НАДѢЮСА У
КАСА) 419.

Надо мною 455. 505.

Надошла ноч 150. Надошла лѣпшая
надѣя 562.

Надостаточнейшее 197. Водлуг оном
надостаточнѣйшем ереси 141.

Надто пильне ся огледает 525. Над-
то в нем найдена кров 650. Абых о
мѣх не мыслил над то (ПАЧЕ), чим мя
быти видит 397. Не розумѣйте над то,
што ест написано 310. А надто все
(НАДЪ КСКМИ) заховайте м(н)л(о)сть
473. Див. над.

Надутися. Вы надулися есте (РАЗГОР-
ДѢСТЕСА) 312. Надулися (РАЗГОРДѢ-
ШАСА) нѣкоторые 311. Див. надимати.

Надутым (РАЗГОРДѢКАСА) 509. 517.
Надутою гордою мовечи 201. N³ на-
дуты (НАПЫЩЕНИ) 528. Уста надуты
232. Познаю слова надутых (РАЗГОР-
ДѢКШИХСА) 311. Иж бы есте не были
сами в собѣ надутыми 279.

Надхнення, G¹ надхненя 494. 3 над-
хненя духа светого 319. 305. 663.

Находячий. Добро ест для надходя-
чей потребности 321.

Назавтрис 52, назавтрее 34. Коли
было назавтріе (НАХТРІЕ, nazaiutrz) 17.

Назаді. Идут назад 516.

Назацнейший (nazacnieyszy) 181.
560, назацнейшее 621, назацнейшому
129, N³ назацнейшій 392.

Назбирал 153. 384. Павел назбирал
много голя винного 153. D

Назбыт (ПАЧЕ, nazbyt) сами себе
не вытегаем 390.

Назвиемо першого карая 313.

Називати, назовут 271, названы 166,
N³ названы 213, называючи 30. Не
встыдаются ихъ братею називати 548.
Моисей не хотѣл ся називати сыном
дочки фараоновы 579. Остатный дѣм
называет дѣм глѣву 241. Называет
начиньемъ глѣву 271. Называетъ взынми

або пойманными 435. Называется слу-
гою І(у)с Христовым 235. Будет тобѣ
племя названо 269. 578.

Назначати; назначено 507, назна-
чено 606, назначеным 507.

Назначения (ПРЕДЛОЖЕНІЕ, nazna-
czenie). Абы мощно zostало назначе-
не б(о)жее 269.

Найвышшого 628, найвышшим 627.

Див. навышпий.

Найм. Мешкал Павел цѣлым дѣм лѣ-
ти своим наймом (СКОЮ МЗДОЮ, w
swym najmie) 158.

Найти, найденіи 648, нашолъ 584. 523,
нашлось 260, нашедши 114.

Наїзд. Жебы есте могли стояти про-
тив наїздом (КОЗНЕМЪ, naiazdom)
дьявола 444.

Наїстися. Если же ся хто лажнет,
нехай же ся дома наест 348. Наест-
ся 151.

Наклад. Мѣти выховане з накладу
(z nakladu) церковного 326. Не чини-
но жадных накладов (МЗДА) на Еван-
гелію 328.

Накоонецъ. Значитъ вси учителя и на-
коонец (nakoniec) всю церковь 548.

Накормити. Если лажнетъ неприяте-
лю твой, накорми его 283. Див. кормити.

Накоротці. Писал есми вам накорот-
це (КМАЛѢ, nakrotce) через Селуяна
193. Есми вам писал накоротце (КМА-
ЛѢ) 482.

Накоштовнѣйшей 195, накоштовней-
шого 647.

Налемати, належит 458. 459. 644. 646.
511. Нехай з ними мешкаютъ, яко ро-
зумным належитъ (по РАЗУМЪ, nale-
ży) 186. Абы есте поступовали яко на-
лежитъ перед Богом (ДОСТОЙНУ КОГЪ)
485. Не належитъ на челоуѣка (nie
należy na człowieka) выкладати пис-
мо подлуг розуму своего 198. Належитъ
к науце збавеной 211. Суд самому Па-
ну належитъ 286. Не в словех нале-
житъ королевство божее, але в мощи
духа 312. То, што самому Богу нале-
житъ 14. Буду хвалити, што на мою
крѣвкостъ належитъ 396. То належитъ
на вышее поколѣіе 501. Слово к науце

належит 534. Што на тебе належит 541. Належат к тому животу 314. Ты рѣчи Богу належать 291. Здоброю мыслью о тых рѣчах, которые на мене належат 132. Рѣчи покосив належат 288. Все, што належало к людскому збавеню 111. Только самым жидом власне належало 2. На тых церомонѣх не много належало 117. Належачого 525. Около речей, к тому животу лежащих 314.

Надѣлшій, налещую 487.

Наменити. Историю вышшей наменшю (namieniana) 552.

Наменшій 350, наменшого 40.567, наменшю 809, наменшому 433.

Намет свидетва (сѣнь скидѣнїа, namiot świadectwa) 36. Принесли есте намет (скинїю, namiot) Молохов 36. Было ремесло их робити намети 97. Слуга намету (скинїи) 564. Мещкаючи в наметех (= шатрах) 577.

Намиашии V¹ 225, N³ V³ намиашии 161.203.205.253.378.379.399, N³ намиашии 183, V³ намиашии 202, намиашии 190.282.

Намістник, Аб¹ наместником 630. Оашиив ся менем быти наместником 278.

Намляйши (немоуїнѣйши) N³ 341.

Намовити (namowić). Мало мя не намовити быти хрестянином 144. Намавляет люд хвалити Б(о)га 98. Намавил много людей 105. Намавили народы, абы от них отступили 77.

Намиашаа 436.

Напевнейшая 364.

Напервей Adv. 359.547.

Наперед (прежде) 5.73.191.198.203.237.240.241.350.514.525. Наперед перекадает 105. Наперед высказывали 152.

Напереднейшая 244, напереднейшим 563.

Наподлїши. Склонна ку всем и наподлїшим речам 343.

Наполнити, наполяючи 340, Imprt наполните 451. Коли наполнено (исполнѣнїа) будет послушенство ваше 389. Наполнен потѣхи 379. Наполненный овощев справедливости 448.

Напоминае (оутѣшенїе, pomina-

nie) наше не было зрадливо 484. Напоминае наше принял 384. Забыли есте напоминае, которое вам мовит 583. Писмо ест подано к науце и напоминаю 69. По напоминаю 539.

Напоминати. Мог напоминати (оутѣшати, pominać) 534. Напоминаю, яко сыны свои милни 311. Напоминает, абы ся миловали веселок 289. Прикладом своим напоминает старших 107. Напоминают (наказуицих) вас 433. Напоминай старыи вѣвѣсти яко матку 512. Млодецов напоминай, абы были скромни 536. Напоминай (оумоли) 530. Напоминайте (оутѣшайте) оден другого 493. Напоминаючи бѣдных к терпливости 172.

Напотом (napotym). Скарбечи соби напотом (кх кхадѣе) крунт 519. Для того ми напотом (шннѣк) жадного не знаем 375.

Напочатку (кзначалѣ) землю основал 546. Напочатку (napoczątku, кзначалѣ) жадная ми церков не узычала 461.

Направа (naprawa) ся починает 15.

Направуйте (испраклайте) духом 422.

Напротив усім покусам 591.

Напротивно отпорным людям погрози 618.

Наріати. Будут нарекати по нем 647. Нарек нас за сыны собѣ 425. Наважаючи 648.

Народ, G¹ народу 6.11.15.30.279.302.453.609, D¹ народови 133.266.635, L¹ в в народи 405, N³ народове 638, G³ народов 642, D³ народом 250.623, Ab³ народы 617.

Народитися. Коли, ся Моисей народил, схован был 578. Коли ся были народили дѣти 269. Нароженни 545, нароженным 545.

Нароженя² G¹ 12.

Насадити. Я насадил, Аполос поливал, але Бог взростил 306. Ся на него насадили 128.

Насычатися 461. Уже есте насычени 310.

Настѣе 214, G¹ настѣа 70, L¹ в настѣью 253. Додает настѣа сѣучому

387 Вѣроу Сара взяла моц к початю насьм 577. Бог даеъ каждому насьп(ю) его власное тѣло 354.

Наслѣддя. К принятю наслѣддя его 425.

Наслѣдовати, наследовати 354. Маеъ нас наследовати (ПОДОБИТИСЯ) 500. Жебы есте нас наследовали (ОУПОДОБИТИСЯ) 501. Того не наследуйте, што ест злого, але што ест доброго 226. Вѣры их наслѣдуйте 587. Наследуючи добрых учинков 537.

Наслѣдовни. Будте наслѣдовниками (ПОДРАЖАТЕЛЕ) б(о)жими 489. Сталися есте наслѣдовниками 486.

Наслѣдовца. Будте наслѣдовцами (nasładowcami, ПОДОБНИ) моими 311. Вы есте стали наслѣдовцами нашими 482. Абы есте были наслѣдовцами 558

Насмевање (zlorzeczeństwo, ХХЛЕ-НІЕ) 472.

Насмѣватися. Жадноу так зацноу справы божен не маєт, с которон бы ся не мели насмевати (pośmiewać się) 7. Насмеваются з нас 811.

Насмѣвца. Остатних дний прийдут посмѣвцы (szyderze, РДГАТЕЛЕ) 203.

Наспроснейшее (nasprosniejsze) бажвохвалство 93.

Настати, наставати; настѣт 591. Непогода тым болшая наставала 149. Одны по других попы наставали 562. Коли ден настал 65.150. Закон настал 412. Много антихрестов настало 211. Настанет 631. Настанут люди лакоми 527.

Наука Евангеліи 257, D¹ науки 508. 517.585, к науце 289, L¹ науце 11.652, о науки 307.

Научати 415, научаючи 14.27, наученый 100, N³ научени 594. Ани один мог ся научити тое пѣсни 634. Див. навчити.

Научител 243, N³ учителя 612.613. 622.628 і научителие 434 618, G³ учителей 527.618 і учителей 510, D³ учителем 414.507.641. Абы ся не хвалили з учителей 305. Штроуеъ учителей 307. Хотя бы есте войско учителей (mistrzow, П'КСТУНИ) мѣли

311. Хотечи быти научителями закону 504.

Нацвич (WEBCZAI, ćwicz się) себе к побожности 511.

Начине (COCZAZ, począć) гнѣву 271. Все начине служби светом крою кропни 569. Яко начине глиненное будут скрушоны 601. Начине взято на небо 58. Начинье 58. Всякого начиня кости словное 647. Называет начиньем гнѣву 271. Над начинем милосердыа 271. В начиню глиненом 371. Все начиня с корабля выгинули есмо 149. Начинья дривыи 547. Деревеныи начиня 526. Суть начиня (COCZAN) золотни 526.

Нашь 2, нашего 132.167.203.214.249. 533.547.660, нашего 213.251, нашон 193, нашому 30.260.540.

Не пишу вам новой науки, але науку старую... зас науку новую пишу вам 209. Жадного сведѣцтва не мають 57. Жадное вини не зложил на него 138. Жадное моли не мѣли 252. Не слышали науки божен 275. Не откинул Бог люду своего 276. Не знаючи глупства своего 302. Ничого злого не чинили 401. Ничого певного не маєм 613. Жоны не маєт 322. Жадноу заплата або нагорды не взяли 393. Правды не вѣдали 211. Нам племени не оставил 272. Не маючи дару удоровленья 174. Не прийму жалобы 515. Не слышали Евангеліи 496. Ласки принести не может 250. Правды приняти не хотѣли 631. Антихрест еще не ест зглажовый ани од нерадницы отступил 644. Див. жаден, нічого.

Небезпеченство живота 115. Великое небезпеченство 113. Хто насрозлучит, чи небезпеченство (К'ЕДА) 267. Збыли есте того небезпеченства (niebezpieczeństwa) и шкоды 149. Бы вызволенъ от небезпеченства 363. З небезпеченством тал дорога 147. В небезпеченстве от своих повиноватых 395.

Небезпечный. Часу небезпечного (czasu niebezpieczeństwa) на мори 145. Настанут часы небезпечни 527. Тым небезпечный уживали 285.

Небезпечность, небезпечности 529. В

небезпечности (K'K'du) от розбойников 395.

Небесний 566, небесная 658, небесное 508, G' небеснои 494.612, небесному 143, N' небесии 459, небеских 471.610. О речах небесных и духовных 257.

Небесний, небесному 36, N' небеснии 251.354, небесных 433.564 577, небесным 354. В текстѣ звычайно по:тійно небесний, а в примітках часто небеский (але на ст. 143 текстѣ: небескому). Небытность. Мы нагородили небытностъ вашу 359. В небытности моеѣ 453.

Небо, з неба 585, L' на неби 324. 433.465.466.675.627.628.629.637, на небе 213.337 433.877.629 638; N' небеса 203. 204, небес 204.

Небом, N' небожата 646.

Невдячностъ злыхъ 235. Непристойная невдячностъ 34. (Не посужаю васъ в невдячности 379.

Невме умѣетъ 323.

Невздержливість. Абы васъ сотона не кусилъ для невздержливости вашихъ 318.

Невидимому 505.

Невнимовий. Черезъ покой розумѣетъ апостолъ невнимовное (niewymowne) охоложене 252. Знакъ невнимовного окрутества 625. Духъ училъ насъ здыханемъ невнимовнымъ (НЕИЗГЛАГОЛАННЫМЪ) 266. Радуючися веселемъ невнимовнымъ 178. Нехай же будетъ Богу хвала за невнимовный даръ его 388. Слышалъ невнимовнии (НЕИЗРЧЕННЫ) слова 397.

Невинний, G' невинной крови 44.

Невинность. Зознавають невинностъ его 140. Такъ названо для его невинности 37.

Невыпытаны сумъ суды его 280.

Невыследованы дороги его 280.

Невѣлоость речи (rzeczy, НЕПОДЛѢНА) 439.

Невѣдомыи речи 237.

Невѣдомостю Ab' 14.

Невѣра жидовъ 66. Черезъ невѣру отклонился 278.

Невѣрную маєтъ жону 319.

Невѣста (ЖЕНА) маєтъ мужа 259.

Каждая невѣста нехай маєтъ своего мужа 317. Не естъ мужизна ани невеста 414. Адамъ не былъ зведенъ, але невѣста зведена 507. Невѣста нехай ся учитъ в молчаню 507. Невѣсты закрывають головы, то естъ знакъ подлѣнства ихъ 335. Сынъ невѣсты (niewiasty) жидови 85. Не допускаю невѣсты учить 507. Былъ зведенъ черезъ невѣсту 507. Называетъ невѣсту хвалою мужовою 335.

Невмѣстний, N' невмѣстные 349, невмѣстныхъ 243. Даетъ початокъ невмѣстнымъ (nieumiejętnym) 557.

Невмѣстность (nieumiejętność) 349. Заговаривали невмѣстности (НЕК'КЖЕГ'ГКО) дурныхъ людей 183. Невмѣстности 95.

Невольникъ (РАКЪ). Не естъ невольникъ ани вольный 414. Праве яко невольникъ 261. Невольникомъ Ab' 472, невольники 201.

Неволя. Панъ выбавилъ людъ з неволи 230. Подданы были неволи (РАКОУ'КЪ) 549. Кто поведетъ в неволю 632.

Невпам'яталый. Подлугъ сердца невпаметалого (nieupamiętałego, ПО НЕПОКАЛАННОМУ) 241.

Невстыдливый (БЛ'ДНИКЪ) 440.

Невстыдливость (niewstydlivość) 439.

Негодный. Быти негоднымъ 41. Естѣ негодныи судовъ меншихъ 314. Естѣ негодныи того похваленья 386.

Недавно (НЫН'КЪ) 488.

Недбалость 597. Ганитъ недбалость (niedbałość) жидовскую 554.312.

Недѣльный день 594.

Недовѣрство (niedowiarstwo) ихъ вѣру б(о)жую вывернуло 244. Што ся стало для недоверства нѣкоторыхъ 549. Ab' недоверствомъ 251. Чинилъ есмь то въ недоверствѣ (КЪ НЕК'КРГ'К'ИИ). 505. Не будутъ в недоверствѣ своемъ 279.

Недовѣриваючи (НЕДОУМ'ѢЛЪ, wątpiąc) о такихъ гадахъ 139.

Недозрелый N' 612.

Недосконалымъ ся способомъ учимо 343. Див. досконалый.

Недоставати. Чого недоставаетъ 534. 488 Чого ми недоставало, додавали ми братья 393.

Недостаток (ЛИШЕНІЕ) 383.396. Недостаток терпѣти 461. Выполнил недостаток повинности вашей 455. Недостаток з них одяг будет 656. Недостаток людскій 76. Не мог чути з нами недостатков наших 554. Не для недостатку (ПО СКУДОСТИ) тое мовлю 460. В жадной речи недостатку не терплю 604. В недостатку 349. Хот в сынех божих сун выступки и недостатки, однак у них грех не пануєт 214.

Недостиженные таємници 305.

Недосягненны (niedościgle, НЕДОСЛАГДОКАННОЕ) богатства Христова 433.

Незагамованаа (nie pohamowana) злость 168.

Незбежность 617.

Незвѣтеном статечности Стеванови 39. Див. вѣтежити.

Незгинулому (НЕГЛАГЕННУ) 177.

Незгода 306, N³ A³ незгоды 299.399. 421. Счелася великая незгода 79. Откуда ся незгоды зачинали 307.

Незличенный. Яко песок незличоный 577. Незличенаа; 613. З великости незличоной 272. Незличенаа (sic) личба 621.

Незнаемым (НЕЗНАЕМЪ) был есми в лице церквам 406.

Незносный (nieznośny) грех 22. Вынайдовал беремена незносими 33. Выбранным божьим (grіxi) ест незносны и брыдки 238.

Немаеш (nie masz, НѢСТЬ, нема). Чи немаеш межі вами мудрого ни одного 315. Кто мовит: знаю его, а приказана его не ховаєт, клямцею ест и правды в нем нимаєш 209. Ничего немаеш, штобы само через себе мѣло быти нечисто 286. Немаеш розности ани жиду ани греку 274. Коли мы потреба примушаєт, немаеш мѣть похвалы 328. О тых мѣсецех немаеш ничого певного 624. Немаеш жадного, который бы не был кущон от тѣла 318. Тых речей, которых немаеш 250. Немаеш жидота 611. Где немаєшь права 253.

Немалый час 616.

Немилосердни N³ 240, немилосерди 527. Див. милосердый.

Немоць (неміч). Лежал, маючи єебру и чирвоную немоць 154.

Немоцєн был 455.396. Немоцный (nie-моśny) 174. Нѣкоторый муж, немоцный на ноги 75. Трохыма есми оставил немоцного (КОЛМІІА) 532. Бо ся радуєм, коли мы есмо немоцными, а вы есте моцными 401. Потреба спомогати немоцных 112. Спомогайте немоцных 493. Приносечи немоцных (nieмоśce) 24.

Ненавидиши учинков Николантов, которых и я ненавижу 597. Не дѣйтесь, если вас свѣт ненавидѣть 214. Ненавидит брата 210. Ненавидит 557. Ненавидимого 646. N³ ненавидѣти 239.

Ненависть, N³ ненависти 421, G³ ненавистей 110.

Ненаганный (НЕПОРОЧЕНЪ). N³ ненаганы (niezaganiene) 233. Сердца ваши ненаганы утвердил 489. Жебы есмо были ненагаными 425. Абы есте были ненагаными 300.466.453.237.

Ненарушеною правдою 361.

Необачност (nieobaczność) и хут перевышла 14.

Необещный. Пишу вам, будучи необещне (nieobesny, НЕ СЫЙ ОУ КАСЪ) з вами 401. Приду к вам и узру, а хто необѣщный, услышу 450.

Необлудная (НЕЛИЦЕМЪКРНАА) вѣра 521. В милости необлудной (НЕЛИЦЕМЪКРНЪ) 377. Необлудне або не оказѣе 236. Вѣры необлудное 504.

Необризка, в необрезаніи 469. Если кто призван в обрезанію, нехай ся не оторгуваєт для необрѣзки (nieobrzezki) 320.

Неотдана (невѣдана). Которая не отдана (=незамужья) мужеви, стараетя о рѣчах папских 322.

Неотминный (невѣдминный), неотминное 364, Adv. неотминье 559.

Непевный. Труба непевный (БЕЗКЪСТЕНЪ) голос даст 345.

Непewность, непewности 492.

Неперебранный. З неперебраной стулны або криницы омывають вся добродѣйства на збор 466.

чем *несмертельность* 344. К *несмертельности* (KZ NETA'KNIH) 446.

Неснастка (niesnastka). Частокро~~т~~*т* неснастка людей невѣрных *ест* ку хвале божой 74. Нашли есмо того ч(о)л(о)в(ѣ)ка заразливого и зрушаючого неснастки (ПРОТИКЛЕНІЕ, niesnastki) всим жидом 131. Неснастки № 622. Неснастки щинают 92. Дает знати о неснастках, которые ся у маленъстве пригожают, а не о розводах 318.

Несправедливый Бог не ест 558.

Нестаточный 160, № *нестаточных* (НЕУ'ТКЕРЖДЕНИ) 205. Выужаючи д(у)ши нестаточных (НЕУ'ТКЕРЖДЕНЬ, niestateczne) 201.

Нестаточность (niestateczność). Чи ужи есми якое нестаточности 364.

Нестыдливост (niewstydlivość) 439.

Нетривалыи речи 628.

Неумистный (НЕНАУ'ЧЕНИ) № 205, *неумѣтных* 610.

Неумѣстность (nieumiejętność). Откал людям всякую вымовку *неумѣстности* 240.

Неуставичность (nieustawiczność). Лемпартъ *значит* неуставичность 631.

Нехай (ДА, niech) 499. 545. 593. Нехай же *будет* вѣдомо всѣм вам 71.17. Если што против него *мают*, нехай *говорет* 130. Нехай ся дѣе воля божая 115. Нехай згине~~т~~ 41. Нехай з ними мешкают 186. Нехай ся дома *наест* 338. Нехай *перестанет* 349. Нехай *повѣдят* 184. Нехай *розумѣет* 10.349. Нехай *узнать* 349. Нехай *учать* 282.

Нецнота (niesnota), *нецноты* 68.646.

Нечистотѣю 650.

Нещасте 616. Абы нас тое *нещасте* не поткало 592.

Ни во што 27.83.105.108.250.269.299. 816.412.644, ни за што 17.81.390.624. 640, ни в чом 309.392.451, ни на чом 539, ни на чем 516, ни с чим 110, ни от кого 2, ни на кого 515.584, за ни што 302. 310, в ни щого 250, в ни во што 27.108.250. Тии речи ни во што *обернены* 83. Не старайтесь ни о што 460. Уже *суть* в ни во што *обернены* 108. Ни в чом не былъ *менший* 392. Есо

собѣ за *низашто* не *мели* 81. Див. *ше* *приклады* під *словом* *обернуты*.

Нищити. Для того ач *антихрест*, то *ест* папез, *нищити* *почал* 498.

Ним. Большой нам *потреба* *слухати* Б(о)га, *ниж* *людей* 26. Первей *ниж* *перед* вас *привет* 127. Писма старого *закону* *суть* *ширшіе*, *ниж* *нового* 611. Млюе б(о)жее *можнейшее*, *ниж* *люде* 302.

Нимей Adv. 339. 555. 606.

Нині. Нехай *будет* *хвала* *нине* (НН-Н'К) и на вѣчныи *часы* 205.

Нимлі—*ниж*. Лѣпшей *ест* *давати*, *ниж* *ли* *брати* 112. Дорожшее, *ниж* *ли* *золото* 178. Лелей в *маленство* *вступовати*, *ниж* *ли* *запалеме* *терпѣти* 318. Чи *мы* *моцнейшии*, *ниж* *ли* *он* 332. Не *былъ* *менший*, *ниж* *ли* *апостолове* 392. *Ест* *горшал*, *ниж* *ли* *невѣрная* 513. Зацнейшого, *ниж* *ли* *слугу* 542. Зацнейшии *речи* *мовят*, *ниж* *ли* *мовила* 585. Пожиточнейшее, *ниж* *ли* *оним* 179.

Нѣколи (НИКОЛИ, НИКОГДА,) 430, *николи* 830.528. Уже *николи* не *повстали* 277. Если *николи* (ИНОГДА, *часом*) *были* *темнотю* 440. *Никколи* (НИКОГДА, nigdy) *есмо* не *уживали* *повести* *полѣбное* 484. И *мы* *были* *есмо* *нѣколи* (niekiedy, ИНОГДА) *шлены* 538.

Нѣоторым № 82.103.105.157.278.

Ничемный. *Переменит* *тѣло* *наше* *ничемною* (СМИРЕНІА, nikczemne) 459. Мовля о *речах* *ничемных* *повстегай* 525. Див. *нічемный*.

Нѣт *переступанья* *закону* 250. Гдѣ *нѣт* *закону*, там и *проступи* *нѣт* 250. Жадное *нѣт* *нѣт* *справедливого* 245.

Нихте 98.106.213.218.237.807.411.699.

Нѣхто *именем* Агав 115.

Ничемный (=нівчемный). Тое ся *окажет* *ничемною* *речью* 307. Всѣ *рѣчи* *суть* *ничемны* 177.302.621. Около *речей* *ничемных* (nikczemnych) 519.

Ничого 27.106.158.390.511. Змня *ему* *ничого* не *зашкодила* 158. *Ничого* не *мает* *быти* *откинено* 511. *Ему* *ничого* *злого* не *стало* 154. Див. *не*.

Нѣшто. *Мает* *нѣшто* (Н'Б'Ч'ГО, nieco) *мовяти* с *тобою* 128. Умыслил *нѣшто*

зложити для убогих 292.

Нѣкий 415.152. Был там нѣкий (КРЕМЪ НѢКОЕ, niektory czas) час 100. Был нѣкий закон 253. Петръ мѣл господу у нѣкаго (niektorego) гарбара 44. Нѣяким подобством 578. Маши вѣякую моц 602.14.

Новина. Жадною ся иноу рѣчью не забавляли, одно в слуханю лжих новин 94.

Нововѣрца N¹ (nowotny, НОКОКРЕЦЕНЪ) 509.

Ной 576, G¹ Ноя (Noego, HWA) 199. Не хотѣли Ноя слухати 188.

Носити, носечи 372.508, носоны 421. Абы носив 376. Imprt, носѣте 422.

Ноч. L¹ вночи 24.488.

Нутрности (ОУТРОБА). Ся стискайте в нутрностях ваших 377.

О.

О девятой године (KZ ДЕКАТИН ЧАСЪ, o dziewiątej godzinie) молился 55. В годину девятую 12, w godzinę dziewiątą. Мѣл быти о дву головах 428 (miał być o dwu głowach). Римскіи бискупы на головах своих вѣнфулы о двух рогах носили 632. Просят о невозможне 16. О которую надею (W НЕМЖЕ ОУПОКАНИИ, o którą nadzieję) обжалована есми 141. Абы о ней безвечне мовил 446. Вѣдали о мних речах 446. Услышу о ваших речех 450 Не подоймется судати о вѣру 96. Судати о горло 90. Свѣтчу о Паву 437. Свѣтчили о тых речах 862. Просили о короля 69. Див. старатися.

Обадва. Выступили обадва (ОБА, obadwa) у воду 44. З обудву сторон 450.660. От меча по обудву сторон острого 553. Обудвах 430.

Обачити (obaczyć) 157, обачил 75. 93.126, обачили 79.117, Imprt обач 278.608, обачте (КНЖДЬ, ПОМЫСЛАНТЕ) 561.582.72, обачаючи (КЗНРАЮЩЕ) 587, обачивши (obaczywszy) 75.119.188. 626. Читаючи, можете обачити (РАЗУМЛѢТИ) 432. Обачу (ОУКѢМЪ) поставлене 454. Который себе обачит, не

будет сроки противъ иным 167. Обачилъ (КНДѢТИ) голос, который мовил зо мною 595. Колиб тепер были живи и обачили 76. Обачилися ку учипенью воли его 527. Абы ся обачили 550. Обачай (РАЗУМѢЙ) тых речи, которые мовлю 524. Обачте (СМОТРАЙТЕ) тых 458. Обачте (РАЗУМѢЙТЕ) апостола 549. Обачте (КНДИТЕ), як великий был 560. Обачаючи (КЛЮДЯИ) себе самого 422. Обачивши ротмистра и жолнеров, перестали бити Павла 119. То обачивши (ПОМЫСЛИКЪ) 578. Обачивши (КНДѢКЪ), есми задивилися дивом великим 643.

Обварований. Книги добре обварованы (obwarowane) колькома печатей 607.

Обвинения. Мѣл мѣстце отказу в своем обвиненю (obwinieniu) 138.

Обвиновани. Не обвинованы (nie obwinowane) в збытку або в непослушенстве 531.

Обвязанный (обов'язаний). Невѣста законом обвязана мужеву 259. Выглядивши обыходы, которыми есмо перед тым были обвязаны 469.

Обдарованы духом Христовым 257. Обдаровурает 597.

Обезумити. Не обезумив (ШЕХУН) ли Бог мудрости вѣка сего 301.

Обернути,-ся. Покорм их нехай ся им обернуть у трутину 277. Тая рада або тая справа в ни во што ся обернуть 27. Дом ни во што ся обернуть 105. Ми ся то обернет к збавеню 449. Обернет'ся 8. Ни во што обернуть 645. Обернутя (ОУКЛОНАТЬСЯ) на басни 530. Ни во што обернуль мудрост свѣта того 299. Тут ся есми обернул (ОКРАТИХСЯ) 595. Обернулася третля част воды в полым 618. Ни в во што ся обернули 27. Закон ни во што ся обернень 413. Тых речи ни во што обернены 83. Уже сун в ни во што законныи церомонїи обернены 108. Обернувшись 50.58. Обернувшись, видел есми оем лихтаров золотых 596.

Обещний. Яко обещаи (obесну) так

и необецны (Ўсх'тсткх'а) тепер пишу 400.

Обмалованія. Фалшивое обмаловане 28.

Обмаловывают 242. Стою перед тым судом обмалозанный (сх'димз, oskarżony) 141.

Обжирства 421. Ходечи в обжарствах 189.

Обыватели (жикх'ш'ин, obywatele) земли будут ся веселити з них 625. Беда обывателем землѣ и мора 629. Обователи 632.

Обыходы 469, обыходов 642.

Обычай (ушкн'чай) 573.599, G¹ обычаю (ustaw) 107.117.245.836.428.599, Ab¹ обычаем 393, L¹ в обычай 800, D³ обычаем 423. Людским обычаем мовлю 257.412. Бог :розмантым обычаем мовил 545. Ведле старых обычаев 826.

Обиране диалконов 28. L¹ в обираю 513.

Обѣ(е)тница (ушк'ѣтканіе) 11.203. 250.268.274.413, G¹ обетницы 361, A¹ обѣтницу 10.290.467, L¹ в обѣтници 251, Ab³ обѣтницами 596. В ни во што ся обернула обетница 250. Моцю обѣтници сталися тымъ 250. Одержуют обѣтницу 553. Взял от Бога обѣтницу 145. Маючи обетницу 511. Ся насмевает в обѣтниц божих 202. Обѣтници нам сущ даровани 195. Аньтихрест ричит обѣтницами 631. На обетницахъ божих 19.

Обѣцати (obiecaci); обещует 274.601, обещуе 599, обещал 31.161.164.235.573. 577.636, обещуючи (ушк'ѣцакаюш'е) 201, обещаного 628. Што обещаль, мог учинити 251. Обѣцал (ушк'ѣтска) перед часи 533. Коли просили, жебы у них должей мешкал, не обещался 99. Есмо обещаного духа взяли 412. Жил Авраам на землѣ обещаной 577. На докопчене речей обещанныхъ 179.

Обличз (лиш'е, oblicze) 606.80, Ab¹ обличем (ушк'анч'емз) 9. Обличе его было яко солнце 622.595. Обличе их яко бы обличе человекее 619. Видели обличе его яко обличе агглюво 30. Мѣло обличе яко человекъ 606. Впали на обличе

свое 615. Моисей клал заслоу на обличе (на лиш'и) свое 369. Упали на обличе свое 348. Летѣла от облича ужового 630. Не видели облича моего 468. Не могли очима смотрѣти на лице Моисея, на хвали облича его 368. Прихожеме облича своего видит в зеркале 162. Не огледаете облича моего 111. Передъ обличем Пана 655.624.486. Обличем Христовым 371. Все открытым обличем смотречи 370. Упали на облича свои 609. Есмо могли видети облича ваши 488. Велии ся есмо старали видети облича ваши 486.

Обличне. Потом обличне (лиш'емз кз лиш', oblicznie) узримъ 344. Таковы есмо и обличне мешкаючи з вами 390.

Обличность (лиш'е, obliczność). Обличности тѣла его не мощна 390. Смоторечи на обличность божю 344. До обличности (do obliczności, передз кога) божен 617. Рѣчи вѣчныи перед обличностью его чиним 215. Перед обличностью Христовою 366. Стоили перед обличностью баранка 615. Перед обличностью божю 655. Обличностью (лиш'емз).

Облоки (ушк'лаиш'и) безъ воды 231.

Облуда, облуду 621.

Облудитися. Нѣкотори ся облудили (погрѣшники) 504.

Облудливость. Людскіи облудливости (нек'ѣжесткіе) 567.

Облудныи (obludny) 619, облудна (лиш'ем'ѣрна) 169, G¹ облудном 604, облудным 295, N³ облудным 452.617, облудных 516.642, D³ облудным 339, Ab³ облудными 423. Милост нехай не будет облудна 282. Для брали облудное 407. Через облудную (лиш'ем'ѣрїе) мову 510. Облудныи люди 624. Страшит судом божим облудныи люди 240. Adv. облудне 180.366. Облудне (лиш'ем'ѣрншася) з ними обходили 408.

Облудност (лестъ, лиш'ем'ѣрстко) 181.408. Значит облудность (obludność) 643. Омылялися въ их облудностях 309.

Облупити. Жадного не облупили (лиш'омст'скахомз) 379.

Облублиница (oblubienica) 595. Голос облублиници (нек'ѣгты) не будет

слышан 649. Окажу тобѣ облюбенцу (НЕК'КСТУ) 657.

Облюбенца. Голос облюбенци (ЖЕНИ-ХА oblubieńca) 649.

Обмановати. Пехай же никто сам себе не обмануе 308. Были от Пана обманени 552.

Обмерзлый, обмерзлым 657.

Обмышляли есте о том 460.

Обмова. Хотечи учивити обмову ШК'КІАТИ, uczynić obmowę перед людьми 106. То им за обмову стало 380. N³ обмовы (КЛЕКЕТЫ) 399. Вымичает обмовы 244.

Обмовна (КЛЕКЕТА), обмовки 181. Закажут обмовок 169.

Обмовляти (ШКЛЕКЕТАТИ) (Обмовляет брата 171. Его обмовляли неприятели 388. Не обмовляйте (НЕ ШКЛЕКЕТАЙТЕ) один других 171.

Обмовця (obmowca, КЛЕКЕТНИКЪ), N³ обмовцы 239.815. Был обмовцем 814.

Обое визнавають тоє 126. N² обои 430.431. Обойга одна ест цена, коли ж в обойгу одна ест правда 611.

Обоз (СТАНЪ). Войдѣм до него перед обоз 588. Тѣла бывають палены перед обозом 588.

Оболок бѣлый 636. Вступили на небо через оболоч 626. Все под оболочком были 330. Огорнены так великим оболочком 531. L¹ в оболочку 330. 636. Оболочки, от вѣтру переносимыи 201. 491. Ото идет з оболочками (СО ШЕЛАКИ) 594.

Оболочи (ШЕЛЕПНІСА, obłecz) на себе одѣне свое 63. Дано ел, абы ся оболочка аном чистым 651. Оболочили есте Христа 414. 606. Оболочилися в зброю свѣтлости 285. Зволочитесь з оного ветхого ч(о)д(о)в(ѣ)ка и оболочитесь (ШЕЛЕКШЕСА) в нового 472. Оболочѣтесе 438. Был оболочен в одѣне чарвоное 652. Оболоченого (ШЕЛЕЧЕНА) в долгие одѣне 595. Оболочилися в шату королевскую 65. Оболочилися в зброю 492.

Обоняне 840.

Обополнаа (społeczna) м(и)л(о)сть 5.

Оборона Петрова 58. Чинит хорощую

оборону 30. Обещует ему Пан особливую оборону 98. Жедати от ураду ратунку ку обороне права своего 137. В першей мойй обороне (ШТ'К'К'ТЪ) 531. Покой будет обороною 460.628.

Оборонний. Моц божья ест ку зопсованю мѣстец оборонных (ТКЕРДН) 889.

Оборонця. Квалити законъ, которого мѣль быти оборонцем 125.

Оборочати, оборочают 260, оборочается 260, оборочают 606, оборочаются 161, оборочали 441, оборочаючи 300. 511, оборочаны 338. Оборочает доброт законьную ку згиненью нашому 260. Все тѣла их оборочаем (ШЕРАЩАЕГЪ) 166. Абы есмо к злому не оборочали волности наших 262.

Обошлѣте (СКАЖИТЕ, daycie znać) ротмистра 127.

Обрады (ceremonie) были уставлены 414.

Обрамати (obrażać). Мѣль тым ображати Бога 318. Брат, твой, ображается (СОБЛАЗНАЕГЬСА) 288. Ся ображает 396. Милх у вѣре ображал 323. Абыхмо жадного з вас не ображали (ДА НЕ ШТ'ЛГЧИМЪ) 501. Ся боит, абы не образил Бога 184. Ображена 619.

Ображенны. Без ображенья сумненья своего 117. Камень ображенья (obrażenia, ПРЕТЪКАНІА) 272. Без ображенья лишних 330. Стережите, абы брату не класти ображенья 287.

Образ, D¹ образови 635.636.653 i образу 639.

Образа. Все без образы (СПАСТНІСА, zdrowo) вышли на землю 152.

Обрати. Бог обрад убогих того свѣта, абы ся стали богатыми у вѣре 164. Обран ест от зборов 384.

Обрыдлоє (obrzydła) 355.641, обрыдлую 621, обрыдлого (obrzydleyczego) 355.

Обридливость, G³ обридливостей 643.

Обридность, обридности 643.

Обрѣзане 214, G¹ обрезанья 6, Ab¹ обрезаньем 243, обрезанем 249, L¹ в обрезаніи 820.456 i во обрезаню 320.

Обрѣзуватися 82, обрезають 249. Ес-

ли хто в необрезани призван, нехай ся не обрѣзаетъ 320.

Обгямати; обтежати 484, обтежал 33, обтежени 373. Ям вас не обтежал 399. Абых не обтежи 366. Нехай церков не будетъ обтежена (ТАГОТИТЬСЯ) 514. Велики были обтежени (ШТАГОТИХОМСЯ, obciężeni) 362.

Обтежениа. Аб¹ обтеженьемъ 382.

Обтежливостъ. Во всемъ безъ обтежливости вашенъ заховаи себе 393.

Обув. Вступи увъ обувъ (ПАЕСНИЦЫ) свой 63.

Обуваши ноги 445.

Обудил его 63.

Обуритися. А коли ся хотѣли кгда-тов не обурити на нихъ 75.

Обфитий (obfity, ОБФИЛЬНЫЙ). З обфитое ласки его 426. Люди приймаютъ обфитую ласку 254. Дивне обфитую весельемъ 379. А васъ Памъ Богъ нехай обфитыми учинитъ 488. Adv. обфите 473. 519.660, обфите 436.

Обфитовати (obfitować). Умѣю обфитовати 461. Черезъ Христа обфитуеи потѣха наша 362. Обфитуеи у хвалѣ 369. Обфитуеи (МНОЖИТЬСЯ) м(и)-л(о)сть 495. Обфитуеи вѣроу 382. В ласки обфитуеи 388. Обфитуютъ 196. В насъ обфитуютъ (ИЗЪВѢСТНОСТЬЮ) утрапени 362. Ласка обфитовала 254. Обфитовала у васъ всякая добротливостъ 387. Абы обфитовала хвала ваша 450. Обфитуючи 468. Абы ласка з дикованьемъ многихъ обфитиуеи ся стала 372.

Обфитостъ (obfitość), обфитостъ 660. 383, Аб¹ обфитостю 240. У великой обфитости 620.

Обход. Ку обходу (ku obchodzeniu) вечера памской 108.

Обходити. Обходимъ свято (obchodźmy święto, ДА ПРАЗАНУЕМЪ) не в квасѣ старомъ, але в присноу ширости 313. Обудне з ними обходили 408.

Обходитися. Примушонъ срого ся з вами обходитъ 399. Мудре ся обходѣте з обчими 475.

Обцоване (obcowanie) 185.403, L¹ в обцовани (ЖИТІЕМЪ) 512. Што за ко-

нецъ былъ обцованъ (ЖИТЕЛЬСГКА) ихъ 587.

Обцовати (obcować). Есте обцовали з ними 313. Не обцуате з ними, жебы ся завестиди.

Обчий (obcy, КИШНИЙ). Буду обчого языка ч(о)л(о)в(ѣ)комъ 346. Обчимъ народомъ осажено землицу 87. Моимъ обчимъ языкомъ 346. Нехай тотъ молчитъ в церкви, который обчимъ языкомъ моитъ 348. Жебы ся тоѣ учтивѣ захова-ли обчимъ 491. В церкви волю пяти словъ вырозумѣи повѣдѣти, жебы другихъ навчили, нижи десяти тысячей словъ языкомъ обчимъ 347. Видитъ ся быти проповѣдачемъ обчихъ боговъ 94. Мѣлъ судити обчихъ 314. Обчихъ Богъ судитъ 314. Войска обчихъ ты имъ подавали 580. Служили богомъ обчимъ 25. Мудре ся обходѣте з обчими 475. Аб³ обчими (ЧУЖАМЪ) 480.

Обяване 425.456, обяванье 510.638. З обяваны Духа божого 114.

Объявити; обявляетъ 516, обявитъ 260, обявитъ 498, обявитъ 458, обявилъ 304.607, обявилъ 377.607, обявилися 516, обявень 56, обявленъ 497, обявена 522.567, обявлена 4.237, обявлена 297.617, обявленою 426, обявлено 476.547, обявлены 655.

Обязуватися. Жаден, который валичитъ, не обявуеи ся справами живота 524.

Объяснения; объяснене 612.

Овощъ (ПЛОДЪ, owoc) бываетъ сѣянъ 169. Овощъ евангеліа 207. Овощъ духа 262.440. Подавши имъ тотъ овощъ 293. Овощъ приносишъ 464. Покойны овощъ справедливости 583. Овощъ усть нашихъ 588. Овощъ визнавающихъ имя его 588. Овощъ добрый 601. Подаючи овощъ свой 660. Дѣлатель ждетъ чесного овощу 173. 461. Жемаю овощу обявляющаго 461. 630.643. Овощи живота вечнаго 214. З овощей 166. Хто жъ садитъ виницу, а овощей не поживаетъ 326. Наполненный овощей справедливости 443. G³ овощей 648 і овощей 641.539. К овощомъ 225. О овощахъ вѣрнъ 219.

Оглядати, ся. Оглядатися 250. Огледається на способи 8. Ани ся на жад-

ную реч огледает 106. Вѣра завсюгли огледається на обѣтницу 251. На Папа огледається 394.552. Ся огледает на справу 559. Чи ся на речи зверхнии огледаете 389. Огледають обличє его 661. Бо ся огледал на отплату 579. Огледайтесь (oglądajcie się) на І(су)са гетмана 592. Огледаючися 250.

Огневий. Очи як поломен огневий 599. Очи его были яко полома огневое 652.

Огненный. Цекло и смерть вкинени сут ув озеро огненное 656. Угасили силу огненую 530. № огнени 5.

Огнистый. Озеро огнистое 653. № огнистым 545.

Оголил голову 99. Оголеная была 835.

Огонь 308.637, L¹ в огню 604.

Огорнути. Жадным способом огорнути не може 252. Их огорнуль гѣвъ 486. Огорнен 595. Огорненую 660.

Огорувають (ogoruwają) им крыла 591.

Од Бога 174.190, од вѣры 60, од воли 643, од ншого 19, од ньших 407, од которого 574, од крайчих 525, од людей 257, од мамок 525, од места 99, од пароженья 12, од нас 608, од нерадницы 644, од них 93.899, од оном 236, од рѣчей 606, од умерлых 43.50, од учиньков 553, од хвалы 247,—всі приклади з маргінесів; в тексті тільки од д(у)ха 291.

Одалялся от них 408.

Оддѣлено од вѣры 60.

Оден 4.25.173.190.194.218.238.248.283.285.287.312.318.324.323.338.341.348.413.420.435.439.472.493.506.597.602.610.611.612.644.647.657.657. Оден з них 4. Оден другого 218. Оден так, другий инак 318. Бог ест одень 413. Облкуючи оден другому 472. Навчайте оден другого 493. Напоминайте оден другого 493. Оден ест Бог и один посредник 506. Оден ис семи 657. Див. один.

Одержане (полученіе). Бог постановил нас на одержане збавеня 493. К одержаню славы 499.

Одержати (otrzymać). Заприте и не можете одержати (оцѣхнити, otrzymać) 169. Королевства божего дѣдичне одержати не могут 856. Хотѣль дѣдич-

ным правом одержати благословенство 584. Одержати зацность 660. Одержуваем 651. Не одержуваете (не имате) 170. Одержувають 254. Одержуют дѣлицтво 558. Одержуют обѣтницу 558. Одержим дѣдичне вси рѣчи 657. Одержимо 221. Одержимо звѣтство над грѣхом 257. Одержим дѣдичтво небесное 273. Правом дѣдичным одержите 112. Збавенье одержали 278. Свидѣцтво одержал 576. Опят одержал 573. Перший стопен одержали были жидове 11. Одержали есмо ласку Христову 179. Милосердые одержали 183. Абы есте бл(а)г(о)с(ло)вене дѣдичне одержали 187. Есмо одержали приступ 252. Прилучене одержали 253. Чого искали, того не одержали 277. Абы есмо надѣю одержали 559. Вѣдомост одержали 575. Одержали обѣтницу 575. Звѣтство одержали над звератем 638. Звѣтство, одержаное: против него 627. Свидѣцтво одержавши 581.

Один 6.21.63.114.145.171.174.204.294.299.336.531.593.615.639.651, одног(о) 73, G¹ одное 95.107, Аб¹ одним 317. 332, 340, № одны 153.217. Целовавши один других 114. Не обмолвляйте одны других 171. Одны других милуйте 180. Маєм одны других миловати 217. Одны в других 286. Одны по других 562. Мовили один до другого 145.336. Якую людскост одны другим оказовати маєм 282. Одним разом 256. Я сам один (sam, ЕДИНЪ) зостал 276. Див. оден, сам.

Одинацать; ко одинацати 5, Аб¹ з одинацетю 7, одинацетый 659.

Одѣне 38, одине 88.76. Маючи живност и одѣне (одѣаніе) 517. Оболоченого в долгое одѣнье 595. Оболичи на себе одѣне (риза) 63. Яко одѣне (одѣжа) зовеш их 546. Одѣнье бѣлое 602. 606.606. Одѣнье чирвоное 652. Одѣня бѣлого 614. В одѣню 2.163, 'на одѣню 652.

Одкуплены № 634.

Одѣнено 625.

Однак (jednak, но) 187.618. Хотя... однак' 100. Хот ...однак 214. Котором однакъ знати не могли 93. Однак маєм

колко имен 602. Однак то маєт 597.

Однаний. Не всякое тѣло однакое 354.

Однакова 364. Божая добротливост
завсегди ест однакова 161

Однести (odnieść). Далеко болюшн пом-
сты однести мусет 550. Однесли 662.
Одлюши ямужны и разуюк 66. Див.
отнести.

Одно (jedno, Точію). Павелъ не для
нишней причины то учинилъ, одно (jed-
no) болюучи спростности жидовской 99.
Его нигде инде искати не маем, одно в
небе 15. Жаден не мѣл моци судити о
горло рымлян, одно посполитый чело-
векъ 90. Завждь то чинилъ, где одно ко-
ллек пришоу 97. В нихъ ничего не естъ,
одно смерть 273. Ничто иного не чи-
нитъ, одно ихъ трапитъ 277. Муж не ма-
етъ тѣла своего в моци, одно жона 318.
Жадная церков не узычала, одно вы са-
ми 461.

одновления; G¹ одновена 538.*

Одновляти, одновляетъ 209, одновень
606, N³ одновены 356.

Одномыслно Adv. (jednostaynie,
ЕДИНОДУШНО) 198.

Однорежного (ЕДИНОРОДНАГО) 578.

Одностайний (ЕДИНОДУШНЫЙ, jedno-
stajny). Мысль одностайная 21. Будте
одностайное мысли оден против дру-
гого 283 Ко одностайной 447. Абы ес-
те одностайнымъ умыслъ мѣли 289. Жебы
есте были споены в одностайной мысли
300. Adv. одностайне 38. Вырвалися
одностайне на рынокъ 105. Стойте в од-
номъ духу одностайне (ЕДИНОДУШНО).

Одняти, однялъ 53, одойметъ 663, од-
нятъ 656, N³ одняты 641.

Одродити, одрождаютъ 628, одродился
458, одроженный 219, одроженного 261,
одрожонный 40, одрожена 261, N³ одро-
жены 214.

Одроджене. Ab¹ одроженемъ 587.

Одступити 30. Одступую одвѣры 617.

Одхлань, о одхланяхъ (odchłaniach)
436.

Одшолъ 286, отойдетъ 163.

Оженитися. Который ся оженилъ, ста-
рается о речахъ светскихъ 322.

Оживляти (ЖИКОТКОРИТИ, ożywiać).

Писмо забиваетъ, а дух оживляетъ 368.
Богъ оживляетъ (ШЖИКАЛЮЮЩІЙ) вси ре-
чи 518.554.654. Оживляючи свои вѣрныи
660. Бога оживляющего 250. Науки ожив-
ляющен 24. Одною оживляющею кровью
Христовою 340. Последний Адамъ стался
в духъ оживляющий (ЖИКОТКОРАЮЩІЙ) 355.
Оживенъ былъ 188. N³ оживении 447.

Ожидання. Ко ожидаю 500.

Ожидати. Небесъ новыхъ и земли новое
ожидаемъ 204. Ожидаячи надѣи 537. Ожи-
даячи остатка 572. Ожидаячи 283.386.

Ожити. Свѣтъ оживъ 278. Былъ мертвый
и оживъ 597.

Ожратися. Одинъ лакне, а инъшій ся
ожралъ 336.

Оздоблений. Мова оздоблена солю
475 Круглы муръ мѣста оздоблены (oz-
dobione, ОУКРАШЕНА) всякимъ камѣнемъ
дорогимъ 659. Надъ иные оздобены 46.
101.

Озеро, L¹ в озерн 657.

Озмутъ моцъ 644. Imprt озмѣте 445.
Див. взялъ, узяти.

Ознаимити (КОЗЪКЪСТИТИ, oznaymić)
415. Всю правду ознаимити рачиль 305.
Ознаймую, ижебы жона от мужа не от-
лучалася 318. Страшливую помсту оз-
наимуетъ 97. Ознаймуетъ имъ свою спра-
ву 153. Которыми словы ознаимуетъ ихъ
340. Ознаймуетъ 71. Тую зраду ознай-
милъ Павлу 128. Ознаймили имъ (КОЗЪ-
КЪСТИТИ) 19. Пророци намъ Х(рист)а
ознаймили 179. Ознаймиши 467. Ознай-
мимо 613. Ознаймуючи 103.108. Ознай-
мена 297. Ознаймено ми о зраде, кото-
рую на него замыслили 130. То было оз-
наймено 179. Ознайми королеви о томъ,
что ся Павла дотыкало 138.

Означити, означитъ 140, означилъ 545.
Оназанье мудрости людской 307. L¹
в оказанью 304.495.

Оназіа, D¹ оказѣи 587, Ab¹ оказѣенъ
236.423.452.

Оназовати, оказати, -ся. Прийдученъ
хвалы, которая ся маєтъ оказати 192.
Оказуе 516. Оказуетъ тутъ 1. Оказуется
435. Окажу (ПОКАЖУ) тобѣ облюбленницу
657. Окажется (ПАКИТЕСА) славными
471. Абы ся дивнымъ оказалъ 496. Абы ся

оагыш еи оказал 646. Оказал (ПОКАЗА) ми мѣсто великое 659. Ся оказало 516. Оказовали м(и)л(о)с(е)рдѣе 153. 558. Оказуючи 177.212.216.334.637.

Окаментѣли 277.

Оино, в окнѣ 109.

Оино див. очі.

Оиовалу (ШКОКАНЪ) золотом 566.

Оиоличными (ШКРЕСТНИИ) мѣста 230. Сходився люд з оиоличных (okolicznych) мѣст 24.

Оило (około). До которого пристало мужов оило чотырох сот 26. Розница оило обрезаѣ.

Оиом (okom) болзнии (БЕЗ' БОМЗ-НИ) 231. Оиом того 307. Оиом 470. 514. Див. кром.

Оируг. Диваол зводил увес округ немѣ (КСЕЛЕННАМ) 629.

Оирут (КОРАКАМ, okręt). Три кром бы есми в розбитіи округа 395. Тым моцѣй округ стоит, чим глубіи котвица бываѣт запущона 559.

Оирутенство (okrucieństwo) 617. 639. Знак невимовного окрутенства 625. Поступует в окрутенствіи своем 44.

Оирутный (okrutny, СКИРѢПНИЙ) укывавенный крою невинных 628. Окрутное 631. Окрутным законом 262. Окрутни (НЕКРОТИИ) N³ 527, окрутными 611. Вали окрутными морскіи 231. Adv. окрутѣе 594.}

Оирутни (okrutnik). Тот ест фикурою окрутников, которми светых визнавцов Христовых замордовали 610.

Оиуп (odkupienie). Привнес офѣрою самого себе за окуп всих людей 507.

Олей 611, G' олею 648, олѣви 611. Помазуючи олеем 174. Помазал тебе олеем (ОЛЕЕМЪ, olejkiem) радости 546.

Олеасандрѣйска (ОЛЕЗАНДРОСКА) 29, олеасандрѣйскіи 146.154.

Олеасандрія. Родом з Олеасандрѣи 100.

Олеасандро 106, Олеасандер 17 Олеасандрѣ 506.

Олеои (oleiek) был знаком 174.

Олива (МАСЛИНА, oliwa) с припроженѣ была пловна 279. Пристойне злучены сущ олива и лихтары 624. Чи мо-

жет фиговое дерево оиднуродити 168.

Олтар 94.166.588.611, G' олтара 327. 332.661.617.620.637, D' олтарови 327, L' на олтару 616, A' олтарѣ 276.

Омеига 594, омека 662. Алеа и омека 657.

Омешіаю (ЗАМЕДІЮ) 510. Не омешіаѣет (omieszkawa, КОСНИТЬ) Пан, котрый обецал 204. Придет, а не омешіаѣет 575. Не омешіаѣаючи (АБІЕ, natychmiast) оповедал 47.

Омешіоване (КОСНИТИЕ, omieszkawanie). Маюм за омешіоване 204.

Омылили 497. Омылилися (omylali się) въ их облудностях 309. Не видиха собѣ быти омыленным 552.

Омылность (omylność) ест на зраде поставлена (КОКАРЕТКО КОЗНЕЙ ЛЫЩЕ-НИМ) 436. За омылностью 231.

Омитѣ. Збавих нас через омитѣ (przez omysie, КАМЕЮ) 538. В розмантом омитѣ 567.

Он, она див. форми під з, в, до, межи, через. G' D' A' еи 50.160.271.294. 319.323.365 388.619. 631.615. 646. Ab' еи 557. L' в нѣм 397.595.648, в нѣм' 238; D' к нѣм 31.304.407, нѣм 50.343. На ст. 87 друга рука виправила „онишли“ на „есмошли“.

Онания 122.

Онои G' 106. Ку онѣи своєю моци 256. N³ онѣи 220.

Опалый. Побудуѣ дом Д(а)в(и)дов опалый (ПАДШІЙ, obłeciały) 81.

Опатрний (opatrzny), опатрному 534. Старци абы были опатрными (ПѢЛОМЪДРЕНИ) 536.

Опатрность. Темниці есмо знашли замкнену за всякою опатрностью (pilnością, ОУТКЕРЖЕНІЕМЪ) 25.

Оперенися (ПРЕПОДЪШИСА) и вступив обув свой 63. Оперезавши бедра наши правдою 445. Оперезавши под перси поясы золотыми 633. Приносили хустки и ручки, которми сѣ оперезовали 102. Опертися. Не могли сѣ вѣтрово оперети 148.

Описане 655.

Описует 593.

Опиун. Ест под опекунами 415.

Оповед (odpowiedź) **Пала** бито-го 125.

Оповідати. Заказав оповедати 86. Павел оповедает свое наверие 140. Оповедаем 500. Оповедали 42. Збавенье через самого Пана оповедано было 547. Оповедающему 40.

Оповідач. Оповедача (opowiedacza, проповідника) справедливости захо-вал 199. Аби оповедачом 507.

Опорожнитися. Придеш, коли ся опорожнить (оупразднить, gby czas po temu mieć będzie) 359.

Опочинення. Не внидут до опочи-неня (покой) моего 551.

Опроч (oprosz) 247. Опроч тои 51. Опроч греху 83.466. Опроч науки 296. Всѣ рѣчи сут ничемны, опроч слова божего 177. Опроч праці 395.

Опустити (wstąpić). Не опуш те-бе 587. Опушася 625. Не опушай жадного часу и мѣста 237. Опустит матку свою 442. Опушачи 511. 525. Опустивши того, который вас возвал 404. 457.

Оп'ять; опят (ПАКИ) 277.286.318.459. 548. Опят ся до вас наверну 99. Опят себе починаем хвалити 366.

Орач. В надѣи маст орач (орай, ten, który orze), который орет, орати 327. Орачови пристойт первой от плодов уживати 524.

Орменьскій N³ 631.

Осадил был (сГРЕЖАШЕ, osadził był) сторожею 396. Осажено 87.

Освідчати. Осветчаю (oświadczać) 110, освещает 499. Осветчаюся (зАСКНАДѢТЕЛЬСТКУЮ) перед Богом 515. 530. Осветчался 11. Осветчали (oświadczałi) и мовили 42. Освѣтилися 490. Освѣтчена 246.

Освѣчений. Освечены 371, освечены 221.

Освѣчення. Пан ест освеченьемъ (просвѣщеніе) и збавеньемъ моимъ 252.

Осеч. Трудно тобѣ ест против осна (рожна, osnom) брыкати 142.

Осет. Земля подает тернье и осет (osty, колючи) 557.

Осиротѣлася (оУЕДИНЕНА) вдова 513.

Осѣви (osiewki, сКМА) ваши роз-множит 387.

Осилення. Нехай им стол будет мис-то сѣти и ослены (ЛОКЪ, zasadka) 277.

Осѣлост 552. Продам осѣлост 22.

Ослабляем (osłabiamy) 372. Не ос-лабляймо 370. Ослабляючи 82.

Осмый 644.659, Г¹ осми 49.

Осмотрувати 28.461. Не осмотра-ет (промышляеть) своих 513. До-пустил ему вти до приятелей, жебы его чым осмотрѣи (прилѣжаніе оулучи-ти, opatrzyli) 146.

Особа, особу 456, на особи 241. Бог не смотрит на особы 240. Г³ особ 241, Д³ особам 232.

Особливый (osobliwy) 339.340. Без особливом ласки 259. З особливом 581. Обещует ему Пап особливую оборону 98.416. Дары особливны Духа светого 101. Особливых дарех Духа светого 41. Особливую 660. Зламали перемирие, а особливе обрѣзане 37.

Особний, особная 339.

Особно див, зособна.

Оспалий (ospały). А вжды так, же и ты оспали (сВНІИ КИДАНІЕ) 230.

Остану из вами всіми 450.

Остатній (ostatni, послѣдній). Остатний стан их горшій, нижий перший 202. Остатний час 211. Остатний не-приятел—смерть 253. Першин и остат-ний 597. Остатнее 546. Часу остатнего 198. Остатніи апостоли 310. Остатних дний прийдут насмевцы 203. Остатних 232.613. Остатний ден называет днем гнѣву 241. Остатный N¹ 641. На ст. 426 друга рука виправила слово „зуполного“ на „остатнего“.

Остаток (ostatek) 474.525.550. Оста-ток часу (прочее время, ostatek czasu) 189. Остаток захован будет 272. Як его на остаток Бог тешил 174. На остаток всих оказался теж и мнѣ 350. На остаток (прочее, на ostatek) будьте здоровы 402. На остаток будте умоцненіи 444. На остаток просим вас 459. На остаток 500. На остаток захо-вана ми ест коруна справедливости

530. На остаток згинеш аж до щадку 645. Ожидючи остатка 572. Остатки грехов 257. Остатки збавени будут 276.

Остаточный (ПОСЛѢДНІЙ, ostatoczny) 596.662. Остаточного дня 15. Часу остаточного 178.492. Остаточные часы 527. Ув остаточный дѣла 180. Остаточных (КЗ ПОСЛѢДНІЙ) часов отступен иѣкотори от вѣри 510. Тих дней остаточных мови нам через сына 545. Сем аныелов, мающих сем плягь остаточных 637. Сем банек, полни семи плягь остаточных (ПОСЛѢДНИХЪ, Gostatecznych) 657.

Остен (ЖАЛО, bodziec). Остенъ смерти ест грѣх 357.

Осторога. Вѣру на частки розорвали против остороги Иуды 470.

Осторожны были 639. Смотрѣте ж, яко бы ест(е) осторожне (WPAСНУ, ostrożnie) ходили 441.

Остриггися. Нехай ся острижемъ 335.

Остров. Перешли увес остров (WСТ-рОКЪ, wysep) 67.

Оступили его жидове 136. Оступили (=оточили) войском светых 655. Муры Ерихонские упали, будучи оступлены через сем дней 580.

Осужаеи 286, осужает 215.470. Не осужайми оден другого 287. Осудѣте 646. Осужало 215. Осужон 539.625, осужонны 625, N³ осужени 173.

Осягати. Осегаи (WСЛЗША) 207.

От (od) загальновживане тут з правискои традиції (див. од). Мнѣ от Бога даный 13. Забит от них 30. Посланъ от Бога 43. Што ж ему отказано от Б(о)га 276. Умови, утверженое от Бога зглядом Христа 412. Все ест створено от Бога 511. Церков утиснена отъ Ирода 62. Выбавен от агг(е)ла 62. От одних сум приняты, а от других выгнаны 91. Принят от многих и потѣшен от Пана 96. Бывал тот привилей даван от римлянов 124. От суди мѣль бити выданъ 137. Похвален ест от людей 288. Ест навчен от него 324. Был вижон от петисот братии зараз 350. Были наवरены от Павла до Пана 390. От Пана будем научены 594.

Были от Пана обманени 552. Осѣлост, от Пана даную 552. Каждый дом бываеи збудован от кого 590. Был есми захвачон от Духа 594. Забит ест от вас 598. Подлейший от переднейших 398. На ст. 67 друга рука виправила „послани от д(у)ха св(е)того“ на „послани д(у)хом св(е)тым“. От иѣкоторого писара погамован (od niektorego pisarza pohamowan) 101.

Отбѣгли были 201.

Отблудил от правды 175. Опустивши правую дорогу, отблудилися 201. Отблудилися от вѣри 517.

Отвезлися 109, отгѣзши 109. А мнѣ вшедши в корабль, отвезлися есмо до Асу 109.

Отводит нас от того 256. Отвѣлся з ним на сторону 128. Отводечи 314.

Отволои много людей за собою 27. Отволоки 22.

Отволои. Без жадное отволоки зошлася 138.

Отворене семи печатей 616.

Отворити 627. Отворити уста 98. Отвораеи 43. 571. Ключ, который отвораеи, а жаден не замыкает 602. Двери до вѣри отвори 74. Ми ся двери отвориши skutечныи 358. Рг 3³ отвореть 625. Отворагчи 16. Небо замыкаемо было, а скоро было отворено 627. Небо отвореное 651. Двери сум отворонн, 366. Двери отворонн, а жаден их не может затворити 602. Книги сум отворонн 662. Отвореныи очима 45.

Отвселя. Откинувши грѣх, который нас отвсел (zewszad) ладно может огорнути 581.

Отдати. Справедливая реч ест у Б(о)га отдати (КОЗДАТИ) 496. Если хочет замуж, нехай еи отдасти 322. Отдайте еи, як она вам отлала 646. Будет ему отдано 280.

Отдох (=віддох). Бог даеи всем живот и отдох (АНУХАНІЕ, oddech) 95.

Отець 415.2.10, 1¹ отцю 555, з отцем 454, в отцу 495, N³ отцове 120.268.830. 550.531.643, отцове 443 i отци 203, G отцов 122. 279, V³ отцове 30, отцове 474, Ab³ з отци 15, з отцѣ 565.

Отыймуєт (ШЕМАЕТЬ) 571. Отойму (ШИМУ) 279.

Отыйти 374. блс. 450. Отойдет 163.

Отинуль. Ни откула отивуль (ni skąd inąd) 349.

Отитыє Иоаново 66.

Отмечали 154.

Отназ. Завсегда готовы отказ дати 187. Мѣл мѣстце отказу в своем обвиненіи 138. Та у везени, яко и в отказе (ШКѢТЪ) 448.

Отказовати (ШКѢЦІАКАТИ) 475. А я отказал: хто ест 121.

Откинене жидовъ важно было 278.

Ониинули (ШКЕРГОША) 182.514. Досвѣченя моего не легче есте собѣ поважнии ани откинули 416. Откин басни нечистыи 511. Откинмо ж 285. Откинмо проч соромоту 370. Откидаючися отца и сына 211. Откинувши 506. N³ откинении 639, откинени 401. Не одкидайнося 575.

Отноль (відкіль), откол 169.428.459, откул 104. 185. 307. 432. 550. 597. 646, откуль 51.247.250.514, откола (ШНЕЛѢЖЕ, =відкіла) 322, откула 349. Откула походят всякие кривды и грехи 169.

Откупил 595. Х(ристо)с нас откупил от клятвы закона 412. Откупучи 431.

Откуплене. Сам себе ведал заплатою откупена (ИЗБАКЛЕНІА) за всех 507. Откупеньем Аб¹ 308.

Отливати. Звук был съ серебра отливати штальты онои зацной божничи Дняны 104.

Отломилися вѣтки, а я вщелюся 278.

Отлучитися 319. Мог на час от тебе отлучитися 552. Пр 3³ отлучет 232. Ознайму, нибѣ жона от мужа не отлучалася 318. Отлучайся же от тых 517. Отлучѣтсѣя 11.378.

Отмѣна 491. Мѣль по собѣ отмѣну 185.

Отнести. Тот, который вами трывожит 419, отнесет (ОНЕСЕГЬ, odnie-sie) потопене 419. Каждое проступане и непослушенство справедливую заплату отнесут (ПРІАТЪ, odniosło) 547. Во ся маєм оказати явне вси передь судом Христовым, абы каждый отнес, што бы

с тѣлом учинил 374. Днв. однести.

Отновленем Аб¹ 281.

Отновляется 472.

Отняте 586.

Отнял людям всякую вымовку неуми-стности 240.

Ото (ото, се) воца 43. А ото муж му-рин приехал 42. И для того ото рука 68. Другиі мовили: нехай тебе ото дру-гий разъ будем слухати 96. Агрипа Пав-лу рек: ото допушаю тобѣ мовити 140. Ото Бог всѣми тебе дарует 150. Ото идет з оболоками 594. Для чого са ма-ем ото сварити 316. Ото гепер час приемный 376. Ото тут 340. Ото сіе нехай мыслит 390. Тою ото послугою 513. Ото я и дети 548. Ото дни при-ходят 565. Ото всякое неправды 208.

Отозваться. Жицове примусили мя отозваться (appelować) до цесаря 156. Отозвался 140.

Отойму (ШИМУ) 279.

Отойдет 163, одшол 286.

Отпихнути. Вси бы мусили быти отпихнены ох хвалы божей 247.

Отослати 140, отослали 48.

Отперти. Абы мог отперети тым, ко-торны ся сопротивляют 534.

Отплел до Ципру 84.

Отповідь. Моя отповед тым, которыи мя питают 326.

Отповѣдане. Его покорное отпове-дане ганил Фест 140.

Отповѣдаючи 19.26, отповѣдавши 103.

Отпор. Г¹ отвору 29.

Отпорный. Погрозки напротивко от-порным людям 618.

Отпочиванье 550.

Отпочивает 191, отпочивают 611. Отпочи от справ своих 556. Отпочи-нул Бог для семер(о) 552.

Отпочинене (СХѢБОУСТКО) 553. От-починене (ШРАДА) з нами 496. Был дал отпочинене (ОУПОКОИАЗ) 553. Г¹ отпочиненья 4. 552.606, L¹ о отпочи-неи 553. Не будут мѣти отпочиненья в ден и в ночи 636.

Отправивши молитвы 107. Суды от-правовано 139.

Отпровадити. Пилне отпровад 539.

Добре учиниш, если их отпrowадиш 225. Росказаль, жебы Павла отпrowади-ли до Оликса старосты 128. Его отпrowадте с покоем 359.

Отпуст. Аньтихрест ричит отпуста-ми 681.

Отпустити. Муж жоны своєї нехай не отпущает 819. Отпустѣте ему 366. Отпущаючи проступки 444.416. Отпущена 41, N³ отпущены 210, отпущоны 174.249.639.

Отпущене 143.425.426, отпущенье 569, о отпущенью 256.

Отраснувши гадину ув огонь 153.

Отродил 177.

Отроменье через [н]онуренье (в во-лу) 220.

Отруби. Сталися есмо як отруби (strużyny, =порох) 311.

Отсылаючи 540.

Отстрелитися. Котори ся от прав-ди отстрелили (погубили, odstrze-ili się) 526.

Отступити. Остаточных часов отсту-пет нѣкотори от вѣры 510. От по-слушенства отступила 644. Отступили и отступуют хвалы божіи 237.

Отступленіе (ШТУПЛЕНІЕ) 497. От-ступленіе вѣры 632. G¹ отступени 116.

Отступовати 320. Бога отступуют 235. Не отступуют хвалы 510. Отсту-повали 514.

Оттворено 610.

Оттоль (ШТУЛА, ШКУЛА), оттол 101. 155, оттоля 87.98.146.147.495.628, от-туль 253.498, оттула 31.66.78.217.276. 318.509.615.620, оттуля 5.34.61.67.94. 109.113.174.354.545.594. Оттуль ся {ока-зует у Христѣ правдивое человечество 9. Оттул ся значит 137. Чи не оттуля 169. Мало оттуля пожиток 354.

Отторговати. Если хто призван в об-резаніи, нехай ся не отторгувает (ДА НЕ ШТОРГНЕТЬСЯ, niechay nie przy-ściaga) для необрезки 320.

Отуюл (=відусьл) 434.566.603. Оту-сюл огорчень 397.

Отуха. Чинит никакую отуху (otuchę) о збавенью 14.

Отцового сына 223.

Отцовьснаа 364.

Отчизна (СІГЕЧЕСТКІЕ). То была его отчизна (oyczyzna) 48. G¹ отчизны 374. Ищут отчизны 577.

Отчизний. Выщечен в законе отчиз-ном 121.

Отщепенець. Отщепенца (odszczepieńca, ЕРЕТІКА) откни 589. N³ отще-пенцы 597. Через отщепеньли 640.618.

Отщепенство. Гордое розумене ест маткою всего отщепенства (odszczepieństwa) 112. G¹ отщепенства 610. 640.

Офіра (ofiara, ЖЕРТКА); оѣфра 291. 318.564, оѣфра 118; G¹ оѣфры 882, оѣфры 67.454, оѣфры 172.182.281.387. 567; A¹ оѣфру 133.332, оѣфру 220.566; Ab¹ оѣфроу 876.387.454.462; L¹ в оѣ-фры 454; G³ оѣфр 525.564.566, оѣфр 563; D³ офирам 606; A³ оѣфры 178; Ab³ оѣфрами 332, оѣфрами 323; L³ оѣфрах 332. Оѣфра за нас ест оѣфро-вана 318. Ден оѣфры (ЗАКОЛЕНІА) 172. Оѣфру приемную Богу 218.462. Далеі не будут такіи оѣфры, где бы бѣдла рѣзат 281.

Оѣфровати (ofiarować) 281.580, оѣ-фрует 616, оѣфруют 606, оѣфровал (КО-ЗНЕСЪ НА ЖЕРТКЕННИКЪ) 166, оѣфрова-но 117, оѣфрованы 324, оѣфрованных 324. Для того винен ест яко за людє так и за себе оѣфровати за грехи 555. То ест болваном оѣфровано 333. Оѣфро-вано збавенье 547. Речей, болваном оѣфрованных 323.

Охандожити. Абы наука (sic) збавителя нашего во всем охандожили (ОУКРА-ШАЮТЬ, ochędożyli) 537.

Охандозство (ЛѢПОТА, ochędoztwo) 185

Охолодили дух мой 359. Внутрьности светых охоложены (ПОЧИША) сут че-рез тебе 541. Охоложен дух его 381.

Охоломене. Через покой розумеет апостол невымовное охоложение (ochłodzenie) 252.

Охота. Чинит милосердые з охотою 282. Из великою охотою узычили убо-гим 382.

Охотный умысл 348. Вѣдаю охотное

серце ваше 385. Напоминает, абы охотно (sic, ochotnie) милостиню давали 385.

Окреститися. Ся есте окрестили 801. Окрестили его 44. Охрещени 414. Охрестив'шися 40. Были покрещени 41. Креститися 43. Крестили 301.

Очи 2.50.143.157.200, очей 606.608, D³ очом 625. G² очу 210. Поднял его от очю их 2. От очю 47. Четверо зверат, полиных очю спереди и стылу 606. Отрет Бог всякую слезу з очу (У СЧЮ) их 616. Слезу очю их 657. Ab² очима 30.45.157.197.207.246.368.375.598. 620.

Очистився з ними 117. Imprt очистмо 378, очистьте 170, N³ очищени 617.

Очутився сторож темницы 89. Есмо от снү очутилися 285. Очутися, который спити 440. Imprt очутѣтеса 854.

Ошачовавши (oszaczowawszy, ОШОЖИША ІЧКНЫ), нашли цену их 104.

Ошпачувати. Язык маленький ошпачует (СККЕРНИТЬ, oszpicać) все тѣло 167.

Ошуматися. Жебы ся мѣла дати ошукати (oszukać się) 843.

Ошуст. Набравши ошустов (КРАМОЛНИКИ, łotrasy), збурили мѣсто 92.

П.

Павел 135, Павлови D¹ 84.118.114. 146.207.390.544 i Павлу 98.128.140.398, V¹ Павле 127.144.

Павлов пояс 115. Дорога Павлова 145. Рук Павловых 101. Руками Павловыми 102.

Пагірон. (Ратуш) был на пагурку (па рагорку) збудованъ 94.

Пан (Жѣ, tedy). Слышали пак апостолове 58. Што ж пак 245.271.632. А вы пак 278. А я пак Христов 300. И пак пастыри 436. О других пакъ поведасть 516. Не чистым пак 535.

Палаці (palace) збудовал 611.

Палаючи (palajac) в духу 100. Гора, огнем палагчала 617.

Палиця. С палицею ли маю прийти до вас, чи з мностю 312.

Палмы (ФІНІЦІ) в руках їх 615. В палихъ 441.

Пам'ять. Памет 51, G¹ памяти 104. 123. Собѣ маю на памет приводити 508.

Пам'ятати. Паметати 572. Злости их вже паметати не буду 565. Завсегда на мене паметаєте (КАА МОА ПОМНИТЕ, pamiętacie wszyscy moje rzeczy) 384. Если паметаєте, якими словы проповедал есми вам 350. Есте паметали слова проповеданы 203 Паметай, откул выпал, и покутуй 597. Паметайте 477. Дякую Богу моему, уставичне вас паметаючи 447. Див. пам'ятати.

Пам'ятна. То чините на паметку (КОСПОМІНАНІЕ, на pamiętkę) мою 387.

Пан (ГОСПОДЬ, БОГЪ, Pan, pan). Пан 174.7.308.391. Бог о(те)ць Пан всего свѣта 10. Пан Бог 115.594. Пан І(су)с 496. До Пана Бога 11. Легцоважетъ Пана Бога 7. Пана І(су)са 37. Пана Х(рист)а 39. D¹ Пану 10.140.282. 287.322.441.504. То Пану (ГОСПОДЕКИ) мило 473. Пану Богу 650. V¹ Пανε 252.546.607.636. Пανε Боже всемогучий 626. Пανε Исусе 663. В Пану 294.449. 456, в Пανε 482. У Пану жили 639. N³ V³ панове 89.444.474.621. G³ панов 325. D³ паном 324. Ab³ пани 518.

Паненка (ДѢКА, ДѢКНИЦА, panienska). Розны собѣ жона и паненка 322. Непристойне чиним против паненци своей, dorosło(и) гѣт 322. Бом вас наготовал одному мужу за паненьку чистую 391. Мѣл чотыри дочки паненки (ДѢКНИЦЫ, panienci) 115.

Паненство. О паненстве 317.

Пані (pani). Старшой зацной панен (ГОСПОЖѢ, panię) 223. Прошу тебе, пани (ГОСПОЖЕ) 223.

Панна (ДѢКА, ДѢКНИЦА, panna). Поидет панна замуж 321. Панкою будучи, не маєт так много ерасунков около речей светских 323. Паньпу чистую мають 627.

Панованье 498.

Пановати 498. Грѣх пановати (panować, ДА НЕ ШКАДАЕТЪ) над вами не

будет 257. Грѣх в нем не пануєт 218. Або не вѣдаєт, нж закон пануєт 258. 256.443. Панує 498. Павовали 364. Пануючи (ШКЛАДАНЦІЄ) над дѣдцтвом 192.

Панский (pański, ГОСПОДЕНЬ) аг(е)ль 24. Дух панский 44. Кто ж бо вѣдает умисль панский 280. Где *єст* дух панский, там *єст* волност 370. 194. Церков паньская 654. Манна значила вечеру паньскую 380. От обличности панское 496.332. Якова, брата панского 405. Паньской 11.

Панство (państwo) римское 498. Панство римское стояло за радомь речипосланий 644.

Панцир (pancerz, КРОНА): Мѣла теж панцири, якобы панцири желѣзные 620. Маючи панцири сирченны 631.

Папєж (papież) 498. Антихрест, тот безециый, папєж, згивєт 498. Антихрест, то *єст* папєж 498. Папєжа римского 610.631.

Папєзство устанєт 644.

Папір (papier). Мѣл *єсми* много писати, не хотел *єсми* на папери (ХАРТІЮ) али чернилом 224.

Паратися. Павел штровуєт, нж ся парали людскими збыточными выводами 307 (Strofuie, iż się parali ludzkimi zbytecznymi wywody; Linde слово parać się пояснює: „bawić się, wdawać się w co”; пор. поратися).

Парнаминовы (paragaminowe, КОЖАНЫЯ) книги 531.

Пасти. Баранок *будет* их пасти 616. Imprt. паствѣ 192. Пасучи 231.

Пастир, G¹ пастира 185.589, D¹ пастырови 596, N³ пастири 596, G³ пастыров 192.

Патриархъ 560, о патриарсе 9, N³ патриархове 31.605, G³ патриархов 31, L³ у патриархов 510.

Патров. Поздорюєт Патрова (на поді глоса: „што ся выклада з влоског(о) господня”) 295.

Патрон. (Баала) маюч за болвана, которому ся вси болвохвалци за неволники поддають, так як и до того часу

нѣкоторми чинєт, што розличным патроном (patronom) служєт 276.

Пахнучий. Лѣпшии суть перои твои нижши вино пахнучее 595.

Певєн (mocnie wierzę) *єсми* того 267.287 (pewien). *Єст* певєнь живота вечного 221. Ты певєн *єси* о волности своєи 289. Того певєн (ИЗКѢЩЕНЪ) а самъ о вас 291. Певваа рѣч 236. Певное 364.404. Дня певного (КЪ НАРѢЧЕННЫЙ ДЕНЬ). Ирод мовил до них 65. Што певного (ИЗКѢСТНОЕ) писати мѣл 140. Не маючи певного мешканья 374. 463. До часу певного 619. Приходимо певною дорогою 362. Певною 605.613. Певни ласки божои 252. N³ певни 286. Певни о волности своєи 286. Абы ся через мене певне оказало проповєданє 531. Певне Adv. 95. 125. 286. 552. 558, певно 329 Певне бы больше кричали 76. Коли ся певне довѣдаю, розсужу вас 134. Маю за певне, же и в тобѣ *єст* 522. Маю за певне, нж он *можєт* заплату мою на он дем ховати 523.

Певноєть. Оказуєт певност и овоцъ Євангєліи 207.

Педагог з влоского выкладаєтсѣ учител 311 (глоса другої руси).

Пекельный. Мова их удаєтсѣ, як пекельный огонь (ГАГГРЕНА) 526 Огня пекельного 167. В муках пекельных 660.

Пекло (ADZ, piekło) 611, G¹ пекла 199.597.618.637. Пекло шло за нею 611. Смерть и пекло вернули умерлых 656. Пекло и смерть виновны *суть* ув озеро огненное 656. Маю ключи пекла 596.

Пекиний. Як же пекны (КРАСНЫ, piekny) ноги 274.

Первое 194

Первой Adv. (ПРЕЖДЕ, PERKŹE, pierwiey) 51.415.490.491.497. Первей мене увѣрили у Христа 294. Мою обѣтници сталися тими, чим первой не были 250. Адам первой справен *єст*, потом Євѣга 507. Пришел первой зими 532.

Первородный 465.546.579. Был первородным 266. Єсте пришли до збору первородных 585.

Первородность. Исав за потраву одну продал первородност (prawo pier-

worodztwa, перкородство) свою 584.

Перевезтися. Перевѣзшися через море (пѣчинѣ переплыкъши) 146.

Перевести. Не могут того на мене перевести (докасти, dowieść), о чом тепер на мене жалуют 133.

Перевивати. Додавали собѣ помочи, перевиваючи (подтверждающе, podrasawszy) корабль 145.

Перевышает 397, перевышшили 346, перевышающей 369. Звезда звезду перевышает свѣтлостью 355. Перевышшила 14.

Перевѣтывати. Сильно бо жиды перевѣтывають (вѣличаше, strofował) 100.

Переводити 623, Пр 3³ переводет 641. Смерть переводила над ним свое право 253.

Переворотный, переворотная 624. Мовечи рѣчи переворотны (разкращеніа, przewrotne) 112. Посреду народу переворотно(о) (строптиха) 453.

Переворочати. Не перестанет переворочати (разкращаѣ, podwracać) простых дорог панских 68. Цили дома переворочають (разкращають) 534.

Переговоруваючи (прекословникы) против их 536.

Перегорода (средостѣннѣ). Золсовал перегороду середнем стены 430.

Перед (прѣдъ) 1.2.8.58. Зо знахѣдним: Клади перед ноги 21. Перед ворота 76. Станут перед суд Христов 447. Огон з неба зводит перед люде 632.—3 орудним: Перед ворота 64. Перед народы и поганы 624. Перед тым видели з ним Трохима 118. Церковь меньшей вѣдала о Хрѣстѣ, ніж перед тым 618. Ничого не судите перед часом 309.

Перед (яко речѣнник). Садуken мели великий перед межн жиды 24. Застановился корабль и перед (носъ, przodek) опероя так, же са ани руши 152. В том перед часть 581.

Переднейший (przedniejszy) 73.508, о переднейшом 640, N³ переднешим 408. 641. Знак переднейший 217. Переднейши з отщепенцовъ 617. Приступаючи к переднейшой речи 406. Переднейшим оу-

ритари аныхрестовы 644. Передѣйших 82.

Передо мною 55.405.458.593.

Переназа. Ся переназа (перепрѣннѣ, pewność) не ест с того, который вас взывает 419. На великой перекази Евангеліи 104.

Переназити, переказати (перешкоджати). Ротмистрь переказает раду служебных 145. Переказал ему, абы ся на вѣрных не торгал 654. Не переказаючи (не прекращаѣтися, aby nie były przekazane) собѣ в молитвах 186. Кто ж вам переказил (козбрани, przekazil) 419. Переказил нам сотона 486. Абы есмо все проч откинули, што нам переказает до Бога 179.

Переклад. У словенском перекладе 297. Прилаток, который ся найдует у словенском перекладе, положи [есми подлуг грецкого и польского перекладу 289.

Перекладати, перекладает 560, перекладаючи 235. Перекладаючи (прѣдлагаѣ, przekładając) им, же была потреба 91. Перекладаючи (przekładając) одного на другого 515.

Перекуповувати. Не перекупуем (przekupujemy) словом божим 367 (до цього місця, 2 Кор. 2¹⁷ така глоса: „у грецькомъ стоить фальшучи слово божее“; крім цього, глоса другої руги: „у болгарскомъ: корчемствують“).

Переложений (przełożony). Срожей карани будуи королѣ и переложены 660.

Переложити. На грецкий язык переложил 544. На ст. 204 до слова „не омешкивает така глоса: „У болгарскомъ: не мудит, а ишши тоє мѣсце переложил: не коснит“. На урад переложены 370.

Перемагаги. Тых всех перемагаем 267.

Перемешнати. Перемешкавал (прѣмѣшкаѣ, mieszał) у Филипа 40. Через оныи дѣѣ перемешкавал (przemieszczał) (в) Филиппусе 109. Перемешкали есмо в него 115. Перемешкавши вѣскоко двѣй 133.

Перемире (закѣтъ, przymierze)

279. 368, переміре 627; G¹ перемира 15.627.637, переміра 605; L¹ в переми-рю 565. Переміре божее 241. Пе-реміре учиню з ними 572. Ирод бе-рет переміре с тиріяни 62. Учиню з домою израелским переміре : новое 565. Зламали перемире, а особливе об-рѣзане 37. Лѣпшого перемира стался заступцею 562. Див. скривия.

Переможены N³ 29 і переможоны 29.

Переможене. Єсмо над переможене (НАЧЕ СИЛЫ, nad przemożenie) наше велии были обтяжена 362.

Перепиратися. Живучи на свете, пе-репираєтесь (СГЛЪ ЗАЕГІЕГЛЪ) 470. Пере-пирал жиды 47. Михал архангел ся з дияволом перепирал (ГАЛГЪЛАШЕ, wa- dzil się) 230. Жидове перепиралися (СГЛЪ ЗАЮЦЕМАГЛЪ) межъ собою 77. Єс-мо перед тым переперли жиды и греки 245. Перепираючи (gadał się) з гре-ки 48.

Переплавитися. Коштуючи, если бы як могли їсья переплавити (ДОСГІГІШЕ, przeprawić się) к Ойнікіи 147. Див. шлаваты.

Перепрошати их 91.

Перепущати. Чи не справедливый ест Бог, который караме перепущает (НА-НОСЛЫ ГНЪБЪЗ, przepuszcza) 245.

Переставати. Бом ся научи на том переставати, што маю 461. Не перестав-аю (ПРЕСТГАН, przestawam) дяковати Б(о)гу за вас 427. Переставая 197, пе-реставает 30.241, переставаем 467, пе-реставают 553, не переставаячи 112. Не переставайте (АНШАЙТЪ) один дру-гого 318.

Перестати 201, переставеш 68, пере-станет 551, перестали 414. Все иишіе перестати мають 281. (Хвала) вже пе-рестала 368.

Перестрашити хотѣл через листы 389. Перестрашон 68. Други перестрашени сун 626.

Переступане. Нѣтъ переступанья за-кову 250.

Переступати; переступует 218. 224. Грѣх ест переступати закон 213.

Переступникъ закону 164. 248.

Перехвалитися. Иж ся мы з вас пе-рехвалием 495. Ся перехвалив 389. Пе-рехвалиючися с тых речей 390. Если жебых ся и болшей перехвалив звержно-сти намои 389.

Перешиномати. Теперь вѣдаєте, што перешкожаєт (ОУДЕРЖИКАЮЩЕ) 498. Див. переказити.

Перла (КИСЕРЪ, perły). Каждая бра-на з одное перлы была 659. G³ перел 647. Дванадцет перел 659. Перлами (КИСЕРМИ) 507.

Перо. Не хочу писати пером (ТРОС-ТІЮ) и чернилом 227.

Перси 595, G³ персей 595, на персах 104. Ополсаного при персах (СОЦІУ) 595.

Перстень. Золотый перстем (ПЕРС-ТЕНЬ) носечи 163.

Перун (грим, perun), Ab¹ перуномъ 606, N³ перуны 545.

Перший (pierwszy) 202.299.348.355. 596.662, першее 443; G¹ першого 567, першен 651; D¹ першому 199.426.627; A¹ першую 511. 597; Ab¹ першою 428; L¹ во першом 505; N³ першін 556, G³ перших 196.247.528.597.626, A³ першін 597, Ab³ першими 1. Перший закон был без пригавы 563. Перший стоем 11. Перший лист 494. Першее небо и пер-шая земля 656. Перше Петрово казане 5. Першого дня 108. Назвиско першо-г(о) кананя 313. Ку моци першом 256. Апостол пише в першом листе до Ко-рнѣиловъ 257. Он толко ся был тепер перших початковъ Євангелии навчаль 100. В перших книгах 32.

Пес (pies, КИНІА) вернулся до свое-го зметца 202. Стережитесь псов 456. Псами 456.

Пестрий див. истрий.

Петрови D¹ 407. 408 і Петру 407; V¹ Петре 52. 59.

Петров голос 64. Рѣч Петрова 1.

Печа (piecza). Потреба мѣти на пе-чи (na pieczy) 285. Мѣти на печи 338. Чи о волах печу маєт (РАДИГЪ) Бог 326. Мѣйтесь на пилной печи 111.

Печалованья. Праца и печаловане его 96.

Печаловатися о церкви 508.

Печать; печат 529.610, Аб¹ печатю 218.337, Г³ печатей 607.608.610. 616. Печатю моего ураду 326.

Печатати. Не печатуй слов пророцтва 662.

Печатка, А³ печатки 610.

Пильний (pilny); пильное 623, N³ пильны 381. Ест того пильне 384. Абы был пильн ураду 477. Буд пильн (КНЕМ-АН) читаня 512. Мѣйтесь на пильной печи 111. Были пильни в учинках 478. Пильнейшими б. Которого есмо часто досветчали у многих речах пильного, а тепердалеко пильнѣйшим 385. Пильне Adv. 525, пильне 13.80.74.100.112, пильнѣ 441. Пильне (скорѣ) отпровад 539. Пильне уважали ураду своего 74. Пильне их вистерегае 112. Пильно 2.173. Велии пильно (при злѣхѣ) 448. Велии мѣ пильно (гощѣнѣ) искал 523.

Пильновати (pilnować). Для пильнуе 286.287. Нѣкто не пильнуе олгара 561. Некай пильнуе, жебы не отпал 584. Добрых речей пильнуе 384. Того пильноваль 628. Пильновал речей своих 490. Есмо пильновали науки 547. Урад, которого пильновали 603. Пильнуй (потѣшил), абы ся ес ставил досвѣтченним Б(о)гу работником 525. Того уставичне пильнуучи 284. Пильнуучих справ чужих 286. Пристойт нам пильновати тых речей 546.

Пильность (pilność, тѣшнѣ); пильност 196.229.391.458, с пильностю 91. Великую пильност справил 380. Межи вами знатна была пильност 381. Рознища ничим ся инѣшим не стала, одно непильностю писаровъ 331 (гласа 1-ой руки). З великою пильностю 342.

Писане 82.

Писар 106, писара 101, писаровъ 331.

Писати. Мѣл писат 226.229, пише 26.257-268.363.593, писал есми 211.221. 1, пишучи 305.

Письмо. Лѣтери письма грецкого 594. Мовит письмо (писанѣ) 515.395. Письма светого 494. L³ в писмах 235.

Пискане. Як же будет познано пискане або гудбу их 345.

Пытанье 658.

Пытати будет о справе надѣи вашей 187. Ани ся о том пытати годит 265. Ся о том пытати має 623. Закажуем нам пыгати (pytać się) 2. Пытаю 55. Пытаете 17. Если ся чого нишого пытаете 107. Если ся (жоны) чого нав'чати хочут, некай дома своих мужов пытают 319. Моя отповѣ тым, котормы мѣ пытают 326. Пытал его, што має 128. Пытали их, которою моцю а котрым именем есте то вчинили 17. Пытали 53. О мнѣ не пытали 275. О збавени довѣдовалися и пыталися пр(о)роци 178. Пыталися о дому 58. Пытаючи его, хто бы был и што вчинил 119. Пытаючися о скрытых речах 301. Еште, ничого не пытаючися 333.

Пити, пѣет 337.338 bis, пѣете 333, п'ючих 536.

Пиття, G¹ питя 470, L¹ в питю 567. Все пили одно питє духовное 330.

Пыха (pycha) 62, G¹ пыхи 620, A¹ пыху 509. N³ пыхи 399. Пыха (гордоствѣ) живота 210. Против пыхи и зухвалства 110. Ганит пыху 309. Пришол Агрипа з великою пыхою 139. Коли люди своею пыхою тебе судити хочут 245. А тепер ся хвалите в пыхах (кх гордынехъ) ваших 171.

Пишний (гордый). Бог ся пышным противит 170.192. Был так пышны, якобы не было в них што ганити 313.

Пищальна (суп'каль) 345.

Піклуватися. Бог ся о вас пѣклуе 193.

Піна, N³ пѣны 231.

Пѣнези 21.41, G³ пѣнезей 124. Пѣнези собѣ сховать 22.

Пѣснь, пісня. Поучих пѣснь новую 634. Запѣли новую пѣсню 608. Пѣли пѣсню 638. В пѣснях 441, в писнех 473.

Пісок; песок 577, L¹ на песку 630. Лѣчба сынов израелских была як песок морской 272.

Піти (співати), поучи 441.

Піч; пѣч 34, L¹ в пѣчѣ 595, в печи 595.

Піший. Мѣл пѣш ити в дорогу 109.

Плавати. Бог всім тебе даруєт, котрым с тобою плавлют (КАА ПАА-КАЮІІА) 160. Дяв. переплавтися, пати.

Планати. Тогда по ней будут плакати 647. Плачучи 50.115.648. Не плач 608. Плачте 172.

Планѣтам' D³ 36.

Плащъ (ФЕЛОНЪ), который еси оставил, принеси 531.

Племя 251.269.113, G¹ племени 272 і племені 486.630, D¹ племени 412 і племеню 250 bis, A¹ племі 549, Ab¹ племенем 394.634, D³ племенем 412. З другими с племени еи 630.

Плєсні. Умоцнилися ему плєсни (ПЛЕС-НѢ, nogi) и голени его 13.

Плетене 185.

Плетна. Што ж тот плетка (СЪЕЛО-КНІИ, plotka) хочет поведати. До цього слова глоса: „Который новин вѣсти носит и для зыску лада што вточувает“ 94.

Плетучи (ГЛАГОЛЮІІА), што не пристойи 514.

Плыти 147.152, плыи 146, плывучи 147. Не добро было плыти морем 147. Дяв. плавати.

Плод. G¹ плоду 9, D¹ плоду 350.

Плонний. Олива је прирощена была плонна (plona, дикіа) 279.

Плюгавий (СККЕРНІИ, plugawy). МѣѢ Бог указал, абы жадного ч(о)л(о)-в(ѣ)ка плюгавым або нечистым не называл 56. Убогий в плюгавом одѣнью 163. Плюгави слова 472.

Плюгавити. Греков навѣль въ церковь и плюгавет (ШККЕРНИ, plugawia) тоє мѣсце 118. Тѣло плюгавет 230.

Плюгавость (СККЕРНА, plugawość). Не здобуючи плюгавости 188. Плюгавости свѣта 202.

Плюгавство (НЕЧИСТОГА, plugactwo) 471. Кубок, полный гиюсу и плюгавства (СККЕРНІИ) 643. Плюгавством своим змазаны 200.

Пляга (ІАЗКА, plaga). Велика была пляга велии 642. Люде близнили Бога для пляги граду 642. Вдарити землю всякою плягою 625. Придут пляги еи

647. Сем аныелов, маючих сем плягъ остаточных 637. Сем банек полны семи plag 657. G³ plag 395.646. Вложит на него Бог plagи 663. Маєт моц над тыми плягами 640. По плягахъ 639. Побити тыми п(а)ками 621.

По найчастіше з місцевим множини: Розбѣглися по кравнях 39. По тых сторонах 108. По розмантих сторонах 159. По землях были роспорощены 48. По трех годинах 23. По всіх церквахъ 334. Тулячися по пущах, по горах 581. По плягах 639. По домех 110.528. По своих власных похотех ходити 203. По своих непобожных похотех 232. По оных днєх 565.572. По них 16. По всіх 49. По всех 110.111.—З місцевим од-нини: Плачут по Стефане 39. По сер-цу 70. По воли 191. По змертвѣста-ни. Тогда по ней будут плакати 647. Будут нарекати по нем 647. — Дуже рідко з давальним множини: По своем похотем 530.—Зо знахідним: Нехай бу-дет хвала в церкви по вси часы 434. 110. Посылаи по мене 55. Нехай по два або по три (мовляи) 348.—З міс-цевим прикметників: Писал по жидов-ский 544.611. Будучи жидом, поганский живєи, а не по жидовский (po żydow-sku) 409. Имя по жидовский (ЕКРЕЙ-СКИ, po żydowski) Аввадон, а по грецький (ЕЛЛИНСКИ, po grecku) Апо-лон 620.—З давальним прикметників чи займенників: По старому 332. По нашему 307.618. По одному 348. По власку 315.

Побиты сун 650. Побиты были ме-чем 653.

Побігти, побѣг 34.

Побілений, побилена 125.

Поблудил (ПІПАДОША) у вѣри 506.

Побожний (pobożny); побожное 623, побожного 320, N³ побожны 189 і по-божныи 229.232.621.660, побожных 646. Живучи побожнымъ животомъ 440. О побожномъ жити 259. В побожныхъ справах 204. Нехай первой учет (дѣ-ти) бити побожными (БЛАГОЧЕСТИКО) 513. Хотут побожные жити 529. Жиль побожные в милости братской 231.

Побожность (БЛАГОЧЕСТІЕ, pobożność), побожност 196.319.517, к побожности 195.555, Аб¹ побожностию (СХ КЛАГОЧЕСТІЕМЪ) 586. О правдиво(м) побожности 159. Таемница побожности 510. З усакю побожностию 508.

Побрая (РАЗГРАБЛЕНІЕ) маестностей ваших принали есте з веселем 574.

Побудовати 112, побуду 81.

Побумати 197, побужает 266.276. 594, побужают 514, N³ побужаны 429. Чорт може мѣти причину побужати вас к нечистости, если малженства лекарством мѣти не будет 318.

Повага (powaga), G¹ поваги 401, L¹ в повазе 23. Люде еднают собѣ повагу одны у других 389. Оказуочи повагу пророцтва 660. У кой повазе 48. Тыми словы ничого не вологаест в повазе 407. Розумеймъ быти в повази 407.

Поважити. Досветчема моего не легче есте собѣ поважили (nie lekcieście sobie ważyli) 416.

Повинен 237. Невѣста повинна (ДОЛЖНА, ma mieć) ест мѣти знак моци на головѣ 335. Повинни (powinni) есмо тое яро на собѣ носити 284. Повинни есмо зносити помоци мых 289. Повинни им служити 293. Повинни есте с того свѣта выйти 313. Мы повинни (ДОЛЖНИ) есмо Б(о)гу даковати за вас 499. Есмо повинни почтивость преложных заховвати 285. Женѣ нехай муж отдаст повинную (ДОЛЖНУ, powinną) милост, также и жона мужевн 317.

Повинность. Повинност (powinność) дѣток 443. Выполнили недостаток повинности (СЛѢЖБЫ) вашен 455. В повинности старших и молодых 192.

Повиноватий (powinowaty, роДНИКЪ). Повдоросте повиноватии мои 294. В небезпеченстве от своих повиноватых 395.

Повѣдати, поведати 128, повѣдѣти 128, повѣдят 45, повѣдил (ГЛАГОЛА) 10.13, поведати 10, поведаячи 1, Imprt повѣд 23.157, повѣдѣте 417. Зазказано им, абы болшем не поведали

(nie opowiedali) о тм имени 16.

Повѣнути. Повѣнув (powinął, АХНУ-КИНУ) вѣтръ с плудна 14².

Повѣсти; повѣм 643.

Повѣсть (powieść), G¹ повести (СЛОКА) 497, Аб¹ повестю 621, N³ повести 621. На повест (при оу҃стѣхъ, на powieści) двух або трех свѣтвов будет всакая реч постановена 400. Есте навчилися через повест (СЛОКОМЪ) 949. Всякою повестю 300. Николи есо не уживали повести похлѣбное 484.

Повѣтря (powietrze, КОЗДУХЪ). Кидаячи на повѣтріе 124. Затмилосе солъце и повѣтріе от дыму колодезя 619. Выли банку свою на повѣтрее 641. Много повѣтріем заражонных 40. Маест моц на повѣтрее 428. На повѣтрію 444.491.

Повѣтряний; N³ повѣтренные 59 i повѣтрени 52.

Повод. Ест поводом (powodem) ереси 132. Бог ест поводом всего доброго 161. Стался поводомъ (КИНОКЕНЪ) забавена 556.

Поволає (powołanie) Павлово до греков 66. Оборона Петрова о поволаию поганов 58.

Поволаиий (powołany). N³ поволаиы 85.

Повольный. Мудрост повола (БЛАГОПОКОРНИКА, powolna) 169.

Повороз. Отрѣзали поворозы (ОУЖА, powrozy) в лоди 151. Поворозом будучи звязаны 110.

Повседневный. Потребовали повседневной (ДНЕКНИА, powszedniej) живности 165. За влачную рѣч собѣ мают повседневны роскоши 200.

Повстанія; L¹ о повстаню 557.

Повстати. Жидове повстали (НАПАДОША, powstali) на Павла 98. Уже николи не повстали 277. Есте повстали 469. Повстанемъ и будетъ розказовати 290. Повстаетъ 389.

Повстѣгати (powściągać, ШЕХЪЗДАТИ). Может повстегати всего тѣла своего 167. Жебы есте повстегали (ХРАНИТИ СЕБѢ) от нечистоты 459. Повстѣгнул (ШЕХЪЗДОКАЕТЪ) 162. Спроского и

порожного мовеня о речак иичеинных повстегай (powściagay, ПМСТАЙСЛ) 525. Повстегайтеса от похотей телесных 183.

Повстагливостъ (powściagliwość, КОЗДЕРЖАНІЕ). Выводил о повстегливости 135. Дар повстагливости 318.

Повторе (powtore, ПАКИ) 455. 486. 623. Повторе голос стался к нему 53. Повторе поведаю 394. Повторе приду 400. Повторе свѣтчу 419. Коли ся до вас повторе верну 450. Повторе поведаю: радуйтеса 460. Вы есте ми раз и повторе посылаи 461.

Погамований (połamowany). За волю божю погамовани сун 85.

Погамоватися (połamować). Потреба ся вам погамовати (КЕЗМОЛКНЫМЪ КЫТИ) 106.

Поганий (poganу, ІАЗЫКЪ). N³ поганы 240.278.431, поганы 11.153.242.278 і поганіи 20; G³ поганов 81.507.426.433, D³ поганом 73.247.248.408.431.498. Ab³ поганы 237.243.278.407.601, L³ в поганех 412. Жидове и поганы (poganі) в одну сполечност знесени 81.

Поганьсиаа 624. Будучи жидом, поганский (pogańskie) живеш 409.

Поганьблений (pogańbiony). Каждый, хто в него вѣрит, поганьбен (НЕ ПОСТЫДИТЬСЯ) не будет 274.

Поганьблене (ПОНОШЕНІЕ, pohańbienie); поганьблене 509. І(су)с згладиъ поганьбенье своего сказанья 43.

Погибель; погибел 459.

Погинути (gina, ПОГИБАЮЩИХЪ) маюи 498. Погинуи 242, погинуи 204. 231. 352. 617. 621. От ужов' погинуи (poginęli, ПОГИКОША) 331. Таа исторя взята ест с книгъ нѣкоторых, которые погинуи, яко и много иных 528.

Погнили богатства ваши 172.

Поголдувати (połhoudować). Поголдуеи вси противники лѣскоу жалѣскоу 623. Духовным способом поголдуйте (holduycie) еи 646. Поголдовавши вси неприятели 256.

Погоршения; погоршене (РАЗОРЕНІЕ, pogorszenie) 525, D¹ погоршенью 8. Прому вас, жебы есте ся стерегли тых,

которые чинет погоршеня (pogorszenia, РАЗДОРИ) 296.

Поготову. Тепер (жиды) сун поготову (ГОТОВИ, są pogotowiu), ждучи, што им откажем 128.

Погреб (pogrzeb) справуюи 39. Погреб тот был имъ пожиточный 59.

Погрозна (pogrozka). Тепер посмотри на погрозки (pogrozki, ПРЕЦЕНІА) их 20. Погрозки напротивко отпорным людям 618.

Погудити. Нехай добро ваше не будет погужено (ДА НЕ ХУЛАНТЬСЯ, niech osławione nie będzie) 228.

Подання, с подаи 528.

Подаючи 660. Подан еси за вазни 155.

Подбиваю тѣло мое 329.

Подбураючи людей 93.

Подвести; подвѣль 50.

Подвиг. Хочу, абы есте вѣдали, як великий подвиг (ПОДКИГЪ) маю 467.

Поддатися. Як ся маемъ поддати слову божему 159. Мусите ся имъ поддавати 284. Есмо поддали 169. Справедливости не поддалися 273. Молодий, поддайтеся (bądźcie posłuszni, ПОКНИНІТЕСЯ) старшим 192. N³ подданы 265.

Подив (podziw, ПОЗОРЪ). Сталися есмо на подив (на podziw, ПОЗОРЪ) свѣту 310. Явне ихъ вывел на подив (КЪ ПОЗОРЪ) 469. Выставлени на подив всимъ 574.

Подивлении. За золото с подивеньемъ маеи 307.

Подітися. Где ся подѣль 560.

Подлий (podły). Подлии рѣчи (podłe rzeczy, ХУДОРОДНАА) свѣта того 302. Подлѣйшии 398, подлѣйшии 407, подлѣйшии 315.660.

Подлі. Пыли подлі (pod) Цирю 146. Подлі (при, podle) Салмону 147. Подлі краю 147. Взор, подлі которого ся справовати маемъ 257. Не уживал кривкости подліи мои 402.

Подлуг (podług, wedle). Подлуг (wedle) порадного шафованья 28. Подлугъ вовавья 33. Подлугъ правды 36. Подлугъ звичаю 91. Подлугъ воли 148. Подлугъ рову людского 198. Подлугъ словъ его

220. Выкладати писмо подлуг (wedle) розуму своего 198. Подлуг тѣла (ПО ПЛОТН) 128. Подлуг достаточной мощи его 433. Подлуг учинков 531. Дам каждому в вас подлуг учинков его 600. Пудлуг 644.

Подманути. Сес того умыслъ его самого подмануеи 422. Сами себе подмануем 208. Сны и вымысли своими подмануиуи 591. Кто ж вас подмануль 410. Подмануиуи сами себе 162.

Поднести (podnieść). Ирох умысли поднести вальку 65. Поднес 54. Поднес (КО ЗАКНИЖЕ) руку свою к небу 622. Поднес (К ЗАТЪ) ангел мовный камень 649. Упокорѣтеся перед Б(о)гом, а он вас поднесет (КОЗНЕСЕТЪ) 171. Звера поднесет вальку противъ них 625. Злии люди и зводчи поднесутся (ПРЕХСГКЮТЬ) 529. Поднесѣте 583. Поднеси (КО ЗАКНИЖИ, podnioszy) менший жакел, пустилися по вѣтру 152. Подносеи чиси 470.

Подножи (ПОДНОЖІЕ, podnożek). Положу неприѣтели твои подножком ног твоих 10.546. Небо ест столец мой, а земля ест подножком ног моих 37. На подножку ног моих 163.

Поднушати (НАХСГТИ, poduszczać). Дух злий поднушает в людех злих раи 277. Жидове поднушали жоны 73.

Подняти. Подняли есте великие мухи 574. Не подоймуи сяди о вѣру 96.

Подобатися Як вам пристоиѣт Б(о)гу ся подобати 489. Рѣчь ся ему подобает 261. Не подобается закону 263. Если бых ся подобал 404. Одно, иж ся ему так подобало 86. Так ся им подобало 292. Коли ся подобало Богу 405. Як ся есмо Б(о)гу подобали 484. Много их не подобалися Б(о)гу 380.

Подобенство (ВЕБРАЗЪ, podobieństwo) 329. 525. Люди на подобенство б(о)жее створены сут 168. Берет подобенство (bierze podobieństwo) от солнца 161.179.329. Полобенство саранчи 619. Для подобенства проступени Адамова 253. От всякого подобенства влости здержывайтеся 494. Служат по-

добенствам речей небесных 564. N³ подобенства 627.

Подобный 160. Подобный волиѣ морской 160. Подобен камню 605. Подобный нерадней невести 642. Подобна камню дорогову 658. Першее зверя было подобно лвови 606. Подобно склу 659. Подобно сынови челоувѣчому 595. Ставал подобным смерти 457. И тым подобны речи 421. Подобны выображеню божему 193. Будте жи подобни 458. N³ подобны 453. Ставаемся подобными синовии божему 458.

Подозрения злих 517.

Подоймуи (podeymie się) сяди о вѣру 96.

Подпершиися на конец посоха своего 578. Самю вѣроу, подпертоу словом божим 252. Деводы людскими подперем 326.

Подпомагати. Все рѣчи весполон подпомагаи (dopomagaia) в доброму 266. Есте подпомагали утискъ мой 461.

Подпоможене; к подпоможеню 21.

Подростаючи 584.

Подступний; подступного 611.

Подтигати. Дух злий подтигает (bodzić) противатися воли божой 277. Духа бодучого або подтигачного 277.

Подущал против вѣрным 617.

Подходити. Нехай жадеи не подходит в речи (ЛИХНИСГКОКАТИ КЪ КЕИИ) брата своего 490.

Подяновавши (podziękowawszy, БЛАГОДАРИКЪ) 337.

Поеднати з Богом 431. Бог нас собѣ поеднал 375. З мужем нехай ся поеднает (poiedna się) 319. Просим, жебы ся есте поеднали з Богом 376.

Поет. Ииы от ваших поетов (КНИЖНИКЪ) повѣдали 95. Ту даеи знати о Аратусе поете 95.

Помадати. Дару от вас пожедал 461. Не пожедай 260.

Помадливостъ (pożadliwość, ПОХОТЬ). Пожедливости 471, в пожедливости 238. Каждый бываеи кущон от своен власнои пожедливости 161. Мовит о покусех, котории в пожедливости скажонного прироженя нашего 161. В

чоловѣчой пожадливости 189. Запали-
лся пожадливостію 239. Ся запрѣвъ
самого себе и пожадливостей своих
189. Хоронися пожадливостей молодых
526. G³ пожадливостей 537. Служечи
пожадливостям 538. (Чоловѣк зрадли-
выми пожадливостями бывает запослан
437. 606. L³ в пожадливостях 256.

Помаданій. Братя мои помаданни
(КОЖДЕЛѢННАА) 459.

Помати. Были пожати серпом 636.
Пожали нивы ваши 172. Пожата земля
637.

Помегнати (pożegnać). Пожекгнав
(ЎРЕЧЕСА, pożegnał) их, мовечи 99.
Пожекгнавши их 107. Пожекгнавшиа
(ЦѢЛОКАКЪ, pożegnawszy się) з бра-
темъ, вѣзся до Сиріи 99.

Помиванс. Бог створил к помиваню
(używaniu, СПѢДЕНІЕ) 510.

Помивати (pożywać) даст дерева
живота 597. Хто пасет стадо, а моло-
ка от череды не помивает 326. Хто
садит виницу, а овощей не помива-
ет 326. Которыи служат олтарови, з
олтара помивают 327. Помивают тых
речей 327. Помивают оѣвр 332. По-
мивают молока 556.

Пемирати, пожирати. Оден другого
кусаеи и пожираеи 420. Сына еи по-
жер (pożarł, СПѢКСТЬ) 628. Огонь их
пожер 655. 617. Дьявол ходит, ищучи,
кого бы пожрал 193. См(е)рть ест по-
жарта 357. Маестност вашу хто пожи-
рает (pożуга) 394. Потѣште его, бы
як большим смутком не был пожрал (po-
chłanian) 366.

Помиток (pożytek, ПОЛЬЗА) 87. 244.
385. 495. 531. G¹ пожитку 87. 334. 343.
416. D¹ пожитковъ 475. 583. 627 і по-
житку 339. A³ пожитки 564. Пожиток
оттоа припои 101. Пожиток наш ги-
нет 105. Што за пожиток 161. 91. Абых
мѣл лый пожиток 287. Пожиток
вѣры 252. Пожиток з греху 255.
Не ищучи пожитку 334. Без жадного
пожитку (ПОТРЕБА) 525. Пожитку Еван-
гелии служити могли 478. Остану к ва-
шему пожитку 450. К великому пожит-
ку 6. Звѣтство, одержаное к пожит-

ковъ вѣрных. Який вам пожиток учи-
ню 345. Маеи пожиток 258. Який есте
пожиток мѣли 258. Братя пожиток 196.
Не с пожитком, але на шкоду сходитесь
336. То ми было с пожитком 457. О
тум пожитку мовит 237.

Помиточный (pożyteczny, ПОЛЕЗ-
НЫЙ) 562, пожиточна 317, пожиточно
248, N³ пожиточны 593, пожиточными
196, Adv. пожиточно (ПОЛЕЗНО) 511.
Погреб тот был имъ пожиточный 39.
Марко ми ест пожиточен (БЛАГОПО-
ТРЕБЕНЪ) 531. Земля зродила зеле, по-
житочное тым, которыи еи справуют
537. То будет к вашему здоровю пожи-
точно 151. Все ми волю, але не все пожи-
точно 316. 333. Што вам ест пожиточно
322. То вам ест пожиточно 383. Ми
ест пожиточно жити 450. Каждое пис-
мо, Богом надхвненое, пожиточно (ПО-
ЛЕЗНО) ест 529. Тын речи пожиточны
суть людем 589. Пожиточнейшее, ниж-
ли оным 179.

Позабивати. Радилсь, як бы их по-
забивати (ОУБІИТИ, pomordować) 26.
Позад. З ним грехи позад идут 516.
Позванс 302. 467.

Позвати. До чого ест позван 235.

Позволити 624.

Поздыхали 617. Поздыхала третая
часть речей створовых 617.

Поздоровленс (ЦѢЛОКАНІЕ) 502. 477.
Поздоровлене рукою моею Павловою
360. Поздоровляеи 186. Розмантое за-
лецаеи и поздоровляеи многих лю-
дей 293.

Поздоровляти, вѣти (pozdrowić, ЦѢ-
ЛОКАТИ); поздравляю 296, поздравля-
ет 224. Поздравляет вас Марко 194.
Поздравляет вас велии Ангела 370.
Поздравляет их 459. Поздоровля
500. Поздравляют тебе 224. Поздо-
ровляют тебе приятели 227. Поздоров-
ляют нас усѣ зборы азийскіи 359.
Поздравляют вас влохове 589. При-
тели поздравляй 227. Поздравляйте
одеи другого 194. 224. Поздравляйте
Приславу 295. Поздоров тых, которыи
милуют нас 539. Поздоровте Еленета
моего милго 294. Поздоровте Марина,

которая много работала для нас 291.
Поздороте помочника нашего 295.
Поздороте кровного моего 295. Поздо-
роте всех 463.559. Поздороте всю
братю 494. Поздоротеся сполечне 402.
Поздороте одны других 360.

Позыскал (pozyskał) тым братю
свою 17. Ани pozyскали никого Хри-
стови 390.

Познае; G¹ познаня 555, L¹ в по-
знанью 221 i в познани 435. Познае
божее заерховное 165. Познаня Бо-
га 281.

Познати, познае 215, познали 106.
216.407.493, познан 166, N³ познаны
339. Лучшей им было не познати доро-
ги. Познали правду 510.

Позныи 173.

Позостали 81.

Позрелем (KHA'KHIEMX) туча подоб-
на шмаракви 605.

Поймане. В пойманю згнули 200.

Поймати. Того мужа поймали жидове
120. Поймавши (EMIIIIE) мя, кусились
забити 143. Вил (=viv) много влезев
пойманных 435.

Поймовати 571.

Пойти. За кого хочет пойти может
(заміж) 323. Imprt. под 663, подте
604 639. Пошох 47.560.561. Пошли бы-
ли 15.

Понами, показуючи 507, Imprt. пока-
жете 385.

Поналяти (pokalać, WSKKERNITI).
Не покالياли одѣя своего 602. Кото-
рыи ся з невѣстами не покالياли 634.
Сукню от тѣла покالياую 233. Кроа
перемии покالياую (SKKERNIX) быти
розуми 574. Много их не было пока-
ляно (pokalanych) 584.

Понаран Ирод 62.308.

Понарм (pokarm), покорму 330. По-
карм нас не залецает Богу 324. По-
карм ображаает брата 325. Понарми
подданы сун череву, а череву для по-
кармов 316. Молока потребуют, а не
твердого покорму 556.

Понаятися. Если ся не покаеши 597.
Дад еси ей час, абы ся покаяла от
злостей своих, але не покаялася 600.

Покивая на них рукою 65. Покивал
рукою, абы молчали 106. Покивал ру-
кою на люде 120.

Покинул был 51, покинувши 508.

Покладати. В чомь надѣю покладати
562. Покладаю вси речи собѣ за шкоду
457. Набольшее щасте покладали в рос-
коши 93. Абы надѣи не покладали в
богатствах гинутих 519.

Поклекивши на колѣна (kleknąszy
na kolana, ПРЕКЛОНИ КОЛѢНА) 38. 50.
Поклекивши на колѣна, молилися есмо
114.

Покой (MIRX, покоу) 421.603.627,
G¹ покоу 131.187.290.402.435.445.494.
605 i покоя 366, D¹ покоеви 34.288,
L¹ в покоу 90, о покоу 252.616, в по-
кои 616, G³ покоев 581. Дайте им по-
кой 27. Ласка и покой нехай вам бу-
дет 177. Ласка и покой нехай ся вам
розмножит 195. Покой тобѣ 227. Покой
у Б(о)га маем 252. Зо всѣми людьми по-
кой мѣйте 283. Ласка вам и покой от
Бога 403.361. Бог покоу нехай будет
зо всѣми вами 293.494. Церкви мѣли
покой 49. Покой заховайте меж собою
493. Через покой розумеет апостол
невимовное охоложене 252. Живѣте в
покою 402. С покоем (KX MIR'K) 205.
165. Покуй 600 bis. Дня. спокой.

Покойны 583.

Покоління; поколене 614. G¹ поколе-
ня 457, D¹ поколеню 635, Ab¹ поколе-
нем 632.

Поколь (pokі, ДОНДЕЖЕ) 441.498, по-
кол 189.259.290.353.356.374.414.418.498.
512 551.555.644, покуль 43, покул 323.
423. Не будем ести ани пити, аж покол
забьем Павла 127. Покол ест на том
свѣти 189. Ничего не судите перед ча-
сом, аж покол. Пан придет'309. Покол
до нас Бог мовит 551. Покул час ма-
ем, будмо добротливыми 423.

Покора (pokora), G¹ покорм 470.540.
D¹ покоре 451, A¹ покору 422, Ab¹ по-
корою 432. Служечи зо всею покорою
110. Покорою будте приоханюжени 192.
Чинѣте с покорою 452.

Покорм (KPAШНО, ПИЦА, pokarm),
G¹ покорму 316.470.387, G³ покормов

286.324.510, А³ покормы 511, L³ о покормехъ 333 і в покормохъ 567. Взявши покормъ, посяглися 47. Королевство б(о)жее не ест покормъ ани пити 288. Даст хлѣба на покормъ 387. Дорослыхъ ест твердый покормъ 556. Для покорму брат твой былъ засмученъ 288. Для покорму не псуймо справы б(о)жеи 288. Наполяючи покормомъ 77. Не погубляй того покормомъ твоимъ 288. Кормилъ молокомъ, а не покормомъ 306. Серца были утвержены ласкою, а не покормомъ 587. (Мамки) про дѣтки крадутъ покормы 525. Дивъ. покормъ.

Покорный 160. Мова покорна 390. Его покорное отповѣданіе ганимъ Фестъ 140. Богъ покорнымъ даеши ласку 170. Adv. покорне 470.

Покрывна. Якимъ же козвекъ способомъ хотъ подъ покрывкою (pod pokrywka) хотя справедливѣ Х(рисго)съ бываеши оповѣданъ 449.

Покрылися (СКРЫШАСЯ) въ ямы и скалы горъ 612.

Покроплене, G¹ кропленя 585.

Покропити. Весъ людъ кропити (ПОКРОПИИ) 569. Кровою кропая 569. Покропления 2. Кропячи 568.

Покуса (НАПАСТЬ, ИСКУШЕНІЕ, poku-sa). Владеете въ различныхъ покусъ 159. Вытерпѣи покусъ 160. Вамъ дастъ увойти покусъ 331. Владеютъ въ покусъ 517. Умѣетъ Палъ побожныхъ людей с покусъ выбавити 199. З многими слезами и покусами 110. Засмучени розмаными покусами 178. Тутъ мовимъ о покусъхъ внутренихъ 161.

Понуслися (kusili się, ПОКУШАХСЯ) войти до Внѣзнію 86.

Понута (ПОКАНИЕ, pokuta) 640, в покути 596.604. Не наполь мѣста покути 584. К покуте приводилъ 188.

Понутозалъ 365. Impert. покутуй 601. Паметый, отеуа выпалъ, и покутуй (ПОКАЙСЯ) 597.

Понушайте (ИСКУШАЙТЕ) спробуйте, pokuszajcie) сами себе 401.

Полъ години 616. Полъ четверта лѣта 175. По полъ четверта дня ставутъ 625.

Увѣритъ людѣ трупы ихъ черезъ полъ четверта дня 625.

Поламалъ 387.

Полегчало кораблю 151.

Поливаеши и сажитъ 307. Который сажитъ и который поливаетъ 512. Я насаждалъ, Аполосъ полявалъ, але Богъ взростилъ 309.

Полимъ 617. Обернулася третья часть водъ въ полимъ 618. Имя звезды полимъ 618.

Поличкованье (policzkowania) 397.

Поличимъ терпимъ (СТРАЖДЕМЪ, policzowani bywamy) 310.

Полипшене; D¹ полепшеню 365, L¹ о полипшеню 557.

Полічити. Поличоны (policzeni) сумъ въ почотъ вѣрныхъ 269.

Полный всякою зрады 68. Полнавчинковъ добрыхъ 169. Очи полны чужоужства 200. Полпы зависти 239. Полны хитлства 239. Полны мурдирства 239. Полны звады 289. Было полно все мѣсто замешаю 105. Полны свару 289.

Полнити. (Законів) жаденъ на полнити 273. Полните законъ королевский 164.

Полнить (dosyć uczynił) приказана закону 412.

Полнотъ. В немъ мешкаеши вся полнотъ (ИСПОЛНЕНІЕ, повнота) божества 469.

Полноч. Ажъ до полночи 108. Около полночи 150. Отъ полночи 658. О полуночи (КЪ ПОЛУНОЦІИ, o północy) молилися Павелъ и Сила 89.

Половый (płowy, КЛѢДЪ) кумъ 611.

Поломень, поломя 545.597. Очи якъ положенъ огневый 599. Очи его были яко поломя огневое 652. Очи его яко поломя огня 595. Поломенемъ огня 545. Вполомени огня 496.

Полтора году; друга рука выправила це на: „рокъ и шесть мѣсяцей“ 98.

Полудень. Повѣнуй вѣтръ с полудня 148. Отъ полудня 658. Иди на полуденъ (НА ПОЛУДНЕ, ku południowi) 42. В полудня 142.

Полуденный вѣтръ 155. Стороны полуденной 148.

Польський. В польскомъ стоитъ 466. 545. 580.

Полягут 626. Трупы их полягут у в
улицях 625. Полегло их для одного два-
дцем и три тисечи 331. Тѣла полегли
(ПАДОША) на пущи 551. Мечем забыты
полегли 531.

Полягаться; полекалися 65.121.

Помогати 363, помогаю 346, помога-
ет 359, помагал 407. Ничого ми не по-
магаеш 343. Вѣра через м(я)л(о)сть
помогает 419. Бѣдным помагала 514.
Помагай тым 459.

Помазанецъ. Х(ристо)с *ест* слово
грецкое, што ся нашим языком выкла-
даеть помазанецъ 11 (пояснения 3-ої
руки). Исуса помазавца 478. Помазан-
цем учинил 10. (Исус е) правдивым Ме-
сиейшем, што ся выкладаеть помазань-
цемъ або Христом 219.

Помазаче (ПОМАЗАНІЕ) 211.

Помазати, Imprt. помаж 604, пома-
зуючи 174.

Помахавши рукою, абы молчали 69.

Померети 601. Ежмо и пиймо, бо
завтра помрем 354. Много людей по-
мерло 618. Перед тым померли 189.
Если почнете подлуг тѣла жити, пом-
рете 264.

Помешаю 358.

Помилитися. Велии ся тии помылиш
(bładzą) 627.

Помини. В поминки дадут 625.

Помѣрь (pomiar, МѢРА), который
Бог якобы шнуром размѣривъ 390. (Рі-
чі) з нашего помѣру 890. Будем у вас
вывышени в назначеном поміре нашем
391. Жебыхмо ся хвалили в чужом по-
мѣре (ПРАКНЛО) 391. Пор. міркувати.

Помірон. Перехвалиючися с тых ре-
чей, которые нашего помірку (pomiar)
не сун 390. Пор. міркувати.

Помнечи 512.

Помножает 306.

Помножю D' 448.

Помолитися. Нехай ся за ним помо-
лит 174. Imprt. помолѣтесе 42. Помо-
лившися 154.

Помордовали (ОУБИША, pomordo-
wali) тых, которые оповедали 37. По-
мордовали третью част людей 620.

Помор'я. Шол до поморя (ПОМОРІЕ,
morze) 98.

Помоч (ПОМОЦЬ, pomoc). Взявши
помоч от Б(о)га 144. Дары помочи 342.
Додавали собѣ помочи 148. Утиски нам
сун яко дороги и помочи 266. За по-
мочю 628.75. Пришол был на помоч 100.

Помочи (ПОМОЦЬ). Может помочи
549. Собѣ помочи не мог 8. Помог 38.
Помог есми тобѣ 376. Imprt. помози
86, помогите 118. Поможѣте ми 293.
Христос вам ничого не помочен (ПОЛЪ-
ЗУЕТЬ) 418.

Помочник (ПОМОЦНИК, pomocnik)
587, D' помочнику 540, N' помочники
294.627. Помочниками 226. Помочник
мой 296. Помочника нашего у Еванге-
ліи 487. Он *ест* у вас помочником 385.
Помочники (СПОСІЛНИЦЬ) мои 543.
Есмо помочниками 307. Терпѣли з нив-
шими помочниками моими 459.

Помства. Посланы бывають на пом-
ству (na pomstę) злочинцом 183. Див.
помства.

Помста (СХАД, pomsta) живому бы-
ти не допустила 153. Моя помста 283.
611. Мнѣ належит помста (ВІДПОВІДЬ)
574. Страшливую помсту ознаяует 97.
Жедаючи помсты 173. G' помсты 550.
613. Учинил помсту 33. Помсту для згор-
дѣнья слова божого 72.380. Готову
маючи помсту на всякий упор 389. Див
помства.

Помстился крови слуг своих 650.

Пом'ятати (ПОМНИТИ, pamiętać).
Што *ест* ч(о)л(о)в(ѣ)къ, же его поме-
таеш 547. Чи не пометаеш 493. По-
метайте на вазни 586. Пометайте слова
232. Пометайте (ПОМІНАЙТЕ pamiętać-
taucie) на вожи ваши 587. Упоминали,
жебы есмо пометали на убогих 408. По-
метаючи (ПОМІНАА) на твои слезы 521.

Поневолити (ПОРАБОТНИТИ, zniewo-
lić). Нас поневолили 407.

Поневоличный. Реч поневоляла (ponie-
wolna, АНХОНМСТКО) 866.

Понтийский Пилат (ПОНТІЙСЬКИЙ ПІ-
ЛАТЪ, Poncyusz Pilat) 20. Перед понт-
ским Пилатом 518.

Понурають (ponurzaia, погруджають) людей на затрачене 517. 5

Понурене (ponurzenie) 469. Отрожене через понуренье 220.

Поп 76.554, Аб¹ попом 563, Д³ попом 554, Аб³ попы 59¹. Поп Бога вышнего 559. Старший попъ (Архїерей) 25. 125. Кровъ была вношена от попа 588. Навышного попа (Скѣпнїтелѣ) 549. Одны по другимъ попы наставляли 562. Будущі попы Бога 614. Они безъ присяги ставлялись попами (Скѣпнїннїцї, kapłany) 562. На ст. 16.19.125.112.554 слово „поп“ друга рука переробила на „жрецъ“.

Попел (Пепелъ, popiół) яловицъ 568. Обернувшись в попель 199.

Попис. По немъ насталъ Иуда Галилеянинъ часу попису (Ко дни написанїѣ, czasu popisu) 27.

Поповский 533. Поповского ураду 126. Дѣя вымысловъ поповскихъ 631.

Поповство (Скѣпнїстѣко, kapłaństwo). Справуючи поповство 560. С¹ поповства 562.559, Аб¹ поповствомъ 182. На ст. 560 слово „поповство“ перероблено на „жрецьство“.

Пополнити (popelnić). Грѣхъ нечистыйъ пополнилъ зъ мацохою 312. А вы того не жалуете, абы былъ отнятъ спосредку васъ, который тотъ ученикъ пополнилъ (Содѣланный, popelnił) 312.

Поприсегаю (poprzysięgam, Заклїнаю) васъ черезъ П(а)на, жебы тотъ листъ прочитанъ былъ 494.

Попродавали 21.

Попсувати (popsować). Тыя речи еси попсовалъ (разорїхъ, popsował) 409.

Попудливость (popędlliwość, Іудосѣтъ) 241.472. Саулова попудливостъ 39. Абы ему далъ кубокъ вина попудливостъ 642. В попудливостъ 652.

Поразка (porazka). Стрѣтилъ Авраама, коли ся вернулъ отъ пораженїѣ (Сѣкча) королей 559.

Поранок. Отъ поранку (оутра, отъ poranku) ажъ до вечера 157.

Порвати (Корѣтити, porwać). Болѣлся ротмыстръ, расказалъ порвати (wydrzeć) его 126. Вихоръ порываетъ

339. Вѣтръ былъ корабль порвалъ (był porwany) 148. Абы ея река порвала (поглотить) 630.

Поржавити. Золото и серебро ваше поржавило (Изоржакѣ, porzewiało) 172.

Породити. Невѣста мѣла породити (родити, porodzić) 628. Породила (родѣ, porodziła) сына мужичиу 628. Надъ лѣта свои въ старости породила 577.

Порожене. По пороженїи (Егда, родитѣ, po porodzeniu) сына ея пожеръ 628.

Порожневане. Нехай васъ никто не осужаетъ въ пороженеванїи свята (Въ части праздника, względem święta) 470.

Порожневати. Порожняютъ (Празднїи) 514. Есте пороженевали въ постѣ 318. Порожняютъ (Праздны) ходити домъ отъ дому 514.

Порожнемовный (proźnomowny, Схеслокецѣ). Много естъ порожнемовныхъ 534.

Порожнѣта (Схѣта, prożność), С¹ пороженети 525, въ пороженети 639. Пороженети подданы сѣмъ 265. Яко погани поступуючи въ пороженети умыслу своего 437. Въ пороженети живѣтъ 500.

Порожний (Схѣтнїи, prożny); порожня 166.250.351, порожного 166, порожняю 328, пороженю (нишїетомъ) 468, № пороженїи 20 і пороженїи 419, пороженїи 537, пороженїи 196.288. Не была (вѣра) порожня 466. Порожня будетъ праца и работа его 308. Порожня тежъ и вѣра ваша 351.352. Не сталася порожня праца ваша 498. Отъ пороженного живѣтъ 180. Не будѣмо хити въ пороженїи, хвалы (Тїпїсїакии) 421. Ничего не чинїте черезъ пороженїю хвалу (По Тїпїсїакию) 452. Вдалися на пороженїю мову (Схеслокецѣ) 504. Мысли мудрыхъ сѣмъ пороженїи 308. Пороженїю 300.310, Аб¹ пороженїи 301. Нехай васъ никто не зводитъ пороженїи словы 440. Приступъ напѣ до васъ не былъ пороженїи (Котїїе, prożny) 484. Adv. пороженїи (Тїїїе, prożno) 285. 289.441.475.478. Мѣлѣ минути Ерехъ, абы

часу порожне (późno) не тратя 110. Порожне умер 410. Порожне ся пыта-ти, для чого ся гніває 270.

Порозуміння. Таємное порозумєне 265.

Пороляний (poroniony). Якобы пороженному плоду (ПЗКЕР҃Ҁ) 350.

Порох (ПЕРСГ҃, proch) 74. Посылавши голову порохом 649.

Порт (port). В Кехрь был портъ ко-рынтскый 99. Вся до порту ся пере-правуют 145. Коли ся пустили от пор-ту 148.

Поручита, поручилъ 321.512. Нехай ему поручат 191.

Порушити, ся. Абы есте ся борзо не порушили (ПОДКНЗАГНІСЯ) от умыслу вашего 497. Я вас порушу 275. Пору-шившись заздростю 277. Порушоны злым учинком 161. N³ порушоны 616.

Порядиний (porządný). Подлуг порад-ного шафовавя 23. Adv. порадне 58. Повєдал им все порадне 116. Вся рєчи нехай будутъ учтивє и порадне спра-вованы 349.

Порядок; порадок 11.344.459, G¹ по-радкы 561. Порадок выбранья 266. Ви-жу порадок ваш 468. Подлуг порадкы (ПО ЧИНҀ) Мелхиседековаго 555 556. Каждый порадком своим 352.

Посварон (Łoswarek). Был великий посварок (КЗЫСКАНІЄ) 79. Маючи ме-жи собою великий посварок (СОСТАЗА-НІЄ) 153. Посварки бывають межѣ ва-ми 300. Все чините, кром шємранья и посварков (РАЗМЫШЛЕНІЄ, poswar-kow) 453. Не счинаячи посварок око-ло гадок 284.

Посвидчати; посветчаєт 268.

Посвячати; посвєчєнь 94. Богу по-свєчєнь 268.

Посвячєния; посвєчєнє (СКАТОСТ҃, УСКАЩЕНІЄ) 489.499. Доконуваячи по-свєчєнє (СКАТЫННЮ, poświęcenia) в боязни 379.

Посєлство (УКЪТОКАНІЄ, posel-stwo) 207. То єст посєлство (ЗАКЪ-ЩАНІЄ), што есте слышали 214.

Посєрединї. Лєтали посєредини не-ба 652.

Посылали по мене 55.

Посилитися. Взявши покоритъ, поси-лился (posilił się, ОУКР҃КНІСЯ) 47.

Посыпавши 649.

Посланци Х(ристо)вы 484.

Послати. Послани єсмо 487. Посла-ви 467.

Послѣдній (ПОСЛ҃ДНІЙ) Будет в по-слѣднїи (w ostatecznych czasach) мовит 7. Последний час 211.

Послуга (СЛУЖЕНІЄ, posługa) смер-ти 368. Далеко послуга духа будетъ хвалєна 369. Если послуга потоцєм хвалєбна єст, далеко болѣея послуга справедливости 369. G¹ послуги 369. 382.514, A¹ послугы 11'.510. Через на-шу послугу 368. На послугу бывають посланїи 516. Аб¹ послугою 513. Цер-ковныи послуги 281.

Послугованье (posługowanie) 179. 281, послугованє 563, G¹ послугованя 393, Аб¹ послугованєм 454, L¹ о по-слугованїи 385. Служное послугованє (СЛУЖЕНІЄ) 281. Послугованє мое вѣд-но было 293. Ся подал на послугованє св(е)тых 359. Бог дал нам послугованє зєднаня 375. Вдова может быти обра-на к послугованїю 513.

Послуговати; послужуют 514, послу-гующи 546, послужучи 571. Тыми рѣч-ми послужовали (posługowali, СЛУЖА-ХҀ) 179.

Послухати (ПОСЛУШАТИ, słuchać). Кто не послушаетъ слов наших 501. Будет час, коли здорови науки не послушают 530. Прощу тебе, абы єс нас мало послушал 131. Не слухала пр(о)рока 15. Послушайте 30. Послу-хавши духов зрадных и наук бесов-ских 510.

Послушенство (posłuszeństwo, ПО-СЛУШАНІЄ) 285.296.597.381, к послу-шенству 388, Аб¹ послушенством 254. Послушенство Х(ристо)во 252. Послу-шенство к справедливости 255. Коли наполено будетъ послушенство ваше 389. Надѣючися на послушенство 514. Послушенства Христоваго 220. Напо-минаєт к послушенству прєложных 181. Приводєчи погани к послушенству словом и учинком 291.

Послушный (ПОСЛУШАНИКЪ, posłuszny); N³ послушныи 179 і послушны 86. 236. Бы послушным до смерти 452. Послушны нам былы 166. Не былы послушны Б(о)гу 280. Послушны Богу 553. Во всем послушны есте 366. Сынове, послушны будте родичов своих во всем 473. Всех послушных голосу божого 43.61. Послушными будте 443.

Посмівище. Другіе дознали посмівища (РУГАНІЕ, posmiewisko) 581.

Посмотрѣвши 13.

Посмродила (psowala, ПОСМРОДИ) землю 650.

Послом Ab¹ 643. N³ послове 640. Раав привела послы 166.

Посоромочене (ПОНОШЕНІЕ, posromoczenie). Носечи посоромочене его 588.

Посоромочений. Абы не было посоромочено (ДА БЕЗПОРОЧНО БУДЕТЬ, posromoczone) послуговане наше 376.

Посох (ЖЕЗЛЪ, sceptrum) справедливости 545.

Поспѣти. Абых коли мог поспѣти (ПОСПѢШЕНЪ БУДУ) прийти к вам 236.

Поспѣшнѣй 455.

Поспол (wespol). Послали есмо поспол з ним 384. Шол поспол з Варнавою 406. Поспол зо мною 459.

Посполитий (pospolity); посполита 513, в посполитом 507, N³ посполитые 74, Adv. посполите 349.459. Ч(о)л(о вѣ)-на посполитого 307. Приймавали посполитую ласку 41. Люде посполитые 74. Посполите называво 42. Посполите не бываеи познаеи 260. То ся досполите розумеет о скрыни божей 268. Наука ся на всих посполите стегала 286. Посполите мовет 591.

Посполу (КЪХУНѢ, сѣ, КЪПНУ, spoliu) 12.236.590. Пришли посполу з нами 116. Посполу з ним 253. Посполу з ним жили 493.

Посред (ПОСРЕДѢ, w pośrodku). Посред столца 616. Посред неба 635.

Посреди (ПОСРЕДѢ) 595. Посреди пароду переворотной(о) 453. В посреди лихтаров 595. Посреди rynku 660. Див. впосреди, спосреди.

Посредну (ПОСРЕДѢ, pośrodku). Беручи посредку нас 338. Поставили в посредку 17. Ходити буду в посредку их 378. Будет вынят с посредку (У СРЕДНУ) 498. С посредку (z pośrodku) их 96. Тот, который тепер заважаеи, будет вадити, покол будет вынят с посредку 498.

Посредник (ХОДОТАЙ, pośrednik). Справоване ангелов рукою посредника 413. Есте вришли до І(су)са, посрежняка нового достаменту 585. Есм посредником лѣшого перемиря 564.552.

Постава (postawa). Антихрест свѣтъ сводит поставою облудных обыходов своих 642.

Поставити-ся. Хотечи ласкаве ся поставити 137. Кто ж тебе постави судею над нами 84. Пр 3³ поставет 383.

Постановене 454.

Постановити. Так во всих церквах постановляю 320. Постановляют старших 74. Бог постановил от вѣку 252. Рада постановила (postanowiła) 20. Постановили жидове прснити тебе, абы еси завтра вывел Павла до ябору 128. Постановеный 167, постановен 564. 540, постановена 400, постановено 260, N³ постановени 284. Так было постановено от Бога 276.

Постать (ВПОСТАТЬ, podstać). Будучи выобразенем постаи его 545.

Постелити, Imprt. постели 49.

Постеля. Клади на лжах и на постелях (НА СДРѢХЪ, na pościeli) 24.

Постинаны (poscinani) суть для сведоства Иисусового 654.

Постити; постил есми 55, постили 67, постечи 151.

Посторонен. Коли его посторонни (КЕРКЪМН, ziemieimi) зывано 124.

Постренател (ПАКОСТНИКЪ, stark) тѣла 397.

Поступовати (postępować, ХОДИТИ) 424. Ты шире поступаеи 225. Як призвад, так нехай поступает 320. Поступуете 306. Поступуют 437. Так поступуют 458. Абы есте поступовали, яко належаи 485.437. Поступуймо 421.

Поступек (ПРЕСПѢКАНІЕ, postępек)

твой был значный межи всеми 512. Есте зложили ис себе першнй поступки 437.

Посужати, посужаю 379. Не посужаю вас в неведучности ани в зраде 379. В чом иньшого судиш, сам себе посужаеш (УСЪЖДАЕШИ, osądzasz) 240.

Посула (МЪДА, pieniądze). Надеваючися, иж бы ему Павел посула дал 135.

Потаемное 186, Adv. потаемяне (potajemnie) 198.

Потвар (potwarz, potwarstwo). Злоупки до зрады и до потвару утѣкають 29. Выличает обмовы и потвар 241. Такаа то ест потвар 92. G¹ потвары 515.

Потварливы (potwarliwy, КЛЕКЕТИКЪ) 536.

Потварны (potwarny, КЛЕКЕТИКЪ) 509.

Потварца (potwarca). Хотѣла забѣчи потварцам 407. А³ потварци 365

Потваряти (potwarzać). Жидове Х(рист)а Пана потварали 92. Нас потваряють 245.

Потвержене; к потверженью 93.

Потвержена 174.

Потѣха (ОУТѢШЕНІЕ, pociesza) 613. Потѣха в милоста 451. Через Христа обѣтует потѣха наша 362. То бывает для потѣхи вашей 362. Бог потѣхи 289. Намолен потѣхи 379. Были мѣи к потѣсе 476. К потѣси 344.645. Для того есмо и потѣху взяли с потѣхи вашей 381. Потѣху 594.625. Потѣхою надѣю мѣи 289. Потѣхою нас тѣшим Бог 362. 597. В потѣсе 49. N³ потѣхи 595. Потѣхи беремо 362

Потѣшене (ОУТѢШЕНІЕ); потѣшене 451. 468.499.559. Великое маю потѣшене 541. G¹ потѣшенья 83, D¹ потѣшенью 864.

Потѣшити; потѣшил 487, потѣшена 630, N³ потѣшены 488. Потѣшили сердца ваши 446. Потѣшил нас Бог 379. Всея ся потѣшили 348. Потѣши сердце мое 542. Потѣшите его 366. Потѣшайте одны других 491. Споу з вами был потѣшень 293. Были потѣшени 109.

Потѣшня надея 71.

Поткати (potkać). Абы нас тое кара-

не не поткало 313. Абы нас тое нещасте не поткало 592. Поткавши (рѣкѣ, zabięawszy) его, упал до ног его 54.

Потлумити. При сконченіи свѣта потлумынь (potlumion) будет антихрестъ 636.

Потони безводныи 201. Потони (ПОТОННИЦЫ) вод 635.

Потом 555. Маюи быти потом (ПОСНЪ, potem) 605. Див. потум.

Потомний (potomny). Цвисти будет у потомной своей церкви 43.

Потонути 576.

Потопене (potępienie) 245.493.509, потопенье (СЪДЪ) 516.611, G¹ потопенья 262, L³ о потопенью 651. Тот, который вами трыожит, отвесет потопене (ПОНЕСЕГЪ рѣкѣ, potępienie) 419. Милосердный ся потопеня бояти не будет 165. Милосердье Божее нас вызволяет от потопенья законного 165.

Потопити 367, потопляет 606, N³ потоплени 498 і потоплени 598, потопенных 428.

Потоптати. Мѣсто св(е)тое потопчут 621.

Потрава (potrawa, лѣдъ). Исав за потраву одну продал первородност свою 584.

Потратити (potrącić, ПОГЪКТИ). Тых потратил, которых не вѣрили 230. А сыны еи потрачу (ПОРАЖЪ) смертию 600.

Потреба (potrzeba) была 21. Было наперед потреба (ЛѢПО; оповедати 73 Чого нам потреба 77. Ми потреба быти на свято въ Ерусалиме 99. Потреба (ПОТРЕКНО) ся вам погамовати 106 Яснѣи того вѣрша выкладати не потреба 233. Як потреба, не вѣдаем 266. Потреба ест нам быти подпапши 284. Додал, чого ми потреба была 455. Чого ми была потреба 461. О лѣтех не потреба вам писати 492. Што мовити потреба 525. Которым потреба уста замкнут 531. Але ся о то не потреба старати 514. Добро ест для надходячей потребы 321. Болшей нам потреба слухати Б(о)га, ниж людей 26

Потребний. Не потребна ми еси 311.

№ потребности 95. Потребнейшого 511, № потребнейши 341, потребнейших 321. Adv. потребней 450.

Потребовати (potrzebować) 462. Ра-
туйте ся, в чом колек вас потребовати
(ПОТРЕКУЄТЬ) будет 294. Не потребу-
ет тое мѣсто ани солныце ани мѣсеца,
абы в нем светили 659. Не потребуете,
абы вас хто учил 212. Молока потре-
буют, а не твердого покарму 553.

Потроше. Воды не пий, але потроше
(МАЛШ, potrosze) уживай випа 515.

Потум 552. Див. потом.

Похваленный; поваленного 8

Похваленье 381.

Похлібний (pochlebny). Николі есмо
не уживали повести похлібное (КА СЛО-
КЕСИ ЛАСКАНИМ) 494.

Похлібовати. Похлебуют (РЕКНУЮТЬ,
mituiac) вам пниш недобре 416 Похлі-
бучия (dziwuiac) пожитку дела 232.

Похлібство. Через лагодную мову и
похлібство (probiżanie) сердца простых
зводят 296.

Походити, Pr 3³ походом 169.564.610.
Дары походят через Д(у)ха светого
281. Походит молитвы 603.

Походня (pochoдня). Свѣтет, яко
походня 595.

Поход (ПОДКИГЪ, boy). Тот же похол
мачи, який есте виделн во мѣх 451.

Похопний. Справи ес ма похопним
(pochoпnym) к слуханью 571.

Похоронна (ЖИЛИЩЕ, ciemnica). Ста-
лося похоронкою всякого духа нечисто-
го 646.

Похоть, по похотех 232.

Похреститися. Во што ж ся есте по-
хрестили 101.

Почтивое (pocciwie) Adv. 285. Див.
почтивий.

Почасти (УЧАСТИ, po szczęści) знаем
и почасти пр(о)рокую 343. Все поча-
сти знаем 236.

Почати, -ся (roszacz, НАЧАТИ). Ся по-
чати 593. Коли почнет трубити, маєт
ся докончити таємница божая 623. Если
почнете подлуг тѣла жити, помрете 264.
Почал (НАЧАТЪ, roszał) смѣле мовити
100. Почал на него жаловати 131. Пер-

вей ся почало 58. Почали у войско зо-
дѣти Пѣвля 119. Все почали быти доб-
рой мысли 151. Што есте почали, до-
кончайте 383. Почали 514. Мужне собѣ
починайте 359. Почавши от часовъ Ав-
раамовых 30.

Початок (НАЧАЛО, początek) 16. 657.
662. Початок доброго 159. Початок свѣ-
та 415. Дает початок невмѣстным 157.
Початок створеня б(о)жего 604. От по-
чатку 141.203.209.499.632.510.552. От
початку свѣта 57. Выбрал вас Бог от
початку 499. От початку аж до коньца
649. Наверненье Самарян было яко и
початком наверненья и позванья пога-
новъ 39. Ест то початком 597. На по-
чатку книг написано 571. № початки
556. Бо он толко ся был тепер перших
початков Евангеліи навчил 100. Жи-
велов або початков 469. Мають почат-
ки д(у)ха 265.

Почате. Вѣроу Сара взяла моц к по-
чату настан 577.

Почет (rozczet). Зациный почет баран-
ка 633. Див. почот.

Починати (roszczynać) 663. Дана ей
моц починати (ТКОРИТИ). Опят себе
починаем хвалити 366. Починает тую
свою оборону 80. Починается 191.

Почот (rozczet) неверных 630. Поли-
чоны сум в почот вѣрных 269. Див.
почет.

Почтивий (poczeiwu, ЧЕСТНЫЙ). Поч-
тиво ест малженство межн всѣми 587.
То почтивая реч 513. Невѣсти абы ся
прихаждожали убѣром почтивым 507.
Стараячися о почтивым рѣчм 283. Же-
даючи зо всѣми почтивые ся заховати
589.

Почтивость (poczeiwość). З узакон
почтивостю (ЧИСТОТА) 506. В почтиво-
сти (ЧЕСТНЫ) жѣйте 455. Есмо повинны
почтивост преложных заховувати 285.

Почути 71. Ани тѣло его почувло (ро-
szuło) зопсована 10

Пощадити. Бог припрожонных вѣток не
пощадил (НЕ ПОЩАД'К, nie przepuścił)
278.

Пощастити. Але ся им далей не по-

частит (прехъспѣтъ, nie poszczęści) 528.

Правда (ИСТИНА); правды 209.

Правдивый; правдивая 220, правдивое 535, правдивого 163. Вѣру правдивую 281. N³ правдивыи 339, правдивыми 627. Тыи слова сѹтъ правдивыи 661. Adv. правдиве 144.220.395.416.504.546.

Правдомовный (рѣкснотикенз, исти-ненз, prawdziwy). Ест бо Бог правдомовный 244.

Праве (prawie) 316.377.458.507. Праве власныи сынове 112. Который однакъ праве знати не могли 93. Повѣнув вѣтръ праве с коудия 148. Праве яко неволникъ 261. Праве яко молодыи дѣткам 306. Праве явное мови уживаети 369. Праве (ПРАКЪ) шаовал слово правды 525

Правого 285. Правая (ИСТИННАЯ) вдова 513. Рукою правою и лѣвою 377.

Правица (prawica, десница). А¹ правцу 510, L¹ на правици (ДЕСНЦЮ) 188. 256. 471. 475. 607. Зложил правицу свою на мене 596. Правицею божею был повышон 10. Седит на правици 256.

Праве мѣста оного 137. Як смѣет ся дати в'право (=судитися) перед несправедливых 314. Смерть переводила над ними свое право 253. Брат з братом право ведет (СХАНТЬСЯ) 315.

Правоватися (prawować się). Ганит, иж ся правовали 314. Справедливое ест што ганити у вас, иж ся межю собою правуете (ГЛАЖЕНЫ ИМАТЕ) 315.

Прагненіе (ЖАЖДА, pragnienie). В прагненіи 395.

Прагнути (pragnąć, ЖАЖДАТИ). Если прагнет, напои его 283. Который прагнет (ЖАЖДАИ), нехай придет 663. Аж до часу лакнем и прагнем 310. Его з вѣроу прагнут 57. Прагнут 610.611. Прагнули еи 365. Я прагнуоу дам дармо жерела воды живое 657.

Праца (praca) 96. G¹ праці 395. D¹ праці 489. А¹ працу 512, L¹ в праці 395, L³ в працах 377. 395. Праца и нечелованіе его 96. Порожня будет праца и роботаѣ(о) 308. Праца ваша не ест порожня в Пану 357. Не сталася порожня праца наша 488. Подлуг праці 307. Опроч

праці 395. Помните, братя, працу нашу и хлопот 485. Вѣдаю працу твою 596. Толчет працу 652. Ани есмо дармо у кого хлеб ели, але с працею (КЪ ТРЪХАНЬ) 501. Отпочивает от праці своих 636.

Працовати (pracować). Працюю подлуг можности 467. Працуем 359. Для того працуем 511. Працуемся, робечи своими руками 310. Працуют в Пану 295. Есте познали тых, которы ся працуют межю вами 493. Працуют в слове 515. Болшей ся есми всех працовал 350. Боюся о вас, бых як дармо не працовал 415. Дармо есми не бѣгал ани дармо есми працовал (ТРЪХАНУСЯ) 453. Працовал ес для имени моего 597. Много працовала для нас 294.295. Так працуочи, потреба приимати вам 112. Працуяся (СЛОНОСТРАЖДИ) и дѣлай справы Евангеліи 530.

Працовити (pracowity). Забы справы вашей и працовити (pracowitey, ТРЪХЛА ЛЮБКЕ) милости 558. Безгере-станку споминаючи вѣру вашу и працовитую милость 482.

Превротный (przewrotny). Превротныйи (SALWA) сварки 517.

Пред 411.515.631. Дня. перед.

Предон; N³ предкове 36. 521. Дня. продох.

Предсвязате (przedsięwzięcie). Затвердѣли в предсвязанію своем 61.

През (przez) уста 15 (але третя рука виправила це „през“ на „через“).

Презрѣне. Подлуг презрѣнья (według naznaczenia) его воззани 266.

Презрочистый (przezroczysty). Море презрочистое 638. Вод презрочистых 640. Див. Прозрочистый.

Преложенство (przełożenie) близныи 230. Знижит всякое преложенство 352. Если хочеш не боатися преложенства, чини добре 284. Нѣтъ преложенства (КЛАСТЬ), если бы не было от Бога 284.469.

Преломонный (przełożony, ПРЕДЛОЖЕНІИ) 282. От многих лѣтъ естес преломонный над тым народом 132. N³ преломонный 533. Молитва за всех преломо-

ных (ИЖЕ КОЗКАЛСТИ) 506. Напоминает к послушенству предложонх 141. Не лекаюцца гудити предложонх (pizelo-żeństwo) 200. Есмо повинни почт-вост предложонх захоувати 285. Буд-те послушны предложонным (НАСТАКНИ-КОМЪ) вашимъ 588.

Преслѣдуване; преслѣдоване (prze-sładowanie) 74, G¹ преслѣдованя 680, преслѣдованья 521, L¹ у преслѣдованью 626.593. Терпѣчи преслѣдоване 74. Хо-тѣя своимъ оновѣдити преслѣдованя 591.

Преслѣдувати; преслѣдуютъ (prze-sła-dują) 619; преслѣдованаа 627.

Прехваленіе (ПОХВАЛЕНІЕ). То ест прехваленіе наше 636.

Преходень. Есмо преходными (przy-chodniaми) в тѣли 374.

При томъ прошу васъ 96. При немъ 644. При томъ, што ся тычетъ тыхъ речей 317.

Прививати. Хотъ быхмо ели, ничего намъ не прибываетъ 824.

Прибити. Прибывши на крестѣ 8.

Прибитокъ (przybytek). Просиль, абы нашолъ прибытокъ (СЛАВЕНІЕ) Б(о)гу Иа-ковлю 37 631. Прибытокъ земского дому зопсуется 373. Былъ першій прибытокъ (СКНИІА) справенъ 566.569. Ото прибы-токъ (СКНИІА) болий естъ зъ людьми 657. Мѣсто прибытку 373. Мѣль докончити прибытку 564. До першого прибытку ходетъ 567. Церковъ прибытку (ХРАМЪ СКНИІИ) 638. Прибыткови (СКНИІ) те-лесному служитъ 588. Тѣла ваши при-быткомъ (ХРАМЪ) Д(у)ха светого 317. Они суть прибыткомъ его 630. В при-бытку 378.

Прибігги; прибігги 119, прибігги 64.42.

Привѣстися. Привѣзшися (przybiw-szy się, ДОПЛАВШЕ) къ Сиракусамъ 155.

Привести, приводити; Пр 8³ приво-детъ 144, привѣзъ 22.140, привѣзъ 188 277, привѣзъ 260, приводячи 619, при-вѣдши 25. Привѣзъ есми его передъ васъ 140. Къ збавенью привѣзъ въкотори зъ нихъ 277. Приведенъ передъ него 135.

Привилей (przywilej). Бывалъ тотъ привилей даванъ отъ римляновъ 124. Даванъ привилей для ихъ самихъ 124.

Привитати (witać, ЦѢЛОКАТИ). При-ехали привитати Феста 137. Привитав-шися зъ братею 114. Привитавши 116.

Привлащати (przywłaszcząć). Собѣ тог(о) привлащати не буде, чого не-маетъ 281. Словомъ собѣ привлащаюти урадъ его 103. Х(ристо)съ не привлащалъ собѣ хвалы 555. Не привлащаючи со-бѣ ничего 190.

Приводити на прикладъ 303.

Приволонти; приволокли 106. Приво-лчѣте (ВЛАДѢЮЩЕ) тежъ зуполюю збровъ б(о)жую 444.

Привязується 7, привязана 823.

Пригана (przygana). Кромъ приганы (НЕПОРОЧНА) 412. (КЕЗъ ПОРОКА) 534. Жебы есте безъ приганы (НЕПРЕТКНО-КЕННИ) бѣгъ выконали 448. Есте были безъ приганы (НЕПОКНИНИ) 453. Былъ безъ приганы 456. Епископъ маєтъ быти безъ приганы (КЕЗъ ПОРОКА) 534. Если бы першій законъ былъ безъ приганы (aby w nim nie było co ganić, НЕ-ПОРОЧЕНЪ) 565. Годны приганы 514.

Пригода (przygoda). I(оу)съ не тер-пѣль съ пригоды 8.

Пригедилося (БЫСТЬ, przydało się), же о(те)дѣ лежалъ, маючи еобру 154. Што ся братьи вашой пригожае 193. Даетъ знати о неснасткахъ, которыи у малженствѣ пригожаютъ (przygadzaia) 318. Яко бы ся замъ што дивного при-гожало 190.

Придатися. Все придалися имъ къ при-кладу 331.

Придатокъ (przydatek) 454. Увесъ придатокъ 297. Придатокъ положилъ есми ажъ на конци 289.

Присемный (przyjemny) умисль 383. То естъ речъ добралъ и приемле (ПРІАТ-НА) 506. То почтывалъ речъ естъ и при-емная 513. Часу присемного (ПРІАТНО) выслушалъ есми тебе 376. Офѣру прие-мную (ПРІАТНУ) и вѣдчую 462. Офѣру приемную (БЛАГОУГОДНУ) Богу 281. Въромъ Авелъ офѣру присемнейшую Богу учинилъ 576.

Привзати; Imprt. призови 51. При-зававши Павелъ одного изъ сотниковъ, рекъ 128.

Призволати (przywalać), призвола-
єш 604. Хут душевна не призволаєт
(nie przywala) на пожадливости те-
лесной 261. Тая призволаєт (КААГО-
КОЛИТЬ) жити з ним 319. На то єсми
призволає (ПРИЛАГАЇХ СОК'ЕТЪ, woto-
wai) 142. Призволівши 621.

Пріймати 226, Imprt. приймаєте 7.
162.189.379.455.476 589. Приймаєте ма
391. Гости приймаючи 282.

Пріймованє. Не забувайте приймо-
ваня (przymowania, СТРАННОЛЮБІА)
гостей 586.

Пріймовати (przyimować) 226.508,
приймає 602, приймаєш 12.577, Imprt.
приймаєш 515, приймаєте 224, приймо-
ванє 625, приймоває 511, приймаємо
511. Вдаче приймаєти от Бога наве-
жєна и утєски 160. (Христа) приймає-
мє за забавитєля 220. Племя Авраамо-
во приймає 549. Гости вбогє в дом
свой приймає 513. Приймаєш до се-
бе євєлиєши апостоли 392. Приймає-
ли ангєли в домє свои 586.

Прийти, прийдє 454.663, прийдєш
531, прийдє 492.594.623, прийдєт 2,
прийдут 647, пришло 113.139.147.276.
293, пришло 651, пришедши 128, при-
шодши 64. Прийдучє хвалє, котора
са маєт оказати 192. Ознайми о прийд-
учой хвалє 179. Маючи тєм прийдучо-
го (ГЛАДЦИНХЪ) добра.

Приєхчаючи 121, приєхали 137. При-
єхали до Риму 153.

Приказанє (ЗАПОВ'ДЬ, przykazanie)
443, G' приказаня 320. Приказанє мѣ-
ло перєстати 369. Приказанє єго хо-
ваем 209. Приказаня (ПОВ'ДНІА)
панского не маю 320. Стєрєжи прика-
заня 519. Ховаюти приказаня б(о)жєи
636. Ab' приказанєм 260.

Приклад (przykład) 549. Приклад
сталу 193. Приводит на приклад 303.
Вєи придалиєи им к прикладу 331.
Прикладом своим напоминаєт старших
107.165 325.

Прикладанє; при прикладєи 557.

Прикриватися. Нєхай жє сѧ прикрываєт 385.

Прикрий (przykry, ЖЕСТОКІЙ). При-
криває вєлка з душею тѣлу 258. За вєсь
слова прикриє, котори мовили 232.
N³ прикриє 621.

Прикрость (przykrość) прикрости 623.

Приличоватися. Нє смєи сѧ прили-
човати к нѣкоторым 390. N³ прилично-
и 508.

Прилужуваєт (przyłudzać, ПРЕЛЪ-
ЦІАЮТЬ) в похот плоти и роскоши 201.

Прилучєнє одержали 253.

Прилучитися (przyłączyć się, П'Н-
Л'ПЛАТНІА). Жадєн не смѧ сѧ до
них прилучити 23. Которий сѧ прилу-
чити любодѣици 316. Хто сѧ прилучит
Пану 317. Вєи ведаетє, нѧ сѧ не годит
жадному жидови прилучатєи к иншим
народом 54. Прилучилиє єсмо к Богу
253. Прилучилиє до антихрєстова євє-
лу 643. Прилучиє до воза 42. Прилу-
чайте 286, прилучон 5.71.

Прильбица (ШЛЕМЪ, helm). Прильби-
цу збавєна озмѧ 445. Оболокшиє в
прильбицу падѧи 492.

Примусити (przymusić), примусати.
Мѧ потреба примуєт 328. М(и)-
л(о)сть Христова примуєт нас 375.
Примуєт 423. Были жидовє приму-
сили (przymuszonym jest, НУЖДА
БЫСТЬ) мѧ отозванєи до цєсаря 156.
Вєи мѧ єстє к тому примусили (przy-
musili) 398. Примуєи их прийти 6(3).
Нє примуєаючи, ає добровольнє 192.
142. Примуєи сєро сѧ з вами обхо-
дити 399. Примуєи 409.

Примуєнє (przymuszenie). С при-
муєиєи и з росказаня 110. Нє маючи
примуєиєи отколя 322. Нєхай даєт нє
с єрасунком ани с примуєиєи 387. Аби
добродѣиство твое нє было якє с при-
муєиєи, ає з доброй воли 542.

Принаглай (przypnaglay, НАСТОЙ) в
добрий час и в злїй час 530.

Приналежит (przynależy) 631.

Приносити, Pr 3³ приносєт 332.503.
564, приєсли єсмо 517, приєсуть 660.
Рѣчи, котори приносєт погани, бѣсѧм
приносєт 332.

Приняти 467, приєл 154.277, приє-
ла 41.166, приєли 381.392.410, приє-

ли 92.882.376, N⁴приняты 91, принявши 452. Бог принял поганы 277.

Принятие (przyjęcie) 278, ку приня-
тию 3. Принятие от брата 153. Приня-
те жидовское 278. К принятию наслѣ-
дья его 425. Годна к принятию 505.

Приболочи. Мусит тое скажовое на-
ше тѣло приболочи (przyoblec) неска-
женое 356. Приболочѣте (OKŁEĆCIE-
ŚĆ, przyoblecście) Пана І(суса) Хр(и)-
ста 285. Приболочени, а не наги 873.
Жедалчи быти приболочени мешканем,
которое ест в небе 373.

Приохандомагся (przychodzić się).
Покороу будте приохандожени 192. Не-
вѣсты абы ся приохандожили (КО ОУКРА-
ШЕНІН ЛІКПОТНЕМХ, przychodzali się)
убѣром почтивым 507.

Приплыли есмо под Крыт 147.

Приповест 283. 305. 582. Правдивоу
приповестю послодите мовет 202.

Приподобатися. То ся хотѣл на
всем приподобати всемь 117. А так бы
ся старати, абыхмо ся приподобали Па-
ну 286. Не приподобайтеса тому вѣ-
ку 281.

Припоминает 232. 611. 637, припомн-
яючи 408, припомню 226.

Прирекли собѣ под клятвою 127.

Приривняне (przygownanie); приров-
нане 367.559.531. Прировнане старого
дастаменту з новым 514. В собѣ замы-
кает прировнане 544.

Приривнюватися. Не сміеш приров-
нюватися к вѣкоторым 390. Прировны-
вают 390. N³ прировнываны 512.

Прирожене (ЄСТІЄТКО, przyrodzenie)
зверат и птаков и гаду 167. Мовит о
покусах, которыхь сун в пожадливости
скаженного прироженя нашего 161. Оли-
на с прироженя была плонна 279.

Прирожений. Са редити подлуг бѣгу
прироженого 259.

Присіє. Збѣгся к ним увес люд до
присієн (do przysionka, КЗ ПРИ-
ТКОРХ) 13.

Прискилла 360, Прискилу 294. На ст.
100 в слові „Прискила“ третя рука пе-

ререробила к на и; та саме рука на ст.
97 переробила „с Прискилю“ на „с
Прискилем“.

Присмотрует 305. Ходечи и присмот-
рувачюся (СОГЛАДАМ, i zgrupatuiac)
болваном вашим 94. Присмотрували 591.
Присмотруймося одны другим 573.

Приспорити (КОЗРАСТИТЬ, przyspo-
rzy) овову щодробливости вашои 387.

Приспособлене (przysposobienie).
Достанем через приспособленье 112.
Колко ся дотичет приспособленья (przy-
sposobienia) 80. Єсте взяли ду(у)ха
приспособени (СИНПОЛОЖЕНІЯ) 264.

Пристань (ПРИСТАННІЄ, port). Не
маючи доброе пристани к зимованю 147.
Красная пристань 147.

Пристати. До которого пристало му-
жов около чотырох сот 26. Приставаю-
чих 72. Пристал до Павла 62. Приста-
ли есмо в Тиру 114.

Пристойть (ПОДОБАЕТЬ). Іде ми при-
стойт ся судити (gdzie muszę być
osądzon) 137. То чинили, што не при-
стойт (co się nie godzi) 239. Як при-
стойт вѣдати 323. Яко пристойт свет-
тым 439. Як вам пристойт 489. При-
стойт епископу без паганення быти
508. Плетучи, што не пристойт 514.
Орачови пристойт первой от плодов
уживати 624. Пристойт нам пиловати
тых речей 546.

Пристойного 480, Adv. пристойне 546.
624. Як пристойне маєте служити Пану
322.

Пристосувати, ся (przystosować się).
Законь буде пристосовань до Христа
370. Вельми згожаєт из псалом Дави-
довым, до которого ся Петр пристосо-
вал псалом 9. Тыя речи через подобен-
ство пристосовал есми к собѣ самому
810.

Приступ (przystęp) 595, G¹ присту-
пу 430. Приступ к животу вѣчному 862.
Приступ (КХОДЖ) наш до вас не был
порожним 483. Есмо одержали приступ
252. Маєм приступ к отцу 431. Што
есмо за приступ до вас мѣли 483.

Приступѣмо з надѣєю к столцу хвалы его 558. Ротмистръ, приступившися бляжей, имѣл его 119.

Присяга (KŁAŃKA, przysięga); присега 558, Ab¹ присегою 559. А то не без присяги, бо они без присяги сталися понами 562. Не присягайте жадною присагою 174.

Присягати (KŁAŃCICA, przysięgać); присегали 172, присяг 551, присегнул 551, присягайте 174. Коли не мог через кого большого присегати, присяг через себе самого 558. Присяг Пап, а не будет ся калти 562. Присяг на того 623.

Приточати (przytaczać). Рад приточаю (przytaczam) тѣм подобеньства 267. Приточает слова 399. Приточувает слова 550. Приточилъ 546.

Прихильности (przychylności) к доброду 262.

Прихильючися к лѣвой сторонѣ 515.

Приходень (PRYCHODZIĆ, przychodzić). Прошу вас яко приходней 183. Приходнем распоротным 178. Вызнаваючися быти гостими и приходными на земли 577.

Приходити. Pr 3³ приходит 172.273, приходимо 362, приходного 5, N³ приходчии 94.

Причина (KINA, przyczyna). Для той причины погани приняты 278. Для той причины карай их грозно 535.

Причинца (XODOTAJ, przyczyna). Причинцу маем до отца 209. На вышшого причинцу (МОЛИТКЕННИКА) вызнала нашого 549.

Причинятися (XODOTAJSGKOKATI, przyczyniać się). Христос ест на правници б(о)жей, причиняючися (prosi) за нами 267. Абы ся причинял за нами (aby się przyczyniał za nami) 563.

Причитане; L¹ в причитанью 220.

Причитати (przeczytać). Не годячися ему (Богу) начого злого причитати 161. Если што проступил перед тобою, мѣш причитай (KŁAŃNI) 542.

Пришествіе. Уа оное зацное пришествіе свое 530.

Пришлий (GRADŲIRIJ, przyszły). Свѣтом пришлим называет оный вѣкъ при-

шлий 547. Нѣнешнее и пришлое 511. Свѣта пришлое, о котором мовим 547. Мѣста пришлое ищем 588. Пришлое ночи 127. Пришла ласки божей 196. Досыт на пришлом часе 189. Почалися в пришлом разделенью 474. Хот теле-решни, хот пришлим, вси речи ваши сун 308. Речи сун тѣнем рѣчей при-шлих 470.

Приштіе (ПРИШЕСТКІЕ, przyscie) 451.498.522, приштіе 212.493.591, G¹ приштіа 497, D¹ приштію 426.627, Ab¹ приштіем 379.426. Приштіе мое будет вам пожиточно 293. Радуюся с приштіа Стефанового 359. Просим вас, братя, для приштіа Пана нашего 497. Аж до оного зацного приштіа Пана нашего 518.

Приятел (ARŲIZ, przyjaciel) б(о)-жий 166. Поздоровляют тебе приятели 227. D³ приятелем 134. Абы положи душу свою за приятели свои 593. A³ приятели 595, Ab³ приятелами 105.

Приятельскій (ЛМБЕЗНІК, przyjaciel-skie) честовал 154.

Пріснок. Обходим свато не в квасе старом, але в прісноку (KŁ BEZKKA-ŚIN, z przaśniki) щирости 313.

Прітиса. Дня. прятиса.

Про. Нѣкоторые про зазрост (НО ЗАКНІСТІ, przez zazdrość) и свар Христа проповедают 449. Взято ест подобеньство од мамок, которых про дѣт.и (prze dziatki) крают покорым 525.

Пробачаючи (przebaczając, ПРЕЗІРАЉ), ознаймуем всем людем 95. Пробачаючи (ПРЕДХКНІДКШЕЕ) писмо, из з мѣры усправедливлет Бог 8.

Пробовати 307.

Провадити (prowadzić). Будет их провадати до живых жерел вод 616. Провадилъ 550.

Провинене. Каране за провинене (za przewinienie) ест зопсованье 253.

Проводили его аж до корабля 113. Абы мы есте проводили, если где пойдут 353.

Проводини. Не мѣли проводника 652.

Продон (przodek), N³ продкове 575, G³ продковъ 528.550. Знают мы еще с

продков моих (ИСПЕРКА) 141. Б(о)гу службу от продков (ПРАРОДИТЕЛЕЙ) своих 521. Див. предок.

Прозвище. Тым прозвищем (przezwise n) розумѣет каждого фальшивого пророка 600.

Прозрочистый (przezroczysty). Як скло прозрочистое 659. Див. презрочистый.

Прозьба (prośba); Аб¹ прозбою 445, L¹ в прозбѣ 460, прозбы 221, прозбамы 382. Прозба (МОЛИТКА) к Богу за людьми израѣльскими 278. За всѣх вас з радостю прозбу чиню 417. Прозбы ваши нехай будут значны у Бога 460.

Пройти; прошол 107.

Проклинаня G¹ 246.

Проклинати 339, проклятый 600, проклят 404, Аб¹ проклятым 404. Проклятый каждый 411. Люде прокляты 201.

Проклятельство (АНАФЕМА, przekleństwo) 660, Аб¹ проклятельством 339 508. Выбавени от сурогости и проклятельства закону 259.

Прокололи (ПРОКОЛОША) 594.

Пролейте; к пролитю 246.

Промеж ними (КЪ НИХЪ, między nimi) 134. Промеж одним народом и другим 472.

Проминати (przeminać). Свѣтъ проминает (ПРЕХОДИТЬ) 211. Проминает кшталт свѣта того 321. Темности проминают (МИМОХОДИТЬ), а правдивал свѣтлост свѣтит 209. Проминуло много гѣт 133. Проминули (przeminieli, ПРОШЕДША) першую и вторую сторожу 64. Старши речи проминули 375.

Промовити. Говорился мнѣ што промовити (ГЛАГОЛАТИ, gzeć) до тебе 119.

Пропаст (БЕЗНА, przepaść) 273. Дан ключ колодезя пропасги 618. Хто ступил в пропасть 273. Вкинул его в пропасть 654. Саранча выходит с колодезя пропасти 618.

Проповѣданє. Глубое проповѣданє 302. Способ проповѣданя 303. В проповѣдань 448.

Проповѣдач. Видится быти проповѣдачем (ПРОПОВѢДНИКЪ, opowieda-

czem) ебчих богов 94. Як же услышат без проповѣдача 274.

Пропустити (przepuścić). Бог пророжонных вѣток не пощади, як же тобѣ пропустит (ПОПУСТИТЬ, przepuścić) 278. Кому вы што пропустите (ДАРЖЕТЕ), и я теж 366. Пропустилъ 199. Пропустѣте ми туя кривду 398.

Пророк, D¹ пророку, L¹ о пророку 305, N³ пророци 173.507.649, L³ в, у, о пророках 319.510.580.6.9.

Пророчиня. Себе менит быти пророчиню (пророчицѣ, proročinia) 600.

Пророкують 347, пророковали 649.

Пророкованью D¹ 512.

Пророцтво 198.339.640, пророцество 198, G¹ пророцтва 236.281.343.593 661, G³ прор(о)дствъ 505. В том слове пророцтва замкнает увес урад науки в церкви 281.

Пр(о)р(о)щное слово 197, G¹ пр(о)р(о)щком 70. Слова пр(о)р(о)щкѣ 81.

Просити; прошу 300, просечи 138. 488. Прошу Евродѣи и Сивитѣи 459. Просил ямужны 12. Просили о короля 69. О ней Бога просит 160. Ото прошу 448. Проси за ним 221. Не мовлю, абы еси за ним просил 221. Просит за светыми (ВЪ КЛАТѢХЪ) 266. Просит за ними 298. Проси(ть) за ним 540. Прошу тебе за (В) сыном моим Овнисилом 541. Просит омножене 16.

Простачи (НЕКЪЖДА) у мови, але не в розуме 592. Простачи 606.

Простерегати. Абы есте мѣли ся простерегати (przestrzegać się) товариства его 286.

Простереженє 591.

Простий. Вели простою дорогою 74. Сут не простии люде, але слуги божии 284.

Простира. Видел есми простиру (ПЛАЦАНИЦѢ, prześcirać) великую, за чотыри концы увазаную 58. Видел сходчую судину некую, якобы простиру некую 52.

Просторый. У мешканьи простором 377.

Преступити. Если ж есми што проступил (iesliżem co krzyw) а зчинилъ што

смерти годного 137. Если што проступил (було перше „переступил“; obraziti, WKNЦ'Б) перед тобою, маѣ причитай 542.

Проступиа. Але дар не ест яко проступка (ПРЕГРѢШЕНІЕ, przestępstwo) 233. Их проступка ест богатством свѣта 277. Где нѣтъ закону, там и проступки нѣтъ 250. Одного проступкою много померло 253. Одного проступкою смерть королевала 254. Одного проступкою вси люди сталися лютыми 254. Был нѣкий закон, через котораго проступки сталися вѣны 253. Поведайте один другому проступки свои 174. Отпущаючи проступки 444.

Проступления. Для подобенства проступления Адамова 253 Каждое проступление (ПРЕСТУПЛЕНІЕ, przestępstwo) и непослушество справедливую заплату отнесут 575.

Проступник. Бываете караны от закона, яко проступники 164.

Проступство. Закон к тому пришел, абы ся множило проступство 254.

Проступца. Чиню себе сам проступцею (prześcypca) 409.

Против з G або з D. Против правды 401, Израеля 276, тѣла 420, другого 283, старого 515, мене 134.351, тебе 278.597, него 28.130.232.627, их 473. 536, них 625, нас 226.266, вас 365, усих 490.493.494.527, тых 278.533. Против обвиненію 30, выроком божьим 18, Богу и Моисееви 34, верным 39, выроком 92, люду и закону и мѣстцу тому 118, слову божему 104, иным 167, законам 171, духови светому 221, прироженію 279, власному сумненію 302, своему тѣлу 317, нему 366, розумови 389, усим 443, людем 538, Паву 540. Ани против закону жидовскому, ани против цесаря 187. Тѣло пожедает против духови, а дух против тѣла 420. Против усим, яко и мы противъ вас

Противенство (przeciwność). Такое противенство (ПРЕКОСЛОКІЕ) терпѣль 582.

Противитися Богу 45. Тому нихто противитися не может 106. Который

ся противитъ преложному, б(о)жему постановею противится 284. Противник ся правде противет 536. Пр 3³ противется 284.293. 420. 486. 527. 528. 613, ся противет 182.185.620.

Противна обетници 250. Милости противна 323. Противный слову божему 26. N³ противни 606.

Противник (ПРОТИВНИКЪ) 536. Противникъ ваш диявол 193. D¹ противникови 514, N³ противники 399, G³ противниковъ 375. Много противников 358.

Противностъ мѣжи законом и прироженіемъ 261.

Проходачи 557.

Проч (przez). Ишол проч 84. Вышил проч (W) Рыма 97. Напоминает, абы есѣо все проч откинуи 179. Откину проч сорому 370. Откину проч глупыи гадки 527. Выкину проч 624. Волимо проч отыйти 374.

Прочести 480, прочетши 130, Imprt. прочтѣте 476.480.

Прочитанс; по прочитанію 69.

Прудни сун 257. Adv. прудко (prędko) 403. Велии прудко 356. Так прудко (SKORW) бываете перенесени 404.

Прятися. Не прятся (przy się), их его и опши рѣчи винуют 126. Прятся (WМЕЩУГЬСЯ) Бога учинками 535. Потаемне уведут ереси, Пана ся пручи (przaci się, WМЕГАНУЮСЯ) 198.

Псалом 34³. 546.628. Велии збожает ия псалмом Давыдовым, до котораго ся Петр пристосовал псалом (psalm) 9. Яко у псалмѣ написано 546, G³ псалмов 4, L³ в псалмах 473.

Потрий. Лемпартъ ест пѣстрый (pstry) 631.

Псувати (psuć), псуем 248. Ради псуем 389. Яко быдѣла нѣмы ся псуот 231. Злыи розмови псуот обычаи добрыи 354. Абы еси загубил тых, котрым псуот (ПОСМРАДЫША) землю 627. Для покорму не псуимо sprawy б(о)жеи 288.

Птах (ptak, ПТИЦА) 606. G³ птахом 233. Сталося темницею всякого птака 646. Птахи повѣтренни (ПТИЦЫ НЕБЕСНЫЯ, ptastwa powietrzne) 52. Всѣ птахи насытились 653. Прирожене зверати

птахов и гаду 167. Иньшее тѣло людское, а иньшее птахом 354. Мовечи всим птахом 652.

Пукатися. А они, то слышачи, пукалися (распнѣхъ сѣ, pukali się) сердца своими 33.

Пустилися по вѣтру к берегу 152.

Пухнул заразом 154.

Пуца (пѣстына, puszcza, pustynia); на пуци 36.380 550 Невѣста утекла на пуцу 628. В небезпеченстве на пуци 395. Антикрест мешаает на пуци 443. Тулячися по пуцах 581.

Пшеницу 152, пшеницею 611.

Пшеничное голое зерно 354.

Пьяную 643, N³ п'яни 7.

П'яница 508, п'яница 509, N³ п'яницы 315. Был п'яницею 314.

П'яинства 421 N³.

Пятый 618, 640. 659, пятого 618, пятую 610.

Пятдесят 69. 104.

Пятирот 395.

Пятнадцать 150. 405.

П'ятно; петно 510.62¹. Петна (пзкн) Пана I(су)сови на тѣлн моем ношу 424.

Пятро. Завивавшися зо сну, спал на дол с третьего пятра (piętra, W ТРЕКРОКНИКА) 109.

Пят 16.347.557 619, пяти 350.

П'ятьсот; петисот 350.

Р.

Раав 166.

Рабова N³ 639.

Рад (gad) приточаю тин подобенства 257. Нехай ся рад учини 161. Я велии рад 399. Гости рад приймаючи (СТРАННОЛЮБНИКЪ) 508. N² рады 642.

Рада (gada, cоккѣтѣ) постановила 20. Рада Гамаленкова 22. Таа рада або таа справа вѣни во што ся обернеть 27. Рада тего 145. Всеи речя справует ведле рады воли своея 426. Зобрали раду усѣх старших 24. Раду даю 320. Розмовившися з радю 137. За радю божю берет собѣ 550. Кто был в него в раде 280. В ради 30.

Радити (radzić). Я так ражу (radzę,

сѣжаѣ) 81. Тепер вам ражу 404. Ничого пньшого не радит 106. Радит ему около здоровья его 515. Брати ему радет 113. Радил Варнава, абы ис собою взяли Иоанна 84. Радил, жебы ся стола пустили 147. Радилися межи собою 18. А они, то слышачи, радилися (cоккѣтѣ, radzili się), як бы их позабивати 26. Але я то мовлю радечи, а не з росказами 318.

Раднѣй (раче, = раднѣше). Чому ж раднѣй (radzey) кривды не терпите, чому раднѣй шкоды не приймете 315. Раднѣй дѣки нехай бывають 439. Раднѣй (ЛЮБЕЗНУ) терпите глухих, буцучи сами мудрыми 394. Раднѣй (radzey, cлэдцѣ) буду хвалити с крѣвкостей мовх 398. Раднѣй (radzey) есте познани от него 415. Нехай вже не крадеи, але раднѣй (radzey) нехай робит 438. Радней прошу 541. Уживай того раднѣй 320. Мовсей раднѣй то воля, абы з людьми божими терпѣл 579. Раднѣй 523, радней 583.

Радоватися 449, радуясь 449, радуючися 27.44. Радуючися законови б(о)жему 261. Для того ся з вас радую 296. Радуется з вѣрм 497. Абы ся радовала 649. Веселѣймося и радуймося 651.

Радостью 9 Ab¹.

Радца. Великий радца (cкнѣхъ, sprawca) королевой 42.

Раз (ЕДИНУЮ, raz). Мѣл такъ повѣдити, а другой раз иначе 364. Вы есте ми раз и повторе посылали 461. То учинил раз 563. Еще я раз затресну не только землею, але и небом 585.

Рай, G¹ до раю 397.

Раменем 69 Ab¹.

Ранний 173, раннюю 601. Ранная (ДЕННИЦА, iutrenka) зойдет в сердцах ваших 198. Звезда ранняя 663.

Ратовая вас 460. Але земля ратовала (ratowała, ПОМОЖЕ) невѣсту 630. Ратуите (ratuicie, ПОСЛѢШЕСТКѢЙТЕ) ей, в чом колвек вас потребовати будет 294. Может быти ратован вѣроу 236. Ратована 630.

Ратуном (ratunek), G¹ ратунку 512. Одношнѣ ямуужи и ратунок 66. Жада-

ти от уряду ратуяку ку обороне права своего 137.

Ратуш (ratusz). Расскажал его стере-
чи на ратушу (KZ PRĘTWRK, га га-
tusz) Иродовом 131. На ст. 94 таке
пояснения до слова ареонаг: Так назы-
вано ратуш (в пам'яті: ратушу) атеноний,
который был на пагурку збудовань.

Рачити (raczyć). Всю правду озвай-
мти рачиль 305. Рачиль небо отворити
627.

Реномо (rzkomo, =ніби, НЗК'Г'ОМЗ),
глуби спереду хотѣли закинути готвы
151. Рькомо (rzkomo) миловали Га-
латян 416.

Ренти, речи; рек 2.11.379. Што ему
было речено, так будет 250. Речоно
362. Добро рчѣте (rzeczcie; перероб-
лено з рчѣте) им, а не кленѣте 282.
Рекут, же шагѣте 347.

Ремесло (rzemiosło, ХИТРОСТЬ). То
было ремесло их робити наметы 97
Были того ж ремесла 104. Которого ко-
лек ремесла не будет 649.

Ремесникъ (rzemieśnik) Анькила
100. Жадный ремесник (ХИТРЕЦЬ) не
будет найден 649. Каменю, хороше вы-
рытому от ремесника 95. Ремесникѣма-
ют причину 107. Чинил немалый пожи-
ток ремесником (rzemieśnikom, ХИТ-
РЕЦЕМЗ) 104.

Ремінь. Ото идет за мною, которого
не естесми годен, абых розвезал ремѣи
з ботов его 70.

Рина будет на сведоцтво 172.

Риний. О коню рыжом 639.

Рым 104, з Рыма 97. 124, до Рыма
155, до Рыму 153. 155, в Рыме 236; з
Рыма 446, в Рыме 237. 498.

Римлянин 124, римлянина 124; N³
римляне 88.90, римляне 6.85.90; G³ рим-
лян 9; i римлянов 124 220.507, римлянов
305.189, римляновъ 236.654; D³ римля-
ном 188.235.

Рымского 594, римским 120, о рим-
ском 498.

Рынок (rynek, СТОГНЬ) мѣстскін—
золото широе 659. Волокли на рынок
(ГОРГЪ) до уряду 89. Вырвались одно-
стайне на рынок 106. Просили его, абы

не выходил на рынок 106. Вышли аж до
рынку 155. Посреди рынку дерево 660.
В рынку 93.

Рицер. Архипу сполечному рыдеру
(КОКНИСТКЕННИКЪ, boiownikowi) 540.

Рицерство. Жаден, который вачити,
не обезуется справамы живота, абы ся
тому полобал, который его обрад на ры-
церство (rycerstwo, КОЕКОД'К) 524.

Ричати. Закликал голосом великим,
яколев ричити (ryczy, РИКАА) 622. Ань-
тихрест ричити обѣтницами, отпусками
631. Ричечи 193.

Різанецъ. У грецкум стоит евнух, што
ся розуместь рѣзанецъ (rzezaniec), то
ест валах 42.

Різати; Imrt. рѣжъ 52.

Ріна. Выли бавьку свою на реку 641.

Рѣч (rzecz) 141.167.236.408, рѣчь
334 343, реч 9.32.132.209.824.394; Ab¹
рѣчью 94, рѣчю 81, речью 307, речю
174; в речи 126, N³ рѣчи 7.126.149.
168.174.203.237.265.285.304.324.641, ре-
чи 237.250.265.288; G³ рѣчей 600.601.
597, речей 143.179.205.224.245.304.362.
466.510.536.617; D³ рѣчам 238; A³ рѣ-
чи 221.2 0, речи 215.277.426; Ab³ рѣч-
ми 190.263, речми 263.506.514, рѣчами
510; L³ о, в, на рѣчех 205.471, речех
404.470 663, рѣчох 291.454.132, речох
391.512.529.549.578.576, рѣчах 293, ре-
чах 144.390.446.525.587.662. Не вапа
реч (Н'КСТЬ КАШЕ) 2. Такаа реч 6.
Што то за рѣч 7. Каждая реч 35. Так
ся реч маєт 132. Велика реч 393.
Справедливая реч ест у Б(о)га отдати
утрапене 496. То ест реч добрая 506.
Так ли ся рѣч тая маєт 80. Реч (на-
писано: рач) поневоляная 386. Але то
не к рѣчи 30. Тое ся оказет ничем-
ною речю 307. Рѣчи, которые были в
гораблѣ, вон метали 149. Склоньна ку
вси и наподлейшим речам 343.

Річпосполита (przeczpospolita). Са-
дуken много могли в речипосполитой
126. Памство римское стояло радомъ
речипосполитой 644.

Робити (robić). Мешкал в них и
робил, бо то было ремесло их робити
наметы 97. Если бы хто не хотѣл ро-

бити (Д'БЛАТИ), тот жебы не ел 501. А тому што робит 248 Павел робит руками своими 96. Што не робит 248. Коло светых речей робит 327. Роблевал 101. Убѣрь робила 50. Робили власными руками 490. Працуемся, робечи своими руками 310. В ночи и в ден робечи 485. Ничого не робечи 500. С кшопотом в ден и в ночи робечи 501. С покоем робечи 501.

Робота (РАБОТА, robota). Чия робота застане 307. Порожня будет праца и робота е(о) 308.

Роботник (Д'КЛАТ'ЕЛЬ, robotnik). Годен роботник заплати своен 515. Пилнуй, абы ес ставил досвѣтченым Б(о)гу роботником 525. Оашизны апостоли ест роботники хитрыми 393. Ото заплата роботников ваших 172. Стережитесь злых роботников 456. Д³ роботником 611.

Ровняться (rownać się); ровняючи 182.

Ровный 60, ровным 452, ровною 377, N³ ровны 265, ровных 405 329, ровными 593. Adv ровне 575, ровно 286, рувне 92.

Ровня днѣ. рувня.

Ровность, ровност 384.

Рог, G³ рогов 698.628. С чотырех рогов олтара 620.

Родити. Рг 3³ родеи 527.628, родечи 253.508.628.

Родом з Олександрѣи 100.

Родич (РОДИТЕЛЬ, rodzic). Не сынове мають шедѣти ииѣи родичов, але родичи сыном 399. Дѣти, слушайте родичов ваших 443. Сынове, послушни будѣте родичов своих 473. Родачов 579. Родичом непокорни 233. Отдати добродѣйство родичом 513. Родичом непокорны 527.

Рожай (РОДЖ, rodzaj) Давылов 663. Зацност рожаю 374. Была скрыта от рожаев 467.

Розбирали писма 93.

Розбите. Трикрат бы еси в ровбию (w rozbiściu) округа 395.

Розбѣглися 27.60.159.

Розбогатѣися; ся 5розбогатили 649.

Розбойнии. В небезпечности от розбойников 895.

Розвод. Дает знати не о розводах (o rozwodzie) 318.

Розвѣзание. Если ся еси обвѣзал жоною, не ищи ж розвѣзана 321.

Розвѣзати; розвѣзали 620, розвѣзанный 653, розвѣзаныи 620, розвѣжи 620.

Розвѣваю вас 275. Тогда Ирод розвѣывався 65.

Роздерши 76.

Роздѣл. Знак роздѣлу межѣ жиди и поганы 430. В том роздѣли замыкается, як маси жити 280. В том роздѣле 487 575.

Роздѣлене; при роздѣленью 525.

Розмалелися на сердци 10.

Розмарѣни д(у)хом, Пану служите 282.

Розлитѣя 569 G¹.

Розлучене Павлово з Варнавою 78.

Розлучити. Кто ж нас розлучит от милости б(о)жеи 267.

Розмантая (rozmaita) мудрост божая 433. Розмантое задечане многих людей 293. Розмантое камѣне дорогое 678. Сонце подлуг своего розмантого бѣгу раз ся укажетѣ, а другой раз его не видати 161. Розмантое ласки б(о)жеи 190. Розмантое персти 609. Розмантым обычаем 217. Розмантым 492. 538. Бог чаштократи розманты обычаем мовил 545. Наука розмантым (РАЗАНЧНА) не дається уносити 587. Розмантым ганьлеванем 633. Абы для розмантых гадоки не одшол 286. Розмантых языков 344. Водечися за розмантыми (РАЗАНЧНЫМИ) пожедливостями 528. Бог свѣтил розмантыми силами 547.611. Тое мѣстце розманте выкладают 286.

Розмышляне. Пожиточныи к розмышляню 39. Розмышляне 452.

Розмышляйте 26.

Розмѣривъ 390.

Розмножати 88, розмножу 558. Покой б(о)жий нехай ся розмножает 473. Ласка и покой нехай ся вам розмножат 195. !

Розмножене. L¹ о розмноженью 19, в розмноженью 470.

Розмова (rozмова), которую мѣл

Павел 91. Розмовы Исусовы 1. Зми розмовы псують обычаи добры 354. Вдаются в розмовы 349.

Розмовляти,-ся (rozmawiać); розмови 55, розмовля 93. Розмовлялся в божниц, навчаючи жиды и греки 97. Вшедши в божницю, розмовлялся из жиды 99. Абых ся з вами розмовля 156. Розмовившися з радю 137. Розмовляючи 54.

Рознемогтися. Салосе, иж ся рознемогла 49.

Розный 554, розного 80. N³ розны 655. Малуи розныи дары 281. 'Розны собѣ жона и паненка 322. Мовили розныи (obserni) языки 102.

Розница (roznica) 381. Розницы около обрезамъ 76. Межи ними была розница 84. Розницю однялъ 53.

Розност (rozność) 630. Розность справедливости 273. Немаемъ розности ани жиду ани греку 274.

Розознава (rozeznowca) мыслей 554.

Розознавати 242, розознайте 99, розознати 2. Есте розознали тыи речи, которые ся не згожають 448.

Розошлись 157.

Розорвали 470, розорвано 642. И так ся розорвало тоє згромажене 126. Розрываючи 456.

Розорване. Иж бы не были межи вами розорваны 300.

Розрадити. Есмо ему розрадити (rozgadzić) не могли 115.

Розрадоватися. Розрадуѣся (KESSELIĆ, rozraduuj się) над ним, небо 649.

Розродился люд 32.

Розрух (rozruch) 612. Розрух зачат от Деметриуса 101. Утиши розрух (МОАКЫ) 107. На тот час великии ся замешанья, розрухи и противенства стали 627.

Розсыпалися 27.

Розсумати 348, Imprt. розсудѣте 19. 335, розсужающими 163, розсужон 137.

Розсудон (rozsaudek), G¹ розсудку 555. Пророк о пророку розсудок дает 305. З розсудком милуйте 233.

Розум, G¹ розуму 144.198.805.809.410,

517.528.621 i розума 280, D¹ розумови 389. Розум розумных откину 301.

Розуміне. Скромное о собѣ розуменье 281.

Розуміти; розумети 43, розумею 56, розумѣет 41.640.654, розумиет 452, розумеет 42, розумиет 575, розумиют 516. 641, розумеют 390. 641. 654, розумѣль 281, розумел 281, розумил 574, розумѣймо 458, розумеймо 453, розумѣйте 441, розумѣючи 175, розумеючи 37.184. 258. Через кров широстъ справедливости маемъ розумети 220. Розумѣемъ слова божого 511. Не розумиютъ, что мовет 404.

Рок (rok, Л'КТО). Каждый рок 559. Ходит на каждый рок 569. Бываетъ припоминане на каждый рок 571. Заготованы на рок 620. Есте почали року первого 388. От року прешлого 386.

Роля. Вы есте ролю (rola, ТАЖАНІЕ) божю 307.

Росказане (ЗАПОК'БДЬ, Iroskazanie) 93. 160, росказанье 362, G¹ росказаня (ЗАК'БІАНІЯ) 508. Было тоє росказане толико до часу поставлено 81. Росказане Клавдіево 97. Тоє росказане даю тобѣ 505. Але я то мовлю радечи, а не з росказаня 318. С примущени и з росказанья 110. Росказанью Павловому 390.

Росказати (ПОКЕЛ'ККАТИ) 541, росказувати 448. Повстанет и булет росказовати 290. Противитися Богу, коли Онъ нам што росказует 45. Бог росказуетъ 161. Иосе о костех своих росказал (ЗАПОК'БДА) 578. Росказуваль 329. Росказали (zakazali, ЗАПРЕТИША) им, абы не мовили ничего о имени Иисусови 27. Роскопати. Пророки твои любил и на тарѣ твои роскопали 276.

Роскоши (roskosz) 616, G¹ роскоши 24, N³ роскоши 641, G³ роскоши 169, D³ роскошам 538, роскошам 641. З маестности роскоши ен збогатили 646. Роскоши телесной 354. Набольшее щастие покладали в роскоши 93. За вдатную рѣч соби мають повседневны роскоши 200. Служечи роскошамъ розманымъ 538. В роскошахъ ся кохаютъ 528.

В роскошех живет 513. В роскошах уязли 620.

Роскошнии. N³ роскошници 315.

Роскошвати. Як много роскошвала 646. (нею роскошвали 647.

Роспач. Отцеве, не дражните детей своих, жебы в роспач (госрасч, да не оунижкнутъ) не пришли 471.

Роспинали 557.

Роспорошеным 159, роспорошены 646. По землях была роспорошена 48. Приходнем роспорошеным (rosproszonym) 177.

Роспростер сердце 377.

Роспустити. Пр 3³ распустется 204.

Роспущенство. Але бачте, жебы сее роспущенство (КЛАСТЪ, тос) ваше к згоршенью не было 324.

Роспяли 10.

Роспяте 582, G¹ роспятя 452.

Россвітити. Коли с(о)лице россвітит (КОЗІА, wszesło) з гарачестію, сохне трава 160.

Росславитися. Тое ся росславило во всіх жидов 103.

Россудити 315. Россужати чюю годность 309. Россудите 331, россужо-на 624.

Россудон (rozsadek) 391.510, G¹ россудку 301.305.401.512.611.639. Во всемь россудку 448.

Ростане. Вже приходит час роста-ня (rozstania, WШЕСТКІА) моего 530.

Роставшия 367.

Ростити. Пр 3³ растет 470, Imprt. ростѣмо 436, ростѣте 205, ростучи 464.

Ростири (rosterk, НЕСТРОЕНІЕ, РАСПРА). N³ ростырки 421.622, в ростырках 377. Где ест зазрост и спор, там ростырк (rosterk) 169. Ростырки меж вами бывають 336.

Росторгнене. Без жадного росторгни-ня 322.

Росширити. Серце ся наше росши-рило 377.

Рота (rota, спіра). Сотнику роты Августовы 146.

Ротмистрь (rotmistrz, ТЫСАЧНИКЪ) 119.132, N³ ротмистры 612. Ротмистр (КОЕКОДА) ис слугами привели их 25.

Боялися ротмистрь, росказал служеб-ным порвати его 126. Ротмистрь роска-зал его вести до гуеу 124. И пришед-ши ротмистрь, рек ему 124. Ротмистрь переказает раду служебных 145. При-шла вѣст до ротмистра, который был над войски 118. Обмѣйте ротмистра з воли споного згромажени 127. Доведи того млодежа до ротмистра 128. Ели тѣла ротмистров 652. На ст. 25 проти слова „ротмистрь“ глоса: „у болгар-ском стратиг“.

Рубинов (РУХИМОКЪ). С поколени Рубинова 613.

Рувне. Adv. 92. Див. ровний.

Рувля. Которому (Богу) руvни нѣть 221.

Ругатели N³ 232.

Рудель (rudel, КОРМИЛО). Кораблѣ, хом ест так великий и от вѣтров квал-товных заганыны бывають, налим рудлем оборочають 167.

Рука. D¹ руцѣ 341, L¹ в руци 622. 623.636.643.653.

Рукописание 469.

Руський (=український). Сумненья або руским языком реку—совести своен 221. Баламутѣ рускія 631.

Рухатися. О нем живем и рухаемся (ручаму soba, АКЖЕМСА) 95.

Рушити (ruszyć). Рушу (АКИГНУ) лих-тар твой з мѣста его 597. Рушает 641. Перед оперся так, же ся ани руши 152. Рушжеса и покаяся 604. Не руш (WСА-ЖИ) 470.

Рядити (rzadzić). Будет их редити (ОУПАСЕТЬ) посохом желѣзным 601.652 Мѣи редит всѣ погани 628. Рядит дом свой 550. Церков, котору Х(рисчо)с радит 595. Церковь божая бывает ря-жона словом божим 656. Духом ряжени 219. N³ ряжени 459.

С.

С приимення, ставитися головно пе-ред тихими приголосными к, н, с, т, ж, ц, ч, ш: с Корнилием 52, с Кесарем 136, с камня 330, с Корниту 390, с Клементом 469, с книг 602.528, с коло-

дезя 618 619, с кровн 631, с ким 133, с которое 249, с которых 506, с которым 646; с покоем 83.359.501, с Прискилю 97, с подлейшого 120, с полудня 148, с покорю 187, с побожеством 196, с покус 199, с правды 215, с правдою 361. 401, с попомени 238, с поганов 271 639, с племени 276, с племен 285. 269. 630, с пильностью 282, с привателем 295, с пророцтва 343, с паном 374, с прикладу 410, с покорю 452, с поганбем 458, с плачем 458, с посредку 494, с працем 501, с помощю 529, с примушенья 512. 555, с покаянья 561. 603, с поколема 69 456, с присягою 562, с печати 619; с себе 868. 555, съ свѣта 426, с столица 606, съ сердца 608; с третего 109, с Туру 114, с Тарсу 120, с туги 365, с теперешнего 403, с тѣла 423, с того 90.265.269.307.383.385.608.627.631.633, с тым 363, с тою 81, с тобою 41.98.128. 150.519, с тых 5.103 400.466.598, с тымъ 18.526 580; с Христом 429. 471, с хульною 391, с хвалою 525; с Ципру 21, с цнотю 196, с цесарского 462, с церкви 39. 62. 118. 226. 624. 636; с чотырех 610.620, с чого 291, с чистю 526, с часом 313, с часу 603; с шкодою 457. Буд з народу, буд с поганов 639. Див. з, из, ис.

Савл. V¹ Савле 45. 121. 142.

Сад (РАЙ). Посреди саду б(о)жего 597.

Садит и поливает 307. Кто ж садит винницу, а овощей не поживает 326. Который садит и который поливает 512.

Сажень. G³ сажней 150 bis.

Саломон 37, Саломоновом 23.

Сам. Я сам одинь осталь (АЗЪ ОСТАХЪ ОДИНЪ, iam sam został) 276. Павлу допущено мешкать самому (sam, w cѣбѣ) 155. Сам той же Дух свѣтит 264.

Самарія; до Самарѣи 39, в Самарѣи 2, в Самарѣи 42.

Самойла G¹ 15. 69, Самоселевых 268.

Самѣтрою (САИФІРОЮ) 22.

Сара 577.

Саранча (szarańcza, прѣзи). Вышла з диму саранча 619. Саранча выхо-

дит с колодезя пропасти 618. О саранчи 619.

Свар (swar) 306. 517, G¹ свару, 239; N³ свары 399, G³ сваров 539. Нѣкоторые про зазрост и свар (ПО РЕКНОСТИ) Христа проповѣдают 443. Ничего не чиняте через свар (ПО РЕКНИЮ) 452. Полни свару 239

Сваритися (СКАРИТИСЯ, swarzyć się) Повстали, сварачия (swarząc się, СТАЖАЮЩЕСЯ) (с) Стефаном 29. Для чего ся маем ото сварити 316. Михаил архангел, коли ся з дьяволом перепираи, сваречия (РАЗСЖДАЯ, swarząc się) 230. Слуга пачский не маем ся сварити 527.

Сварна. Превротныи сварки (БЕСѢДЫ, ćwiczenia) 517.

Сварливый (swarliwy). Сварливымъ будетъ гнѣвъ 241. Если ся кто видитъ сварливымъ быти 336. Ты смъ шемрачи сварливъ (narzekacze) 231.

Свиня. Правдивою приповѣстю посполите мовети: свиня (СКИНІЯ, świnia) омытая (вернулася) в калѣдо болота 202

Свѣготливый. Сум свѣготливый (świegotliwy, КЛАДАНКЫ) 514.

Свѣдом (swiadam). Ест свѣдомъ всего 141. Ест свѣдомъ звываея и гадов 141. Не приймуй на врад церковный того, которого еся не свѣдомъ 515. Ты свѣдомъ ес науки моеи 528. Из дѣтнства ес свѣдомъ писмъ св(ѣ)тыхъ 529. Мыслей их не был свѣдомъ 601. Сум свѣдомъ таемныи божихъ 615. Которыхъ имена Богу свѣдомы (są swiadome) 626.

Свѣдоцтво (świadectwo); сведоцтво 7.172.226.300.624, сведецтво 69.122.220 (5 раз). 800. 363.507.509.513.547.535. 593.624, G¹ сведоцтва 123.654, D¹ сведоцтву 220 і сведецтву 496, Ab¹ сведоцтвомъ 507. Взываю Бога на сведоцтво 364. Много сведецтва ест 16. Подлуг сведецтва 34. Налет сведецтва (СКНІЯ СКАДѢНІЯ) 36. Постыняны сум дѣи сведоцтва Иисусоваго 654. Не стыдайся сведоцтва Пана нашего 522.

Свѣт (świat, міръ), свѣт 217 200.220, свѣтъ 220, свет 216, G¹ свѣту 218 і свѣта 217, D¹ свѣтови 423; L¹ на свѣ-

ти 189.374, на свѣте 218.236.428.594. 606, на светѣ 195.216.217.290.346.863. 374. 639, на свете 210.253.324, на свѣте 210. Свѣт проминает 211. Нас свѣт не знает 213. Проминает кштад свѣта того 321. Свѣт ест справен словом божим 575. Увес свѣт 531. Увес свѣтъ 603. Ис свѣта 217. Живучи на свете 470.

Свѣтане. Мови аж до свѣтаня (ДО ЗАРИ, ku świtaniu) 109.

Свѣтити, ся. Котори свѣтит 595. Импрт свѣтитеся 453.

Свѣтлаа 663. Светлейшая солнца 142.

Свѣтлость (światłość, СК'КЪТЪ); свѣтлост 440.658, G¹ светлости 440. В которой справе едучи ми до Дамаску, видел есми свѣтлост 142. Не затмѣет свѣтлости своеи 161. Свѣтлости солнечное 661.

Свѣтон (swiadek, СК'КАНТЕЛЪ,=свидок); G¹ свѣтка 123, Ab¹ свѣтком 56. 121.143.507, N³ свѣткове 10.14.26.38.56. 485, G³ свѣтков 626.625. Свѣток ми ест Бог 236. Свѣток вѣрный 593.598. Свѣток он вѣрный и правдивый 604. Был свѣтком 4. Будет его свѣткомъ 122. Сам есми свѣтком утисков Х(ристо)вых 192. Свѣтком ми ест Бог, же нас сердечне жадаю видет 418. Бог свѣтком ест 484. Мы есмо свѣткове ему тых речей 26. Вы свѣткове естесте 485. На повест двух або трех свѣтков будет всякая реч постановена 400. Кром свѣтков 515. Тыя речи ест слышаль межи много свѣтков 524. Будучи огорченными оболочком свѣтков 581. Мы ся нашли евлшнвими свѣтками 351. И вчини доброе вызнание перед многими свѣтками 518.

Свѣтський (swietski). Маеи маестности светскій (МІРА СЕГУ) 215. Который ся оженил, старается о речах светских (МІРСКИХЪ) 322. Пачною будучи, не маеи так много ерасунков около речей светских 323.

Свѣтчити (świadczyć, СК'КАНТЕЛЪ-СГКОКАТИ,=свидѣтити) 141.651, свѣтчу 111.382.416.474, свѣтчим 111.220.242. 261.397.362.548.593.631, свѣтчимъ 207.

218.226, свѣтчимъ 374, Рг 3³ свѣтчам 57.241 і свѣтчем 220, свѣтчи 662.220, свѣтчили 57.225.507, свѣтчеи 97.144. 178.383. О них свѣтчу 273. Перед Богом свѣтчу 405. Повторе свѣтчу 419. Свѣтчу о Пану 487. Сам той же дух свѣтчимъ 264. Сам Дух св(е)тый свѣтчимъ 572. Они свѣтчем 225. Ест свѣтчил 127.518. Бог свѣтчил через знаки 547. Свѣтчил о тых речах 662. Есмо свѣтчили о Богу 351. Свѣтчено, нж жив ест 560.

Свѣча (СК'КЪЦІА). Было много свѣч 108. Сем свѣч горячих 606.

Свобольный (swowolny). Свобольному звичаю 69. N³ свободни (ПРОДЕР-ЗАТЕЛЕ) 200. Ся не свободные вдавалъ в той урад 235.

Свобольность (swowolność). Тым небезпечайъ свободности тѣла своего уживали 285.

Свой. G¹ своего 507, своеи 362.496, D¹ своему 9.865, Ab¹ ис своимъ 619. L¹ Але ты оказиши досконалым в ураде своемъ 590. Даси светому своему 9. (Христос) судити будет в королевстве своемъ 530. Отвержут уши свои от правды 530. Омыи грехи свои (ТКОА, twe) 123 Князю людей своих (ТКО-НУХ, ludu twego) 126. Будеш миловать ближнего своего (ТКОЕГО, twoiego) 420. Ку онуѣ своей моци 256.

Святый (ŚKATYЙ, święty). Светый 545.5.170.237. свят 278, святъ 180, святая 5, свята 308.322, святого 7.47, светого 3.29.41.195. 229. 281.304.319.327, святому 71, светому 9, святую 7, святымъ 282, светымъ 22, светомъ 232; N³ святы 179.278, светны 321; светнымъ 179.361. Днв. сятый.

Святити. Пана Бога свѣтѣ в сердцахъ ваших 187.

Святни. Змешкаю теж в есеи аж до свѣток (ДО ПЕНТИКОСТІИ, do światek) 358.

Свято 14.313.319.511.

Святобливый (świętobliwy). Воля б(о)жая светобливая (ОУГОДНАА) 281.

Свѣтобливость (świętobliwość), свѣтобливост 220, светобливост 283.

светобливости 435.258. Будет в светобливости (КО СКА'Г'ИНИ) 508. Свѣтблнвостѣ живота 196.

Святокрадѣж чиниш (СКА'ТАА КРАДѢШН, *święthokradziestwo pełnili*) 243.

Святокрадця (świętokradca). N³ светокрадци 511.

Святочный. День святочный (*święteczny, ПА'ТЪДѢСА'ТНИИ*) 110.

Себе. Ис себе 124.198.364.437. Див. собі.

Сегодня (ДНЕСЬ, *dziś*) 71.121.134. 140.145 545 550.551.552. Я тебе сегодня родиль 71. Аж до сегодня 277 370. І(су)с Х(ристо)с вчера и сегодня тот же 587.

Сегодняшний; сегодняшнего 111. Дня сегодняшнего 107.

Седѣти 605, сѣжу 606.646, сѣдиш 325, сѣдит 34 .471.572.608.610.611.645.650, сѣдят 613.621.627, сѣдѣль 653, сѣдил 606, сѣдѣл 607, сѣдѣл 30 68.607, сѣдаци 109, сѣдачного 655, сѣдачих 605. Сѣдит на правици Бога 256. Сѣдѣл на вози 12. З ним весполок сѣдѣли 145.

Сей див. сесь; се 66, сее 30.52.285. 324.383, G¹ сего 326, сѣи 262. Мудрост свѣта сего глупством ест 308. Стережѣтсѣ, абы вас хто не окрал мудростю сего свѣта 468. Подлуг науки вѣка сего 469. Сял 61.419. Образи на службу сюю 28. Сталися есмо яко смѣте сего свѣта 311.

Сента. Секты (*sektu*), што по нашему власне збори невѣрных 618.

Село. А³ села 21. Там были села князети того вѣспу 154.

Селуль. До Селуля (перероблено на „до Θεсалонику“) 531. В Селуля (перероблено на: „в Θεсалонику“) 461.

Селунський 108, D¹ селунской 495.

Селунянин. N³ селуняне 91. До селунянов 492. Лист к селуняном 495.

Сем (сім) 103.276 580.595, семь 28 644, G¹ семи 593.596.597.616.622.642, седми 28, D³ семи 505. 639. Ис семи 642. Запечатаны семи печатми 607.

Семдесят 129. 151. 624.

Семый 231.623.626.641.659, семог(о) 552, семую 616, о семом 552.

Сераими 545, G³ серафимов 515.

Сердечный. N³ сердечный 309 і сердечные 571, Adv. сердечне 313.448.

Серебро 172.307, G¹ серебра 104.604. 647; сербренников 104.

Середній. Урад евангелистов был середний межі апостоловъ и докторов 114. Середняя 324. Зопсовал перегороду середней стѣны 430. Середних 289. 329, середных 333.

Серп (*sierp*) 638, Ab¹ серпом 636.

Серце 9.21.41.87.115.125.201.215.377. 542, G¹ сердца 12 43.61.209.261.273.285. 608, Ab¹ сердцем 604, L¹ па, в сердца 273.274.370.375.877.387.448, на сердца 10 і в сердцу (*w sercu*) 322 bis. 646, N³ A³ сердца 5. 215 608, G³ сердце 266. 368.553.641 і сердцеъ 550, L³ з сердцах 198.242.252.361.368.371.379.441 473.565. 582 і в сердцах 274. Был сердца такого 454. С(е)рце 22.36. В с(е)рдцех 480.

Сесь (сѣй). Поздоровляю вас в Пану Терентѣй, который есми сес (сѣе) лист написал 296. Сес того умыслъ его самого подмануеъ 422. Будучи осиротѣлым на сес (*krotki*) час 446. Маеи теж скарбъ сес в начинию гленином 371.

Сестрична. До слова Ермана на ст 295 така примѣтка другої руки: „Ермана з влоского выкладѣтсѣ сестрична“.

Сила. Ангелове силою (крѣпостію) и моцю боляши сущ 200.

Син. D¹ сынови 266.521.545. 548 і сыну 267.531, V¹ сыне 68 і сыпу 505.524. 582, L¹ о сыну 235, о сыне 220 і в сыни 220, N³ сынове 70.102.179.191.214. 216.225.269.368 369.398.414 442.575 і сыны 269, G³ сынов 32.103. 23.272.47. 467.620.653, D³ сыном 377.390.582, A³ сыны 311, V³ сынове 213.473, Ab³ сынами 262, сынми 213.261.599, сыньми 215. 411 і сыны 220, L³ в сынех 214. Не тыи сущ сынове б(о) жиі, але котори сущ сыны обетницы 269.

Сытым N³ 648.

Сытость. Не жадали сытости плоти 471.

Сіло (сѣтъ, *sido*). Жебы не впаѣ в сіло дьябольское 517. Впадаѣт в сіла дьябольскіи 517.

Сѣнь (AKOPZ, sień) перед церковю 624. Таа сѣнь 624.

Сіно. В огнѣ вси справы телесныи, яко дрова або сѣно або солома, зничюют 307. Сѣна снлагого 617.

Сірка (ЖУПЕЛЪ, siarka). З уст их выходилъ огонь и сірка 621. Скинен уь озеро сѣрки 656. Будетъ мучен сѣркою 635. Сѣркою 653. В озерѣ, горячем огнем и сѣркою 657.

Сірчаній. Маици панцири сирчении (ЖУПЕЛНИ) 621.

Сісти. Сѣл люд, абы ел и пи 330. Сѣл на правѣи маестату навишшого 545. Impr. сѣд 10.163, сѣл 163.

Сіяти. Который сѣетъ тѣлу своему, с тѣла жати будетъ 423. Есмо духовнии речѣ сѣили 327. Сѣючому 387.

Скажене (skazenie, ТАКНІЕ, ТАМ, ИСТАКНІЕ). Всякое скажене або што ся спротивляетъ духови божему 219. Тѣло, всѣяное в скажене 355. Скажене не одерживаетъ дѣидцтва нескаженого 356. Скажене справы 403. Успедши скаженя, которое ест на свети 195. Сами сѣт слуги скаженя 201. Будутъ высвобождени з неводи скаженя 265. Вызволиши с того скаженя 265. В скаженю своемъ загинутъ 200. Всякаа злост ест в скаженю чоловѣчом, а не в законѣ 260.

Скажений (skazony, ТАКНЕНІЙ). Муситъ тоѣ скаженое наше тѣло приоболочи нескаженое 356. Люде розуму скаженое (=зпсутого, РАСТАКНЕНИ) 617.528. Мовитъ о покусѣх, которые сѣт в пожадливости скаженого прироженя нашо-го 9. От ѡашиной и скаженой (=зпсутой) науки 618. Абы скаженни (ИСТАКНЮТЬ) умисли ваши 392. Не скаженнии (ИСТАКНЕННИ) рѣчами есте есте выбавлены 180.

Сказане (skazanie). Ісусъ згладилъ поганьбене своею сказанья 43.

Сказати (skazać, =засудити). Сказалъ (ПОКЕЛЪ) их на страче 65. На смерть сказани 310. Сказани в обличности панское 496.

Сказити (skazić). Жадного есмо не сказили (ИСТАКНЮМЪ) 379. Сказитися ѡашиною наукою 625.

Скала; на скалах 606.

Скаране их 101.

Скарб (skarb, СКОРОКНИЖЕ). Скарб сес 371. Маеи теж скарб сес в начию глинею 371. Скрыти сѣт вси скарбы умнестности 468. Скарбы египетскіе 579. Скарбов 630. Радца, которого была поставила над усими скарбы своими 42.

Скарбити (skarbić). Скарбиши (СКОКНРАШИ) собѣ гнѣвъ 241. Скарбечи (skarbiac, СКОРОКНИЖЮЩЕ) собѣ напотомъ крутъ.

Скарнота G¹ 1.

Сквапливий (skwapliwy, НАГЛЫЙ). Зриши сквапливы 528.

Скинен ест на землю 629. Дяволъ скинен ест уь озеро 655. Гора скинена в море 617. N³ скинены 629.

Складане. Коло складаня 357.

Складати, скласти. Не дадутъ трупов их скласти в гробы 625. Складающого 46. Рук не складано 516.

Сило (skło, СГКЛО). Якъ скло прозро-чистое 659. Подобно склу (skłu) 659.

Силомъ на ку всим и наподлейшимъ речамъ 343.

Склоняю колѣна мои ко отцу 438.

Скляний (sklany, СГКЛАНІЙ). Море скляное 606.638. На мори скляномъ 638. Сиончеи свѣта 202. При скончєніи 636.

Споръ ку слухамъ, а не борзъ к мовєню 161. Adv. скоро 515. Скоро (skoro) небо было отворено, тогда ся скрина перемира оказала 627.

Скорина Франциск. Замѣтка до Римл. 8^о: „У Скорининомъ и в полскомъ выклад(е) по тотъ знакъ придано, чого в старыхъ екземплярахъ болгарскихъ не наѣдучется“ 263 Римл. 10¹⁵: „Отъ того знаку в полскомъ и в Скорининомъ придано“ 274. До Юди 1¹⁰: Скорина тотъ стихъ переложилъ ведле тутошнего тексты 282.

Скоропія (skorpija, niedzwiadek). Мучене ихъ было, якобы мучене скоропіи, коли укуситъ ч(о)л(о)в(ѣ)ка 619. Дана ей мочъ, якую маюи мочъ скоропіи земскіи 619. Скоропіи хвостами ображають 619. Див. медвѣдокъ.

Скоротити,-ся. Час скоротился 321.
Скорочены 624.

Скорчъ завогды хребет их 277.

Сочивши 13.108.

Скоштувати (skosztować, ККХ'СИГН).
За всех скоштувал смерти 548. Скоштували 181.

Скрегетали (СКРЕЖЕТАХ'Ъ, zgrzytali)
на него зубами 38.

Скривидити; скривжени 581.

Сириня (skrzynia) 627. Скриня перемира (KIKO'ГЪ) 627. Скоро небо было отворено, тогда ся скриня перемира (skrzynia przymierza) оказала 627. Маючи скриню (КОКЧЕГЪ) перемира 566. То ся посполите розумеет о скрини божои 268. Див. перемир'е.

Скрытый 309, скрыта 467, скрытую 304.344, скрыты 468.

Скромный (КЛАГОГОК'К'ИЙНЫЙ, skromny) 508. Скромное о собѣ розуменье 281. Младенцов напоминай, абы были скромны 586. N³ скромни 498. () вбѣрахъ и скромныхъ стрѣхъ бѣлыхъ головы. 506. Adv. скромне 281.587. Всѣ книги Писма светого з бачностю и скромне (skromnie) читаны быти мають 591.

Скромность (skromność) 508, Ab¹ скромностю (ЦѢЛОМХ'ДРІЕМЪ) 507.

Скупо. Который скупо сѣет, скупо и жати будет 886.

Скученный (skuteczny). Пришлетъ имъ Богъ skuteczną мѡцъ блуду, абы кламству вѣрили 495. Слово б(о)жее skuteczne (skutecznie, Д'ѢИСТКХ'ЕГЬСА) оказывается у вас 485. Абы сполечность вѣры твоея была skuteczna 541.

Скуток (skutek) 470.566.593. Скуток смерти Христовъ 189. Скутком слово полънете 162. Тимъ сѹтъ богове то.iko словомъ, але не skutкомъ 324.

Слава. Естъ слава (ИМѢ), што живеш, але ес умер 601.

Славенський. У славенскомъ перекладѣ 297. Див. словенський.

Славный. G¹ славное ласки 426.

Слати; шлючи 487.

Слезы A³ 521, Ab³ слезами 110.112. 365.555.584.

Слинути. Вѣра ваша такъ слинула 483.

Исус, который словомъ справедливый 476.

Слыханя G¹ 410. Див. слухане.

Слихати. Ковечне слыхат, ижъ межъ вами естъ нечистостъ 312. Ани видети могутъ ани слышети 621. Ес слышалъ 523. Слышачи 10.26.45, слышечи 199.

Слышанье 235.

Сліпота. Слепота Єлимасова 66.

Слованъ ажъ до словаковъ (ДО ІІІІІІ-РІКА, do Slowakow), то естъ до Лириньского моря 291.

Словенський. Чого в старыхъ экземплярахъ словенскихъ (останіе слово закреслено і написано: болгарскихъ) не найдется 263. Див. словенський.

Слово. D¹ слову 305, L¹ в слови 642, о слове 207.281, G³ словъ 30.301, A³ слова 232, Ab³ словы 2.11.112.125.226. 316 326.339.377.340.350.468.557, тими словы 2.112.125, L³ на, в, о словахъ 93. 101.105.123.241.245 269.280.283.285.312. 517.

Слуга (sluga, РАКХ). Яков, слуга б(о)жий 159. Слуга Х(ристо)въ 195. Не дармо мечъ носитъ слуга б(о)жий 284. Чи Христосъ естъ слуга греху 409. Вѣрный слуга 446. Слуга панский не маєтъ ся сварити 527. Слуга божий 533. D¹ служъ 593. Называется слугою I(су)с Христовымъ 235. Естъ слугою божимъ 364. Слуги божии 339.421.622.625. Слуги антахрестовы 646. Хвалѣте Бога нашего вси слуги его 651. G³ слугъ 599 Сѹтъ не простыи люди, але слуги божіи 284. Того есте слуги, кому есте послушны 257. Ознаймоваль Богъ слугамъ своимъ 8.611. Не будте жъ слугами людскими 320. Учинилъ насъ годными слугами (СЛ'ЖИТЕЛИ) новаго достаменту 363.

Служба (СЛ'ЖЕНІЕ) божая 268. Службы (СЛ'ЖБЫ, służby) божии справуютъ 567.

Служебный. Рассказалъ, абы паготовили двѣсте служебныхъ (КОНИЧКЪ КОЩ'Р'ЖЕННЫХЪ, służebnych) 129. Ротмистръ рассказалъ служебнымъ порвати его 126. Ротмистръ перекажаетъ раду служебныхъ 145.

Служебникъ (służebnik, СЛ'ЖИТЕЛЬ). Служебники его премещаются 393.

Служебница (służebnica). Вышла слухати служебница (СЛѢЖЕБНИЦА, służebnica) 64. Служебница (СЛѢЖЕБНИЦА) церкви 294. Был от служебницы 417. Не маєт дѣдичи сын служебницы ис сыном вольное 418. Служебницу (СЛѢЖЕБНИЦУ) 418.

Служебничий. Штагт служебничий (służebniczy, РАКЛ) приплати 452.

Служити. Рг 3³ служѣм 371.470.509. 564.588.615, служим 580, служимо 456, служечи 110.141.282.474. Вдовы хворым служили або служити мають 282. Речи человеку служит 265. Люде служит 324.

Слуханье 512, G¹ для слуханя 411. 512. D¹ в слуханью 571.594, L¹ в слуханю 94. Див. слухане.

Слухати 65.92.139.157, слухат 149, слухают 525, слухаючи 93, слухайте 35.69. Большой нам потреба слухати (być posłusznymi) B(o)га, низ людей 26. Слухати (ku słuchaniu) слова божего 72.67. Други мовили: нехай тебе ото другой раз будем слухати 96. Буду тебе слухати 130. Не хотѣли Ноя слухати 183. Слухати голосу его 213. Слушает слова 162. Свѣт их слухает 217. Который маєт ухо, нехай слухает 599. Слушает слов пророчтва 663. Все мы сегодня слухают 145. Слухают прозбы их 187. Не слухают Евангеліи 191. Слухают закона 242. Слухают науки его 466. Слушал люд того, што мовил 39. Слушал бых вас 98. Слушал голосу 122. Слушал его о віри 135. Большой слухал справки корабля и стыриковни, а низли тому, што поведал Павел (друга рука выправляла: стыриковни... того) 147. Слухали слов 16. Тых слов слухали 57. Слухали слова Евангеліи 80. Слухали Варнавы и Павла 50. Слухали слова Пана 102. Слуги, слухайте во всем плотских панов 474. Которого слухаючи 197. А ты их не слухай 128. Того слухайте 15. Слухайте мене 80. Слухайте тои мои мовы 120. Дѣтя, слухайте родичов ваших 443. Див. слухати.

Слухач (słuchacz, СЛЫШАТЕЛЬ). Не

будучи слухачем запометливым 162. Не только будѣ слухачем 162.

Слушний (słuszny). Мы ся таа реч не слущна (БЕЗСЛОВЕСНО) видѣти 140. Слущна реч 512. Слущное послужоване 281. До слущного часу 68. 252. Подлуг розмеренья слущного 390. Выведавши слущной справы, мѣл што писати 140. Слущный 548. Заплату слущную беручи 239. Як пристойне ч слущне маєте служити Пану 322. Слущне маєт ся называти 34. Все тило слущне споево 486. Добрый ест закон, если бы его хто слущне (ЗАКОННИК) уживал 504. Adv. слущне 299.300.631.639.660.

Смакует (smakuje) досконалым 304.

Смертельный. Всякий грѣх ест смертельный 221.260. Рана смертельна 631. 632. N³ смертельными 447, смертельными 617. Ожият тѣла ваши смертельны (smertelne, МЕРТВЕННАЯ) 264.

Смертелность 374.

Смертным N³ 9.

Смерть. Ab¹ смертью 253. 255. 428. 600.618. Где ж ест, смерти, звѣтство твоє 357.

Смѣло. Смѣле Adv. 20.22.48.73.102. 275.587. Почал смѣле мовити 100.

Смѣлость. Гаянит смѣлост людскую 280.

Смѣте (śmiesie). Сталися есмо яко смѣте сего свѣта 311. Все ты речи маю собі за смѣте (СМѢТЪ) 457.

Смѣти. Кто бы смѣлъ умерети и за добродѣя своего 252.

Смѣтіся. Нѣкоторые ся с того смѣли 96. Он смѣет з их гордости 390.

Смок (SMIЙ, smok). О невѣсте беременной, которую чигал смок 627. Мыхалъ и ангелове его вальчили сьмоком, а смок теж вальчил на ангелы его 628. Смок великий 629. В них оный смок мешкает 630. Смок коруны маєт на головах, а бестыя на рогах 680. G¹ смока 632.633, Ab¹ смоком 628. В годовых смоковых 630.

Смотрѣти. Рг 3³ смотреи 187. 501, смотреть 354, Impert, смотреѣти 180.332. 441.557, смотреи 344.554. Нехай смотрят, абы не упал 331. Смотри у главѣ

108.121. Смотри (КНИМАЙ, pilnuу) самого себе и науки 512. Смотри́те (БЛЮДѢТЕСЯ), жебы есте оден от друго зиншени не были 420. Смотри́те (БЛЮДѢТЕ), жебы безпечие мешкал у вас 358. Смотри́те, абы никто никому злым за злое не отдавал 493. Смотри́те, абы есте тым не гордѣли, который мовит 585.

Смутиги, ся. Абы есте не смутили (СКОРБИТЕ) 491. Не смутѣтеса, бо в нем ест душа его 109.

Смутный. Яко смутны (СКОРБИЩЕ, żaluiaсу), але завсегда весели сами 377.

Смутон (smutek, ПЛАЧЬ) 647. 657. Смѣх ваш нехай ся обернет в смутокъ 171. Смутон принял от мене 365. Смутон (ПЕЧАЛЬ) упометаме справуем 380. Смутон свѣта смерть приводить 380. Великое мучене и смутон (РЫДАНІЕ) ей дайте 646. Не мѣл смутку 365. Не мѣл смутку на смутон (СКОРБЬ) 45. G¹ смутку (ПЕЧАЛЬ) 582. Потѣшите его, бы як болшим смутком не был погран 366. В смутку умножилася радость их 382. В смутках 376.

Снадный (snadny) 366. Абы мя есте тым снадне вырозумити могли 257.

Снитися. Ач ся снило 252. О чом ся Павлови и не снило 307.

Со мною 407.

Собѣ D¹ 8.117.221.440.509.541, себе 7, L¹ у собѣ 253. Собѣ подклитвою прирекли 128. Читай собѣ исторію 551. Маме собѣ тѣшитися 663. С того собѣ учинил люд свой 250. Выберут собѣ учителя 530. Его собѣ за низашто не мѣл 81.

Собор. Нѣкоторый от собору (НА СОННИЦИ, w radzie) 26. Собор влоский 633.

Содома 625 (СОДОМА, Sodoma) Яко Содома 230. Стали бы ся есмо, яко Содома 272. Содома духовная 625.

Содомчином (sodomczykom, МУЖЕЛОЖНИКЪ) D³ 504.

Соль. Ab¹ солю 475.

Солнечное свѣтлости G¹ 661.

Солнце 612.613.652, D¹ солнцу 640, L¹ на солнцу 652, на солнцу 652.

Солодный. G¹ солодок воды 168, со-

лодкую. Солодки яко медь 623.

Солома 307.

Солоний. Оден сток не может солоной и солодок воды выпущати 168.

Сон, от сну 285.

Сорон 1.395.613.624, G¹ сорока 634. Сорок и два 624. 631. Больше сорока лѣт 19.

Сором (сРАМЪ, sromota) невѣстѣ стрычися або голятися 335. Сором и поведати 440.

Соромнѣтися. Нехай ся не соромнѣт 191.

Соромота (сРАМОТА, sromota) 604. Соромоты его не видили 641. Мужизна з мужизною соромоту пополняючи 239. Удалися бесами на генебную соромоту 437. О соромоту (W сРАМОТѢ) не дбал 582. Соромотю 377. Соромоты (ПОНОШЕНІЕ) Христовы 579. 231.

Соромотит голову свою 334. Явне его соромотет 557. Соромотят 231. Тебе соромотят (sromocą, ПОНОСЛІЦІНЪ) 289.

Соромотне Adv. 192.

Соромочене (ПОНОШЕНІЕ, sromocenie) тых, которые тебе соромотет, на мене упали 289.

Сосипатер (сВѢПАТРЪ, Sozypater) 296.

Состен (сВѢЩЕНЪ) 299.

Сосхнѣт трава 160.181.

Сотворити; сотворивши 19.

Сотники. D¹ сотникови 134. 151. A³ сотники 119.

Сотона 217.313.339.343.486.598.610.620.626.629.654, G¹ сотоны 237, D¹ сотонѣ 313.443, A¹ сотову 192. 296, Ab¹ сотопою 598. Сам сотона переменяться ув ангела свѣтлого 393.

Сотонин 397. 3 моци сотонины 498. Глубокости сотонины 600. Зрады сотонины 629. Видел хитрост сотонину 88.

Спалене. К спаленю 557.

Спаляти Огнем ен спалет 645. Огон великую рѣч спалет 167.

Спати; спих 441.

Сперва 209.

Спереди 606.

Спитати. Коли их хто спытает 641.

Спихати. З мѣста спихають 349.
 Співан (spiewak, Г҃ѡДѣЦЬ). Голос
 спѣваков 649. Спѣвал еси голос спѣ-
 ваков, играющих на гуслех своих 634.
 Співане; спѣванье 608.
 Співати; спѣвають 443.
 Спѣшити; смѣшечися 204.
 Спѣшній. Абы тым спѣшнѣй (thym
 spieszniey) ишли в дорогу 179.
 Сплетенем волосов 507.
 Сплугавене (СККЕРНА, splugawie-
 nie). Очистио ж сами себе от всякого
 сплугавеня тѣла 374.
 Сповідник; сповѣдника 621.
 Сподіватися. Ся сподѣвал 308. Не ма-
 лый час ся того сподѣвали 154.
 Споене. L¹ в споемю 436.
 Спомиточну 332, спомиточно 368.
 Спокой (spokoу). Корол спокою 560.
 Дѣв. покой.
 Спокойна церкоз 654.
 Сполечний (społeczny); сполечного
 28, сполечною 422. Adv. сполечне 473.
 Рѣчи належат сполечному будоваю
 288. Архипу, сполечному рыцеру (СО-
 КОНИСТКЕННИК҃У) 510. За сполечным
 зволенем обрали 78. З дозволенем спо-
 лечным 318. О сполечном збавени 229.
 Абы ся есмо сполечне (społecznie,
 ДР҃УГ҃А ДР҃УГ҃А) миловали 214. Поздоров-
 тся сполечне (ДР҃УГ҃А ДР҃УГ҃А) 402. По-
 кой заховайте межи собою сполечне
 493.
 Сполечность (społeczność, ШЕПЕ-
 НІЕ) 207. 265. 457. Жидове и погани в
 одну сполечность знесени 81. Людскост
 и сполечност м(о)л(и)твы верных 113.
 Сполечност маем з ним 208. Што за
 сполечност свѣтлости с темнотю 378.
 Сполечност Духа св(е)того 402 451.
 Абы сполечност вѣри твоея была ску-
 тачна 541. Зо мною маем сполечност
 (ШЕПЕННИКА) 512. До тои сполечности
 21. Рѣчи сумъ виняты з уживанья и спо-
 лечности людской 268. Пѣвези собѣ
 сковать, не даючи их до сполечности
 22. Есте возваніе к сполечности С(и)на
 его 300.
 Сполнитися (сповнитися). То коли ся
 сполнило 104.

Споловѣло и усьхло живо 636.
 Сполу (spolu, ККХ҃П҃К). Прирекли
 собѣ сполу под клетвою 127 Сполу дѣ-
 личи ис Хр(и)стом 264. Сполу ся зау-
 чайте 318.
 Сполный (spolny, спѣльный). Ако
 сполном (społeczni) дѣдичи (СНАСА҃К҃А-
 НИЦІ) ласки живота 186. За сполным
 (spolnym) всѣх зволенем Б. За сполным
 зезволенем прилучитися 279. Сполвою
 вѣрою 236. Абы и мы з вами сполне
 королевали 310. Есте мѣли быти спол-
 не з вязными 586.
 Сполност (spolność) вѣрных 16.
 Спомагати. Так працюючи, потреба
 приймати вам и спомагати (ЗАСТ҃УПА-
 ТИ) немощных 112. Нехай их спомага-
 ють 515. Спомагала (ОУДОКОЛИ҃ТЬ) тых
 414. Спомагайте немощных 493.
 Споминане 197.
 Споминати (wspominać) 197. 238,
 споминаю 286, споминает 66. 110. 381.
 463. 576. споменет 311, спомеву 578,
 спомеулися 55 Без перестани тебе
 споминаю в молитвах 521. Юзеуос спо-
 минаеть 27. В туй главѣ споминает
 66. Спомни (ПОМАН҃И) Бог на непра-
 вости еи 646. Ямужны твои спомеву-
 лися перед Богом 55. Спомнѣте на днѣ
 першін 574. Споминаючи вас в молит-
 вах 452 Безперестанку споминаючи
 вѣру вашу 452.
 Спор (spor). Маєте спор (РКЕНІЕ) в
 с(е)рдцах наших 168. Около чого люди
 учоные великий спор ведут 544. Спор
 або война 628. Без всякого спору
 (ПРЕКОСЛОКІА) 560. Абы ся не вдавали
 в споры (НЕ СЛОКОПРЕТИСА) 625.
 Споронил (ШКЕРГОХ҃, zatarłem)
 еси тии речи 344.
 Способ (sposob). G¹ способу 384.
 528. Способ жити 121. Способ, як их
 познати маем 229. Способ набыванья
 умиетности 343. Способ, як его маюти
 слухати 461. Услухали есте ис серца
 способу оной науки 257. Нѣлкимъ спо-
 собом 165. Тым способом 196. Лким
 способом маем быти вчасниками 207. Жад-
 ным способом 245. Ходимо тым же
 способом 458.

Способляти. За сыны способлет 221.

Спосреди их 127.

Спосреду дна, посредку.

Спочатку (ИСПЕРКА) 60.199.207.211.212

Споювати. Все тило слушне споено 436.

Справа (sprawa, Д'КАО, КЕЦПЬ) 516, Г¹ справы 516, А¹ справу 64¹. N³ справы 204, Г³ справ 378, L³ в справах 639. Тая рада або тая справа в ни во што ся обернуть 27. Якал то ест справа 27. Всякал злая справа (КЕЦПЬ) 169. Все члонки одноу справы не мають 281. Для справы Х(ри)с(то)вы 455. Быхмо могли дати справу, дачога ся есмо збѣгли 107. Павел дае справу 120. Дае справу науки жития своего 181. Ополодают его справу 135. Ознаймуеи им свою справу 153. Маеи справу з другим 314. Который почал добрую справу, тот и докопает 447. Справу б(о)жую 469. Будеи готовым на всякую справу (Д'КАО) 526. За справой жоны своеи позвал Павла до себе 135. Во всякой справе (Д'КАА) 499. Дѣи або справы апостолскии 1. Каждый нехай справы (Д'КАО) свои досветчаеи 422. Вѣдаю справы (Д'КАА) твои 596. Знаю справы твои 597. Отпочил от справ своих 553. Же ся справами потребными забавали 99. Непобожными справами мучил 199. (Дух) володаеи часами и всѣми справыми 237. Жаден, который выгчит, не обезуеи ся справыми живота 524. В справах ленивы не будѣи 282.

Справедливый (sprawedliwy, ПРАКЕДНИКЪ) 188.199, справедливая 19, Adv. справедливе 197.208.239.474. (zaiste) 595. Он справедливый (ПРАКЕДЕНЪ) ест 213. Бог сам ест справедливый 237. Судя справедливый 530. Ледва бы хто за справедливого умер 252. Справедливому (ПРАКЕДНИКЪ) закон не ест положон, одно несправедливым 504. Справедливе ся не обходимы 208. Бог справедливе судит 240. Свѣтчили справедливе 663.

Справедливость (sprawedliwość) 249. 595, Ab¹ справедливостю 241.619. Солнце справедливости 198. Через

крое широт справедливости маем розумети 220. Бог кохаеи ся в справедливости 237. Розност справедливости 273

Справити (sprawić) 72.479, справиль 607, справен 507, Ab¹ оправенным 368. Не муг ничого справити вдачным 72. Крест, который он уперед справил 101. Адам первой справен (СОЗДАНЪ) ест, потом Євѣга 507. Свѣт ест справен словом божим 575.

Справоване (sprawowanie, КЧН-НЕНЪ) ангелов рукоу посредника 413. Оправует блуды около справованя вечера сватой 334. L¹ в справованью 509.

Справовати, -ся (sprawować się) 453, справуе 362.428, справуеи 575, справуеи ся 660, справуем 362, справовали 343, справовани 621. Коли ся так будем справовати 218. Если ся будем справовати подлуг словь его 220. Взор, подле которого ся справовати маем 257. Справовати офѣры 332. Своего дому справовати (ПРАКНТИ) не уиѣеи 508. Як пристойи в дому б(о)жем справовати 510. Одѣнь Бог все в нас з ласки своеи дармо справуе 362. Защне и знамените справуеи 373. Хто ж вам справуеи у вас моци 411. Бо ся вже справуеи (Д'КЕГЬСА) таеиница 498. Пан нехай справуеи (ИСПРАКНТИ) сердца ваши 500. Все речи справуеи ведле рады воли своеи 426. Нерадне справуеи 500. Слышим, иж нѣкоторые у вас нерадне справуют 501. Службы божии справуют (СОКЕРШАЮЩЕ, sprawują) 567. Земля зродила зеле пожиточное тым, которые ея справуют 557. Добре справуются 515. Пан І(с)ус справовал урад свой меж нами 4. Дом свой добре справовал 508. Вѣра справовала (ПОСПѢШЕСТКОАШЕ) учинки 166. Бесѣды гоинни, которые справовали жидове 173. Нерадне справовали 500. Дѣти добре справовали 509. Добре справовали власнии свои дома 509. Абы дом справовали 514. Абы ся справовали 633. Только ся справуѣи, яко ся годит 450. Збавене ваше справуѣи 453. Справуючи (sprawując) поповство 560. Дома свои добре справуючи 536.

Справованъ духомъ можности его 256.
Ку чти Богомъ справовано 329. Стол,
на которомъ беседы болваномъ справо-
ваны 325.

Справца (sprawca) учинку 162. Вся-
кий справца (КОРМЧИИ) 648. Сотникъ
большей слухалъ справца (КОРМЧИА) ко-
рабля 147. Замордовали есте справцу
(НАЧАЛНИКА, sprawcę) живота 14.
Х(ристо)с естъ справцею уздоровленья
14. Справцею (ХХАДОЖНИКЪ) естъ Богъ
577. Противъ справцамъ темноты вѣка
того 444. Естъ подъ опекунами и справ-
цами 415.

Спречаніе (= сперечанія, sprzeczania)
Входечи спречанія (ПРЕКОСЛОКІИ) 519.

Сприсегли не собою 127.

Спросный (sprosny, СККЕРНИТЕЛЬ)
584. Непрстойная спросная невдач-
ность 34. Не хай жадна мова спросная
(ГНИЛО) з устъ вашихъ не выходитъ 438.
Входечи спросного (СККЕРНЫХЪ) мове-
на 519. Спросного мовена повстегай
525. Спросны (СХЕГНИИ) 539. Есмо бы-
ли выбавени отъ спросныхъ (ЗАУХЪ)
людей 500. Спроснымъ (СККЕРНЫМЪ),
которымъ досажаетъ отцемъ и маткамъ 504.

Спросность (sprosność, СККЕРНА)
162. Павелъ не для иньшей причины то
учинилъ, одно волаючи спросности жи-
довскомъ 99.

Спротивенство (sprzeciwieństwo).
Можетъ выдержати спротивенство сво-
ихъ непрителей 98. Великие спроти-
венства (СОПРОТИКНА) чинити 141.

Спротивлятися (sprzeciwiać się); ся
спротивляетъ (ПРОТИКНИКЪ) 497.626,
спротивляютъ 534, спротивился 251, ся
спротивляли 429, спротивляющогося 275.
Воли его хто ся спротивити можетъ
270. Абы есте могли спротивитися часу
445. Всякое скаженіе, або што ся
спротивляетъ Духови божему 219. Ся
закопови спротивляемъ 259. Спротивля-
ются уставамъ божимъ 174. Спротивет-
ся вашему помилованію 280. Абы могъ
отперети тымъ, котормы ся спротивляютъ
584. Спротивился есми ему явне 408.

Спустити. Мѣсто одное годины спу-
стило 649.

Спустошенный. Влѣнетъ еи спустоше-
ную (ЗАУХСТІККУХЪ) 645

Спустошеніе 246.

Спущатися, спустити. На Бога толко
ся самого спущаемъ 187. Абы ся есмо
спущали на презрѣніе б(о)жею 169. Абы
ся есмо спущали (abyśmy się spuszcza-
li) на свои заслуги 196. Гамуйтеса
а спущайтеса на Бога 283. Богъ спу-
стилъ гнѣвъ свой на люди 237.

Спячихъ 338.

Сребренны N³ 526, А³ сребренны
104, D³ сребренны 621.

Срогий (srogі) 662, срокий 167, сро-
кого 308, срокимъ (СТРОПТИКНЫМЪ) 184,
N³ срокиа 611, Adv. срого 72.599.508,
сроко 410, сроко'го 18 (надъ з риска),
срок'го 302. Который себе обачитъ
не буде срокий противъ инымъ 167. Сро-
кий судъ божій богачомъ 172. Сроко'гий (надъ
з риска) судъ 662. Не уидетъ срогого
досветчелья 308. Теперъ ихъ громитъ сро-
го 72. Загрозию имъ сроко'го 18. Сро-
жей 660.

Срогость (srogość); срогость 366,
срок'го'сть 278, срогоости 318, срогоости
271, сроко'го'ости 395, Ab¹ срого'го'стью 443
Выбавени отъ срогоости закопу 269.

Срожитися (srożać się). Не срожете-
ся (НЕ ОГОРЧАНИТЕСЯ) противъ ихъ 478.
Шалене ся на нихъ срожечи (srożać
się, КРАЖАХЪ), гонилъ есми ихъ 142.

Ставы (СОСТАКИ) N³ 470.

Ставити, ся. Во всемъ оставимся, яко
слуги божии 376. Imprt. ставъ 536, ставе-
те 258.

Стадо. D¹ стаду 192.

Сталий (stały). Будте стальми (ОУГ-
ТКЕРЖДАИТЕСЯ) 359. (СТОЙТЕ) 499.

Сталость (stałość). Вижу сталостъ
(ОУГКЕРЖДЕНІЕ) вѣры вашей 468. Ви-
пали зъ власной сталости 205.

Стан (stan) 624, G¹ стану 326. Не
боячися, абы станъ вашъ горший мѣлъ бы-
ти 186. Остатний станъ ихъ горший, ни-
жъ первый 202. Старши жоны абы ве-
ли станъ свой въ светобливости 536. Сча-
сливый станъ 656. Прийдемъ къ лѣпшому
стану 314. Зо всихъ становъ людскихъ 66.

Становити (stanowić) 364. Закон становѣи 248.

Старанье 286. 395. 453, старане 558. Все старане свое зложите на него 193. Старане о вас 384.

Старатися 628. Кто бы ся праве о ваших рѣчох старати мѣлъ 454. О земскіи речи стараются 453. Иж ся он о свой зыскъ большей старал', пажли о хвалу 105. Погани ся не старали о справедливости 272. Старайся (ПОГІІИСА), абы еси до мене борзо пришол 531. Стараймося о рѣчи 288. Старайтесе 205. Не старайтесе ни о што 460. Старакучися о справедливости законную 272. Старакучися о почтивым рѣчи 283.

Старый 255, N³ старин 536.

Стародавнего 525, стародавних 81. Змѣй стародавний 629. Стародавняя наука 189. Стародавняя правда божья 209.

Староста (starosta) 68. Ему староста (ИГЕМОУХ) мовити дозволи 132. Староста (КНАЗЬ) короля Ареы 396. Наверненне Сергѣя старосты 66. Росказаль, жебы Павла отпрывадил до Оникса старосты (ИГЕМОУХ) 128. Был при старосте 67. Назаченейшому старосте (ИГЕМОУХ) здорова змычи 128. На ст. 93 в Діі 18¹² слово „судею“ друга рука выправила на „старостою“ 98. При старосте (СО АНДІПАТОУХ) 67.

Старци абы были трезвы 535. D³ старцом 8.

Старшенство (starszeństwo) 507, старшенством 18. Не допущаю невѣсти старшенства мѣти над мужем 507.

Старшіи королей земных 593. Зобралися старшини 17. Прикладом своим напинаает старших 107.

Статечный (stateczny) 604, статечное 613, Adv. статечне 482.495.606.620.663.

Статечность (stateczność) 361. 662. Статечности их 22. Незвѣтеною статечности Стефановои 39. К статечности 523. 499.

Стати (stać), ставати. Приведши ис собою давного ученика, в которого есмо господю стати мѣли 116. Став смок перед невѣстою 628. Для того есми вам стал неприятелем 416. Imprt. став 624.

Ставаю подобным смери 457. Им не ставает справедливости 621. Горшими ставаюм 662. Каждый ден ставаюм лепшими 662. То им за обьмову стало 380.

Статися (stać się). Тыи рѣчи статися мають 654. Описует, што ся мѣло стати вѣков приших 593. Ставаемся подобными сынови божему 548. Стался голос 52. Повторе голос стался к нечу 53. По потопе стался свѣтъ яко новый 199. Он стался учасником, абы знищи того 548. Стался поводом збавения 556. Стался дѣйцем справедливости 578. Невѣста сталася винною проступства 508. 250. Не вѣдаючи, што ся стало 23. 19. Абы ся стало подобнымъ тѣла его 459. Того часу сталосе великое гоненье 39. Ему ничого злого не стало (nie stało się) 154. Што ся стало для недоверства пѣвоторых 5.9. Сталося (СОКЕРШИНАСА) 657.123, сталосе 39.74.89.100.155.243. Абы вси статися такими, як и я 145. Небеса здавна статися словом божим 203.246. Моцю обѣтници статися тими, чим первой не были 250. Для греху статися есмо неприятели божими 253.266. Статися есмо (staliśmy się) яко смеи сего свѣта и як отруби 311. Статися винни 253. 254. Статися есте наследовниками 486. Они без присеги статися полами 562. Статися звѣтєзъцами 629. Статися телесными 643. Ставшися слугами Богу 258.

Статочный (stateczny) умысл 113. Был статочного сердца 579.

Стая (stajanie, staje, міра поля). Дванадцет тисечий стай (СТАДІЙ, stajai) 658.

Створенье (stworzenie) 275, створенье (СОЗДАНИЕ) 375. 511, G¹ створения 203, D¹ створению 466, Ab¹ створенем 465, G³ створений 161.

Створитель (stworzyciel). D¹ створителя 191.238. Створителя неба и земли 221. Створителем (СОДѢТЕЛЬ) ест Бог 577.

Створити (stworzyć, СОЗДАТИ); створил 374.510.545.606, створил 438, створила 268.271, створило 511, N³ створение 604, створени 265, створены 265.

465, А³ створоны 238. Все речи створи 550.

Стегно. Мѣл на стегнѣ свое имя написано 652.

Стежня (СТЕЖА). Чинѣте стежни про-
сты 583.

Стеречи 63.131.131.136.393.651. стере-
чился 503, стережет 221. 634, стерег
88, стерегли 63.112.155, стережите 287,
стережитесь 456, стережѣися 72. 205.
456.468 479. Стеречися антихристов 208
Стерег есмь шат тых (strzegiem szat
tych) 123. Абы ся стерег рассудку 611.
Сторожѣ стерели темницы 63. Писане
их выстерегают, абы ся стерегли ла-
комства 112.117 293. Прошу вас, жебы
есте ся стерегли (KĄPIJĄCIEŚ, 'abyście
obaczali) тых, которые чинятъ звады
296. Иж бы ся стерегли фалшивых апо-
столов 456. Абы ся стерегли зверати
634. Стережи приказаня 519. Тых ся
стережи 528. Которого и ты ся стере-
жи 531. Стережѣтся (ХРАНИТЕСЯ), абы
есте не были уведени ганебным блудом
205. Дѣтки, стережѣтся от оуѣр боль-
ванских 222. Стережѣте сами себе 224.
Стережѣтся нечистости 317. Стережѣ-
тся от болбохвалства 331. Стережено
у ворот 43. Были есмо стережени под
законом 413.

Стернь (ściern, ТРОСГІЕ). Если бы
хто на том круте бродовѣ стернь 307.

Стерпѣм; стерпим 265.

Стефан 30, Стефана 28, Стефаном
29, Стефан 29.

Стефанів; Стефанов 301, Стефаново-
го 359, N³ Стефановы 28.

Стигати (ścigać, пор. настигати).
Але стигаю (ścigam), досветчаючи,
если жебых достигнул 457.

Стидаться. Бо ся не стыжу Еванге-
ліи 237. Стыдається 578. Не стыдайся
мною вязнем 522. Для чого тепер сты-
дитесь 258.

Стирник (styrnik). Сотник болшей
слухал сиравиц корабля и стирников
(НАУКАИРА) 147.

Стиснати. Чим болшей нас стискает,
тим болшей ся пожадливости наши спи-
рает 259. Ся стискайте в нутростех

ваших 377. Стисне 682. Будет стѣм
твое стиснено 31.

Стиснене 32.

Стиха 297.

Стіна; V¹ стіно 125.

Сто. G¹ ста 634, G³ сот 26.412.
Около ста лѣт 251.

Стоваришилися 91.

Сток (stok, ИСТОЧНИКЪ). Один сток
не может солоном и солодом воды
выпускати 168.

Стол (stol). G¹ столу 332. Нехай им
стол (ГРАПЕЗА) будет мѣсто сѣсти и
осиленя 277. Од крайчих, которые к
столу готуютъ або служатъ 525.

Столець (ПРЕСТОЛЪ, stolica) 631, L¹
на столиці 605, на столцѣ 605.607, на
столцу 606 607, L³ на столцох 605, на
столцах 627. Небо ест столец мой, а
земля ест подножком ног моих 37. Сто-
лец сотопни 598. Столец был постав-
ленный на неби 605. Сѣл на правниці
стола божего 582. Описание стола
Х(ри)с(то)вого 655. Приступѣмо в на-
дѣю к столцу хвалы его 554. Посадити
на столцы его 10. Сѣл на столцы су-
довном 136. Сѣжу на столиці 605. Ирод,
сѣдши на столцы 6.

Столица (ПРЕСТОЛЪ, stolica) твою на
веки веков 545. Перед столицей его 598.
Стопа. Ходят в тѣх же стопы 249.

Стопень первый 11.

Стором 64.89, D¹ сторожеви 88, G³
сторожов 25, N³ сторожѣ 63.

Сторома (СТРАЖА, straż). Промину-
ли першую и вторую сторожу 64. Оса-
дил был сторожею 396. L¹ на сторо-
жѣ 65.

Сторомово навернение 85.

Сторона, стороны 319.461, на сторо-
нѣ 404.

Стос. Павел назбирал много гола
винного и клал на стос огня (na sthos,
НА ОГНЬ) 153.

Стосоватися (stosować się) 606.
Может ся то стосовати доуѣрных 628.
Што Моисей поведает о законе, то
Павел стосует до Евангеліи 274. То
ся стосует с крещеніем нашим 330.

Стояти. У гречком стоит слово, што

значит 94.305. У грецкум стоит евнух 42. В полском стоит дорка, што ся выкладаєт дикаа коза 49. В полском стоит 69.466 530.515. У полском стоит 344.415. В жидовском стоит 171. Наука диявольскаа, которою королевство антихрестово стоит 632. Стоимю 252. Антихреста, за котрым стоят вси баламутни русскіи и орменскіи 631. Есми стоял 134. Стойте у вѣри 359 У вѣре стойте 365. Стоячи 7.120, стоячого 18.133.622, стоячих 25.

Стравити. Увес свой вѣкъ на томъ стравити (trawiac) 301.

Стратити зъ земли ч(о)л(о)в(ѣ)ка того 123. Стративши 511.

Страху G¹ 13.187.449.

Страхаючися для болзны муки 647.

Страчене (strascenie, ПОГНЕКАТЬ). Сказал их на страчене 65. Отдати ч(о)л(о)в(ѣ)ка на страчене 138. Начине гнѣву, на страчене приправеное 271.

Страшливый *39, страшливая 651, страшливо 622, N³ страшливыи 618. Страшливое каране 229. Страшливою поместу ознаймует 97. Каждый страшливе иньших ганим 167.

Стретвляий (stretwialy). Словогрецкое значит бытъ стретвляимъ (sthretwiałem) 393.

Стривожили 598.

Стрийний. Поздоровляет вас Марко, стрийний (АНЕЦІИ, stryieczny) брат Варнавиъ 475.

Стричися (стригтися). Сором невѣстѣ стричися або голитися 335. Стрижемъ 43.

Стріла. Стрѣлами 610.

Стрілець. Наготовали стрѣлцов двѣсте 128.

Стрѣчути. Мелхиседек стрѣтил (СР'К-ТѢ) Авраама 561. Стрѣтилъ (СР'К'ТѢ, zaszedł) Авраама 559².

Строй. О вбрахъ и скромныхъ строехъ бѣлыхъ головъ 506.

Струмень (strumień, струмок). О струменю, который выплынулъ склалъ 330.

Студеный. Знаю справы твои, иж ес не еси ани студеный (СТУДЕНА, zimny) ани гарачый (gorący, ТЕПЛАХЪ); В(о)же,

дай, абы ес был студеный або гарачый 604.

Студня (studnica). З неперебраной студни або криници ошпываютъ вси добродѣйства на збор 465.

Ступень другой 11. Ступѣнь 509.

Ступити (СНИД'К'ТЬ) з неба 491. Дым ступует (КОС'ХОЖДАШЕ) 650. Беда обывателемъ землѣ и мора, бо ступилъ чортъ к вамъ 29. Виделъ есми ангела, ступуючого (С'ХОД'АЦІА) з неба 653.

Стягати, ся. Подлугъ правды, которая ся стегаетъ (ściaga się) к побожности 533.418. Стегается та и на вси учителя вѣрнии 610. Тое слово стегается к першому пришествію 627. Ся стегаетъ 469. Наука ся на всихъ посполите стегала 286. Стегни (ПРОСТР'К'ТИ, ściagnąwszy) 20. Все стягнуто до неба 59.

Суботный 87, суботного 68. Дня суботного седѣли 68.

Суд. G¹ суду 94.99.163.199.200.240. 241.478.495.557.573.642.649, по суди 658, I¹ о сули 253, на суде 165, G³ судовъ 622, I³ о сукехъ 637. Якъ сумъ невыпытани суди его 280.

Судина (СОС'Д'А, naczynie). Виделъ сходячую до него судину 52. Тѣло свое зоветъ судиною 489.

Судити буде людіи земли 96. Жаден не мелъ моци судити о горло римлян, одно посполитій человекъ 90. Не подойдетъ судити о вѣру 96. Судити будутъ живыхъ и мертвыхъ 530. Чужоложникомъ судитъ Богъ 587. Судечи 125, судячая 169.

Судний день 200. День судный 218. Передъ суднымъ днемъ 636. По судномъ днѣ 639.

Суджене. L¹ во суженіи 256.

Судя 57.96, G¹ суди 137.585, Ab¹ судю 98. Судя справедливый 530. Я не хочу тои рѣчи быти судю 99. На ст. 98 в Діѣ 18¹² друга рука слово „судю“ виправила на „старостю“.

Суння (suknia, РИЗА). Маючи в ненависти и сукню, от тѣла покаляющую 233.

Сумнение (sumnienie, СОК'Б'С'ТЬ) 240. 263, сумненье 221. 535, Ab¹ сумненьемъ 234, L¹ на, в сумненіи 511. 619, в сумненіи 567. Наѣдемся, ижъ доброе сумненье маси 589. Власное сумнение наше

220. Правду мовлю, в чом ми посвечает сумненє 268. Сумненє гризеть 289. Сумненє мапчи 324. Доброе сумненє 505. Без ображеня суменя своего 117. Сумненя або руским языком реку совети свои 221. Непокон и тривога на сумненю 218. Служу чистим сумненем 521.

Суть. Сут две умове 117. Выводи сут добри 27. Всѣ рѣчи сут ничемны 177. Сут замкнени в грѣшном васѣнью 253. Веземя мои значны сут 448. Обѣтниця нам сут царованы 195. Все речи сут чисти 535. Рѣчи сут вынати з уживаня 268. Лѣпшии суть перси твои, нижи вино пахнучее 595. Тепер сут свѣтками 71. От того ремесла наши маестности сут 105. Тыя тут одно сут 220. Кораблѣ хотѣ ест так великии (okrety choć tak wielkie są) 167.

Сфольговати (sfolgować). Смыу овоему не соолговалъ (риска над г; НЕ ПОЦІАДЪ) 267.

Сховати 642, N³ схованы 203. Пѣнази собѣ сховати, не даючи их до сполечности 22.

Сход 119, G¹ сходу 613.641. Пришол на сход 119. Стоячи на сходи 120.

Сходити,-ся. Иж бы са мѣл сходити з людьми 133. Вам на жалном даре не сходите 300. Сходився люд 24. Абы ни на чом не сходило (ДА НИЧТО ЖЕ НИМЪ СХОДНО БУДЕТЬ) 539. Сходичую 52.

Схотити; схочу 270, схочет 171.319. схочете 333.

Сцептр (sceptrum, ЖЕЗЛА). Посох справедливости ест сцептрум королевства твоего 546.

Счинати див. щинати.

Сюди. Туди и сюды летаючи 646. 639. Ходи сюди 642.657. Зыбди сюды (СЪКМЪ) 603. Вступѣте сюды €26. Абы есмо вже не были метани туди и сюды леда вѣтром 436. Див туди.

Ся рухоме: Милосердный ся потопечя боляти не будет 165. Не буду ся боляти 587. Але ся бою 391. Боюся 415. Жебы са и другіе боляи 515. Порожне са пытати, для чого са гнѣвает 270. Што

ест добро, того ся держите 494. Што ся тому дивите 14. Который ся нигде не крыют 285. Коли ся они молиш 20. Одно, иж ся ему так подобало 86. Приблизтеся к Богу, а Он ся до вас приблизит 170. Што ся братель нашой пригожае 193. Радилы, жебы ся оттоля пустили 147. Для чого ся маем ото сварати 316. Если ся будемъ справовати подлуг словъ его 220. Иж ся он о свой зыскъ болшей старал, нижи о хвалу 105. Кто бы са праве о ваших рѣчох старати мѣл 454. Наука са на всих посполите стегала 286. Ми ся тои ноци указал ангел 149. Который ся заведы учет 528. Маю ся тепер с того хвалити 291. Рушжеса 604. Не фрасушжеса о том 320. Веселѣмжеса и радуймжеса 651. Не давайтежеса яводити 478. Покайтежеса и наверѣтежеса 15. Стали бы съ есмо яко Содома 272. Хвалити ми ся не пристойит 39€. Для того видело ми ся потребно 386. Див. ще під словомъ годѣтиса, хвалити.

Сятый (святый). В сятый вечери Паньской 11. На ст 282 написано „сятым“, але пізнішою рукою вставлено в по с.

Т.

Таблица. Против першон або второн таблицы 557. Таблицы (tablice, СКРИЖАЛИ) перемирля 566. Написаны не на таблицахъ каменныхъ 368.

Тасмний (taiemny). Тасмное порозумене 265.

Тасмница (ТАЙНА, taiepnica) таа велика ест 448.279. Бо ся вже справует тасмница 498. Без вотиема велика ест тасмница побожности 510. Тасмници понати не могли 53. Не мѣли вѣдати сен тасмници 279. Тасмницу 337.467. Держачи тасмницу вѣры щирым сумненем 509. Повѣм тобѣ тасмницу 643. Тасмницею 431, о тасмници 507, N³ тасмници 581, G³ тасмниц 389. 603. Вам Бог обявит тасмници Евангеліи 293. О шафарех тасмницъ божихъ 309. Бог не хотѣл явне тасмницъ своихъ обявити 591. Коли почнетъ трубити,

маєт ся докончити таємница божая 623.

Там жидове, яко и погане 277. Вязучи и даючи до везени так мужей, яко и невѣст 121. Даван привилей так для их самих, яко и для дѣток своих 124. Свята так тѣлом, яко и духом 322. Так у везени, яко и в отказе 448. Таг жежи собом, яко и против усим 493. Так голосом, яко писмом 618. Так для карана нерадници, яко и всѣх зводителей 650. Яко в церкви, так и в домех 27. Яко жидов, так и поганов 240. Як завсегди, так и тепер 449. Яко слуги, так и волныи 612. Жаднои так зацнои справы божей не маєи 7. Евангеліи моц такъ велика, иж сама моцю своею може збавити 367. Будучи огорненными так великим оболочком свѣтков 591. В так зацном своем поволаиу 660. Поваѣд ми, если же ес римляни, а он рекъ: так ест 124.

Тани ж под час 621.

Таний голос 197. Такаа 577, N³ такне 240. 604.

Там (=туда) был посланъ 48. Петр там идет 51. Послали Варнаву до Антиохии, который коли там (там=туда) пришел 61. Коли там пришел был на помоч 100.

Тарч (цѣнтъ, тарча). Взавши тарчъ вѣры, которою бы есте могли угасити 415.

Твердити; твердечи 48. Нехай твердит (да хѣткердитъ) вас 499.

Тверезостю досконалою надѣю мѣйте 179.

Твой (твій). Помаж водкою очи твои, жебы ес видел 604. Окажи ми вѣру твою з учениковъ твоих, а я тобѣ покажу от дѣл моих вѣру мою 165.

Творене новое 424.

Теж (теж) и другие приходили 154. И вже теж был пост пришел 147. Я теж смѣлый буду 394. Прошу тебе теж 459. Дякони теж мають быти учтиви 509. Теж и нѣяким способом 165. Ночи теж там не будет 661.

Текст (tekst). Досит выкладовъ въ текстѣ 543.

Телесный дѣл. тілесный.

Телячая крош 568. Через крош козловую и телячью 567.

Темница. L¹ в темницы 24. 25. 63, в темницы 188.

Тем'ян (συμμίαν, kadzenie). Дымъ тем'яну 616. Дано ему много тем'яну 616.

Теолога G¹ 593.

Теофиле V¹ 1.

Тепер (нынѣ, teraz) 430.488.586. Тепер их громит срого 72. Тепер и на веки 233. И тепер досит того бываєт 627.

Теперешний (нынѣшній, terazniejszy) дѣл 551. Миловавши теперешній вѣк 531. Теперешний 619.632, теперешнего 247.276.599.631 ter, теперешнему 417, L¹ в теперешней 197, о теперешнем 638, N³ теперешній 470. О теперешнем животѣ 191. Жили в теперешнем (нынѣшнемъ) вѣку 537. Хот теперешній, хот приплыи—всѣ речи ваши сун 308.

Тернье (терніе, ciernie). Земля подаєт тернье и осет 557.

Терпіти; терпимо 327.362, терпим 371, терпятъ 173.193.466.628, терпили 312.371, терпячи 184.230.

Терпливий (cierpliwy); терпливим 603, N³ терпиви 173. В бѣдах терпиви 282. Терпивиє (cierpliwie) 581. Терпивиє выслухай мене 141.

Терпливость (cierpliwość, терпкнїе, долготерпкнїе) 159.421.472.495, G¹ терпivosti 524, Ab¹ терпivosti 558, L¹ в терпivosti 362. Утиск терпивост чинит 252. Терпивост—досвѣтчене надѣи 252. В терпivosti утисков 362. Пожиток терпivosti 159. Напоминаєт терпivosti 181. С терпivosti ждемо 266. Утверждают в терпivosti 74.

Тертило (тертула) 131.

Тѣстамент (testament). Новый тѣстаментъ 611. Дѣл. дастамент.

Ти. G¹ тебѣ 278.597, D¹ тобѣ 13.31. 117.227.376.505; ти 370, A¹ тебѣ 376 i 41.54.143.441.529. А Пан ест ти дух (господь же дххъ естъ) 370. Та могут учинит мудрым 529.

Тил. Войска обѣх тѣх им подавали 580. С тѣлу (сзѣди) 606.

Тим при 2-м ступіні порівняння: Абы есте тым спадне вырозумити могли 257. Чим болшей нас стискаєт, тым болшей ся пожадливости наши спирають 259. Тым моцнѣй окрут стоить, чим глубій котвина бываєт запуцона 559. Тым небезпечнѣй свовольности уживали 285. Тым лѣцѣй 43. Див. чим.

Тимовей 108.358.361.463 і Тимоеній 296, А' Тимоея 311 і Тимоени 104, V' Тимоею 105.519.524. Тимофисево 451.

Тиновий. Всякого дерева тинового (Ѡвинна) 647.

Тиснет 395.

Тисяча (ТИСѦЦѦ); тисеча 204.593.609.621.651.655, G' тисечи 331.616, тысячы 618, Ab' тисечю 637, три тисечи 11, G' тисечей 101.116.347 і тисечей 16.276.609.613.614 (11 раз). 658.

Тихий. Есмо тихи и спокойны живот вели 506.

Тихость (КРОГОСТЬ) 421.472, тихости 586, Ab' тахостю 530. Наследуй тихости 518. О тихости 192.

Тичеться. Што ся тичет справедливости 259. Што ся тичет ураду моего 309. Притом што ся тичет тых речей 317. Што ся тичет науки 407. Што ся тичет даня 461. Што ся тичет братскою м(н)л(о)сти 490. Што ся тичет тых, котрым заснули 491. Што ся тичет хвалы 659.

Тілесний або телесний (ТЕЛЕСЕНЪ); телесноу 354, телесных 256. Сталися телесными 643. Телесне добродѣйством Божию не уяли 330.

Тіло (ПЛОТЬ); тѣло 436. Каждое тѣло (КАЖДА ГЛАТЬ; глоса: жаден человекъ) 409. Подлуг тѣла (ПО ПЛОТИ) 268. Винен тѣлу 387. L¹ в, на, о тѣлѣх 216. 224.230.256.259.263.281.305.317.340.311.372.374.389.396.397.410.416.443.450 ter. 456.466.627 і в тѣлѣ 189 ter. 216.259.263.372.466.545.606, L³ на тѣлах 619, A³ тѣла 238.

Тінь м. р. Тѣм Петров 24. Которого тѣнем была земля 550. Оказуючи урад

поповскій и оеѣры левитов быти тѣнем 563.

Тісно. Не мешкайте тѣсно в нас 377.

Тѣшити, -ся. Маєм собѣ тѣшитися 663. Тѣшит бѣдных 172.379. Тѣшит вѣрных 240. Бог нас тѣшит во всяком утѣску нашем 361. Бог нас тѣшит, абыхмо и мы могли тѣшити 361. Нехай же тѣшит (ДА ОУТѣШИТЬ) сердца ваши 499. Тѣшил 174, тишили 91.485. Тѣшите мых 493. Тѣшитесь со мною 454.

Тѣнути. Нехай тѣнут 284.

Тлѣтити. От тѣла былъ тлѣмень (zatlumion) 313.

Товар. G' товару 647. Товаров их жаден не купует 647.

Товариски ся заховываючи 146.

Товариство его 145. Што ж бо за товариство правдѣ з несправедливостю 378. Абы есте мѣлися простерегати товариства (towarzystwa) его 286.45. Естъ возван до товариства Христоваго 160. Зо всѣмъ товариством 653. Не былъ в той справѣ в товариствѣ з нами 84.

Товариш 385. Брат ваш и товариш 594. Обран естъ отъ зборовъ за товариша (za towarzysza) 384. Тихиѣ ми естъ товаришомъ в Панау 475. Естес ми товаришомъ 661. Товариши возези 294. Товариши его до него пришли 385. Зовзавши кровныхъ своихъ и товаришомъ мѣлыхъ 54. G³ товаришомъ 546. Ab³ товаришомъ 105.153.440.448.574.

Товаришко (towarzyszu, сѣпрѣжничѣ) моя власная 459.

Тогда 27.92.196.237.260.264.278.498.507.530.548.622.631.646 (АБѢ, natychmiast) 23.605.

Толмач (tlumacz). Вам естъ подано черезъ ангѣла толмача 37.

Тольно 37.238.300.559 і только 2.196.236.407. Не только—але 165. Еше я раз затресну не только землю, але и небомъ 595.

Топтати. Естъ топтана кадъ передъ мѣстомъ, и вышла провъ кади 637.

Торгатися (targać się). Не будутъ ся смѣли торгати 642. Не торгастъ, не тягнеть 525. Ся торгають на ваше доброе мешкане 188. Торгаются на вер-

них 630. Переказал ему, абы ся на вѣрных не торгал 654. Торгнулися на них руками 16. Нихто ся на тебе не торгнет (nie targnie się, ПРИЛОЖИТЬ) 98. Торгнулися (targnęli się) руками на апостолы 21. Торгнулися на него руками 118. Не торгачиса рукою ни на кого 534. Волею божю бывает торгана через Евангелию 288.

Торговати 171.

Тот 211.307.628, тая 6.209.219.279. 417.418.508.513.656, таа 15.81.221.595, тое 32.81.95.103.209.300.457.460.505.535. 550, то 457.505 318.468, с того 609.633, тому 281, D¹ к туй 16.442, A¹ тую 41. 71.128.265.271.334.375.479, Ab¹ тою 621, L¹ на, о том 27 571.557.627.655, L¹ на, о, в туй 27.31.237.252.491.530.551.622. 642, L¹ а, о туй 66.619, N³ тин 6.7 16. 32.68.103.106 145.151.165.196.421.448. 512.621, тие 7.22.240, тых 32.35½, с тими 292. На том час 507. Таемица тая велика ест 443.279. Вѣрна е-т тая мова 508. Тое мѣстце 60. Тое росказане 81.505. Я то мовлю ралечи 318. Бог обрад убогих того (СЕРУ, tego) свѣта, абы ся стали богатыми у вѣре 16½. Умерлини мусят перестати от справ того (=цього, нашего) живота 258. Ни во што обернуль мудрост свѣта того 299. Подими рѣчи свѣта того 302. Жаден с княжет свѣта того (СЕРУ) 304. Мудрость того (СЕРУ) свѣта 304. Проминает вшталт свѣта того (СЕРУ) 321. Против справцам темности вѣка того (СЕРУ) 444. До тои сполечности 21. А тому што робит 248. Не приподобляйтеся тому (СЕМУ) вѣку 281. Покол ест на том свѣти 189. Богатыи на том (КЗ НЫНѢШНЕМЪ) свѣте оповедан 519. Живут в тѣле на том свѣте 606. Тын грѣшет 421.

Травити. Есте то травилы (trawili, ПЖДНКЕТЕ) на роскошах ваших 170. Бог наш ест огнем травечим (ПОДАЛЪ) 586.

Трапити (trapić). Пр 3³ трапет 496. Трапили (trapiło) власное их сумненье 23.

Тратити (tracić), тратит 510. И дапо ему горяче тратити (gorącością tracić, ШПАЛЛЪТИ) людей огнем 640. Тот первородный тратил 579. Часу не тратили 441. Мѣл минуты Ерох, абы часу порожне не тратил 110.

Трафитися. Тын речи, которыми ся мнѣ трафляют (się przytrefiały), пришли 448. Трафилосе, вж на тот час был голоден 52. Трафилосе (КМСТЬ, zdało się) назад ити ему 108. Трафилосе ми (КМСТЬ, przydało mi się) 121. Если трафилосе (АЦІЕ СЛДЧИГЪСЪ, podobno), помешкаю у вас 358.

Треба (trzeba). Не треба (НЕ КМ) искати мѣстца второму 565. Дня потреба.

Требнии. Золотар роблевал требники (ХРАМЫ, kościoły) сребренни Артемиды 104.

Трезвий. N¹ трезвы 508. Будмо трезвыми 492.

Трезвость (КОЗДЕРЖАНІЕ) 421.

Третий 225.398.617 633.635.659, третя 7. 511. 617 (4 рази). 618 (5 раз). 621.626, третье 342. 557.607.610, третьего 136.149.56.350.397, третьему 227, третью 129.617.620, третьих 220. Третья част 617.618.621. В третью годину 129. Помордовали третью част людей 620. Третья 617, третью 610. 617. 642. Читай у двадцет третом вѣршу 334.

Тры 46. 91, три 220, трох 618, по трех 154. 515. Три мужи 53. Першого дня у три години 108. Три мѣсеци 108. 579. Три гроши 611. Три духи 641. Три брони 658 quater.

Тривалий (trwały). Выбранные тривалое 196. Слово бывает тривало 147. Будте тривальными 445. N³ тривали (НЕ ПОДКИЖИМАЛЪ) 586. Была тривала обетница всему племени 250.

Тривати (trwać) 28.212.466, тривает 211.212.218.224.320.344.369.387.367. 570, тривает 181, триваете 151, тривают 350, тривала 323. 407 (ПРЕБЪДЕТЬ). 510, тривало 211, тривало 498, тривали 11.77 318.357.381.495. Маеи тривати через малый часъ 644. Кто чинит волю божую, тривает (ПРЕБЪДЕТЬ) на веки 211. Зоставает и три-

васть 259. Он трывает вѣрным 525. На веки трывает 563. Нехай м(и)л(о)сть братская трывает 586. Трываете постечи, ничого не едучи 51. Абы трывала аж до конца 159. Трывали на молитве 3. Трывай (ПРЕКІІКАЙ) в тых речох 529. Як вас навчало, в немь трывайте 212. В молитвах трывайте 474. Трывайте моцне 480. Трываючи 12.282. Трываючого 181. Не маем тут мѣста трываючого 588.

Тривога (trwoga) 619, N³ тривоги 612.617. Непокой и тривога на оумненью 218. Хотѣл своим оповѣдати тривоги 591.

Тривомити (trwożyć); тривожили 482.497, не тривожитесь 190. 451, тривожитесь 187. Нехай церкви не тривожат 349. Вас тривожит 404. Тот, который вами тривожил (СМЪІІІАЙ, trwoży) 419.

Трикромт 395.

Троканє. Таа мука,нашим здѣнем, ничого нѣшого не ест, одно тросканьє (trapienie) сумненя 619

Тростина (ТРОСТЬ). Дана ми ест тростина 624. Мѣри мѣсто тростиною 658.

Трость (ТРОСТЬ). Мѣл трост золотую 658.

Троха (trocha, МААШ). Маа против тебе троха 598. Знѣщим Бог люд свой, нѣжоаа троха (trocha), котораа зостанеть, будет лѣвним сведѣтвомомь справѣдливости его 272.

Трохим. Трохим 108. Перед тим видѣли з ним Трохима 118. Трохима (ТРОФІІМА) есми оставил немоцного 532.

Трояное 616.

Труба; трубами 616.

Трубач. G³ трубачов 643.

Трубити. Коли почнет трубити, маем ся докончити таемница божя 623.

Трудний. N³ труднейшіе 611. Трудно (ЖЕСГОКШ, trudno) тобѣ ест против осна брѣкати 142.

Трудность. G³ трудностей 317.

Трути. Тыи, которые трут (ЧАРОДЪЕ, truią) 662. D³ тручим 657.

Труп. Видѣти трупа 355. Трупы их

полягут уи улицах 625.

Трутина (trucizna). Покормь ихъ нехай ся им обернуть у трутину 277. Ани ся упометали от трутин (КОЛХКОКАНІЙ) своих 621.

Тресене; тресене 612, L¹ о тресею 626. Тресене землѣ 626. 642. Сталися трасени землѣ 617. Сталоса тои години великое тресене землѣ 626. В том трасени землѣ 626.

Трясти; трасено 612.

Ту (tu, ТУ) дает знати 95.324. Див. тут.

Туга (ТУГА). Бом вам написал з великог(о) утиску и с туги (utrapienia) сердца моего 365. !

Тулы и суди 486.639.646. Див. суди.

Тужити. Прошу вас, жебы есте не тужили (СТУЖАТИ, nie zstawali leniwym) утисков моих за вас 433.

Тульно; тулко 41.281. Див. только.

Тулятися. Ся туляют (ПОНЬРАМІІІН) по домех 528. Тулячися (tulaiąc, СКИТАЮЩЕСЯ) по пущах, по горах 581.

Тумпазиум (ТОПАЗІЙ) 659.

Турецкий; турецких 645.

Тут 48.324.560. Див. ту.

Туча (tęcza ДУГА =радуга) была на головахъ его 622. Около стола была туча 605. А¹ тучу 605.

Тучити. Брешут, абы брухи свои тучити 456.†

Тучности оливы 278.

Тягнути. Тягнут вас на суд 164.

Тяжкий. N³ тяжкіи 397, тяжкіе 112. К тяжкому суду 229. Приказана не сум тяжки 219. Лѣсты его тяжки 390. Много тяжких жалоб приносечи на Павла 136. Ушима тяжело слышат 157. Писати мѣ не тяжело 456.

Тяжкость; тяжкост 642.

У.

У собѣ 53.253, у вас 8, у сердца 377, у хвалах 11, у главѣ 58, у Вавилони 194, у Христѣ 212.628, у вѣре 357.604, у везенью 448, у пѣсни 595, у кровѣ 625, у панѣстве 641. Простак у мови, але не в розуме. Смотри у главѣ 108.

121 У главѣ 4.26. В книгах Моисеевых у главѣ 551. Читай у Иова у главѣ 599 Толкувши у бок 63. Першого дня у три години 108. У другую субботу 72. Пѣч, у которой был положенъ 34. Был у церкви 174. Ест у тобѣ 512. Маея у собѣ 658. Увѣрили у Пана 50. Почали у войско уводити Павла 119. У грецком стоитъ 611. У великом страху 626. Умести Содоме 626.

Убываетъ 597, убыдетъ 324.

Убираться. Маючи надѣю в Богу, убиралися (ОУКРАШАХУ СЕБЕ) 186.

Убичувати. Трикрст былъ есмь убичованъ 395.

Убір (ubior). Указуючи одежду у убѣрѣ (suknie у płaszcze, РИЗЫ И ОДЕЖДЫ) свои, которыми робыла Серна, коли была з ними 50. Убѣром почтнвымъ 507. Убѣром коштовнымъ (РИЗАМИ МНОГОЦѢННЫМИ) 507. Невѣсты абы ся приоханджали убѣром почтнвымъ 507. Мѣти не будутъ уберов коштовныхъ 624. Тот убѣр (ten ubior) значить облуду 621. Див. вбір.

Ублагане (ublaganie, УЧИЩЕНІЕ). Был ублаганем за грехи наши 217. Он ест ублаганем за грехи наши 209.

Ублагати (ublagać). Хотѣлъ ублагати умисли их 118.

Уближати. То ничого не убближаетъ (nie ubliża) достоинство апостола 236.

Убогачати. Убоги, але многих убогачаемъ 377.

Убогаченій. Во всем естесте убогаченіи 299. Уже есте убогачени 310. Убожеством его убогаченіи были 383.

Убогий 163. Бог образ убогих (ubogich, НИЩЫМЪ) того свѣта, абы ся стали богатыми у вѣре 164. 515. Для нас ся стал убогимъ, будучи богатымъ 383. Умысли убогимъ 382. Див. вбогий.

Убожество (НИЩЕТА, ubostwo). Знаю справи твои, и утиск, и убожество 597. Убожество терпимъ 371. Убожествомъ 381.

Убути. Хотя не емо, ничого нам не убыдетъ 324. Убываетъ 597.

Ув ставиться передъ голосною: ув Азіи 86.110.593.595, ув Азіи 362, ув Асіи 523, ув Азоте 41, ув Антиохіи

528, ув Асу 109, ув Атенехъ 487, ув Аханъ 98, ув Ахани 359, ув обуѣ 63, ув огонь 153, ув одемо 55, ув одно 431, ув одну 647, ув одномъ 164, ув одной 451, ув однихъ 516, ув озеро 653. 656, ув ономъ 426.552.598, ув особе 571, ув отца 207, ув угла 182, ув ураде 530, ув урадахъ 515, ув уставахъ (у вуставахъ) 459, ув уста 53.125.167, ув устехъ 184. 623 bis, ув утискъ 600, ув утискахъ 398. 482, ув учтивости 143.184.185, ув учтивости 337, ув уши 61. На ст. 43 другая рука виразъ „в нижемъ“ переробыла на „ув унижемо“. Ув Адаме зрѣвши увес народъ людскій 258. Мешкали ув Азіи 102. Сам сотона переменяться ув ангела свѣтлого 393. Было ув одного жиде сыновъ семъ 103. Ув одномъ путѣ 415. Скинен ув озеро сѣрки 655. Вдачност ув озаймовано 7. Ув оное зацное пришествіе свое 530. Ув остаточнымъ лѣта 180. Труны ихъ полагаютъ ув улицахъ 625. Ото коземъ удла ув уста вкладаютъ 166. Див. в I т. § 10 і 53. В. Початковий и в цѣмъ вниаду змѣнюється на ѣ: увисали 617, увисаку 269.578, увисшихъ 626.628, увисшихъ 193, увисуса 409, увисусе 462.491. Див. в I т. § 19. С. Ставиться *уво*, коли слово починається з двохъ приголосныхъ: уво всихъ 113.235. уво всѣхъ 26.478, уво свѣ 63. Во што ж ся есте похрестили? а они повѣдили: уво Йвановъ крестъ 101.

Увароване (uwarowanie). Для уварованія нечистости нехай каждый маєт свою жону 317.

Уведеній. Стережіться, абы есте не были уведени (СКЕДѢНИ) ганабнымъ блудомъ 205.

Уведене. Безрозумисльное уведене (uwiedzenie) за леда чимъ 76.

Уезде (Ксюдъ, wszędy) 96.131. 461.605, увезде 219. Теперъ Бог увезде озаймуєтъ 96. Всихъ увезде учитъ 118.

Увельбений. № увельбены 355. Придетъ, абы былъ увельбен (uwielbion, ПРОСЛАВЛЕНІЕМЪ) в святыхъ своихъ 496. Што было увельбено (ПРОСЛАВЛЕНІЕМЪ), не с той стороны было увельбено 369.

Если з ним терпим, з ним будем и увелбени 261.

Увелбенье (uwielbienie) 660.

Увельбити. Кто не увелбит (ПРО-СЛАКИТЬ, uwielbi) имени твоего 638.

Увеселити, ся. Я ся теж увесели 460. Кто бы мя увеселил 365. Ся есми велии увеселил о вас 379. Увеселилися 191.455.

Увес 4.82.60.67.92.95.164.209.221.246. 253.279.281.297.301.419.433.440.464.510. 549.555.576.581.603.628; уся 251. Увес люд 13. Увес свѣт 105.603. Жебы ся есмо учили по увес час живога нашего 209. Увес живот людскій 237. G¹ усего 6.279, A¹ усю 436, N¹ уся 174.235.305, усь 256.340.359.428.565, усих 490.493. 494.527.548.610, усьх 24.381, усим 194. 463, усѣм 32.55.249.423.498.591, A³ уся 251, Ab³ усими 42.151.281.409.428. 435.465.515—усѣми 14.283. Див. весь.

Увидя 12, увидивши 113. Увидет, жем тебе умилывал 603.

Увѣрити. Пр 3³ увѣрет 274, увѣримо 251. Увѣрет погани 660. Вѣдаю, кому есми увѣрив 523. Увѣрили у Папа 50. Увѣрили дару 100.

Уводити, увести. Почали у войско уводити Павла 119. Уведут ереси 198. Увѣх до церкви 118.

Увойти 240, увойде 163, увошли 3. 24.91. Увойти суду б(о)жего 240. Вам даст увойти покусы 331.

Увязана 52.

Ув'язнути. В роскошах увязли 620.

Ув'язнути. Богатѣй в дорогах своих увянет 160.

Угасили силу огненную 580. Стрѣлм огнистым угасити 445.

Угомаем 434, угожают 486, угожали 536. Я во всем угожаю вси 334.

Уголе огненное згорнешь на голову его 283. L¹ углех 613.655.

Угрунтувати (ugruntować); укруп-товавши 652, укруптована 299, N¹ укруптованы 466. Жебы есте были в милости укруптовани 434

Удаться (udać się). Колико ся раз удают за своими пожадливостями 253. Ся удаю и за пожадливостями 440.

Тогда ся удали (się udali) до дороги 196. Удалися 437. Удалися за телесными 612. Удалися за мудростию 618. Ся удадут за рѣчами 510. Удавшися за рѣчами непотребными 591. Див. вдатися.

Удила. Ото конем удил а у уста вкладаем 167.

Уділати. Тот, который удѣляет (ГО-ТКОРИКНИ) дом 550.

Уділення; уделене 547.

Уділяти. Дух светный гоине даров своих людям уделает 170. Десетину от всех речей уделил 559.

Уж (SMIЙ, wąż). Выпусти уж з уст своих воду 630. Уж звѣл' Евгу хитростию 391. Их(в)ати ужа 654. Их хвосты подобны ужом 621. От ужом погнули 331. Летѣла от облича ужомого 630.

Уже 71.442.533.636. Уже есте насмечени, вже убогачени 310. Див. вже.

Уживане (używanie) 238.239.258. 334.338, Ab¹ уживаем 288, L¹ ужива-ню 286. Уживане закону 258. Ужи-ванье покормовъ 316. Рѣчи сут винати з уживанья 268. Коли ся восполон сходите, то не для уживанья вечери Панское 336. Уз(ж)ыванье (używanie) имени Божого 643.

Уживати (używać) 553, уживають 231, уживаючи 103. Взятых даров ужи-вати будем з близнью 231. Одного ужи-вати 511. Уживати даров 511. Орачо-ви пристомт первой от плодовъ ужи-вати 524. Уживати дочасных пожитков 579. Ключа будут уживати 625. Слово, которого тут уживает 247. Каждый свою вечеру наперед уживает 336. Уживает ея 338. Нехай каждый лях хочет выкладов уживает 545. Сама мощи всякое уживает 632. Праве ланное мовы уживаем 369. Того еще уживають 174. Уживають свѣта того 321. Имишн тои мощи уживають 327. Которых до личбы уживають 633. Добрий ест закон, если бы его хто слушие уживал 504. Всего уживали 21. Пилне уживали ураду своего 74. Тим небезпечнѣй сво-вольности тѣла своего уживали 285. Ду-

ховных добрых погани уживали 292. Их уживали 300. Волюности уживали 323. Все уживали одного покорму духовного 330. Николи есмо не уживали повести похлѣбное 484. Уживали хлѣба своего 501. Чи ужи есми яко нестатечности 364. Уживай того радѣй 320. Воды не пий, але потроше уживай вина для жолудка 515. Всего уживаючи 11. Уживаючи товариства 48. Уживаючи повола-ня Павлового 103.

Узброєний (uzbroiony). В туу ж мысль будте узброєни 189. Тоу зброєю бывають узброєны (uzbroieni) невѣрными 621.

Узда (uzda). А¹ узды 637. Коня без узды 621.

Уздоровленя № 20. Х(ристо)с ест справцею уздоровленя (uzdrawiania) 14. Дар уздоровленя 174. Дары уздоровляма 339.

Уздоровляти. Петр уздоровляет Свѣю 44. Уздоровил отца 153. Уздоровил его 154. Коли уздоровили 74. Уздоровлен 13.17, № уздоровлены 40.154, уздогровляючи 56.

Узычане (użyczenie). Бога хвалет за зычливость противъ себе и всехъ узычане 388. Не дбает Бог у узычавью своеи ласки 407.

Узычати (używać). Мог узычати (ПОДАТИ) потребному 438. Инымъ тои свѣтлости узычаем 371. Абыхъ вамъ узычилъ якого дару духовного 236. Узычиль былъ (użyczył był) 461. Жадная ми церковь не узычала 461. Узычили убогимъ 382. Чого ми узычили 407. Колько кажному Х(ристо)с узычитъ 658. Одеи другому узычайте 190.

Узычане (uznanie) 110.195.202, G¹ узычанья 457, Ab¹ узычанемъ 333, L¹ въ узычаню 205.464, ку узычаню (РАЗЪМЪ) 506. Узычане не оддѣлено од вѣры 60. Учили узычанья 101. Вонност узычаня 367.

Узолотити. Было узолочено золотомъ 648. Див. взолочена.

Узрѣти (у҃зрѣти, uyrzeć); узру 450.647, Pr 3¹ узрѣт 292.625.647, узри 325, узривши 153, узревши 455.

Узру вас 292.450. Потомъ обличне узримъ 344.

Узяти; узала 33, узали есмо 511, узавши 510. Див. взяти.

Уйти. Не уидѣтъ срокаго досветченя 308.

Уймити. Не придаєтъ и не уймуетъ 525.

Уназати. Тое мѣстце указуетъ намъ 60. Ми ся то тои ночи указалъ ангелъ 149. Укажи (ПОКАЖИ) б. Див. вказати.

Унаменовати (ukamionować). Разъ есми былъ укаменованъ 395. Если бы и бидѣла доткнуло горы, то и будѣтъ укаменовано (ukamionowano, КАМЕНІЕМЪ ПОБІЕНЪ) 585. Укаменованы сѹтъ 581. Див. вкаменовати.

Укладный (układny). Слуга Паньскій не маєтъ ся сварити, але укладнымъ (ТИХЪ, układnym) быти 527.

Укорюновати (ukoronować, КЪРНЧАТИ). Укорюновалъ ес (ukoronowałeś) его славою 547. Видимъ I(с)у укорюнованаго хвалою 548.

Укрывавлений. Окрутныи укрывавеныи кровю невинныхъ 628.

Укривовати (расплати, ukrzyżować). Тѣло укривовали 421. Укривованъ (расплатѣн) 423. Укривовавши 606.

Укротити. Языка жаденъ(о)д(о)в(ѣ)къ укротити (у҃кротити, okrocić) не можѣтъ 168.

Улиця. Перешли улицу 64. Иди на улицу 46.

Улічити. Смертельная рана была улічена 632. Будуть уліченны, то естъ забавлены 660.

Ульжене (ulżenie). Иимши мѣли ульжене, а вы бѣду 383. Тѣло наше жадного ульженя (ПОКОМЪ) не мѣло 379.

Ульжити (ulżyć). Рана смертельнаа естъ ульжена (ИЗЦѢЛЕНА) 631.

Уляниутися. Неприятеля правды улякнутся 626. Улекнувшись 13 (uleknuwszy się, у҃жасни), улякшися 135.

Уменьшоваши 338.

Умерети (у҃мрѣти) 328.362.479. 619, умрѣт 256, умер 22.32.77.154.252. 256.409.493.596, умираючи 377. Кто бы смѣлъ умерети и за добродѣя своего 252. Умерши грехови, живуи спира-

ведливости и Богу 558. На ст. 22 третя рука слово „умер“ (Ананія) переробила на „здох“. Дав. умерети.

Умерлий (umarly); умерлого 109, умерлым 278, о умерломъ 139, N³ умерлыми 256, умерлых 9.14.250 (МЕРГКНХ) 469.489, умерлыми 1.6.15⁹.428.654. Умерлым проповедано Евангелію 189. Умерлым мусят перестати от справ того живота 256. Видел есми умерлым 656. Збужена от умерлых 50. Смерть и пекло [вернули умерлых (МЕРГКЕЦН, umarle) 656. Офѣри за умерлых 67.

Умертвенєе 606. Умертвенєе тѣла 818, G¹ умертвена 372.

Умертвити. Imprt. умертѣте 471.

Умывано ноги 513.

Умиловати. Тебе умиловал 603. Умиловал 217.429, умиловали 217. Кого Бог умилюет 270. Умиловал (КОЗЛЮКИКН) нас 499. Мѣсто умилованое 655. Умиловани (КОЗЛЮКЛЕННА) от Пана 499. Назову тую, которая умилована не была, умилованю 271.

Умысл (umysl, ОУМЪ) 364, G¹ умислу 281.437.497.528. Статечный умисль 113. Кто ж бо вѣдает умисль Памский 280. Абы есте ся борзо не порушили от умислу вашего 497. Умыслом (АХХОМЪ) естесми з вами 468. Хотѣль уболагти умислы их 118.

Умыслити. Был умысли 110. Умыслили нѣшто зложити для убогих 292.

Умыслный (umysłny, = умисный). Умыслною злостю хотѣль спротиватися 221. Adv. умислане 475, умислане 365. Умыслное (umysłnie) зрушаєте Бога к гнєву 80. Кто умислане грешит 213.

Умышленє. Вѣдаем умышлена его 366.

Умирающихъ 388.

Умистност (umiejętność, РАЗУМЪ) 196.300. Способ набыванья умистности 343. Скрыты сунт вси скарбы умистности 468. Даетсѣ мова умистности 333. Всякою умистностю 300. Див. умистность.

Умити (ОУМѢТИ, umieć); умѣет 248. Умѣю (КѢМЪ) униженнымъ быти 461. Умѣеш ли (ОУМѢШИ ЛИ, umiesz)

греческий 119. Умѣеш другихъ учити правды 43. Умѣет Пам побожныхъ людей с покусъ выбавити 199. Абы умѣи каждый з вас начинє свое держати 489. Див. умѣти.

Умова (umowa). Сунт двѣ умове (АКА ЗАКѢТА) 417. Умовы, перед тым утвержденое от Бога 412.

Уморивши 69. Тѣло свое уморает 313.

Умоцнити (umocnić). (Христос) мя умоцняет 46. Умоцнился 251. Пам умоцнил мя 531. Умоцнился (ОУТКЕРДИТЕСА) ему плєсни и голєни его 13. На остаток будѣе умоцнени 444.456.

Унижил (СМИРИЛЪ) себе 452. Чи есми згрєшил, нж есми сам себе унижил 392. Умѣю униженнымъ быти 461.

Унуздати. Примѣтка другої руки до слова „повстєгат“ (Яків 3²) на ст. 167: „У болгарскомъ охлєстити, што ся розумєет охол(о)стати, а по нашему власне унуздат“.

Уняти. Если бы хто унял (ШИМЕТЬ) што 668.

Упадои 645, от упадку 644. На упадок нѣрнимъ 272. Их упадкомъ сталося збавєне поганомъ 277. Упадки направлю 81.

Упам'ятанє. Ку [памєтаню (ПОКАЛНІЮ) 380. Див. впам'ятанє, упом'ятанє.

Упам'ятатися. Згрєшили, а не упамєталися (upamiętali się) з нечистоты 400.

Упасти. Imprt. упадѣте 612. Упал з руки неприятєлемъ 118. Див. впасти.

Упевняти (upewnić). Нас упевняли 196. Будєт упевнєнь у мысли своєи 286.

Уперед 10. Крєст, который он вперед справил 101. Упередъ видєл (ПРЕДКИДѢКЪ) 10. Див. вперед.

Упередити. Не упередимъ (ПРЕДКАРИТИ) заснулыхъ 491. Учтивостю одны другихъ упережаючи 282. Див. впередити.

Упилися виномъ 643. Ся упиваютъ вночи 492. Не упивайтєся виномъ 441.

Уподобалосє 465.

Уподобанє. Учнили подлуг добровольного уподобаня (upodobania, БЛАГОКОЛЕНІЕ) своего 453.

Упокорити,-ся. Себе упокорил 452. Упокорѣтсѣ передъ В(о)гомъ, а Онъ васъ поднесетъ 171. Упокорѣтсѣ подъ мощною рукою Божіею 193.

Упомянати (upominać). Теперь васъ упоминаю (МОЮ) 149. Упомянаю одни другихъ 578. Упомянаючи 291.

Упомяну 599.

Упомятаніе (upomietanie, = опам'ятаніе). Смутокъ упомятаніе (ПОКАНІЕ) справуєтъ 380. Далъ Богъ упомятаніе 527. Див. впамятаніе.

Упомятатися (= опам'ятатися). Ани ся упомятали (ani się upamiętali, ПОКАШЕЩА) отъ труги своихъ 621. Див. впамятатися.

Упор. Готовую маючи помсту на всякій упор 389.

Упорный 619. Грозитъ упорнымъ 400. N³ упорны 18. Adv. упорне 588.

Упрямая (uprzejma) хутъ (БЛАГОКОЛЕНІЕ) сердца моего 273. Подлугъ упрямое хути (ПО РЕКНОСТИ) 456. Упрямую м(и)л(о)сть свою 396. Упрямую хутъ маєтъ 476. Adv. упрямне жадають 636. Упрямне жадаю мешкати 374.

Упрямость (uprzejmość, ЛЮБОКЪ) 196.

Упроводить 550.

Урадъ (urząd, урѣдъ) 281 544.545, G¹ ураду 88.126.137.248.369.383.509, Ab¹ урадомъ 330.571, D³ урадомъ 492, L³ о урадахъ 439. Возвѣще его на урадъ Памский 44. Павъ I(с)у ссправовалъ урадъ свой межъ нами 4. Урадъ евангелистовъ 114. Свольне собѣ привлащаютъ урадъ его 108. Пришелъ на урадъ 136. Ся не свольне вдавалъ в тотъ урадъ 235. В томъ словѣ пророчества замыкаетъ увесъ урадъ науки в церкви 281. Выполни есми урадъ : 92. Урадъ правдивого апостола 309. На урадъ переложены 370. Маючи урадъ (САЖЕНІЕ) 370. Волокли на рынокъ до ураду (КО КНАЗЕМЪ) 88. Жадаючи отъ ураду ратунку 137. Печатью моего ураду 326. Былъ пиленъ ураду 477. Если кто ураду епископства жадаєтъ, доброй справы жадаєтъ 508. В ураде своемъ добре ся справуютъ 515. Оказисѣ досконалымъ увъ ураде (САЖЕ-

НІЕ) своемъ 53. Див. врадъ.

Урадовался 61, урадовалися 73. Урадовался есми велики 223. Бо ся есми велики урадовалъ 225.

Уробити. Маємъ мешканіе, не руками уроблено 378.

Уродился Авраамови Исаа, Исакови уродился Яковъ 31. Див. вродитися.

Урокъ (оурокъ, podatek). Кому урокъ, тому урокъ 286.

Уростетъ 495.

Уруганіе 191.

Услухати (usłuchać, ПОСЛУШАТИ, = послухатися). Авраамъ услухалъ Бога 576. Услухали есєтъ ис сердца способу оной науки 257. Не вси услухали Евангеліи 275. Мы и такъ не услухають 347.

Усмотрюютъ 433.

Усправедлиwienie (usprawiedliwienie) 273, усправедлиwienie 406. Черезъ одного усправедлиwienie обфитовало на вси люди 254. Усправедлиwienie естъ широе ласки Божіе черезъ вѣру Христову, а не черезъ учинки законны 406.

Усправедливити,-ся (WПРАКДАТИСЯ, usprawiedliwić, rozwiązać) 72, усправедливаєтъ 248.267.441, усправедливаєтсѣ 419, усправедливлено 409, усправедливленъ (rozwiązany) 72.256, усправедливлена 166, усправедливлено 246, N³ усправедливленни 242.247.409 і усправедливлены 510.610, усправедливленны 244. Никто ся усправедливити не можетъ 237. Которыхъ возвалъ, тыхъ и усправедливили (WПРАКДА), а которыхъ усправедливили, тыхъ и выславили 286. Усправедливленъ вѣрою 247. Усправедливленъ черезъ вѣру Христову 409. Чи не зъ учинковъ усправедливлена 166. Есємо были усправедливлены зъ вѣры Христовоє, а не зъ учинковъ закона 409. Див. всправедливити.

Уста (оуста, usta). Ничего нечистого увъ уста мои не входило 53. Отвори ти уста 98. Черезъ уста Давыдовы 3. Зъ устъ 624. Ab³ усты 19.274.

Устава (ustawa). Што ся дотычетъ той уставы 81. Уставу Божію 317. Уставы людскіи на сторонѣ быти мусятъ 404. Для розмѣстныхъ уставъ и вы-

мыслов из законов церковных и поповских 681.632. Спротивляются уставам Божиим 174.

Уставати. В завод бѣгаючи, уставаютъ (ustawaiać), а до крѣсу прийти не могутъ 247. Не уставай на серци 582. Див. вставати.

Уставичный (ustawiczny, постійный). Уставичное 395, уставичнаа 628, Adv. уставично (КѢНУ), ustawicznie) 588. 593.594. От уставичной офѣры за живых и умерлых 67. Мѣйте к собѣ уставичную (ПРНЛ'КЖНУ) мѣлость 190. Того уставично пилнующи 284. Абы ся уставичные поправовали 286. Уставично терпѣти мусятъ 321. Давую Богу моему, уставично вас паметаючи 447. В добромъ учинку уставично мешкала 514.

Уставичность (ustawiczność). Лемпатрь значитъ неуставичность 681. G¹ уставичности 514.

Устати (ustać); устали 467, устатутъ 641. Возможность в роскоши еустати мусятъ 646. Тотъ знакъ усталъ 174. Коли папезство устанетъ 644.

Уступоватися 390. Которымъ есмо не уступили бынамней в покору 407. Див. вступити.

Устягнути. Нехай устягнетъ (ДА ОУДЕРЖИТЬ, niech powściągać) азыка своего 187. Ледве людъ устенули (ОУСТАКИСТА, zawściągnęli) 77.

Усхнути. Споровѣло и усхло (uschło) живо 636. Пришла година жатвы, коли усхло живо 636.

Усяний; з усякого 488, з усякою 506. 530. З усякою учинвостю 508. Див. всякая.

Утаи еси 22.

Утвернастъ 864, утвержались 86, утвержаючи 77. Утвержаютъ ученики 74. Утвержалъ вси ученики 100. Утвержонъ 51.644, утвержени 468.478. Див. втвержати.

Утверженье 510, утвержене 591. Милостъ естъ утверженье вѣры нашей 215. То ся все дѣлаю ку утверженью Евангелія 102.

Утискъ (ucisk) 241, G¹ утиску 370, L¹ о, в утиску 862.193, N³ A³ утиски

77, G³ утисковъ 32.372.521, L³ в утискахъ 252.376.574.594, в утискахъ 487. Утискъ терпѣливостъ чинитъ 252. Кто ж насъ розлучитъ отъ милости Б(о)жеи, чи беда чи утискъ 267. Короткий и легкий утискъ 373. Есте подпомагали утискъ мой 461. Знаю sprawy твои и утискъ (СКОРБЬ) 597. Терпи утискъ, якъ жолѣвръ Христовъ 524. Берѣте взоръ утиску 173. Богъ насъ тѣшитъ во всякомъ утиску нашемъ 361. Есте учасниками утиску 362. Бомъ вамъ написалъ з великого утиску (ПЕЧАЛИ, ucisku) и о туги сердца моего 365. Мнѣ придавали утиску у везеньи моемъ 449. Въ всемъ утиску нашемъ 379. Вдѣчно приймвати отъ Бога навезенья и утиски 160. Утиски терпятъ 193. Зложивши клошоты и утиски 256. Не сумъ ровны утиски 265. Утиски намъ сумъ яко дороги и помочи 266. Утиски терпѣти будутъ 529. Самъ есми свѣткомъ утисковъ Х(ристо)выхъ 192. Прошу васъ, жебы есте не тужили утисковъ моихъ за васъ 438. Абы ся жаденъ не порушилъ в утискахъ 487. Див. втискъ.

Утиснати. Нехай жаденъ не утискаетъ брата своего 490. N² утиснены 362.

Утиснене; з утисненя 422. Сумъ в утисненя 362.

Утѣкати, утѣкати; утечетъ 170, утекъ 152, утекли 75, утекалася 628, утекаючи 559. 628. Утечетъ смерть отъ нихъ 619. Инѣде ся утекаютъ 575. Былъ утекъ, окрадиши пана 540. Невѣста утекла (БѢЖА, uciekła) на пушу 628. Утекали з дому 108. Див. втѣкати.]

Утѣха. Богъ всякое утѣхи 361.

Утѣшилися 236.

Утрапений (utrapiiony). Бываемъ во всемъ утрапены (utrapieni, СКОРБАЦІЕ), але не вотчимъ 371. Бываєте утрапены (УСКОРБАЕМЫМЪ) 496.586.

Утрапенье (utrapienie, СКОРБЬ) 241, G¹ утрапены 370, L¹ у утрапеномъ 488, L³ в утрапены 159. Справедливая речъ естъ у Б(о)га отдати тымъ утрапене, котрымъ трапаетъ 496.

Утратилъ есми вси твѣ речы 457.

Уфати (ufać, ОУПОКАТИ). Телесно

добродѣйством Божиим не ували 380. Див. дувати.

Уфане (ufanie, ОУПОКАНІЕ). Маеи уеанье к Богу 368. Для великого уеанья, которое мѣл от вас 385. Не откладайте ж уеаня вашего 574. С тим уеанем (ОУПОКАНІЕМЪ) хотѣл есми прийти до вас 368.

Ухо. G³ ушій 530. Люди твердои шии и оушью (uszu) 87. Крик пришол до ушью 178. Ушима тяжко слышат 157.

Уховати. Чого, Ъ(о)же, уховай 247.

Уходити. Ничого нечистого не уходило ув уста 59. Уходячих до дому 12. Ухожали 12. Див. входить.

Уцтивость. Залецает уцтивост (uczciwość) стану мальженського 326. Див. уцтивость.

Учасники (uczestnik, СОСБІДНИКЪ). Ab¹ участником 224, участниками 191. 465.588.610. Мѣл быти участником тои ласки 41. Маеи быти участником 327. Быи участником 382. Ани буди участником грѣху чужим 515. Были участниками хвалы Божей 247. Есмо были участниками веселья 282. Есте участниками утаску, так теж будете и вчасниками потѣхи 362. Вас маю участниками ласки зо мною 448. Див. вчасник.

Учасництво 355.

Учене Adv. 593.

Ученица 49. Див. вченик.

Учень. О учѣх своих мовилъ 548.

Учинити (uczynić) 36.484.562, учиню 398, учиниши 512, учинит 529.662, учини 316, учините 83, учинили 640, учинивши 136.155. Хотечи учинити (УКЪЦІАКАТИ) обмову перед людьми 106. Ничого учинити не можеш 165. Што обещалъ, мог учинити 251. Який вам пожиток учиню 845. Есде учиню, абых отял причину 398. Учиню з домом израелским перемирие новое 565. Перемирие учиню з ними 572. Добре учиниши, если их отпrowадиши 225. Учиниам тоє або оное 172. То учиним (СОТКОРИМЪ), коли Бог допустит 557. Помазанцем учинил 10. Што колевек учинилъ 74. То для того учинил, жебы ся им жидове не брыдили 86. С того собѣ учинил люд

свой 250. Для чого еси ми так учинилъ 271. Бог нам вас годными учинил 496. То учини раз 563. Учинили жидове раду, абм его забилъ 48. Не учинили ничего, годного хвалѣ 390. Есте гараздъ учинили (СОТКОРИСТЕ) 461. Руками учинены 105. Учинивши досыт службе 66. Дакн учинивши Богу 155. Див. вчинити.

Учининовый закон 247.

Учинои (uczynek, ДѢЛО) 662, G¹ учинку 180.532, Ab¹ учинком 215, L¹ в учинку 514, в учиньку 397, N³ учинки 651.612, G³ учинков 241.409.599, учинков 597, учиньков 453.553, D³ учинком 459.587, Ab³ учинчи 440 і з учинками 472.604.651. L³ в учинкох 178.513.519. Який учинок 184. Досконалый учинок мѣла 159. Учинок папский чинит 358. На кождый добрый учинок готовыми были 588. Справца учинку 162. Порухонь злим учинком 161. Приводечи погани к послушенству словом и учинком 291. В учиньку папском 357. Во всяком учиньку 464.589. Чинечи учинки добрыи 143. Вѣра справовала учинки 166. Учинки дяволовы 214. Вѣдаю учинки твои 598. Добрыи учинки суги свидѣтва вѣры 651. Добрых учинков 163. Учинков не мѣл 165. Окажи ми вѣру з учинковъ 165. З учинков досконала вѣра 166. Вѣра без учинков мертва ест 166. З учинков бываеи усправедливен ч(о)л(о)в(ѣ)къ 166. Жадеи не будет збавень для учиньков своих, коли ж только через Х(рист)а збавенье 241. Не з вѣры, але з учинковъ 272. Докончене будет подлуг учинков их 394. Дам каждому з вас подлуг учинков его 600. Были пилани в учинкох 478. Див. вчинок.

Учитель. D¹ учителяви 596, N³ учителяи 512.548, G³ учителей 167.611 і учителей 548. Учители слова Божого 595. Див. вчитель.

Учити, ся. P^г 8³ учети 513, учетси 514.528.539, учечи 110.274.467.469. Чого ся ч(о)л(о)в(ѣ)къ маеи учити 235. Того учити 649. Который ся учит слова 422. Добрых речей учил 586. Закону

учили 17. Учили фалшивых наукъ 307. Учечи, чого ся не годитъ 584. Див. вчити.

Учоныи 349, учоныи 236, учоныи 18, ученыихъ 349, ученыихъ 349, ученыи 236. Adv. учене 593. Около чого людe учоныи великий спор ведутъ 544.

Учтивий (uczciwy). Дакони теж мають бити учтиви (ЧИСТИ) 509. Вся реч нехай будутъ учтиве справованы 349. Жебы ся есте учтиве (БЛАГОСЪБРАЗНУ) заховали обчимъ 491.

Учтивость (uczciwość) 271, учтивости 555. Ab¹ учтивостю (БЛАГОУГОДНУ) 586, L¹ уѣ учтивости 341.512. Учтивостю одны другыхъ уперезаючи 282. З усякою учтивостю 508. Жона нехай маєт уѣ учтивости мужа 143. Бога бойтеса, короля уѣ учтивости мѣйте 184. Великіе учтивости чинили 154. Див. учтивость.

Ф.

Фальш (falsz). Абы ся фальш еи оказалъ 646. Прилучилися до антихрестова фалшу 648.

Фальшивий (falszywy); фалшивая 619, фалшивого 600, N³ фалшиви 198. 393, фалшиви 296.390.392.39¹, фалшивыхъ 97.339.507, фалшивыми 393. Для брати фалшивое 407. О правдивой и фалшивой мудрости 166. О фалшивой брати 395. Сказитися фалшивою наукою 625. Поставили свѣтки фалшиви 30. Фалшиви пр(о)роки 655. Учили фалшивыхъ наукъ 307. Иж бы ся стерегли фалшивыхъ апостоловъ 456. Мы ся нашли фалшивыми свѣтками 351. Фалшиве обходилъ 22. Писмо фалшиве было выкладано 640. Не будеш хвалшиве свѣтчити 285.

Фальшувати; фалшуютъ 508, фальшуютъ 367. Аж фалшуютъ слова Божего 370.

Фараонови D¹ 32.270.

Фарба (farba); фарба 643. Коштовное фарбы чирвоное 647.

Фарбований (farbowany). Одѣнне, фарбованое кровю 652.

Фебра (febra). Лѣжал, маючи фебру и чирвону немощъ 154.

Фест. Феста 137, V¹ Фесте 144.

Фига (figa); фижг'я 168.612.

Фиговий (figowy). Фижг'овое дерево (СМОКОКНИЦА) 168. Фижг'овое дерево 612.

Фигура (figura); фикура 605.617, Ab¹ фикуромъ 880.550.610.611.615.628. 630.632.636.638.649.

Фигуровати. И отцомъ Х(ристо)с под закономъ былъ фикурованъ (przerpowiedan) 189.

Филикс 184, до Филикса 129, V¹ Филиксе 131.

Филип. Филиппъ 44, D¹ Филиппи 40.

Филиппи. G³ Филипписевъ 304, Филипписевъ 362 i Филиппиѣ 447; V³ Филипписеве 461.

Философи N³ 94.

Финиія. Финиіи 147, Финиіи 60.

Фольгувати (folgować); фольговати 289, фольгуєтъ 221, фольговаль 321, фольгуючи 99. Фольговати вамъ 364. Я вамъ фольгу (ЩАЖА) 321. Иныи ганимъ, а собѣ фольгуєтъ 167. Мы повинни есмо не собѣ фольговати (folgować, ОУГОЖДАТИ), але кождымъ з нас нехай ближнему своему фольгуєтъ (ДА ОУГОЖДАТИ, folguie) 289. Хс самъ собѣ не фольговалъ 289. Радъ бхъ фольговаль м(и)лости вашей 321. Павелъ не для ныишнихъ причинъ то учинилъ, одно фольгуючи (folguiac) сирочности жидовской 99. Покорнымъ фольгуючи 288. Фольгуючи вамъ 364. Фольгуючи оденъ другому 472.

Фрасоватися (frasować się). Велии ся фрасоваль (ГУЖАШЕ) 455. Я бхъ ся менше фрасоваль 455. Не фрасуйтеса о томъ 320.

Фрасунокъ (frasunek, СКОРБЬ). G¹ фрасунку 604. А згоритъ ли чия робота, фрасунокъ терпети будетъ 308. Еи великий фрасунокъ растетъ 646. Есмо были учасниками веселья и фрасуныку ближнихъ 282. Купите жъ безъ жадного фрасунку вино 604. Нехай даєт не с фрасункомъ, ани с примушенья 387. N³ фрасуныки 508. Терпитъ фрасуныки безъ вины 184. Змеччи вамъ того, абы волныи были отъ тыхъ фрасуныковъ 321.

Панною будучи, не маеш так много
ограунков около речей светских 328.

Фунати (fukać). Старого не оукай
(НЕ ЧКОРИ ПАКОСТИ), але его, яко
отца, напоминай 512.

Фундамент (fundament). Х(ристо)с
єст фундаментом (fundamentem) 658.
Збудованы на оундаменти 431. Колисали
ся фундаменти темниці 89.

Фуритар (forytarz). Переднейшій
оуритари анытхрестовы 644.

Ж.

Хвала (chwała, chwala) 205, D¹ ж, ку
хвалѣ 198.427, хвали 245, хвале 281.
372.427, о хвалу 105, у хвалѣ 660.
Хвала и моць на веки веком 190. Не-
хай будет хвала в церкви по вси ча-
сы 434.

Хвалобный о(те)ць (ОТЕЦЬСЛАВЫ) 427.

Хвалимоя 252, Pr 3³ хвалет 388.
654, Imperf. хвалѣте 257.290.317.650,
хвалѣтєся 168, хвалечи 225. Не будем
ся с того хвалети 281. Не будем ся
хвалити (chlubić się) с тых речей 390.
Не буду сі хвалити с кривостий мнѣх
397. Дух вами хвалитєся 191. Нехай ся
не хвалят жаден людми 308. Кто ся
хвалил, нехай ся в Богу хвалит 391.
Хвалят ся не своєю зацности 396. Че-
рез Авраама и Давида, с которых ся
жидове хвалили 248. С котороу ся
оалим 550. Которыи ся хвалет волно-
стями духовными 284. Сами себе хва-
лет 390. С которое (справедливости)
ся жидове хвалили 249. Абы ся не
хвалили з научителей 305. Они хвалили
фальшивы апостолы 309. Ся хвалили с
обрезаля 456. Не хвалилися над вѣтки
278. Бога хвалет за зычливост 388.

Хвальливый. Они хвальливы (ГВРДЫ,
chlubni) 239.

Хвальшивый див. фальшивый.

Хвальця. Хвалцами Бога нашего 213.

Хвальшиво. Не будем хвальшиве свѣт-
чати 285.

Хватающий 606.

Хвиля. Розмантны и розныи хви-
ли 161.

Хворий (chory). Люде хворыи (НЕ-
ДЖНЫМ, chore) 102. Вдовы хворым
служили 282. Свѣтлост вадит очом
хворым 625. Див. хорый.

Хвороба (choroba, НЕДЖГЪ). Уживай
вина для частых твоих хвороб (НЕДЖ-
ГОВЪ, chorob) 515. Див. хвороба

Хвост. У хвостех 620.

Хелон. До слова „пльщ“ на ст. 531
гласа: „у болгарском хелонъ“ (зам. фе-
лонъ).

Хеникс (mira) 611.

Херувим. N³ херувѣм 515.566.

Хитляне (chytze) мовили 7.

Хитлянство. Полны хитлянства (СЛО-
ПРАКІМ, przewrotności) 289.

Хитрий. А³ хитры 108, Adv. хитре 399.

Хитрость. Ad¹ хитростю (ЛЕСТІЮ)
469.624.

Ховати 85.139.199, ховали 37. Внут-
ри ховали 289. Приказане его ховаем
209. Ховайся (chron się, ЧЕГАН) от
тых речей 518. Ховайтєся их 296.)

Ход. G¹ ходу 3.

Ходити. Pr 3³ ходет 223.249.408.
567, Imperf. ходѣмо 458, ходѣте 439.
440.652, ходечи 18.49.94.108.180.203.
470, ходачи 232. В дорогах часто есми
хожувал 395. Ходи сюды 642.657.

Хорый (chory). Так бы хор, же
бы близко смерти 455. Див. хворый.

Хороба (choroba, НЕДЖГЪ). Отходи-
ли от них хоробы 102. Див. хвороба.

Хоромина; хороминю 59.

Хоронитися. Ся хоронет свѣтлості
285. Абы хоронилися злости 312. Хо-
ронися (ЧЕГАН) пожадливости моло-
дых 526.

Хороший; хороших 13. Каменю, хо-
роше вырытому от ремесника 95.

Хоть (АЩЕ, choć). Хот Павел, хот
Аполос, хот Кнеа, хот свѣт, хот жи-
вот, хот смерть, хот теперешніи ре-
чи, хот пришлыи—вси речи ваши сум
308. Хот—ведже 200. Хот—хотя 324.
449. Хот есми простак у мови, але не
в розуме 392. Есте ся навчили хот
через повест, хот через лист 499.
Хот на живот, хот на смерть 634.
Хот еще не будут 642. Див. хотя.

Хотѣти; хочу 99.226.280.261.279.507. 538.603, *хочет* 271.309, *хочем* 94.156. 379, *хочете* 25.313, *хочут* 145.215.266. 349.416.423.444.456.474.517 и *хотят* 624, *хотѣи* 129, *хотечи* 8.33.145.237. 423.470.510 и *хотяти* 32.284.349.415. 612. Хочу, абы есте вѣдали 448. Чого от них *хочет* 309. *Хочут* вывернути Евангелію 404. Вас *хочут* звести 456. В крѣпости жити не *хочут* 515. *Хочут* побожне жити 529. *Хочут* летати аж под небо 591. *Ес хотѣи* 139. *Хотел* есмь 224.

Хотя слуги слова Божого *суть* згорженіи, а ведже скарб, который они оповѣдаютъ, зацѣпъ *ест* 371. Хотя однакъ 416. Хотя (АѲѲЕ) черезъ животъ, хотя черезъ смерть 450. Хотя чуемъ, хотя снемъ 493. Дав. хотѣ.

Хребет. Скорѣя завсегда хребетъ ихъ 277.

Хрестяновъ G³ 58.

Хрестянский 593, хрестянская 595. 627, G¹ хрестянское 323.514 и хрестянской 288, хрестянскую 418, хрестянскихъ 283.

Христовъ. Духа Христоваго 305. Для имени Христова 191. G¹ ж. р. Христо-вое 161 и Христово 279.

Христосъ. Христа 27.51.101.188.190. 626, D¹ Христови 378 и Христу 391. 504, L¹ в Христѣ 303.306, в Христѣ 311.360.367.392.439, в Христѣ 311.364. 482, Ab¹ и: Христомъ 450. На ст. 51. 97 и др. выправлено слово „Христа“ на „помазанца“.

Хромый 13. Тот хромый былъ надъ звѣчай пѣвшихъ хрумъ 12. Ч(о)л(о)в(ѣ)къ хромый еще зъ живота матки своеи 12. Хромый былъ уздоровленъ 13.

Хтивый (chciwy). Не будмо хтивы пороженіи хвалы 421. Непочтливому змску суть хтивы 479.

Хтивость (chciwość). Хтивостъ пѣззи (сребролюбіе) 517. Удалили себе сами на ганебную соромоту, абы ся с хтивостю (z chciwością, КЗ ЛИХО-ИМАНІИ) всякою нечистости дупушала 437.

Хто (КТО, kto) 4.8.34.43.51.72.103.

142.160.162.165.167.208.213.221.273.280. 305.310.318.326.343.575.631.

Хустка (chustka). Приносили хустки (ГЛАКОТАЖИ, facelety) и ручки, которыми ся оперезовалъ 102. То ся все дѣлало не для того, нж бы хустки его хвалити мѣли 102.

Хуть (chuć); хутъ 377.447.622.628, Ab¹ хутю 377.610, N³ хути 595. Не-обачности хутъ (chuć) перевышпила 14. Хутъ к справованю угаду 44. В немъ запалимъ хутъ к молитве 46. Хутъ (chce-nie) душевнаа не призволяетъ на пожадливости телесной 261. Упримая хутъ (БЛАГОКОЛЕНІЕ) сердца моего 273. Хутъ (РЕКНОСТЬ) к Богу мають 273. Ознаймилъ хутъ вашу ко мнѣ 379. Запачивую хутъ 380. Упримую хутъ (РЕКНОСТЬ МНОГЪ) маєтъ 476. Подлугъ упримое хути (ПО РЕКНОСТИ) 456. Рѣчи створены з великою хутю 265.486. Запачивую хутю 595.

Хутиливый (chutliwy); хутилива 623. Хутиливою м(и)лостю к Богу будучи запаленый (РЕКНИТЕЛЪ) 121. Жадаю васъ с хутиливою м(и)лостю Божею 391. Хутиливи вамъ будучи 434. Не чинивъ з мило-ти хутиливою 62.

Ц.

Царъ. V¹ цару 139.

Царство. G¹ царства 495.

Цвисти 43, цвистетъ 619.

Цвіт. Яко цвітъ травный промиветъ 160.

Цвичеме (ćwiczenie) 418, L¹ в цвиченю 471. Телесное цвичеме (УБѢЖЕ-НІЕ) мало тобѣ поможетъ 511. Писмо пожиточно *ест* к цвиченю (ИСПРАКЛЕ-НІЮ) 529.

Цвичитися (ćwiczyć się). В томъ ся и самъ цвичу 133. Были черезъ него цвичены 583. Цвичоны естесмо 372. Мають смысли цвичонне (УБѢЖЕНА) 536.

Церковъ. Ab¹ церковою 308.659, L¹ в церкви 281, G³ церковей 393.486.596, L³ в церквахъ 332.495.662. На ст. 25 слово „у церкви“ трети рука выправлено на „у згромаженю“.

Цердечный. Для розманныхъ уставъ и

вымыслов их законов чернецких (mni-chow) и поповских 641. Див. чер-нецъ.

Церомонія (ceremonia). G¹ церомо-нїи 108.423, N³ церомонїи 410.631, G³ церомонїи 467.566, D³ церомонїям 415. Церомонїи, або якъ наши говорятъ обыходи зверхнїи 562. На тых церомо-нїяхъ (ceremoniach) не много належа-ло 117. Законъ заказовъ, который ся за-мыкал в церомонїяхъ (оученїе) 430.

Цетнаровый. Великий градъ, яко цет-наровый (cetnarowy, ТАЛАНТЕСЪ), слал з неба на людей 642.

Цилицийского 120, цилицийскихъ (Kі-лїїїїскїа) 406. Цилицію (Kілїїї) 146.

Цинамон. G¹ цпнамову (Корїїїї, супамоу) 648.

Ципр (Kіїїї); до Ципру 60.67, к Ципру 114, в Ципри 632.

Циприяне N³ 60.

Цїлий. Там были цїлий годъ. Цїлий денъ 267. Дух цїлий (КЕССОКЕРІУЕНЪ) 494. Черезъ цїлий денъ стегалъ есми рухъ мой до людю 275. Мешкалъ Павелъ цїлий двѣ лѣты (АКА ЛѢТА ІСПОЛНѢ, cale dwie lecie) своимъ наймомъ 158. N³ цѣ-лынъ 158, цїлы 534.

Цїль (цїль, cel) м. р. Маючи на бачности цїль, который естъ намъ напе-реднейшїи 592.

Цесаръ і цесаръ (цїсарь, cesarz). G¹ цесара 137 ter. 139.145.156.594, цеса-ра 135, L¹ при цїсарю 62. Апелюетъ до цесара 135. Естъ столъ передъ цесаромъ 149.

Цнота (cnota, ДОБРОДѢТЕЛЬ). G¹ цноты 621, цноту 196, D³ цнотамъ 586. Навышее цасте покладалъ в цнотѣ 93.

Цудный (cudny). Цудне мовѣти мѣ-ли 800.

Ч.

Чары N³ 421. Чарами (КОЛУКОКАНІЕ) твоими были вси народы зведени 650.

Чартовський (czartowski). Абы не впалъ в судъ чартовскїи (ДІАКОЛЬ) 509. Див. чортовскїи.

Часъ (czas, КРЕМЪ, ГОДИНА). G¹ ча-

су 15.110.174.189.198.203.237.252.415. 426.498.507.533.603.638.653.668, Adv. Ab¹ часомъ 452.606, L¹ в часѣ 2, G³ часовъ 498.649, Ab³ часы 552.533, L³ в часехъ 429.492. Трафилосе, ижъ на тотъ часъ былъ голоденъ 52. Былъ тамъ нѣякій часъ 100. На який часъ 178. Жебы ся есмо учили по увесъ часъ живота нашого 209. Последний часъ 211. Остатний часъ 211. Припоминаетъ часъ або годину свою 252. Жедалъ быхъ самъ на часъ отлучонъ быти 268. Привѣдетъ часъ, коли увесъ на-родъ израелскїи прилучится до церкви Христовой 279. Естъ часъ и година 285. Часъ приемный 376. На тотъ часъ 507. Бу-детъ часъ, коли здорови науки не по-слушаютъ 530. В добрый часъ и в злый часъ 180 По немъ насталъ Иуда часу по-пису (КО ДНИ НАПИСАНІА, czasu ro-писu) 27. До того часу 61. Было тоє росказане только до часу поставлено 81. Того часу вышолъ 89. Того часу стала-ся мовъ немалая 104 Часу небезпечно-го на мори 145. Часу остаточного 178. Часу остатнего 198. Часу своего умеръ за грѣшныхъ 252. Того часу стерпимъ 265. Часу теперешнего сталося то 276. Часу прѣемного выслушалъ есми тебе 376. Часу не мели 460. Часу своего 545. Часу мало маєтъ 629. Нехай бу-детъ хвала на вѣчны часы 205. Негай будетъ хвала в церкви по вси часы 434. Остаточныи часы 527. Почавши отъ ча-совъ Авраамовыхъ ажъ до Христа 30. Остаточныхъ часовъ отступетъ вѣкторый отъ вѣры 510 Остаточныхъ часовъ наста-нутъ часы небезпечны 527. За часовъ нашихъ 581.612 613.

Часть. Ab¹ частью 611, G³ частїи 557.

Частокротъ (częstokroć, МНОЖИ-ЦЕЮ) 397.572.640. Частокротъ несчастна людѣи невѣрныхъ естъ къ хвале божои 74. Даванъ частокротъ 124. Богъ часто-кротъ розманыи обычаємъ мови 545. Муси частокротъ терпѣти 570.

Частувати. Приятельски частовав (оучредн, chował w gospodzie) 154.

Человѣкъ (такъ часто) 189.281, D¹ человѣку 397, L¹ в человѣци 126, о, в человѣцѣ 313.397. Див. чоловік.

Чоловіченство (człowieczeństwo). Оттуля ся оказуєт у Христі правдивое челоуеченство 9. Подлуг ч(о)л(о)в(ѣ)-ченства поступуєтє.

Чоловѣчий 66, чоловѣчяч 258, чоловѣчому 595, N³ чоловѣчий 621. Сын чоловечий 547. Обличє их якомь обличє чоловечєє 619. Див. чоловѣчий.

Челядь 493, G¹ чєлєди 508, Ab¹ чєлєдѹ 90.360. Єпископов и дєковов, то єст чєлєди их 508. Поздоровляєт вас велми Акїлла и Прискїлла из домашнєю чєлєдѹ 360.

Червоний (ЧЕРКАЛЕННИЙ, ЧЕРМНИЙ, czerwonu); чирвоный 643. Смок чирвоный 628. Море чирвоное 579. Одѣвнє чирвоное 652. Каштовное фарбы чирвоное 647. Лежал, маючи себру и чирвоную немощ 154. З водою и волною чирвоною 569. В мори чирвоном (ЧЕРМНИКМЗ) 35. Сєдѣла на червоном звєратѣ 643. Ab¹ чирвоным 648.

Черво (ЧРЕКО, trzewo). Покарми подданы сѹт череву, а червоє для покармов 316. Выпили черєва (trzewa) єго 4. Служат череву своєму 296. Были горки череву моему 623.

Череда (СТАДА, trzoda). G¹ черєды 111. Кто пасєт стадо, а молока от черєды не поживаєт 326. Згромади до одної черєды (trzody) 431.

Через уживаєтєся в декількох значєнях: I. в значєнні „від“ (от): Была дана через Духа Светого 29. Вам єст подано через ангєла толмача 37. Через кого єст позван 235. Збавєнє... через самого Пана оповєдано было 547. II. в значєнні часу замѣст „впродовж“: Через чотырєдєсѣт лѣт перекормили их на пущи 69. Видєли через много днєй 71. Через немалый час там мєшкал 99. То было через двѣ лѣти * (СИЕ ЖЕ БЫСТЬ ДКА ЛКТА) 102. Мовѣл смѣлє через (przez) три мѣсєци (ТРИ МѢСЯЦЫ КЕСКАДЖА), розмовляючи и гадаючи о королевствє Божєм 102. Через двѣ години кричєчи 106. Через оны дни перемєшкѹвал 108. Перемєшкали єсмо з ними через сєм днєй 114. Там через немало днєй мєшкали 115. Через нема-

лый час (МНОГИ ЖЕ ДНИ) плыли 146. Через немалый час ничого не єли 149. Ани с(о)лнцє, ани звѣзды через много днєй (МНОГИ ДНИ) не вказовали 149. Там через двѣ лѣти учил 153. Нас приєл через три дни 154. З ними вємєшкал через сєм днєй 155. Через цєлый дєм стєгал єсми руки мои до людѹ 275. Схован был через три мѣсєци 579. Мурь Єрихонс не ушали, будучи оступлєны через сєм днєй 580. Повєжєно, жєбы єщє отпочивали через малый час 612. Моц ихъ была шкодиѣт людєм через пѣт мѣсєцєй 620. Мѣсто св(є)тєє потопчѹт через сорок и два мѣсєци 624. Маєт трѣвати через малый час 614. III. Ничого не чинѣтє через свар 452. Написан через Єпафродита 462. Писал єсми через Сєлѹина 193.

Чернєць. Яко тепєрєшнїи черпци чинєт 470. Див. чернєцький.

Чернило. Листом, написаныи не чернилом, аєє духом Б(о)га живого 368. Мѣл єсми много писати, не хотєл єсми на папєри ани чернилом (ЧЕРНИЛОМЗ) 224. Не хочѹ писат пером и чернилом 227.

Чєсть (cześć, czci, чєсть) 505. Єму нєхай будєт чєст и слава 519. Кѹхвалє и чтї 448. Нєхай будѹт годни двоякєє чтї 515. Чтѣ не приносѣт 660 Ab¹ чєстѹ 377.548.

Чєтєро звєрат 606.607.609 615.650. Мєжї столцєм и чєтєргѣ (ЧЕТЫРЕХЪ, cztermi) звєрат 618. Слїшл єсми голос впрєдї чєтєргѣ (ЧЕТЫРЕХЪ, czworga) звєрат 611. Однї от чєтєргѣ звєрат 639. Пол чєтєртѣ лѣта 175. Чєтєртѣйнадєсѣт 151, G¹ чєтєртѣйнадєсѣт 297.

Чєшучий. Вѣберѹт собѣ учитєлї, чєшучє ушнї 530.

Чи (czy, АН, ИАН). Мовєчи, а чи єсмо вам нє заказали 25. А чи єстє офєровали 36. А чи вчинїла 37. А чи мєжєт хто водѹ заборонїти 57. А чи нє Бога утїскаѹт 164. А чи нє Бог 164. Чи приєли єстє 101. Чи годїтєся вам бѣти бѣчнї 124. Чи мєжєт вѣра збавїти 165. Чи мєжєт фїлѣговєє дє-

рево оживу родити 168. Чи не з учинков усправедливлена 166. Чи не оттуля 169. Чи не вѣдаєте 255. Чи ли не маєт гончар глины в моцї своєй 271. Чи закон того не мовит 326. Чи Христос єст слуга греху 409. Сам ли о собѣ, чи о ком иньшом 43. Хто ж нас розлучит от милости Б(о)жеи: чи беда, чи утискъ и чи гонєме, чи голод 267. С палицею маю прийти до вас, чи з милостію 312. Чи то для учиньков, чи ли з вѣри 411.

Чигати (czyhać). Чигаєт, абы слово Христово агляды 628. Жидове на него чигають 125. О невѣсте береминной, которую чигла смок 627.

Чий; чия 307, чиеи 613, чию 309. А згорїт ли чия работа 308.

Чим при вищїм ступїні порівняння: Жебы чим наборзей были у него 93. Чим болшей нас стискаєт, тым болшей ся пожадливости наши стграють 259. Тым мощнѣй окрут стоїт, чим глубвїй котвица биваєт залуцона 559. Див. тым.

Чинєнє (czynienie); к чинєнью 117. 589.631, в чинєнью 381.

Чинити (czynić, ЧТОКОРИТИ, СОТКОРИТИ) 10.145.103.122.141 174.198.863.383. 428.562.637.641, чиню 265.393, чиниши 165.225.240, чинит 145, чинить 625, чините 115.164.198, Пр 3^я чинять 641 і чинєт 92.183.196.200.240 (5 разъ) 242. 234.296.353.421.470.575.680, чини 102, чиниш 134.505 і чинив 62, чинили 196, Imprt. чинѣте 83.88.286.333.337.357. 440.444 452.460.473.583, чинѣте 165 і чинте 337, чинєчи 143.183.184.186.188. 340.380 447.515.581, чинячи 342, N^я чинєны 20.168.221.506. Што чинити маємо 18. Што маєт з ними чинити 26. Чинити волю мою 70. Хочу добре чинити 261. Чого са жадному челоуѣку чинити не годит 103. Бо са нам не годит чинити бунтов 107. Великиє спротивєнства чинити 141. Хто виѣт добро чинити, а не чинит, тому єст грѣх 172. Если чинити будет злоє, бойся, бо не дармо меч носит слуга Б(о)жий 284. Чи не маєм моцї сего чинити 326. Што чиню, не хвалю, але чого не хочу, то

чиню 261. Коли не тоє чиню, чого не хочу, вже не я тоє чиню, але грѣх 261. Чинит змѣнку наголовнѣйшого артикулу вѣри нашеи 4. Чинити ипакую отуху о збавєнью 14 Чинити хорошую оборову 30. Добре чинит 323. Чинит для своєи хвалы 343. Кланцею его чиним 203. Чиним єму даки за них 511. Чому одиє другому кривду чините 34. Так и тепер чинят 105. Чи вси чуда чинєт 342. Люде чинит 389.511. Сами чинєт 571. Не чинив з милости хуливон 62. Чинил пожиток ремєсником 104. Не чинили того. Оєвѣри Богу чинили 173. Абы тѣла нашего не чинили начинєм греху 256. Жаднои ми єсте кривды не чинили 416. Чинили справедливост 580. Чинивали чары 104. Чого собѣ не зичите, другим не чинѣте 83. То чинѣте на памєтку мою 337. Не чини шкоды олѣви и вину 611. Чинєчи досыт розказавь 380.

Чистєць (czyściec) якийсь, а по нашому мнѣтарства 307.

Чистий. Взмывають [Пава с чистого сердца 526.

Чистость. Учят чистости и щирости 208.

Читалиник (czytelnik) 593, D^я читальником 593. Продмова к читалиником 591.

Читанє. G^я читам 512.

Читаючи 42.

Члонок (członek) 508, G^я члонку 437, D^я члонокви 341, N^я члонок 257.340.466, G^я члонок 256.554.547, L^я в члонокх 167.239.193, в члонокх 262 [bis. Злыи члонок 105. Язык малєнкий єст члонок, а велии са хвалит 167. Одиє члонок 341. Єсте ставили члонок ваши слугами нечистотѣ [258. Всеи члонок однои справы не маєм 281. В одиєм тѣлєи много члонок маєм 281.

Чоло. L^я на члох 613 633.654.661.

Чоловїн. Чоловѣка 265, V^я чоловѣче 240, в чоловѣци 304, в ч(о)л(о)в(ѣ)ци 624, в ч(о)л(о)в(ѣ)ку 67.136. Див. чоловїк.

Чоловїчий (człowieczy, ЧЕЛОУѢЧЕСКІЙ) Розсужон от чоловѣчого розуму 379. Мѣри чоловѣчен 659. Всякаа злост

есть в скаженіи чоловѣком, а не в законѣ 260. В чоловѣчій 189. Див. чоловѣчай.

Чому один другому кривду чините 34. Чому злых речей не чиним 245. Чому а далей бываю осухои 245 Ты чому (ПОЧТО) ни за што не маєш брата своего 257. Чому ж (ПОЧТО, czemu ż) радний кривды не терпите, чому радний шкоды не приймете 315. Если вѣиши тои моци уживають, чому не болѣшей мы 327. Чому ж поганов прамушаєш 409 Чому ж преследоване терплю 419.

Чорный 66, черно 612.

Чорнокнижник. Чорнокнижника 67, в чорнокнижнику 516. Была звезда через Симона чорнокнижника (czarnoksięznika) 39.

Чорнокнижество Збланили их был чорнокнижеством своим 40.

Чорт може мѣти правину побужати вас к пещистости, если малженства лекарьством мѣти не будете 318. Чортъ ест вожем усих окуртників 610. Бѣла обывателем земаѣи и мора, бо ступилъ чортъ к вам 629. Мед панство смерти, то ест чорта (ДІАКОЛА) 549. Д³ чортом 646.

Чортовський (czartowski, ДІАКОЛЬСКІЙ). Выбавени будутъ сила чортовского 527. Сут духи чортовскіи 641. Див. чартовскій.

Чотырдесат 33.69.127.550. По чотырдесат 395. По чотырдесатъ лѣтех 412.

Чотири (ЧЕТЫРИ, czttery) 53.115. 118 120.150.331.605.610.618.650 i чотыри 609.659, чотыри 659, чотырох 26. 613.620 i чотырех 117.605.610.613.620. 634.655, Д³ чотыром 606, Аб³ чотырма 607.634. Мѣл чотыри дочка паненки 115. Чотыри локти 659. Чотыри углы 659. С чотырех рогов олгара 620.

Чотыриста 31.69. Пристало мужов около чотырох сот 26. По чотырех сот лѣт 412.

Чотырнадцатая 150. Перед чотырнадцетоу лѣт 393 В чотырнадцети 406.

Чтати 197, Imprt. чтѣте 184.

Чуд (ЧУДО, cud). Тот чуд 6. Значенитый чуд учинили 18. Той чуд 19. N³

чуда 20. Чуда Стевановы 28. G³ чудов 11.339.631. Мою чудов 291. А³ чула 102. Што за чула учинилъ Бог 80. Аб³ чулы 101.398.

Чужоложити 164.243.285, чужоложити 243, не чужоложитъ (nie będzie cudzołóżyć) 164.

Чужоложник (ПРЕЛЮБОДѢЙ, cudzołóznik). Чужоложники и чужоложницы 170. Чужоложником судитъ Бог 587.

Чужоложница. Бываетъ чужоложницею 259. Чужоложница и чужоложница 170. Не будетъ чужоложница 259.

Чужоложество (ПРЕЛЮБОДѢЙСТВО, cudzołóstwo). Чужоложество 421, G¹ чужоложства 600. Очи полны чужоложства 200.

Чуйный. Чуйны N¹ 508. Буд чуйный (БДѢ) 601. Будте чуйни 130.

Чуйность (БДѢНІЕ); чуйности 601, в чуйности 377.395.

Чути (БДѢТИ). Не мог чути (СПОСТРАДАТИ) з нами недостатков наших 554. Чути будете 601. Не чуеся ни в чом вивным 309. Который чуетъ (БДѢИ) 641.510. Они чуютъ (БДѢТЬ) о душахъ ваших 588. Чули и осторожны были 639. Чуй (ТРЕЗВИСЯ) во всем 530. Чуймо (БДѢРТЕСЯ) 492. Чуйте (БДѢТЕ) 112. Чуйте о собѣ 359.

Ш.

Шабат (ШКОТА, szabat). Мовити о шабате, в который Пан отпочинул 552. G³ шабатовъ 550.

Шаленый (szaleny). Шаленый, што съетъ 354. N³ шаленны 620. Владеютъ в похоти шаленны (НЕСМЫСЛЕННЫ) 517. И мы были есмо вѣколи шаленъ (НЕСМЫСЛЕННЫ) 538. Adv. шалене 142.

Шаленство (szaleństwo, БЕЗДѢЛІЕ). Загамовала шаленство пророку 201. Шаленство их явно будетъ всѣм 528. Иш шаленства их 623. Великие писма приводитъ тебе къ шаленству 144.

Шалѣти (szaleć); шалѣш 64. Не шалѣю (НЕ БѢКѢНЮСЯ, nie szaleję), але правдиве и цѣлого розуму слова мовлю 144. Шалѣш, Павле 144. Шалѣш око-

ло гадов и споров 517. Рекут, же ша-
хѣте 347. Шалѣйте (szaleycie), як
хочете 613.

Шарлат (szarlat, ПОРФУРА) 37, G¹
шарлату 647.

Шарлатный (szarlatny). Огнѣ шар-
латное 643.

Шата (szata, РИЗА) 595. Яко шата
звѣщаютъ 546. Метали въ себе шаты
свои 124. Шаты ваши молѣ послѣ 172.
Обохохлися въ шату королевскую 65.
Мѣлъ на собѣ шату хорошую 163. Не
жедал золота, ани серебра, ани шат 112.
Стерегъ есми шат 123. Будутъ зо мною
ходити въ бѣлыхъ шатахъ 602.

Шафар (szafarz, СТРОИТЕЛЬ). Ша-
фар местскій 296. D¹ шафару 511. Яко
добрыи шафары ласки Б(о)жеи 190.
Ab¹ шафаромъ 631. О шафарехъ таѣмниці
Божихъ 309. Чого жъ хочете въ шафарехъ
309. До слова „шафар“ па ст. 296
гласа: „яковомъ у болгарскомъ“.

Шафар (szafarz, ИКОНОМЪ) мест-
скій 296.

Шафир (шафѣръ); шафѣр 659.

Шафовання (szafowanie, СМОТРЕ-
НІЕ); шафованіе 432. Шафованіе (РАКО-
УТА) милостивыи 397. Шафованіе естъ ми-
ловѣрно 323. Подаръ порядного шафа-
ванья (szafunku) 28.

Шафовати (szafować). Яможвами
шафовали або шафовати будутъ 282.
Абыхъ вѣрне шафоваль 321. Праве ша-
фовалъ (ПРАВЕЦА) слово правыи 525.
Шафуеъ (ПОДАКАНИ) 282. Добре ша-
фуеъ словомъ Божиимъ 525. В той щод-
робливости, которая была шафована
384. Отъ насъ шафована къ хвалѣ 394.

Шацовати (szacować). Не маемъ со-
бѣ шацовати короткости або долготы
часу 663.

Шемрання (szemranie, РОПТАНІЕ).
Сталосе шемране 28. Безъ шемранья
190. Все чинѣте, кромъ шемранья и по-
сварковъ 453.

Шемрати (szemrać, РОПТАТИ). Шем-
рали противъ судомъ Божиимъ 280. Ани
шемрите, якъ нѣкоторые зъ нихъ шемрали
и погнузли 331.

Шемрач (szemracz, РОПТОГНИКЪ).

Ты сумъ шемрачи сварливый 232.

Шепчучи противъ насъ 226.

Шидити (szydzić). Вымолвѣтся, яко
бы шидечи (szydząc), ижъ знаа 126.

Шир (ШИРОТА, szerz). Долгостъ (мѣ-
ста) такъ великая, яко и въ ширѣ 658.

Ширмір (szermierz, = фехтар). Упо-
мянокъ давано запасникомъ и ширмѣ-
ромъ 599.

Ширмовати (szermować, = фехтува-
ти). Одны зъ запасы ходили, а другіи
ширмовали 329. Див. запас.

Широность 434.635.

Широта 659.

Ширший. N³ ширшіе 611.

Шия. Люди твердой шии 37. На шию
113. За душу мою шія свои настави-
ли 294.

Шість; шестъ 151. Мѣло по шести
крылъ 606.

Шістьдесятъ; шестидесятъ 629.633. Отъ
шестидесяти 513.

Шістьсотъ; шестисотъ 633; Ab¹ шестис-
отъ 637.

Шкода (szkoda). Въ жадномъ зъ васъ
шкоды не будетъ 149. Збыли есте того
небезпеченства и шкоды (szkody) 149.
Шкоды есте не принесли 350. Вы крив-
ду и шкоду чините 315. Покладаю вси
речи собѣ за шкоду 457. Зъ великою
шкодою тая дорога 147. Шкоды въ зыс-
ку своемъ 105.

Шнодити (zskodzić) 624. Шнодити
землѣ и морю 613. Который шкодитъ,
нехай еще шкодитъ 662. Pr. 3³ шкодетъ
621. Заказано ей, жебы не шкодила
травѣ 619. Не шкодите 613.

Шнодливый (szkodliwy). Сталася
шкодящая рана 639.

Шнола. Школу постановилъ 415.

Шлюбъ (ślub, = присяга). Шлюбъ Пав-
ловъ 96. Павелъ оголилъ голову въ Кехрехъ,
бо мѣлъ шлюбъ (bo miał ślub, ОБРЕКША
БѢ) 98.

Шлюбити (ślubić, = присягати); шлю-
бити 388. Собѣ сполу шлюбили 117.

Шмаран (сМАРАГДЪ, smaragd). Чет-
вертый крунтъ шмарать 659. Позренемъ
туча подобна шмаракони 605.

Шнуръ (sznur). Слустивши шнуръ зъ

оловом 150. Пошѣрь, который Бог яко-
бы шнуром розміривъ 390.

Шо див. што.

Шолн. G¹ шолку 647.

Шостый 620.640.659, шостаа 612,
шостого 618, шостому 620, шостую 52.
610.612.

Шпин (szpieg). Не згнула, приняв-
ши вдаче шпини (сХОДНИКИ) до дому
своего 580.

Шталт (ształt, УКРАЗА); штальт
253, G¹ штальту 36.564. Переменяются
на шталт слуг 393. Держися штальту
здоровых слов' 523. Служет штальту и
подобностям речей небесных 564. Бу-
дучи в штальте В(о)жем 452. Живаа
церков ест, коли ш(т)алтом (na kształt)
доброго дерева даеи овощ добрый 601.
Див. кшталт.

Ште (шо) скрізь, один раз—шо 129,
G¹ чого 2.11.77.103.215.221.281.291.333.
393.455.457.583, D¹ чому 432, L¹ о, в
чом 58.121.132.230.262.277.320.362.381.
498.545.641 i o чум 189.580. О шо бы
на него жаловали 129. Штоколевек
(sztokolwek) учинилъ 74. Если ся чо-
го ншого пытасте 107. Што певного
(ИЗКЪСТНОЕ ЧТО) писати мѣль 140.
Того не наследуйте, што ест злого,
але што ест доброго 226. Все чин-
ю, штоколевек на уряд мой на-
лежит 277. Если есми учинилъ
што смертного 137. Якобы ся вам што
дивного пригожало 190. Ани што доб-
рого, ани злого учинили 269. Што нш-
шого чините 333. Што учит доброго
414. Чинечи то, што ест пристойного,
пожиточного и справедливого и широго
480. Потреба была што ншого впро-
вадити 562. Справуючи то што ест
вѣчного 589. Чинит што брыдливого
660. Што за чуда учинилъ Бог 80. Што
за пожиток 165. Што ж ми за дом збу-
дуете 37 Што ся за хвала образом
дѣеть 76. Што за наука 94. Што ж бо
за товариство правдѣ з несправедли-
востю 378. Што за сполечност свѣт-
лости з темностю 378. Што есмо за
приступ до вас мѣли 483. Не маючи
начого, што бы о вас мѣл мовити зло-

го 536. Див. тичеться.

Штоколевек див. што.

Штось (шось). Маеи ему штос по-
вѣдити 128. Бог о нас штос хѣлшого
прозрѣль 581.

Штрофоване (strofowanie); штро-
новане 201. Писмо пожиточно ест к
штрофованю (УБЛИЧЕНІЮ, ku strofo-
waniu) 529.

Штрофовати 300. Штрофуеи тот
блуд 14. Штрофуеи (strofuie) глупство
люду 37. Штрофуучи 302. Бываеи от
всех штрофован (strofowan, УБЛИЧА-
ЕТЬСЯ) 347.

Штука. Гончар от ток ж штуки
(sztuki) зчинил начинье 271.

Щ.

Щадѣти (ЩАДѢТИ). Не будут щадѣ-
ти (nie sfolguia) стада 112. Не щадѣ-
ли тѣла своего 471.

Щадои. И сам на остаток згнемем аж
до щадку (do szczatku,=дощенту) зо
всими своими 645.

Щасливый 656, щасливым 140, ща-
сливьяша 323. Конецъ завсюгды щасли-
вый 252. Щасливый стан 656. Adv.
щасливе: Абы ся тобѣ щасливе води-
ло 225.

Щасте 93.213 254. Щасте дочасное
527. О щастю 248.

Щедрота. О(те)ць щедрот 361.

Щинати (wszczynać), щати. То ест
звычайъ завсюгды людей неверных, коли
не могут иначеи правды загородити,
тогда неснастки щинають 92. Щинают-
ся 617. Не щинаючи посварок около
гадок 286. Увес свой вѣль на томъ
стравим, щинаючи гадки трудные 301.
Тогда ся счал крикъ всех 106. Счался
великий плач 113. Коли ся тогда тая
вѣст щела (БЫКШѢ ЖЕ ГЛАСѢ СЕМѢ) 6.
Счелася великая незгода и посварок
(БЫКШЕЙ ЖЕ РАСПРИ) 79. Счали нез-
годы межи фарисейми и судукеи 126.
Див. щинати.

Щирий (szczery, ЧИСТЫЙ). Щирое
604.606, G¹ щирои 604, щирую 451,
Adv. щире 393.625, Набоженство щи-

рое (szczyrge, КѢРА ЧИСТА) и без зма-
зы 162. Щирое слово Божее 611. Ры-
нок мѣстскій—золото щирое 659. Щи-
рого молока ждайте 181. Чинечи го,
што ест щирого 480. М(и)л(о)сть щирого
(ЧИСТА) сердца 503. Напелмса вина счи-
рого (НЕРАСТКОРЕНА) 635. Щирую
мысль вашу абужаю 203. Держачи та-
емвицу вѣры щирым сумненем 509. Щи-
рою вѣрою 629. Щирни слова Божіи
617. Щирни научители 649. Жебы есте
быля щирыми (ЧИСТИ) 448. Есте быля
щирыми (КѢЛИ) сыны 453. Ты щире
(szczyrge) поступиеш 225. Есмо по-
линьни почтивост предложонных заховы-
вати щире и добровольне 285. Опове-
дают не стире 419. Щире подносили
руки свои 507.

Щирость (szczyrość, ЧИСТОТА) Б,
L¹ в щирости 361.60¹, Ab¹ щиростю
363. Через кров щирост справедливо-
сти маем розумети 220. Заховали щи-
рост 312. Обходим свято не в кзасе
старом, але в присноку щирости 313.
Учит чистости и щирости 208. Щи-
ростю сердца Бога ся боячи 474.

Що, щось див. што.

Щодробливість (szczodroblliwość).
Наготовили первой вашу щодробли-
вост (КААГОСЛОКЕНІЕ) 386. Абы отнес-
ли щодробливість вашу до Єрусалима
358. У щодробливости 392. Приспорит
овощу щодробливости (ПРАКДН) вашом
387. В той щодробливости, которая бы-
ла шагована 384.

Щупати. Припало на него затмене и
темнот и около себе щупаль (WŁA-
ДАА) и искал, хто бы его вывел 68.
Стѣп ест и рукою дороги щупает (zda-
leka nic nie widząc, МЖАН) 196.

Ю.

Юда 3.608, G¹ Юды 233. Див. Июда.
Юзевус о том пише 26.

Я.

Я; у мене 13.346. D¹ мяѣ 448.456.
Ям чист 97. Див. ми, мя. Я есми фари-

сей 126. Я служил есми (ja zsłużyłem)
125. Я купил (iam się dokupił) 124.
Я родился 124.

Явлене; о явленю 591.

Явна 516, N³ явни 392. Adv. явне
100.237.244.289.510.557.604 i явно 17.
50.157.237.456. Явнии зради еи 646.
Тыи слова явне, а ясне оказываются 111.
Явне описуеш 151. Явне знати даеш 253.
Бог не хотѣл явне таемниц своих обя-
вити 591.

Ягоды дозрѣли 637.

Яд 246, G¹ яду 168.

Ядовиты N³ 619.

Ядрило (ПАРУСА, barka). Спустивши
ядрило, так плыли 148.

Язини. D¹ языку 635, L³ в языках Б.
Жвали язык свой от болести 640.

Яи смерть 254. Як овцы на забите
267. Личба сынов израелских была як
песок морской 272. Все за одно—якъ
жид так и поганинь 320. Бѣла як снѣг
595. Радилася, як бы их позабавати 26.
Если ся еще не научил, як маєт вѣдѣ-
не приймовати 160. Жебы есте приня-
ли, як пристойит 294. Потѣште его, бы
якъ болшим смутком не был пожран та-
ковий 366. Як великую пилноту спра-
вило и як пилную обмову 380. Видите,
якъ есми долгіе листы писал вам 423.
Хочу, абы есте вѣдали, як великий под-
виг маю 467. Обавте якъ великий был
560. Див. так.

Який 162.178.422, якая 252.307.323.
388.400.658, якое 278.489, G¹ якое 364,
N³ якие 435.533, Ab³ якими 204 На
який час 178. Абых мѣл який пожа-
ток 237. З'якои ж причины 214.
Якую землицу 87. Яки рѣчи приписани
94. Жадное вини не зложили на него
такой, яком ся надевал 138.

Якийсь чистецъ, а по нашому митар-
ства 307. Есмо прибѣгли к якомус ма-
лому исповни 148. На него жалуют о
якихс гадки 130. Якихс гадки о своем
набоженстве втачали на него 138.

Яко (АКИ) 128.151 172.173.183. Про-
шу вас яко приходней и гостѣй 181.
Праве яко невольник 261. То для того
учинил, жебы ся им жидове не брыдали

яко ч(о)л(о)в(ѣ)ком поганскимъ 85. Пра-
ве яко молодыи дѣткамъ 306. Если бы
такъ трывали, яко и я 818. Коли есми
былъ дѣлятемъ, мовилъ есми, яко дѣтя 344.
Яко бы вже былъ 497. Яко пристонитъ
невѣстамъ 507. Приими его, яко власныи
внутрьности 541. И для того виненъ
єст, яко за людѣ такъ и за себе, ове-
ровати за грѣхи 553. Див. такъ.

Яновъ 3.31.159.408.578, Якова 116.
159.269.279.405.408, Д' Яковови 31.65
і Якову 350, А' Якова 270.578, Аб' Яковомъ 577. Див. Яковъ.

Ялмузна (ialmużna, МИЛОСТЫННѦ);
ялмужны 357. Проси отъ нихъ ялмужны
12. Ялможнами шаговали або шаговати
будутъ 282. Ялмужны твои споменулися
передъ Богомъ 55. Однѣхши ялмужны и
ратунокъ 66.

Яловица (ialowica). Попелъ яловицъ
(юнчій) 563.

Ярмо. Кладучи ярмо на шнѣю 80. По-

виняны єсмо тоє ярмо на себѣ носи-
ти 284.

Яскиния (iaskiria). Тулячися въ яски-
няхъ (ПРОПАСТЕХЪ) землѣ 581.

Яский. Adv. ясно 362. Ясно свѣтитъ
161. Яснѣй того вѣрша выкладати не
потреба 238.

Яснать. Аб' ясностю 545.

Ятна (iatka). Штоколвекъ въ яткахъ
(w iathce, 'ГОРЖИЦѢ) продають, єж-
те 338.

Яхинтовий. Маючи панцири яхинто-
вы (YAKINDOKY, hiacyntowe) 621.

Ячмѣнь 611. Три корцы ячменю 611.

В.

Вѣсалоникъ. На ст. 461 выразъ „въ Се-
лунѣ“ перероблено на „въ Вѣсалоникѣ“,
и на ст. 531 „до Селунѣ“ на „до Вѣ-
салоникѣ“.

12. IV. 1929.

Д О Д А Т К И.

I.

Лист Павла до Галатів передруковується тут точно з КА ст. 408—424, але в правопису зроблено такі зміни: 1. Усі надрядкові букви складено в рядок курсивом; 2. Ъ передається через *от*, *Ѡ*—*о*, *ѡ*—*я*, *ѡ*—*я*, *Ѹ*—*у*, *Ѣ*—*и*; 3. діакритичних знаків не передано; 4. Титла розкрито, а додані букви взято в дужки, 5. опущено всі зам'тки на маргінесах рукопису. Пор. вщє ст. 5—6. Польський текст подається з Біблії 1563 р. д. 104 дослівно, не зазначається тільки *а*.

ЛИСТ ПАВЛА СВ(Е)ТОГО ДО ГАЛАТОВЬ.

Глава 1.

1. коротко припоминаючи взованє своє. 4. и доброт х(ри)с(то)ву. 6. ганим илжж так пруюко отступили от правдивон евангелии и заклинают тых которые оповедают иншую евангелію а не Христову. 13. оказуєт вж не хочет ся людем подобати через свое общованіє. 16. и rozmaитныя доводы оказуєт иж наука его не от людей але от самого бога.

1. Павел поглавный не от людей ани от ч(о)л(овѣ)ка але через і(с)уса хр(и)ста и от б(о)га отца который его збудил з мертвых.

2. и вси братья которые сущи зомною церквам галатским.

3. ласка вам и покои от бога отца и пана нашего і(с)уса христа

4. которые сам себе выдал за грехи наши абы нас вынул с теперешнего свѣта несправедливого подлѣг воли бога и отца нашего.

5. которому нехай будет хвала на веки веком амин (ст. 404:)

6. дивуюся тому пж так скоро опустивши того который вас возвал к ласци христовом так прудко бываєте перенесени до иншей евангелии.

7. колиж жадное инышом пѣт одно екотори сущи што вас тревожит и хочут вывернути евангелію христову

LIST PAWŁA ŚWIĘTEGO DO GAŁĄTÓW.

Kapitła 1.

1. Krotko przypominając wezwanie swoje. 4. У добродzieiestwo Krystusowe. 6. Ganie iż thak prętko odstąpili prawdziwey Ewanieliey. 8. Уzaklina ty ktorzy opowiedaią inszą Ewanielią niż Krystusowę. 13. Okazuje przez swoje obcowanie, iż niechce się ludziom podobać. 16. У rozmaitemi dowody okazuje iż nauka iego nie iest od ludzi ale od Boga.

1. Paweł Apostoł nie od ludzi, ani przez człowieka, ale przez Jezusa Kristusa, у Boga Oyca, który go wzbudził z martwych.

2. У wszyscy bracia ktorzy są zemną, kościołom Galacyey.

3. Łaska niech wam będzie у pokoy od Boga Oyca, у Pana naszego Jezusa Krystusa.

4. Który samego siebie wydał za grzechy nasze, aby nas wyjął z terazniejszego świata złego wedle woley Boga у Oyca naszego.

5. Kthoremu niech będzie chwala na wieki wiekow. Amen.

6. Dziwuję się iż opuściwszy tego który was był wezwał ku łasce Krystusowey, tak prętko bywaście przeniesieni do inszey Ewanieliey.

7. Gdyż żadney inszey niemasz, iedno niektorzy są co was trwożą, у chcą wywrocić Ewanielią Kristusowę.

8. але хотя бымо и мы або анг(е)лъ з неба проповедаѣ вам болшеи нѣжели мы проповедали нехай буде прокляти.

9. як есмо перед тѣм поведали так и тепер поведам елибы вам оповедал над то што есте принели нехай будет проклятым.

10. а тепер вам чѣ до людей або до б(о)га ражу або пишу жебых ся людям подобал бо елибых ся еще людям подобал не бых бых слугою христовым.

11. ознамиую ж вам братѣ иже евангелия проповедавал от мене не ест подлуг ч(о)л(о)вѣ)ка

12. бо не от ч(о)л(о)вѣ)ка есми еи възлѣ ани есми был научен але через обьявене и(су)са христа.

13. бо есте слышали мое житѣ нѣколи (ст. 40б): в жидовстве иже есми над мѣру гоним церквей б(о)жую. и бурилъ еи.

14. и поправовалъ есми в жидовстве над много равных в народи моем был есми болшим милосником отцовскихъ уставъ.

15. а коли ся подобало богу которымъ мя избрал от живота матки моеи и возваз з ласки своеи.

16. обьявити сына своего во мнѣ жебых его проповедаѣ межѣ поганы и скоро есми не позволил тѣлу и крови.

17. и ни си есми вращал до ерусалима до тѣх которымъ передомною были апостоли азем шю: до арабѣи и вернулъ есми опятъ до данаску.

18. а потом по трех лѣтахъ вернулъ есми до ерусалима абых навелъ петра и мешка есми при немъ дни пятнадцат.

19. а нишого з апостолов не видел есми жадного только якова брата памского.

20. а што вам пишу ото перед богомъ свѣтцу иже не вымыслию. (ст. 40б:)

8. Ale choćby y my, або Anioł z nieba przepowiedał wam nad to cśmy wam przepowiedali, niech będzie przeklęty.

9. Jakosmy przed tym powiedali, też theraz zasię powiedam: Jesliby kto wam opowiadał nad to cście wzięli, niech będzie przeklętym.

10. Abowiem teraz izali wam do ludzi czyli do Boga radzę: або szukamli abym się podobał ludziom: Abowiem ieslibyх się ieszcze ludziom podobał, nie byłbyх służą Krystusowym.

11. A oznaymię wam bracia, iż Ewangelia przepowiedana odemnie, nie iest wedle człowieka.

12. Abowiem anim iey wziął od człowieka, anim był nauczón, ale przez objawienie Jezusa Krystusa.

13. Bście słyszeli co za postępek moy był niekiedy w Zydostwie, iżem nad miarę przesładował kościół Boży, y борзылъ ги.

14. Y poprawowałem się w Zydostwie nad wiele równych w narodzie moim, gdyм był więszym miłośnikiem ustaw, ktorem był wziął od oycа meго.

15. Ale gdy się podobało Bogu, który mię był odłączył z żywota matki moiey, y wezwał z łaski swoiey.

16. Obiawiać Syna swego we mnie abym go przepowiedał między pogany, nie zarazemem się dokładał ciała y krwi.

17. Anim się wrócił do Jeruzalem do tych którzy przedemną byli Apostołmi, alem szedł do Arabiey, y wróciłem się zasię do Damaszk.

18. Zatym po trzech lat wróciłem się do Jeruzalem, abym nawiedził Piotra, y mieszkalem przy nim piętnasć dni.

19. A inszego z Apostołów nie widziałem żadnego, oprócz Jakuba brata Pańskiego.

20. A co wam piszę, oto przed Bogiem świadczę iż nie wymyslam.

21. потом еси пришоа до краин сирских и цилициских.

22. и был еси незнаемым в лице церквам землѣ жидовское которых были в христѣ.

23. але только были слышали тѣм корым (sic) нас коли преследовал те- пер оповѣдаеш вѣру которую перед тѣм бурлѣ

24. и хвалили о мѣѣ бога.

Глава 2.

1. твердить апостолство свое быти от бога. 3. оказует для чого ты не был обрезан. 16. а нѣже не ест под- личиши над вышним апостоли. 11. нѣже петра гаврил. 16. приступучи к перед- немшю речю оказуючи нѣже усраведе- ливше ест широе ласки божию через вѣру христову а не через учинки за- конны.

1. Потом в чотырнадцати лѣтахъ шо- еси опят до ерусалима послоа з вар- навою взявши ис собою и тѣта.

2. и шоа еси з обявѣи и поведаш еси имъ евангелію которую пропове- даю межю поганы (ст. 407:) а нѣкото- рыи довынмали жебыхъ аки дармо не бѣгъ або не бѣгал.

3. але и тыи которыхи со мною был будучи грекомъ не бы. примушом обре- затися.

4. а то для брати облудное и еса- шивое которыхи вкрадалися жебы вы- шпековали волности наши которую ма- ем в христѣ і(су)се жебы нас поаево- лили.

5. которыхи есмо не уступили бынам- ни в покору абы правда евангеліи трывала у вас.

6. а о тѣхъ которыхи ся внимаютъ бы- ти чимъ не училъ (перероблено на : не училъ еси и) аки (перероблено: аки- ми) были передъ тѣмъ ничого ми до того особю ч(о)лов(ѣ)чю бо не бракуетъ бо которыхи ся розумеютъ быти в' пова- ви ничого ми не доложили.

7. о всемъ коли видели нѣже ми ест звѣрена евангеліи межю поганы аки и петрови межю обрезаныхъ.

8. бо тотъ которыхи помагалъ петру на

21. Zatem przyszedłem do krain Syryey y Cylicyey.

22. У byłem nieznanym z twa- rzy kościołom ziemie Żydowskiey, które były w Krystusie.

23. Ale tylko usłyszeli: Ten który przesładował nas niekiedy, teraz opo- wieda wiarę, którą przed tym борzył

24. У хвалили Бога земне.

апостолство ко обрезанымъ такъ тѣмъ по- магалъ и мѣѣ (ст. 408:) к поганомъ.

9. и коли познали ласку мѣѣ дающе якоа кнеа новымъ которыхъ мѣѣли за стол- пи дали мѣѣ и варнаве руки правы в знакъ сполечности жебы есмо межю по- ганы проповѣдали а оны межю обреза- ными.

10. только упоминали жебы есмо по- метали на убогихъ о чомъ ся еси ста- ралъ абыхъ тоа чинилъ.

11. а коли пришоа петръ до антио- хіи спротивилъ еси емо аяне для тоа нѣже быа годенъ паганевъе.

12. бо первомъ ни жили бывае пришли нѣкоторымъ отъ якоа весполкъ с поганы адал а коли тыи пришли отлучалъ и одычалъ отъ нихъ болячися тѣхъ которыхи были з обрезанъ.

13. и облудне ся з ними обходили нныи тежъ жидове такъ же и варнава былъ уведенъ в облудностъ ихъ.

14. и коли еси виделъ нѣже не просто ходетъ к правдивой евангеліи рекъ еси петрови. (ст. 409:) передъ усими еси ты будучи жидомъ поганскимъ явешъ а не по жидовскимъ чомужъ погановъ прину- шаешъ жебы по жидовскимъ жили.

15. мы с прирощены есмо жидове грѣшници а не с погановъ.

16. вѣдаючи нѣже не бываеетъ успра- ведливень ч(о)л(о)в(ѣ)къ отъ дѣлъ зако- нуалъ черезъ вѣру і(су)с христову тежъ есмо увисуса христа уверили жебы ес- мо были усраведеливени з вѣры хри- стовой а не з учинковъ закона коли нѣже не будетъ усраведеливо кождое тѣло з учинковъ закону.

17. а еси мы ищучи абы есмо были ус-

праведливенн через христа бываем найдени сами грѣшными и чи христос ест слуга греху не дам того б(о)же.

18. бо если будуу тыи речи которми есми помисовал чиню себе сам прос-тупцею.

19. бож я через закон закону умер абых богу был жив и естесми с хри-стосом роспям.

20. а живу вже не я але живет во мнѣ х(ристо)с (ст. 410:) а што тепер живу в тѣли у вѣри живу с(и)на б(о)-жего которми мене умчловал и вы-далъ себе самого за мене.

21. не откидаю ласки б(о)жеи бо если через закон ест справедливостто христос порожене умер.

Глава 3.

1. сроко их напоминает. 2. потом доводит их усправедлиwienie ест з вѣ-ри. 6. як с прикпаду авраамового. 19. 24. так з ураду закона и вѣры.

1. О безрозумныи галати хтож вас подманул нжбы есте правды не были послушныи перед которми очима хри-стос перед тыи был написан и межи вами роспям.

2. того толкс жадаю доведатися от вас з учинков ли законныи д(у)и св(е)-того прияли есте чи ли от слыхания вѣры христови.

3. так же есте без розуму почашеи д(у)хом а тепер тѣлом кончоваєте.

4. и так же есте много терпѣли дар-мо если теж одно дармо.

(ст. 411:) 5. хтож вам подает духа светого и справуетъ у вас моци и чи то чинить для учинков закону чи ли з вѣры для слухания.

6. як авраам увѣрил богу и почита-но ему ку справедливости.

7. так теж розумѣте нж тыи кото-ри сѣт з вѣры тыи сѣт сыныи авра-мовыми.

8. а пробачаючи писмо нж з вѣры усправедливает бог поганы пред тыи оковедано аврамови бл(а)г(о)с(ло)венн будут в' тобѣ вси народы.

9. а для того нж з вѣры сѣт бл(а)-г(о)с(ло)венн бывають з вѣрным авра-амом.

10. бо колко их ест з учинков за-кону проклятству подлани сѣт написа-но бо ест проклятыи каждыи которми бы не мешкал во всяк словах которми написано в' к'нигах закону а учинком не напомял их.

11. а если через закон не бывает никто усправедливен от бога яв'но ест нж справедливыи з вѣры жив бу-дет.

(ст. 412:) 12. а закон не ест з вѣ-ры але ч(о)л(о)в(ѣ)къ которми помяти приказана закону в них жити будет.

13. але х(ристо)с нас откупил от клятвы закона стався за нас клятвою бо написано ест проклятыи каждыи которми висит на деревн.

14. абы в' поганех бл(а)г(о)с(ло)вен-ство авраамово было в' христѣ і(с)усе и абы есмо обещаного духа взяли вѣрою

15. братья людским обычаем мовлю хотяж ч(о)л(о)в(ѣ)чии достамент ест але коли ест утвержонии никто его не дамлет ани к нему придает.

16. аврааму оковеданы были обетни-ци и племена его не мовит племенем яко о многых але яко о одном племени твоему которое ест х(ристо)с.

17. а тое поведаю чж умови перед тыи утвержденое от бога я'гладом христа закон которми по чотырехсот лѣт и чотырдесять лѣтех настал ни во што (ст. 413:) обернень быти не мо-жет жебы згладилъ обетницу.

18. бо если нъ закону дѣдичтво вже не з обетнищи але аврааму черяз обетницу даровал бог дѣдичтвом.

19. и штож тогда закон придам ест для выстунков покол бы пришло племя тое которому учинена обетница спра-воване ангелов рукою посредника.

20. а посредник не ест (додаво: одного) бог ест одень.

21. закон бо если ест противень обетницам божим не дам того боже бо если бы был дам закон которми бы мог оживити справедливие бы была от за-кона справедливост.

22. але писмо замкнуло все под грѣх абы обетница от вѣры і(су)с христо-вы была тѣмъ которымъ вѣрѣет.

23. а передъ тѣмъ нѣжли пришла вѣра были есмо стережени под закономъ же-бы есмо приш'ля у вѣру которая мѣла быти обавлена.

(ст. 414:) 24. и для того законъ на-учителемъ нашимъ былъ до христа абы есмо были з вѣры усправедливи.

25. але коли пришла вѣра вже не под учителемъ естесмо.

26. бо вы сынове б(о)жїи есте черезъ вѣру в христѣ і(су)се.

27. бо которымъ есте охрещени в христѣ і(су)се оболочкѣ есте христа.

28. не естъ жидъ али грекъ не естъ не-вольникъ али вольный не естъ мужчи́на али невеста бо вси есте одно в христѣ і(су)се.

29. а если есте вы христовы то спра-ведливѣ сѣмепе.мъ авраамовымъ есте и дѣдичи подлугъ обетницы.

Глава 4.

1. указуетъ для кого обрады были уставлени. 4 и вже перестали коли х(ристо)с приш'л. 9. напоминаетъ ихъ 23. речи своен доводитъ велии хоро-шимъ подобенствомъ.

1. То поведая иско.л дѣдичъ естъ дета-темъ ничего не естъ рознымъ отъ слуги хотяжъ естъ паво.мъ всѣхъ реченъ.

(ст. 415:) 2 але естъ под опекунами и справами ажъ до часу которымъ о(тѣ)цъ назначить.

3. такъ же и мы коли есмо были дѣт-ми под початки закона есмо были зне-волены.

4. але коли пришло выполнение часу послалъ богъ с(ы)на своего уроженю з невѣсты которымъ ся сталъ подданнымъ за-конови.

5. абы выкупили тѣхъ которымъ были под закономъ жебы есмо одержали спо-собъ сыновъ.

6. а ижъ есте сынове б(о)жїи послалъ богъ духа с(ы)на своего а сердца ваши кличущю аво отецъ

7. к дѣи того вже не естъ слуга але

сыномъ а если сынъ то и наследникъ б(о)жїи і(су)с хр(и)стомъ.

8. и коли есте бога не знали служили есте тѣмъ которымъ спирожена не сущъ богъ.

9. але теперъ коли знаете бога або ра'нии есте познани отъ него якъ же ся ворочаете назадъ к початкомъ мѣмъ и недостаточнымъ которымъ опять служить хотите якъ и первѣи.

10. заховываете дни мѣсѣци часы и лѣта.

11. боюся о васъ былъ якъ дармо не работалъ.

(ст. 416:) 12. будте яко а бо.мъ я естъ яко вы братья прошу васъ жаднои ми есте крияди не чинили.

13. вѣдаете жъ ижъ есми черезъ крѣвкости тѣла проповедалъ вамъ первѣи евангелію.

14. а досветченя моего которое бы-ло в тѣли мое.мъ не легче есте собѣ поважили, али откинули есте але есте мене принели яко ангела б(о)жего яко христа і(су)са.

15. котороежъ естъ перехваление бл(а)-г(о)с(хо)венства вашего свѣтчу бо вамъ если бы то могло быти дали бы есте ми вылуцнвши очи ваши.

16. и для того жъ есми вамъ сталъ не-приятелемъ ижъ вамъ правду мов'лю.

17. похлебуютъ вамъ иныи недобре и о всемъ насъ хочутъ отъ церкви отлучи-ти жебы есте ихъ наследовали

18. але добре естъ наследовати в добромъ рѣчи засеиди а не только коли обещане бываемъ у васъ.

19. дѣтки мои которымъ опять рожу поко.л х(ристо)съ у васъ былъ выобра-жень.

(ст. 417:) 20. и хотѣа есми теперъ прийти к вамъ и отменить голосъ мой для того ижъ боюся о васъ.

21. повѣдте ми которымъ под зако-номъ хотите быти закона ли не слышасте.

22. бо написано естъ авраамъ дво.хъ сыновъ мѣла одного отъ служебниці а друго.го отъ вольно.е.

23. и которымъ бы.т отъ служебниці уродилъ естъ подлугъ тѣла а которымъ о " вольное подлугъ обетвици.

24. через што ся значеи иишн рѣчи бо тии сун дѣи умоуе одна которая ест агар от горы сини (було: сион) родечи плод к неволи.

25. бо сини (було: сион) гора ест въ аравии которая ся згожаеи теперешнему ерусалиму которая тепер ест и служит з дѣтми своими

26. а вышнии ерусалим волна ест которая ест мати всем нам.

27. бо написано ест развеселися неплодная которая не рѣдих вырвися а закличы которая не болии бо болшеи дѣток маєи опущоная нижши тая которая (ст. 418:) маєи мужа.

28. мы тогда брама подлуг исака естесмо сынове обетници.

29. а яко на тот час он который ся подлуг тѣла народи преследовал того который ся подлуг духа народи также и тепер.

30. але што мовит писмо выжеи служебницу и сына еи бо не маєи дѣдичити сии служебница ис сыном волное.

31. брама не естесмо сынове служебници але волное

Глава 5.

1. напоминает из жебы заховали волност хрестиянскую. 13. потом окажет покол ся стегает таз волност. 16. и правдивое цвечене хрестиянское.

1. Стоите у волности которую нас х(ристо)с высвободил ани будте знову поддани под береи неволи.

2. ото я павеи поведая вам иже если ся будете обрезавати хрестос нам ничего не помочет.

(ст. 419:) 3. и повторе свѣтчу каждому ч(о)л(о)в(ѣ)ку который ся обрезуеи же то виинеи ест увес закон вылоинити.

4. порожиѣ есте от христа коли законом усправедливиметеса и з ласки отпадаете.

5. бо мы духом з вѣри надѣи справделивости ожидаем.

6. бо в хрестѣ (и)сусе ани обрезанеи ничо о не важит ани необрезанье але вѣра через м(и)л(о)сть помагает.

7. бѣг(и) есте гараздѣ хто ж вам не реказыи жебы есте не были послушнии правде

8. сая переказа не ест с того который вас в'зымаеи.

9. мало ваквасу все замешене заквашаеи.

10. я надѣюся о вас в пану иже ничего нишого мыслити не будете а тот который вами тревожит отнесет, потопеи хтож колвек ест.

11. а я брама если еще обрезыеи поведая чомууж еще преследоване терплю справделивие ест (ст. 420:) зничено згоршене крестовое.

12. б(о)же даи то абы были вытати которыйи вас непокоят.

13. бо вы на свободу возвани есте брата только не внимате абы волност была дана тѣлу але м(и)л(о)стью слыжѣте одни другиим.

14. бо вес закон бываеи в одноим слове выполнеи будеи миловати ближнего своего яко самого себе.

15. а если же оден другого кусаете и пожираете смотрѣте жебы есте оден от другого зничени не были.

16. мовля ж вам духом поступите а пожедлиности тѣла не полните.

17. бо тѣло пожедаеи противе духови а дух противе тѣла а тии рѣчи противеи одни другому абы есте не чинили всего што бы есте хотѣли.

18. а если духом бываеи вожеи не естесме под законом.

19. бо явни сун дѣла телеснии и которыйи сун (ст. 4:1:) чужоложтво нечистост вшетечност неовестежливост.

20. боллохвалство чары невръзани свары зависти гнев невогды ростырки ереси.

21. ненависти мордирства пьянства беседи обжирства и тым подобны речи которыйи оповедаю вам як есми первец проповедал иже которыйи такѣ рѣчи чинет королевства б(о)жего не наследят.

22. але плод духовныи ест м(и)-

л(о)сть веселе и покои терпимость
добротливость доброт вѣра.

23. тихост трезвост на таких иѣт
закона.

24. бо которыи сѣт христовы тѣло
укрѣжовали страстныи и похотныи.

25. ели живем духом и поступуемо
не будмо хтѣи порожене хвалы одны
других дражнечи. одны други.и зазречи.

Глава 6.

1. як тыя которыи грѣшѣт маю
быти карены. 2. берем на брати маю
быти пошны. 6. слуги збору бжего
(ст. 4:2.) маю быти выхованы. 14.
хвалятся з утѣшеня для христа. 16.
способ живота хрестянского.

1. Брати хотя бы ч(о)л(о)в(ѣ)къ
бы уведен въ лѣи упадок въ л(у)хов-
ныи направите такого душо.и тихости
обачаючи себе самого абы и ты коли
не был покушом.

2. одны других беременя носѣте и
так выполните закон христов.

3. бо ели кто себе розумѣет быти
чисты.и колиж ничего не ест сес того
умыслъ его самого подманует.

4. каждыи нехачи справы свои до-
свѣтчает и тогда в собѣ перехвалене
иѣти будет а не в другом.

5. бо каждыи свое беремя понесеть.

6. при том нехачи уделяет от всяк
добрыи тот которыи ся учит слова то-
му которыи его научает.

7. не блудѣте бо: не бывает посмевам
бо што бы кѣмъ сѣл ч(о)л(о)в(ѣ)къ
то теж и жат будет.

(ст. 423:) 8. бо которыи сѣт тѣлу
своему с тѣла жати будет згинеи а
которыи сѣт духови з духа жати бу-
дет живот вечныи.

9. а доброе чинечи не будмо ленивы
бо часу своего жати будем ели не
устанем.

10. для того покул час маем будмо
добротливныи против усѣм а наболшеи
против домошныи.и своим у вѣре.

11. видите як есми долге листы пи-
сал вам рукою моею.

12. которыи колвек хотечи быти оа-
добныи в тѣле тыи примають вас
абы ся есте обрѣзали толко для хреста
христова гонени не были.

13. бо и сами которыи ся обрезають
закону не заховывают и хочут абы
ся есте обрѣзали жебы ся с тѣла на-
шего хвалили.

14. не даи же б(о)же абых ся хвали
одно в крестѣ папа нашего і(су)са
х(рист)а через которого ми ест свѣт
укрѣжован а я свѣтови.

(ст. 424:) 15. бо в христѣ і(су)се
ани обрѣзане ничого не может ани
необрѣзане але новое творене.

16. а которыи колвек тыи способом
поступовати будут поком будет над
ними и милосердье и над израилем бо-
жии.

17. потом ми нехачи вже никто кло-
поту не задает бо я лѣтна панаі(су)-
сови на тѣли моем пошу.

18. ласка пана нашего і(су)са хри-
ста нехачи будет брати з духом ва-
шим амин.

тот лист писал до галатов з рыма.

II.

Передруковую ст. 533 — 540 з КА точно з оригіналу. З технічних умов деякі винесені над рядок букви друкуються тут гражданкою. Пояснення на маргінесах опущено.

ЛѢ ПАП'АА СѢТѢГО ДО ТИТА:

ГЛАВА: Ѧ:

Ѧ. напаминаєт тита ѡколо раду це'рковного ѡкиє маю'т вѣти предложный в це'ккѣ. Гѣ можѣт прѣтихъ тыхъ который сѣ ваклан ва'нами жидо'скими и ѡколо кѣмы'ло" лю'скѣ.

Ѧ **П**Ѧвѣ" слугѣ вожѣ" ѡпѣсто" іѣ хрѣтскѣ по'лу' кѣ'крыі кѣ'браныхъ вѣжѣ и по'на"Ѧ прѣкды ко'торѣ сѣ с'тегаєт к по'ко'пѣсти.

Ѧ в надѣи живота вѣ'тнѣго которуѣ ко' которѣ" не клѣмаєт ѡвѣца' прѣе часѣ вѣ'тнѣми.

Гѣ и ѡ'ѡкѣ" часѣ своѣго слоко чере" проповѣда"є которѣ ми є"т збѣрено по'лу' ро'режѣ"Ѧ збѣкителя нашѣго бога.

Ѧ титѣ милому сынуѣ в' спо'лѣ'но" вѣрѣ ѡдѣка не'ха" то'кѣ буде" и милосѣ'дѣє и по'ко" ѡ бога ѡца и нана іѣѦ хрѣ'та збѣкителя нашѣго.

Ѧ для то'го є'ми тебе ѡ'ста'ви" в крѣте ѡкѣ єси до ко'ца по'правѣ то'го чо'го (ст. 534:) не'дѣ'такаєт и по'тановѣ с'та'ши" по вѣи" мѣ'стѣ. Ѧ" є'ми то'вѣ вѣ' приказѣ.

Ѧ є'ли х'то є"т кро'мѣ приганы му" ѡ'нои жоны дѣти вѣ'бнѣ маючи не'ѡ'виноканы в збѣ'ку ѡбо в не'пѣ'луше'ствѣ.

З бо єпѣко^п має^т быти бє^а приганѣ іако шафару
кожемѹ не го^дому не гневѣ^нмѹ не пи^аниці не то^гаю-
чися рукою ни на ког^о. не злезкирателю

и але привѣтѣ^нкомѹ добротѣ^нкомѹ ѿпѣтрѣ^нномѹ
справѣ^нкомѹ поко^жному скр^оному.

д^а мо^у не дѣ^жечи в^кне ѿно^е слоко которо^е к на-
уце належ^нт а^кы мо^у напомина^т. в^з здорев^о науце
и ѿперети тѣ^м который^и сѧ спротивѣ^аю^т.

і бо мно^го є^т неп^олушны^х и поро^жнемо^нны^х и ко-
дигеле^н ду^а а зк^ааца тѣ^и который^и су^т з обреза^на.

а^и которы^и потреба ѡста за^нкнѹ^т который^и цѣлѣ
домѣ переборочаю^т ѡчечи чого сѧ не год^нт для зы^н-
ку неп^отѣ^нко^у.

іі рѣ^н і^нкоторы^и з нѣ^х вѣ^аны^и и прѣ^рк^а. кри^те-
не заведе^нт к^аа^нци зѣ^ни вѣ^стѣ^ии кру^хове лѣ^ни^и.

іі то^е скде^нтѣ^б є^т правд^нко^е и для то^и причи-
ны кара^н и гр^оно а^кы здорокѣ^и бы^ии ѡ вѣ^ре.

іі не бавечисѧ жидо^нскими вѣ^апамѣ^и и заказы^и лю^д-
скими которы^и сѧ ѿ правды ѿворочаю^т.

єі всѣ^и речи су^т чѣ^нты чѣ^нты^и а нечѣ^нты^и па^н и не-
кѣ^нны^и ні^чого не є^т чѣ^нто^го але нечѣ^нты^и є^т и ѡмы^ал^а
и су^нненѣ^н.

єі вѣ^анаваю^т же ко^га знаю^т але прѣ^сѧ є^го ѡчи^н-
ка^ни колп^ж су^т вѣ^рѣ^ни^ии и неп^око^нны^ии которы^и
сѧ на жаде^н добры^и ѡчи^но^н не год^ат.

глава^а : к :

а залече^т є^му здороку^ю на^вку б^в кра^а старш^их г^н не^кк^т б^н мо-
лоды^и а су^т а^и до^вреде^нтѣ^о во^же^н в хр^ите.

а **п**але тѣ^и мо^у што прѣ^тон^т здороко^н на^вци
б^в **п**ста^нци абы^и тре^нкѣ^и чѣ^нты (ст. 536:) ѿпѣтрѣ^ни
здорокѣ^и ѡ вѣ^ре в ѡ^нл^оти в тѣ^илѣ^ити.

І а старыѣн жонѣ абы велн ста" сво" в ѡбѣтован-
кѣти непотвѣликиѣ немногѣ винѣ поѣчи". которыѣ бы
добраѣ рече" ѡчи".

Д. абы могли вѣщѣици" молодѣши" жевѣ муже"
свои" милокани и дѣтки.

Е иже бы были поѣтки и чѣты домѣ свои добре
справляючи покоемѣ мужо" свои абы слово воже
не было блю"нено.

З. молодѣцо" намина" абы были скро"ны
З. самого себе во вси" рече" ста" взоро" добраѣ
ѡчи"ко" в науце заховѣвающи доконало"т

И слово мѣ" здорове" ненагѣненое" жевѣ сѣ про-
тики" которыѣ сѣ правде противе"т заѣсгѣди" не маючи
ниѣо што бы ѡ ка мѣ" мовити злого

Д. намина" слуги абы сѣ пано" свои подавали
жеви" во все" ѡгожалн не переговорюваѣчи противѣ и".

І (ст. 537:) ниѣго не крадучи але на все" добрую
вѣру ѡка"ующи абы навѣка збавителѣ нашего во
все" ѡха"дожили

А. во сѣ ѡветила лѣка вожаѣ збавенаѣ кѣи" люде"
котораѣ на навчае"т абы ѣмо запрѣвши сѣ не пово"
нѣти и свѣски" пожалѣнѣти" скро"не справѣливе и
пово"не жили в теперешнѣм веку.

К. ѡждаючи надѣи вѣкеное" и за"но" при"тѣ хва-
лили великого кога и "бавителѣ нашего іса хѣ.

І. которыѣ вѣда" себе самого за на. абы на вѣ-
каки" ѡ вѣкое" не пово"нѣти.

Д. и ѡвети" совѣ лю ѡгованки наледучи добраѣ
ѡчи"ко".

Е. тѣи речи мо" и прои а ка вѣскою збѣх-
нѣю и жаде" товою неха" не го"ди".

глава : і :

а. напомина^ѣ к по^луше^ѣству проложны^ѣ и к до^бры^ѣ учи^ѣко^ѣ
 а. и к кы^ѣстерга^ѣю поро^ѣни^ѣ на^ѣк^ѣ и ка^ѣци^ѣстк^ѣа.

а Припомина^ѣ и^ѣ а^ѣбы з^ѣвѣ^ѣхност^ѣм^ѣ (ст. 538:) и
 прело^ѣжны^ѣ подовны^ѣ бы^ѣли ж^ѣбы^ѣ слу^ѣхали и на
 ко^ѣды^ѣ до^ѣкры^ѣ учи^ѣно^ѣ гото^ѣвы^ѣми бы^ѣли.

б не^ѣха^ѣ ни ѿ^ѣб^ѣ о^ѣно^ѣ з^ѣле не мо^ѣвѣ^ѣ не^ѣха^ѣ не бу^ѣду^ѣт^ѣ
 з^ѣвѣ^ѣливы^ѣ а^ѣле кро^ѣтки ѿ^ѣка^ѣу^ѣючи вс^ѣа^ѣкую ти^ѣхо^ѣ вс^ѣи^ѣ
 лю^ѣде^ѣ.

г ко и мы бы^ѣли е^ѣмо нѣ^ѣколи шале^ѣны не^ѣпо^ѣлу^ѣш^ѣни
 кла^ѣд^ѣчи^ѣе слу^ѣж^ѣчи по^ѣжа^ѣлико^ѣт^ѣм^ѣ и ро^ѣко^ѣша^ѣ ро^ѣма^ѣи^ѣ
 ты^ѣ в з^ѣло^ѣти и в за^ѣро^ѣти мешка^ѣючи ме^ѣз^ѣки ѿ^ѣны^ѣ
 дру^ѣги ма^ѣючи в нена^ѣвѣ^ѣти.

д а^ѣле коли с^ѣа ѿ^ѣказа^ѣла з^ѣва^ѣк^ѣите^ѣла на^ѣшего до^ѣбро^ѣт^ѣ
 и ма^ѣть про^ѣти^ѣ лю^ѣде^ѣ.

е не з^ѣ учи^ѣко^ѣ спра^ѣвѣ^ѣливы^ѣ ко^ѣторы^ѣи бы^ѣмо чи^ѣни^ѣли
 а^ѣле з^ѣ мно^ѣго^ѣ дѣ^ѣл^ѣа сво^ѣего з^ѣва^ѣки на^ѣ чере^ѣ ѿ^ѣмы^ѣт^ѣм^ѣ
 ѿ^ѣро^ѣже^ѣм^ѣ ѿ^ѣно^ѣвѣ^ѣм^ѣ ду^ѣха с^ѣкетого.

з ко^ѣрого бы^ѣли на^ѣ на^ѣ го^ѣне чере^ѣ і^ѣс^ѣ х^ѣа з^ѣва^ѣ
 к^ѣите^ѣла на^ѣшего.

з а^ѣбы е^ѣмо ла^ѣко^ѣю е^ѣго ста^ѣли^ѣс^ѣа дѣ^ѣди^ѣми по^ѣлу^ѣ
 на^ѣдѣ^ѣи жи^ѣвота ве^ѣчно^ѣго.

и вѣ^ѣна е^ѣст та^ѣм по^ѣвѣ^ѣст и хо^ѣчу а^ѣбы е^ѣси твѣ^ѣди^ѣ
 (ст. 539:) ты^ѣи р^ѣчи и^ѣбы с^ѣа ста^ѣра^ѣли і^ѣа^ѣко^ѣкы до^ѣбры^ѣи^ѣ
 учи^ѣки за^ѣхо^ѣвали ко^ѣторы^ѣи ѿ^ѣвѣ^ѣрили в^ѣгу а ты^ѣи р^ѣчи^ѣ
 по^ѣтре^ѣкы^ѣны и по^ѣжи^ѣто^ѣны^ѣ су^ѣ лю^ѣде^ѣ.

а а^ѣле за^ѣсте^ѣга^ѣ гла^ѣпы^ѣ га^ѣдо^ѣ и вы^ѣчи^ѣта^ѣа ро^ѣдо^ѣ
 сва^ѣро^ѣ и спо^ѣро^ѣ за^ѣко^ѣны^ѣ во су^ѣт не^ѣпо^ѣжи^ѣто^ѣны^ѣ и
 ро^ѣбны^ѣ.

і ча^ѣв^ѣка ѿ^ѣи^ѣре^ѣне^ѣца ѿ^ѣно^ѣм^ѣ и дру^ѣго^ѣм^ѣ напо^ѣмина^ѣи^ѣ ѿ^ѣки^ѣ.

аі вѣдаючи іаки^н є^{ст} вѣкѣнены^н и грѣ^шны^н буду-
чи са^м ѿ себе ѿсужо^н.

Ѣ коли пошлю до тебе атема або тихика ста-
ра^са абы^и є^и до мене пришло^и до нѣкопѣи^и бо
та^м є^и ми ѿмыли^и зимовати.

Гі зѣна в законѣ наѿчногѣ и аполога пи^и не
ѿпрова^и абы^и и^и ни на чо^м не сходяло^и.

аі а неха^и са^м ѿче^т и наши добры^и ѿчи^иков^и захо-
вѣвати на пи^иныи^и потреби^и жебы^и не были вѣ^и
ѿкощо^и.

Єі по^идоровляю^и тебе тый^и который^и є^и зо^и ною^и
вєи^и по^идоро^и ты^и который^и (ст. 540:) милую^и на ѿ
вѣре^и лака^и вжаа^и неха^и буде^и зо^и вѣвми^и ками^и
а^ими^и: - |

до тита которы^и бы^и по^итанове^и пе^иши^и є^ипи^ико-
по^и цѣкки^и хрѣ^иста^иско^иє^и написа^и є^и з нѣкопѣи^и мѣста^и
макидо^иско^игѣ: - |

III.

ПОКАЖЧИИ РОЗДІЛІВ І ВІРШІВ НРЕХІВСЬНОГО АПОСТОЛА.

Показ тут Показчика розділів і віршів для кожної сторінки КА. Цифра арабська по протинці (.) показує сторінку КА, римська—розділ теї чи іншої Апостольської книги, а цифра по брацці — вірш розділу, яким зачинається та чи інша сторінка КА. Показчик цей дає змогу віднайти в Апостольським тексті те чи інше місце. Заголовки Апостольських книг подаються тут повністю.

Втории книги Луки св(е)того кото-
рых напис ест дѣи або справы апос-
толскии I I. 1, 2, 4, 3 11, 4, 17, 5, 24 II 1, 6, 4,
7 11, 8, 17, 9, 23, 10, 30, 11, 38, 12, 46 III. 1, 18, 4,
14, 11, 15, 17, 16, 24 IV 1, 17, 5, 18, 12, 19, 18,
20, 25, 21, 32, 22 V. 1, 23, 7, 24, 15, 25, 22, 26, 29,
27, 36, 28 VI. 1, 29, 6, 30, 18 VII. 1, 31, 3, 32, 10,
33, 17, 34, 26, 35, 38, 36, 39, 37, 45, 38, 54, 39
VIII. 1, 40, 7, 41, 14, 42, 28, 43, 31, 44, 37 IX. 1,
45, 2, 46, 8, 47, 16, 48, 22, 49, 31, 50, 37, 51 X. 1,
52, 6, 53, 14, 54, 22, 55, 28, 56, 34, 57, 41, 58 XI. 1,

59, 6, 60, 13, 61, 20, 62, 28 XII. 1, 63, 4, 64, 10,
65, 16, 66, 11 XIII. 1, 67, 1, 68, 9, 69, 15, 70, 22,
71, 29, 72, 38, 73, 45, 74, 51 XIV. 1, 75, 2, 76, 10,
77, 17, 78, 23 XV. 1, 79, 2, 80, 7, 81, 15, 82, 22, 83,
27, 84, 34, 85 XVI. 1, 86, 5, 87, 12, 88, 16, 89, 24,
90, 31, 91, 39 XVII. 1, 92, 4, 93, 10, 94, 17, 95, 22,
96, 29 XVIII. 1, 97, 1, 98, 8, 99, 15, 100, 23, 101,
XIX. 1, 102, 6, 103, 13, 104, 19, 105, 25, 106, 31,
107, 37 XX. 1, 108, 2, 109, 9, 110, 15, 111, 22,
112, 29, 113, 36 XXI. 1, 114, 8, 115, 8, 116, 15,
117, 21, 118, 26, 119, 32, 120, 38 XXII. 1, 121, 3,

122.9, 123.16, 124.23, 125.30 XXIII.1, 126.5, 127.10, 128.16, 129.22, 130.28, 131.34 XXIV.1, 132.5, 133.11, 134.18, 35.23 XXV, 136.1, 137.8, 138.14, 139.19, 140.25 XXVI.1, 141.3, 142.10, 143.16, 144.22, 145.29 XXVII.1, 146.1, 147.7, 148.12, 149.18, 150.21, 151.30, 152.38, 153 XXVIII.1, 154.5, 155.11, 156.17, 157.23, 158.29.

Лист до всіх воец якова апостола св(е)того котрым писал до всіх жидов котрым вѣрили в пана і(су)са х(рист)а котрым сѣ были розбѣгли по розматихъ сторонахъ часу замордованья стефанова 159 I.1, 160.5, 161.12, 162.21, 163.27 II.1, 164.5, 165.12, 166.20 III, 167.1, 168.7, 169.14 IV.1, 170.2, 171.9, 172.15 V.1, 173.4, 174.11, 175.17.

Лист першим до всіх воец пет'ра св(е)того апостола 177 I.1, 178.5, 179.11, 180.16, 181.23 II.1, 182.4, 183.9, 184.16, 185.24 III.1, 186.4, 187.9, 188.16, 189.22 IV.1, 190.6, 191.13, 192.1, 193.6, 194.13.

Лист вторым до всіх воец пет'ра светого апостола 195 I.1, 196.4, 197.12, 198.19 II.1, 199.3, 200.9, 201.14, 202.19 III.1, 203.1, 204.8, 205.14.

Лист першим до всіх воец ноана светого апостола 207 I.1, 208.5 II.1, 209.1, 210.9, 211.16, 212.24 III, 213.1, 214.8, 215.15, 216.23 IV.1, 217.1, 218.12, 219.20 V.1, 220.4, 221.12, 222.19.

Лист вторым ноана светого до нѣ котрым вдовы и сынов еи жебы в' милости мешкали от фалшивыхъ учителей ся выстерегали 223 I.1, 224.6.

Лист третим ноана светого котрым пишет до гали хвалеци его иже приимуе братию и к ныншии овозом добрым 225.1, 226.7, 227.13.

Лист до всіх воец нудим апостола светого 229 I.1, 230.4, 231.9, 232.15, 233.21.

Лист пав'ла светого апостола котрым писал до риму с коринту черезъ онвию служебницу збору кедреиского которую в том листе зазначае 235 I.1, 236.5, 237.13, 238.20, 239.26, 240.31 II.1, 241.4, 242.12, 243.19, 244.28 III.1, 245.4, 246.12, 247.23, 248.29 IV.1, 249.6, 250.13, 251.18, 252.1, 253.9, 254.15, 255.21 VI.1, 256.5, 257.13, 258.19 VII.1, 259.1, 260.6, 261.

13, 262.23 VIII.1, 263.2, 264.10, 265.18, 266.25, 267.32, 268.39 IX.1, 269.6, 270.12, 271.20, 272.27, 273 X.1, 274.8, 275.16, 276 XI.1, 277.7, 278.16, 279.23, 280.29, 281 XII.1, 282.6, 283.16, 284 XIII.1, 285.8, 286.14 XIV.1, 287.6, 288.14, 289.22 XV.1, 290.5, 291.13, 292.19, 293.26, 294 XVI.1, 295.8, 296.16, 297.23.

Лист першим пав'ла светого до коринтоз 299 I.1, 300.5, 301.13, 302.22, 303.29 II.1, 304.4, 305.11, 306 III.1, 307.8, 308.15, 309.23 IV.1, 310.6, 311.12, 312.20 V.1, 313.4, 314.11 VI.1, 315.4, 316.11, 317.17 VII.1, 318.4, 319.11, 320.17, 321.25, 322.32, 323.37 VIII.1, 324.3, 325.9 IX.1, 326.1, 327.10, 328.15, 329.21, 330 X.1, 331.8, 332.16, 333.23, 334.32 XI.1, 335.5, 336.13, 337.22, 338.28 XII.1, 339.2, 340.10, 341.20, 342.28 XIII.1, 343.2, 344.11 XIV.1, 345.4, 346.10, 347.18, 348.25, 349.33, 350 XV.1, 351.9, 352.16, 353.25, 354.3, 355.41, 356.48, 357.54 XVI.1, 358.3, 359.11, 360.19.

Лист вторым до горимтов павла светого которую послал с елениписев титом и лукою евангелистом 361 I.1, 362.4, 363.10, 364.16, 365.24 II.1, 366.5, 367.13 III.1, 368.2, 369.8, 370.15 IV.1, 371.3, 372.10, 373.17 V.1, 374.4, 375.12, 376.20 VI.1, 377.5, 378.14 VII.1, 379.1, 380.8, 381.12, 382 VIII.1, 383.7, 384.13, 385.21 IX.1, 386.2, 387.7, 388.13 X.1, 389.3, 390.10, 391.15 XI.1, 392.3, 393.9, 394.15, 395.23, 396.29 XII.1, 397.2, 398.9, 399.14, 400.21 XIII.1, 401.4, 402.10.

Лист павла св(е)того до галатовъ 403 I.1, 404.6, 405.13, 406.21 II.1, 407.2, 408.8, 409.14, 410.20 III.1, 411.5, 412.12, 413.1, 414.24 IV.1, 415.2, 416.12, 417.20, 418.27 V.1, 419.3, 420.11, 421.19, 422 VI.1, 423.8, 424.15.

Лист павла св(е)того до ефезу 425 I.1, 426.5, 427.13, 428.20 II.1, 429.2, 430.10, 431.15, 432 III.1, 433.7, 434.15, 435 IV.1, 436.9, 437.16, 438.24, 439.31 V.1, 440.5, 441.14, 442.24, 443.31 VI.1, 444.6, 445.13, 446.20.

Лист павла светого до филипписев 447 I.1, 448.7, 449.13, 450.20, 451.27 II.1, 452.2, 453.10, 454.17, 455.25, 456 III.1, 457.7, 458.13, 459.20 IV.1, 460.4, 461.11, 462.18.

Лист павла светого до колосасе 468
I.1,464.6,465.12,466.20, 467.25 II.1,468.1,
469.8,470.16, 471.23 III.1, 472.6, 473.13,
474.21 IV.1,475.3,476.10,477.17.

Лист павла ов(е)того до лаодикийсь
478 I.1,479.7,480.12.

Перши лист павла св(е)тог(о) до
седунанос 482 I.1,483.6 II.1,484.1,485.8,
486.14,487.19 III.1, 488.5,489.12 IV.1,
490.5,491.12,492 V.1,493.9,494.17.

Лист 2 павла св(е)того к седунаном
495 I.1,496.5,497 II.1,498.4,499.12,500
III 1,501.8,502.15.

Лист 1 павла св(е)того до тимоея
503 I.1,504.5, 505.13, 506.19 II.1, 507.6,
508.14 III.1, 509.6, 510.15 IV.1, 511.4,
512.12 V.1,513.3, 514.10, 515.17, 516.24
VI.1,517.3,518.10,519.16.

Втори лист павла св(е)того до ти-
моея 521 I.1,522.5,523.12,524 II.1,525.9,
526.17,527.23 III.1,528.4,529.12,530 IV.1,
531.8,532.18.

Лист павла св(е)того до тита 533
I.1,534.5,535.12 II.1,536.2,537.10 III.1,
538.1,539.8,540.15.

Лист павла св(е)того до филимона
540 I.1,541.6,542.12,542.21.

Лист до жидовь, аргументъ 544,545

I.1, 546.8 II.1,547.1,548.8,549.14 III.1,
550.2, 551.11, 552.18 IV.1, 553.5, 554.12
V.1,555.1,556.9 VI.1,557.1, 558.9, 559.17
VII.1,560.2, 561.9, 562.16, 563.24 VIII.1,
564.1, 565.7, 566.13 IX.1, 567.6, 568.12,
569.19, 570.26 X.1, 571.3, 572.11, 573.21,
574.28, 575.85 XI.1, 576.4, 577.8, 578.15,
579.23,580.30,581.35 XII.1, 582.1, 583.8,
584.14,585.20,586.26 XIII.1,587.3,588.10,
589.18.

Продмова к' читалником о зьявлю
иована светого 591,592.

Зьявене иована светого теолога 593
I.1,594.5,595.11,596.17 II.1, 597.2, 598.9,
599.14, 600.19, 601.25 III.1, 602.3, 603.8,
604.14, 605.21 IV.1, 606.4, 607.10 V.1,
608.4,609.9, 610 VI.1, 611.6, 612.11, 618
VII.1, 614.5, 615.9, 616.15 VIII.1, 617.4,
618.11 IX.1,619.2, 620.8, 621.16, 622.21
X.1,623.6,624.11 XI.1,625.5,626.11,627.16
XII.1, 628.1, 629.7, 630.13 XIII.1, 631.1,
632.7, 633.14, 634 XIV.1, 635.6, 636.11,
637.16 XV.1, 638.2, 639.7 XVI.1, 640.4,
641.11,642.18 XVII.1,643.2,644.7, 645.14
XVIII.1,646.1,647.7,648.13,649.18, 650.23
XIX.1,651.5,652.12, 653.18 XX.1, 654.2,
655.7,656.12 XXI.1,657.3, 658.10, 659.16,
660.24 XXII.1,661.3,662.9,663.16.

ПОКАЖЧИК.

До цього Показчика внесено ймення власні, географічні й граматичні, окремі слова й форми, що пояснюються в праці, а також назви річей. Цифра визначає сторінку і тому цієї праці; вища цифра сотень або десятків не повторюється (напр.: 236.7.42.5 читати 236. 237.242.245). Пояснення граматичних скорочень див. на ст. 6-й цього II тому праці.

а 419, а ото 422, а-о 507-8, -а N¹ муж. рода 502, а- 509, -аа- 510.

А¹ о основ 321, а основ 321, в формі G 418-9, A cum infinitivo 417-9.498. А² о основ 331, а'основ 332. А³ для слів живих 449-50.

-аа зам. -аа 215.

Ab¹ речівників 264.322-4, Ab в безпіаметових реченнях 408-11. Ab³ речівників 813.340-2.

абш 382.419.20.63, абшм 382, абшсь 382, абшсьмо 382, абшх 382, абшхмо 382. 419.

або 419.

авва 459.

Аврам 510.

автор 500.

Агрипа 163.

агрус 503.

Адамович 45.

„Адельфотес“ 1591 р.511.

Адріанова-Перетц В. П. 67.

аж 419.63.

Азія 197.

академія київська 140. 495, а. Наук київська 210.

акровістія 184.

актовамова 122-8.39.227. 465.81.95.9.

акценті 185.221-2.

але 420.63.

алгунта 459.

Альба 8.

альбігойці 8.

Альбрехт 34.7.

альт 503.

Амфілохій 101.

англійська мова 23.

Англія 10.17.23.

„Angelicus doctor“ 1694 р. 233.47.

Anger S. 203.

Андрусівський мир 107.

ані 420.

Анна Ярославна 5.

-анський 498.

Антіохія 163.

антиринитари 35.

антихрист 196-9.

аорист 374.9-82.

апапелати 208.505—апапелати 500.

апокаліпсис 170.85.

„Апокризис“ 174.

апокрифи 50.203.

Апостол 57.8.81.3.97.121,

A. толковий 1220 р. 184, A. XV в. 121, A. 1525 р. 173.

Аратус 163.

аргумент 500.

ареопіта 502.

арневі ледь 184.

аріане 36.502.

Арнест з Пардубиць 11.

Артемій 82.

артикул 500.

арфа 490.

Атени 516.

Архангелська Євангелія 1092 р. 247.

африканський 498.

Архів центр. київський і виленський 124.

архієрей 192.3.200.

Астафьев Н. А. 81.

asylum haereticorum 91.

Афон 93.

Африка 197.

ач 420, ачей 420, ачкоть-лек 473.81.

б зникає 292, б 279.

бавелна 490.

бавиця 456.71.

бавовна 490.

Багалій Д. Ів. 113

багатий 508.

багнет 490.

бадич 471.

балвохальство 471.

бандя, бандит 503.

балія 490.

Bandtke S. 1: 6.

банк 503.

банкот 503.

бандура 503.

Баранович Лаз. 228.

барва 490.

бас 503, баста 5.3.

Баторій Ст. 187

Батюшков 157.

бач 297.

бачність 471.

Берестечко 54.

Береста 38.68.

Берестейська друкарня

38.9, див. Біблія.

Беринна П. 102.4.40.221.

29.76.398, Степан Б. 140.

берло 490.

Бескровний А. 261.

бестія 500.

Бечська книга 122.

би 382.420.6им,бись,бись
мо 381, бих, бихмо 382.
било (було) 406.37.
бияний 473.
бичовники 49.50.

бібліотека василіанська
львівська 147, б. Замой-
ських у Варшаві 40.63.163.
7.72, б. Красинських там же
497, б. публична Спб 29.
біблійна критика 51.

Біблія 9-12.16-8.20-5.29.
31-4.7-41.61.78.80.90-2.101.
334.478, Б. Гутенбергова
1453 р. 16, Б. 1455 р. Со-
фії 13.41, Б. 1506 р. чесь-
ка 25, 1529 р. Вормська
203, 1556 р. Шарфенбер-
гера 156.62.6-8.211, 1557 р.
чеська 203, 1561 і 1575 р.
Леопольті 41.156.62.7.8.111,
1563 р. Берестейська чи
Радзивилівська 24.38-40.7.
56.156.9.60.2-70.3.9.83.93.4.
209-11.24 56.333.472, 1572
р. Будного С. 56.131.56.68.
75.9.22.93.4.210.1.56, 1579 р.
Крашицька 26, 1581 р.
Остріжська 101. 70.478,
1584 р. Далматинова 27.
64, 1599 р. Вуйка 40-3.7.93.

бібула 500.
Bidlo J. 19.
Біле море 103.
білоголова 299.
Білорусь 31.47.228.34.
476, б. мова 106.228.338, б.
церковна вимова 233-4.

Більськ 68.
-бі- 285.
Благослав Ян 5.6.
блязень 471.
блєйвас 490.
близький 453.
блок 490.
блюдо 490.
близнення, близнір 471.
близнірство, близнір-
ський, близніти 471.
бляха 490.
бо 420.
Bobrzyński M. 45.
богадільна 396.
богатий 508.
Богдашевський Д. 203.
Боговитини 66.
богомилі 8.
„Богородице“ 13.
Богослуження 9.12.23.30.
4.7.43.4.56.83 6.92.6 110.
Богуми О. 41.

„Богъ“ 1784 р. 417.
боднар, бодня 490.
Бодянский О. 235.
„Божественна Комедія“
15.
Бокіі 66.
болвохвальство, болво-
хвальця 471.

Болгарія 85.7.92.8.111,
болгари 27.44.5.96, б. мо-
ва 48.111.2.4.5.7.178 83.215.
383. б. мова = ц.-сл. мова
98.110.462.

Болеслав Стдливий 13.
Болонія 501.
боль м. р. 310.
Бона Сфорца 32.3.5.502.
Бононія 7.
борг, боргувати 490.
Борецький Іов 140.
борзо 463.
Ворис св. 475.
Боснія 8.
Босфор 500.
Боция Йосип 144.5.7.
Бощановський В. Ө. 52.
брама-брана 482.
Бранцель М. 26.
братства церковні 68-9.
501.

Брацлавщина 137.8.
Бретгунас Ян 24.
бридитися 456.
бридкий 463.
брижи 490.
бровар 490.
Бронський Ф. 174.
Брох Ол. 254.
брук, брукувати 490.
Brückner A. 13.33 9 42.
6.7.63.459.80.1.3.92 500.3.
Бруслив м-ко 272.
буда 490.
буде 406.
Будимович А. 18.25.31.
43.4.6.136.469.74.83.92.500.
будинок 490.
Будний С. 36.8.40.7.59.
62.130.1.56.73.256, див. Бі-
блія 1572 р.
Будринь Евл. 46.
будування 490.
будувати 490.
будь-будь 420.
Бузук П. О. 142.3.850.78.
Буйницька друкарня 228.
буква 490, винесення бу-
ков над рядок 217-20.
Буковина 255.386, б. гра-
моти 284.
Bukowski J. 46.

Булаховський Л. 148.
було 406.37.
бульба 500.
бурмістр 490.
Бур'ян Л. 25.
бути 404, буде 406, було
406.37.
Burzyński 125.
Бучия М. 27.
Бялокурів С. 53.
Бялоруссов І. 416.

в 279.451.2. в-во 451, в
протетичне 259.67.8.98-4,
в-л 284-5, в-ј 287, в 510.
V¹ речівн. 281.321-2.461,
V³ 332.

вабити 463.
ваблення 463.
вага, вагатися 490.
вадити 297.
вадця 471.
вазнь 471.
вакувати 500.
вал 490.
вальденс 9.17.9.
Valdes P. 9.
валька, вальчити 471.
Вальвєць 354.
вадрувати 490.
ванькир 490.
варія 185.
Warمیński J. 34.6.7.41.
6.196.200.
Варнава 168.
варстат 490.
варт, варта 490.
вартість 490.
варувати 490.
варцаби 490.
Варшава 144.63, в. сейм
1590 р. 138, 1694 р. 134.
Васкій св. 157.
Васильєв Л. 278.
Васіян 55.
вата 490.
вафлі 490.
Вацлав св. 475.6, В. III 476.
вахмістр 490.
вбійця 311.
вдачний 471.
вдячність 471.
вз- 292.
Vegele 15.
ведде 473.81.
Везієрський Собор 17.
вельми 461.3.
Венгія 498.
Венера 129.
Венеція 25.
verba iterativa 271.887.

- верблюд 490.
вербувати 490.
вербунок 490.
„Verificatio“ 1621 р.
106.
Веронський Собор 9.
Веселюська З. М. 276.
398.421.30.
весполок 473.
вечера, вечерати 461.
Вечірня 84.108.
Виговський 497.
видавець 471.
визнавець 471.
вишну (вишу) 176.84.
вигляд 471.
вигладання 471.
виконати 471.
Вишня 13.35.45.61.5.8.
88.100.6.24.225.6.8.9.33.477.
87.95.7, в. центральний архив 124.
вишова ц.-сл. текстів 74-5.112.4.5.232 4.51.5.318.9.
509, в. українська 232 3, в. білоруська 233.4.
вина 461.
винесення буков над рядок 217-20.
винний 453.
Винниця 61.
вишу-вишну 176.84.
виображення 471.
вирок 471.
Вислицький Статут 123.
36.
висоп, виспа 310.471.
виступок 471.
Витебськ 13.477.
Вифлеємська капиця 11.
Вишеський Іван 55 7.8.
82.3.97.9.497.
Вишневецькі 54.66.
ві- — ви- 269.
відпад голосного 274.
відродження 14.502.
відь 420.
Wiesebr 202.
війт 490.
Вікнеф Джон 10-2.8.9.23.
81.
Вілленіус 24.
віншувати 490.
Віргемберська капиця 21.
„Вірүү“ 13, по-українськи 106.
вірш 500; вірші св. Письма 162.
Wiszniewski 37.43.4.7.
476.83.
Вітовт 477.
Віттенберг 7.
-вл- 285.
владати 482.
Владиміровъ П. В. 93.5.
121.36.213.31.68.483.
Владислав 482.
власний 178.83.
власність 471.
власні ймення 472.
влоський 172.
внебовступення 471.
во- 258.
вобець 473.
Воук-Леванович Я. 213.
водка 175.
водлуг 473.
воевода 175.
воевудка Б. 39.
во(е)звання 472.
возний 175.471.
Возняк М. 59.139.
Войни 66.
вокалізм укр. мови 253-76, вок. чужих слів в укр. мові 506-10.
Волинъ 36.54.4.97.104.18.
23.4.37-9.58.225.7.48.55.462.
5.6.95 501.
Волиннак Р. 137.
Волович О. 130.
Воловичі 54 66.
Володимир св. 52.9.475.
501.
Володислав Ягелло 12.
волохи 96.490.
Вольтеръ Эд. 24.
венітувати 500.
вонтиення 472.
вонтияти 471.
вонтильність 471.
Вормс 23.
Воскресенський Г. 184.5.
восполок 473.
Wotsche Th. 47.
Воцанка М. 229.
впливи чужі на укр. мову 453-503, див. чужі.
Вроцлав 13.
вс- 292.
Wujek Jakób 40-8.61.3.
93.136, див. Біблія.
вульгаризація чужих слів 505.
Вульгата 10.20.8.41.2.65.
80.107.202.3.
вшечечний 481.
вщинати 472.
въз-з, въс-з 292.
въ-у 265-6.
възвнннн 481.
г 75.114.232-4.81.480.1, г зникає 292; h513; g==gr511 2.
газета 503.
гак 490.
галівниці 482.
Halecki O. 47.
Галицька Євангелія 1144 р. 400.
Галич 68.
Галичина 49 50.3.4.61.138.
139.252.48.461-5.9.89.95.
галун 490.
Галюн Ів. 260.
Галатовський Іоаннікій 80.106.7.41.209.21.8.9.468.
74.98
гамувати 490.
гадель 490.
ганяти 481.
ганьба 481.
Ганцов В. М. 142.244.7.
54.9.60.72 95.349.
гаразд 490.508.
гарбар 490.
гарбарня 490.
Гармонія Замойська 40.
Hagnack A. 16.
гарт, гартувати 490.
гарцювати 482.
гарячий 508.
гасати 490.
Hasdeu B. 28.
где кольвек 473.
Гедимин 225.
гейслери 49.
гемл 482.
гембель 490.
Henneke E. 203
Геррик І 5, Г. V 15.
герб 490.
Германія 10.49.
герць 482.
гетман 175.482.90.
Hefele 18.
hiatus 508-9.
Гизель Ін. 140.490.
гілий 453.
Гірш 354.
гість 297.
глава 460.
Главса Ян 25.
Глібовичі 66.
Гліб св. 475.
глюси 38.49.78.162-3.
глум, глумитися 463.
глядати 463.
Гнат 55.
Гнятюк В. 381.
Гоголь 378.
година 461.3.
годи 461.

- гойний 481.
Гойські 54.66.
Головацький Я. 157.341.
Головчинські 66.
голосні звуки в укр. мо-
ві 253-76, голосні чужих
слів 506-510, голосного від-
пад 274.
говористий 500.
гончар 508.
Гординський Яр. 238
Горностаї 66.
Г(орнфель)д А. 500.
Городок 68.
Горські 66.
Hosius St. 44-6.96.
готовизна 472.
Гоша 54.
грабар 490.
грабувати 490.
грабунок 490.
граматика 99, гр. 1571р.
Яна Благослава 26, 1566р.
100.229, 1591 р. 100, 1596 р.
Л. Зизанія 100, 1619 р. М.
Смолницького 100.4.5.222 8.
38, 1638 р. 104.
грамоти 117.22.327.33.6.
9.40.44.57.68.70.86.8.91.421.
62, гр. буковинські 284, мол-
давські 128.259 382.
граф 490.
Греція 5.24.103.10.
грецька мова 17.96.103.
171.400.95.6.7.
Григорій VI 17. Гр. XIII
68. Гр. архим. 57.97. Гр.
св. 202.
Грицак Є. 143.
Грінченко Б. 288.
грінх 490.
Гроссман 23.
Грузинський А. С. 213 Б.
22.478.
Грунський М. 143.
Грушевський М. С. 47.
50.4.5.9 66.7.9.70.1.113.22.4
31.4.310.45.465.8 74. 83. 92.
5.500.1.8.8.19.
губні звуки 279-80, губні
+прейотованіголосні286-7.
Hußer O. 142.
Гулевичі 66.
гуманізм 14-6.42.493 4.
Гурмузак 358.64.
Гус Іван 11-5.19.31.486.
гусити 49.477, гуситство
11-4.19.21.32.48.50.8.92.485
гута 490.
Гутенбергова Біблія
1453 р. 16.
гуф 482.
гуцульський говір 341.
Г¹ речівн. 243.57.9.316-
9.32-5, прикм.220.23.42.460,
чужих слів 517-8; G qua-
lilitatis 446, separationis
445-6, temporis 447, г g-кп
511-2.
Галера 503.
Ганок 490.
Gaertner H. 335 8.
Гартнер Ф 142.
Гатунок 490.2.
Гвалт 490.
Гвалтувати 490.
Гвінт 490.
Гелда 491.
Глейт 491.
Глянц 491.
Гмах 491
Гміва 491.
Гніт 491.
Górnicki L. 98.479.
Grabowski Г. 13.19 44.
6.
грати 500.
Грейцар 491.
Гредцій 511.
Грунт 491.
д зникає 291-3.
D¹ речівн. 241.64.82.
319-21. D¹ прикм. на -ий
259. D³ реч. 313.35-8, D³
реч. на -ум 258, D absolut-
us 415-7, commodi 447-3,
ethicus 428, possessivus
448.
Давидь-Давидь 269.
давні(и)й 348.
далеко 427.
Далматин Ю. 27, його
Біблія 1584 р. 27.64.
Далматія 86.
Данило 52.3.
Данте Ал. 15.
дастамент 208.505.
Даукша Н. 24.
дах 491.
два, дві 452.
двійне число 242.342-3.
461.
Дворець 97.
„Dworzanin“ 1566 р.
479.
„De vulgari eloquen-
tia“ 15.
декрет 500.
Дем'янчук В. 122.42.3.
280.336.9 42.78.87.8.
Державинь 417.
Дермань 69.233.
дестамент 208 505.
дж 281.3, дз 281.
дзигар 491.
дзигармістр 491.
диспалаталізація приго-
лосних 276 8
дифтогми 254.5.7-8.60.1.
507.
дишель 491.
діакритичні знаки 221-4.
діацитво 481.
дієименники на -ти, -ть
357-8, на -чи 358-9.
дієприкметники 432-9, ми-
нулого часу на -а 284-5-
292, на -ший 462.
дієприслівники 244.440-4,
на -ечи зам. -ачи 250.
дієслова 357-88, перегляд
усіх груп 362-70, відмінки
по дієсловах 454-6, дієсло-
ва з прийменниками 456-8.
діля 395.
діра 269.
діалектологія 126.
dj-ж 284, ді-л 292-3.
Джоєвський С. 405.
Длугош 50.487.
длж 395.451.60.
Дніпро 92.
до- 258.395.451.
Dobrzycki St. 390.
Dobrowolski K. 10.19.
Добрянський Ф. 52.
добуток 481.
Довнар-Запольський 231.
доктор 192.3.500.
Долговъ С. 53.
дом 194.
Домбровка 476.
Дорогостайські 66.
Doroszewski W. J. 296.
досить 297.392.463.
досконалий 472.
досконалість 472.
достамент 208.505.
достомент 505.
доступити 454.
доценту 300.
драб 491.
дратва 491.
Драгоманів М. 236.
Дрепер Дж. 19.
дріт 491.
друкар 491.

- друкарня Берестейська 38.9, Буйницька 228, Заблудівська 229, Київська 468, Кутейська 228.9, Люблянська 64, Несвіжська 40.59.131, Пнівська 64, друкарство 16.20.7-9.64.9.77. 108.140.218.228.9.84.498. 502, др. латинкою 107. Друкар Кореса 28.9, Лукаш 228. друшляк 491.
д—т 290.
dualis 242.342-3.461.
дубльований 491.
Дурново Н. 142.260.5.95. 461.78.
дуфати 481.
дѣра 269.
дѣс-дс 290.
дяка 491.
дикувати 456.91.
е 75.114.221.32.4.63.77. 509, е зам. ѣ і я 225.35, е дає і 281.2.53-61.519, е-о 263-5, е-я 272-3, е-е 278. Ekblom R. 265.
„Exegesis“ 1635 р.495-6. екземпляр 500.
„Esphonemata“ 1671 р. 468, 1784 р. 238.
„Енеїда“ 1798 р. 499.
-енство 309.482.
епентетичне л 285-6.365. 488-9.42.
Есфир 90.
етимологія 209.
-ець (-ьць) 260.
е 220-1.399.509, е-е 278, е- — о- 265.519.
євангеліста 502.
Євангелія 8.55-8.65.73.4. 7 88.97.120.147.213.36.409. 416.504.5, єв. ж. роду 310. Єв Зографська 411, Савина 411, Остромирова 1056 р. 396.408.9.11.2.506 9, Архангельська 1092 р. 247, Галицька 1144 р. 400, Луцька XIV в. 346, Камінець-Струмилівська 1411 р.120, Єв XV в. 121, Пересопницька 1556-1561 р. 56-78.80.97. 129.62.206-8.13.6.23.31.9. 47.8.74.306.7.24 416.60.78. 9.505, Житомирська 1571 р. 78.239.806.416, Тапінського 1570—1580 р. 29.56.94. 132.230.466, Негайського 1581 р. 213.69.399, Літківська коло 1595 р. 78, Никодимова 65.77, Учительна 58.83-4.106 207.302.467, Єв Уч. 1569 р. 28 82.95.99.182. 246, Єв. Уч. 1616 р.101.230, 1697р. Кир. Ставропольського 229, Єв. Уч. Нагоська 158. 210, Ладомирська 83.302. Євга 605.
Євлаховъ А. М. 15.
євнух 163.
Європа 5-9.14-20.2.30-2. 45-50.6.60.5.88.9.110.19.28. 9.38.97.478.93.4.9.
Евсѣевъ И. Е. 52.3.
Евфимій патр. 214-6, його правописна реформа 121. Євѣю 228.33.
єдраб 491.
єзуїти 60-8. 71. 92. 3.139. 497.
єрей 108.
єресь тризична 17.29.
Єрошим Пражський 13.19. 477, Єр. бл. 44 202.
Єрусалим 508, єрусалимська каплиця 6.
єсми 375.6.401, єсми 375-7.401, єсмо 183.375.6 401, єсте 375.6.401, єстєсь 376, єстєсьми 376.401, єстєсьмо 401.876, єстєсьте 376. 401, єсть 375.6, єсь 375.6, єсли 420.
єсти (істи) 247.
єстер 184.
Єфименко Ол. 71.
єхати (їхати) 247.
ж з і 282, ж з dj 283.
жаден 429.
жарт 491.
жд, ж з dj 462.
ждати 453.
же 181.420.1, жеби 883. 420.1, жебих 383, жебихмо 383.
жегнати 491.
Женева 7 23.
Жеротин 26.
Жива мова днв. мова.
живело 472.
жидівствуєчи 51-3.90.
Житецький П.І.81.105.131. 41.208.13.22.3 30.1.6.47.416. 71.4.518.
Житомирська Євангелія 1571 р. 78.213.39.306.416.
Життя Феодосія XII в. 357.9.
жіночого роду речівники 304-5.
жн—зн 290-1.
жнець 317.
Жовква 145.57, жовківський монастир 157.
жовнір 482.
Zochowski Сур.р.233.47.
жрець 192.200.317, ж. старший 192 3.200.
-жс- — -з- 289.
з 288-9.451, з зам. сь 273, з з і 282, з з жс 289, з з вьс, вьз 292, з- 287. за 451.2.7.
Заблудів 229 46, Заблудівська друкарня 229.
заборона читати св.Письмо 17-8.29.
забувати 454.
Завіт Новий 12.8 7.23-7. 80. 90. 7. 479, Чудівський 1365 р. 222, чеський 1547р. 478, Семиющина Крелевський 1553 р. 37.8.56.78 256.8. Шарфенбергер 1556 р 40. 256, Чеховича 1577 р. 56. 256, Пегалевського 1581 р. 40.56 95.213.239.306.37.470, Завіт Старий 17.23.9.51.90. завсюдн 180.
Загоровський В. 66.132. 497.
задньоязикові звуки 281-2. займенники 344-7.428-30. Закарпаття 59.83.158.498. закон 75.
Zakrzewski W 45.
зала 491.
залинятися 297.
замість 396.
Замойська Гармонія 40, 3. собор 1720 р. 107, 3. бібліотека 40.63.163.7.72. замок 175.
замша 491.
запевняти 298.
заперечення подвійне 411.
запис м. р. 310.
заповіт Загоровського В. 132.497.
Заславські 66.
заступця 311.
зась 421.
Збарзькі 66.
Збірник Святослава 1073 р. 75.87.112 298 368. 474, 1076 р. 254 387, 36. XV в. 121.
збор 194.
звати 402.
звіря 311.
звітаство 472.
звѣща 482.

Zwołski S. 47.
звук див. під їх власни-
ми назвами.
зв'язка 412-8.
згода числівників з ре-
чівниками 452
згромадження 192.3.5.
здане 472.
здн—зн 291.
здох 194.
здр—зр 292.
здружене 472.
Зевес 129.
зезволене 472.
Земка Т. 106.40.
Земляніська жупа 83.
Зеновичі 66.

„Зерцало Богослові“
1692 р. Трансильванія 228.
Зизаній Л. 100. 1. 39.40.
221.8, Ст. 80.
зимний 463.
зичливий 472.
зййти 259.
Зілинський Ів. 112.260.91.
зіло 75.114.
Златоструй ХІ в. 221.
злятовати 472.
злюжені слова 297.
злореченство 472.
злочинця 311.502.
злучники 397-8, зл в ре-
ченнях 419-23.
змаза 472.
змрна 514.
зміна г, к, х на ж, ч, ш
і з, ц, с 282.
змінку чинити 472.
зн—жн 290-1, зн—здн 291.
значки акцентні 185.221-
2, діакритичні 221-4.
зо 451, зо- 258.

Зографська Євангелія 411.
зозволя 472.
Золотоустий Іван 94.106.
466, його Бесіди на ап.
Павла 102.
зр—здр 292.
-зтво 296.309-10.
зуподний 472.
зуфалій 431.
-зький 295.

и 75.114.232-4. 77, и—і
220.1, и—й 220.3. 75.94.5,
у 506-7, и—м 268-70.9.81.
и—е 272-3.
-изна 293.

і 419.21, і—й 295, і- при-
ставке 274, і- 274.503, і

287-8.509, і-в 287, і-л 288,
і випадке 294, іе-о 519.
Jagić V. 23.74.6.121.297.
345.62.410.500.
Janów Jan 145.231.335-
7.467.71.9.
Іван 504, Ів. Грозний 52.
ігемон 175.
Іде Лео 23.
іе- 508, іе- 460.
іж 183.421.
із - з 274.
Ізборник див. Збірник.
Ізраїль 514.
Jigeček J. 31.
іконом 175.
Ілля 311.
Ільїнський Гр. А. 221.65.
70.372.508.

імена власні 472.
ім'я 75, йма 295.
imperativus 244.77.83.
370-4 460.
imperfectum 374.9-82.
-иння (-йння) 308.
Інокентій III 9.17.
-ію- 510.
Іоїл чернець 157.
Ірландія 17.
Ірська церква 17.
іс—с 274.
Ісак 510.
іскрь 184.
іскушати 490.
Іспанія 24.493.
ісполнити 460.
Ісус 317.508.
італійська мова 15, італ.
вплив 172.311.500.3.
італ'я 15.24.49.67.499
iterativa verba 271.387.
8.

и 231.395, и-ко 451. и==
g 511-2, гр. з 513, ки- —
-ci- 513, -ке- — -се- 513.
Кавечинський М. 40.130.
каждий 291.429.
кажний 291.
Казимир кор. польський
7.43.123.36.464.
Kaindl R. Fr. 492.
каламар 100.
Калепин 96.
Калиновські 66.
Кальвін Жан 22. 3. 31,
кальвіністство 194-200.
calculus 495.
Кальнофойський Аф. 463.
Каманія Ів. М. 209.495.
Кам'янець-Стромильська
Євангелія 1411 р. 120, К.-

Подільський 61, К.-П. акто-
ва книга 1519 р. 123, К.-
П. земська книга 1521 р.
124.

канон новозавітний 202.
канцелярії 89.117.8.22.3.
6.7.37.9.229.38. 48.9.52.303.
38.89.464.5.95.9.
канцлер 491.
капа 491.
капелюш 502.
каплун 491.
карабель 508.
караїми 51.
Каратаєв П. 29.59.100.
231.

карати, карет, карут 300.
кардинал 198.
карега 503.
„Carmen macaroni-
cum“ 1488 р. 499.
Karnkowski archb. 42.
Кароль IV 6.11.18.
Карпинський М. 120.
Карський Е. О. 18.32.46.
53.6.9.65.7. 121.31.213.30.1.
6.45.8.57.68.97.399.418.74.8
83.
картопля 491.502.
Картьєв Н. 46.66.
катеринка 491.
катихизис 58.106, кати-
хизм 507, К. 1562 р. 59.
130.1, К. 1582 р. 131, К.
1585 р. 65.

Каффа 501.
капер, каперство 482.491.
кваний 481.
кванність 481
квестія 500.
кг=g 511.2.
кедіх 491.
кеидема 185.
Кердеї 66.
керувати 491.
керунок 491.
Київ 51.68.75.87.8.102.4.
7.9.24.3.4. 40.226.7. 467.75.
95, К. глаголицькі Листи
221, К. Літопис 95, К. Ака-
демія Наук 210, К. Акаде-
мія 140.495, К. централь-
ний архів 124, к. друзар-
ва 468, київщина 54.113.23.
4.37.8.226.7. 58.466, кияне
110.498.

Кирил див. Костянтин.
Кирила „Казань“ 1596 р.
80
Киселин 54.
Кішки 54.66.
кімната 491.

- кінець-кінець 260.
клямливий 472.
клямство 472.
клямця 472.
кларнет 491.
клеїноти 491.
клейстер 491.
Klemensiewicz Z. 402.
- б.
Клепацький П. 406.
Kleczkowski 492.3.
клопотання 463.
клопотатися 463.
кльоцки 491.
Kluge Fr. 22.
„Ключ Розуміння“ 1663р.
Галатовського 107.
клямка 491.
кляштор 482.491.
книжок нищення 135, кн.
списування 76.
князь 175.490.
ко 394.451.
ковач 460.
кожаний 291.429.
козацтво 69.
Kolbuszewski K. 19.
кольбек 398.478.81.
колько-кольбек 478.
Колегіум Литовський
1397 р. 6.1 9.476, Краків-
ський 6, Albertinum 84.
„Colloquium Lubel-
skie“ 1680 р. 238.47.
Колесса Ол. 8. 142. 5.57.
Колесса Фил. 483.
коли 421.
колодязь 490.
кольор 500.
колядки 483.
Комарно 68.
„Комедія Божественна“
15.
комір 491.
коморник 481.
composita 297.
conditionalis 382-4.
конкорданції 163.4.
консонанти дав. приго-
лосні.
консонантизм укр. мови
276-96, конс. слів чужих в
укр. мові 510-517.
Констанда 19.
кона 482.
Копистенський З. 102.3.
36.40.
корба 491.
Korbut G. 298.492.
Кореса диякон друкар 28.
9.
Корибутович Сиг. 53.477.
користь 463.
корок 491.500.
королева 311.
король 490.
Коросно 488.
Корсаки 66.
коруна 481.
коруновати 481.
Косий Феодосій 55.
Коссів С. 468.95-6.
костел 482, к. народовий
43.
Костомарів 478.
Костянтин-Кирило 17.72-
5.110.1.3.493.
Костянтинопіль 501.
Kot St. 47.
котел 500.
Котлиревський Ів. 141.
499.
котрий кольбек 473.
Kochanowski Jan 499
кошт 491.
коштувати 298.491.
кр—хр 291.
Кравцов Дм. 498.
край 451.
Краків 6. 33. 41.2.50.122.
4 6.7.87.502 3.
Краніцька Біблія 1579 р.
26.
крам, крамар 491.
Kramaf S. 25.
кранка 224.
Krasinski W. 10.1.8.46.
519.
Красностав 68.
красомовця 502.
кревкий, кревкість 472.
крейда 491.
Крем'янець 104, К. кни-
га 1514 р. 124, К. грама-
тика 163⁴ р. 104.
Kretowicz 157.
Крезів 145.57.8, Кр. ма-
настир 144.7.57.8.
Крижановський Г. 120.57.
Крыловський А. 71.
Крим 51.
Кримський А. 58.142.278.
81.4.461.
Kryński A. A. 410.59.84.
500.3.
Крстинопіль 145.
критика біблійна 51.
Krzyzkowski 36.8.130.
кровоїстія 184.
крось 496.451, скрось 396.
Кролевець 24. 34. 7, :Кр.
Новий Завіт Секлюціяна
1553 р. 56 63 256.8.
кром 451, окром 396.451.
Кромежж 11.
Kropaczek St. 417.
критофіла 481.
крохмаль 491.
Крошинські 66.
Kruszyński J. 25. 32. 9.
42.7 167.203.
кт—хт 291.
ку 394.5.451.
Kubala 497.
Кульбакін С. М. 73.142.
276.362.77.
кудьгати 481.
куля 482.491.
Кунгута 475.
Кунегунда 13.
купервас 491.
Курбський А. 27. 55. 82.
93.4.8.466 97.
Куріло Олена 142.255.60.
71.3 91 405.6.40.508.
Кунцевич Йос. 288.
Кутейно 104.8.
Кутейнська друкарня 228.
9, К. монастир 104.
Кутні гори 25.
Kutrzeba 483.
кухар, кухня 491.
кухоль 491.
кушнір 491.
кштайт 491.
л 274.82, л—в 284-5, л-ј
288, л-дл, тл 292-3, лн-в 292,
лв—в 292, л зникає 292,
епентетичне л 285-6.365.
488-9.42, л 513-4.
Л¹ речівн. 241.69.83.324-
8.460.1, прикм. на -ум, -юй
259. Л² речівн. 313.88-40.
Л з прийменником о 450-1.
ла — до- 263.
Лавра Київо - Печерська
102.9.
Лавровъ П. А. 215.
Ладомірівська Учительна
Євангелія 83.302.
ладувати 491.
ладунок 491.
Лазар Баранович 228.
лакнати 519.
„Lament“ 1610 р. 468.
лан 491.
ланух 491.
лаоикіяне 478, Лист до
Л. 148.56.200-6.

- ласкавий 463.
Ласощі 54.
Ласовський 230.
Латеранський собор 1215 р. 9.
латина 10. 14-7. 20.2.3.9. 31.42-5.8.64.78.9.93.6.8 103. 5.22.497, латинський вплив на укр мову 133. 5.9. 311. 469.93-500.2.13.4, латинка 469.
лацний 472.
Лебедель 474.
Lew B. 145.72.
Леванович Я. 234.
Левницький Ор. Ів. 7.18. 46.54-6.9.124.6.34.209.
легковажити 298.
леда 473, ледва 288.473, ледащо 298.
Ледовите море 03.
„Лексикон“ 1627 р. П. Беринди 102. 4. 8. 229. 398, видання 1653 р. 104.8.229
„Лексис“ 1596 р. Л. Зизаппа 101, „Лексис“ при Остріжській Біблії 1581 р. 101.
лемківський говір 257 303 30.41.482.505, л. Псавтир див. Псавтир Прислосько-го.
ленник 491.
Ленчицький синод 1282 р. 79.
Леонард 41.
Leopolita Jan 41.7.156, його Біблія 1561 і 1575 р. 41.156.62.7 8.211.
Lehr-Splawinski F. 142. 254.5.7.76 8.91.
Lesiewicz 122.
ля 421.
Лисавета боснійська 136.
Лист до Паодикія 148. 56.200-6.478, Л. Небесний 50.
Льтва 6.8.35. 8.45. 53.61. 85.8-91. 3.118-20. 3. 30. 5.6. 225-7.9.464.75-77.501.
Литовський Колегіум 1997 р. 6.119.476, Л. Метрика 124, л. переклади 24
Литовський Статут 123. 36.227, 1529 р. 123. 481, 1614 р. 138.469
Ляхачев Н. П. 149.
Люн 9.
Liproman 44.
ліпший 463.
література про: Ab³ D³ L³ 335, акти укр. 123-5, бичовники 50, братства 71, впливи на укр. мову: італійський 500-3, латинський 493-500, німецький 492-3, польський 474 і чеський 483-4, жидівствующі 52 3, є- — о- початкове 265, зміна о-е на і 260-1, значки наголосів 221, католицька реакція 66-7, класифікація дієслів 362, коліндар 72, наголос укр. 221. 275-6, о- — є початкове 265, пам'ятки укр. мови XV в. 120-1 і XVI в. 213, палатальні приголосні 277, переклади св. Письма в Польщі 45-7, покутники 50, предикативний N чи Ab 405, релігійні рухи 18-9, реформація й переклади св. Письма в Європі 31-2, реформація в Польщі 45-7, реформація на Україні 59, „руська“ мова XV — XVII вв. 236, словотвір український 296, стиль новий 72, стригольники 49, українські акти 123-5, укр. літературна мова 141-3, українсько-чеські взаємовідносини 8.483, Учителюна Єв. 302, церковний рух на Україні 71-2, чужі впливи на укр. мову 459 див. впливи.
літературна мова укр. 110.43
Літківська Євангелія 1595 р. 78.132 213.
Літопис Київський 98, Л. Радзивілівський в. XV в. 244.7.
літость 481.
Літургія 58. 84. 97, див. Богослуження і Служба.
ліхтар 491.
„Ліеос“ 1644р. 232.496.7.
ло- — ла- 263.
лодуюк 508.
лолларди 10.9.
Loš Jan 19.297 382.418.
лот 491.
лузичане 26.
Лука 463.
Лукаш друкар 228.
Lukaszewicz J. 45.
Лукомські 66.
Луцьк 61. 8. 132. 233.467,
Лупьба Євангелія XIV в. 346.
Львів 61.8.9. 100.44.7.227. 32.467.88.9.95 501.20, львівщина 255
льох 491.
Любавський М. 227.
Любенецькі 54.
Либлин 61.8.
Люблинська унія 1569 р. 53.4.60 90.2.137 465.6 71.95
Любляна 27.
Люблянська друкарня 64.
Любович Н. 44.6.
„Люборацькі“ 499.
Людмила св. 475.
Людова див. мова.
Людвик великий 136.
люстро 491.
Лютер Мартин 19.21-6. 30.1.3.54.135.63.478.
лютя 491.
Lutomirski 44.
Люцій III 9
люшня 491.
ляда 491.
лядащо 298.
ляма 491.
Лянунов Б. 142.
Ляхівці 54.
м 279.
маєстат 500.
Мазепа 498.
Майнц 7.
майор 491.
Макарий м-т 46.9 54.65.
макарони 503.
макаровіна мова 499-500
макуха 491.
Малая Росія 55.
Malecki H. 37.478.
малюнка 491.
малпа 491.
Малышевский И. И. 49 55.
маляр 491.
Мамонич К. 93.
монастир 508; монастирі див. під їх власними назвами.
Marguliés Al. 260.
мари 491.
Маріяцький костел 487.
Марко 504.
Мартин з Тиснова 25.
Марсел еп. 476.
маринпан 503.
марш, -шерувати 491.
маршалок 491.
Масальські 66.
Матвій з Янова 11.

- матрац 491.
матриця 491.
махазор 52.
Máchal J. 483.
Masejowski W. 42.7.
мачта 491.
машкара 502.
машталір 491.
межі, проміж 451.
Meillet A. 260.
Мелешки 66.
Merczyng H. 47.
Месіаш 504.
мета 500.
метати 460.
метрика 500, М. Короп-
на 125, М. Литовська 124.
469.
Методій св. 17. 72.5.98.
109-11.3 493.
Мечислав I 476.
Милач Ян 11.
милосердний — милосер-
ний 291 2.
милостина 301.
мимо 396.
митрополита 502, митро-
политанський 498.
Михайл III 78.
Михайло Огелєкович 51.
Мишки 66.
Migne 202.
Міклошич 72.247.
мінити 481.
Мінщина 40.130.
міркувати 298.
місто 461.
містер 491.
Міховита М. 96.103.36.
міщний 481.
-мл- 285.
млий 472, мліти 298.
млин 503.
мова актова 122-8.39.227.
465.81.95.9, англійська 28,
білоруська 106. 228. 388,
грецька 17.497, ново-грець-
ка 24, жва — народна — лю-
дова 8-31.44.9. 50. 6-3 61.3.
4.77-84.9. 91.2.6.7. 9.106.10.
2.3.20.1 6-83.8.40. 302.3.89,
західно-руська 77, італій-
ська 15, літературна укр.
110 43, макаронічна 499-500,
німецька 11.8.22, польська
13 43-5.94.122. 136.303.497.
9, російська 378.461, румунська
24, руська " 74.89-90.8.120.
3 32. 6.7. 75. 225-36. 464. 5,
церковно-слов'янська 44.5.
8.50.459-60.96.518, ц. - сл. =
болгарська 98.110 462, фран-
цузська 22.3.503, чеська " 11.
26.37, див. ще під власними
їх назвами.
Могіла П. 140.232.463.
96.8.
Могилів 229, Могилівська
друкарня 229.
мода 503.
Модзелевський В. 125.
Modrzewski Fr. 43.4.7.
Молдавія 128.386, мол-
давські грамоти 128.259.382.
моленник, моельник 192.
молитва святим 195.
молитися за 457.
монс 491.
Моравія 9.50.489.93, мо-
раване 44.
Morawski 46.
морг 491.
моргир 481.
мордувати 491.
Морштини 54.
морфологія укр. мови 296-
344. м. чужих слів 517-8.
Мосвідіус 24.
москаль 45.
Москва 27. 51. 2.84.5 96.
119.24.228.35.498, москви-
тане 96.
Мстиславець П. 28.
мужеський рід речівників
303-4.
мушкетизм 293.
мулар 491.
мундир 491.
мур, мурувати 491.500.
Мураторійський фраг-
мент 202.
Murmeliuss 39.
Murzynowski-Suszycki
St. 37.8.
мусити 491.2.
муштра, муштрувати 491.
и 282. N¹ на -не чи -ня
307-8, N¹ на -іє, -єє, -єє 309,
-мя 310. N¹ прикметників
215.6.94-5. N³ речівників
269. 328-31. 460. N³ при-
кметників 221.3.43. N³ чу-
жих слів 518. N cum in-
finitivo 498, див. А.
на 451.2.8, на- 293, най-
— на- 294.
набоженство 472.
навіжений 298.
навчати 453.
наглий 481.
наголос 241.3-5 9.50.1.5.
60.71.5-6.308. 12. 7.8. 23.4.6.
30.9. 42. 3 9. 61. 2. 3.71.2.3.
244-6.9.50. 5. 6.75-6.432.41.
2.
над 426. 51. 8, надо 258.
461, над- 293.
надзвичай 298.
надричкові значки 221-4.
надто 298.
надхнений 300.
Назаревський А. А. 213.
69.337.99.
назбит 473.
належати 293.
намість 396.
напасть 463.
наповнений 453
напослідок 463.
народ 75.
народна див. мова.
наслідувати 456.
наслідувати 455.
настигати 298.
наський 463.
„Наука“ Галитовського
106.
„Nauky Parochialnyja“
Луцькі 233.
начальник 175.
на 444-5.99.
небезпеченство 472.
небеса 460.
небський 348.
„Небо Новое“ 1665 р.
228, 1699 р. 229.
невже 421.
Негалецький В. 40.56.7.
95.207.9.13. 3 '9. 69.306.37.
99.470, див. Євангелія і За-
віт Новий 1581 р.
недбалість 472.
нема 298, немаєш 299.
Немирич Ю. 468.
немічний 453.
ненаганений 472.
необачність 472.
необудний 472.
неповстажливий 472
непокаліний 472.
непослушенство 472.
Nering M. 156 9.
Нерон 517.
Несвіж 39.61.130.73, Не-
свіжська друкарня 40. 59.
131.
несмертальність 472.
неснастка 472.
Nehring W. 483.

-не, -нє N¹ речівників
305-7.472.

Никодимова Євангелія
65-77.

нілї 260.389.461.

Никополї 517.

нищення укр. гнижок 135.

ні 421.9, ні- 347.

Нідерланди 10.

-ніс, -нє, -не N¹ 305 7.

ніж 421.6.

нікель 491.

ніколи 299 463.

нікчемний 299.

німецький вплив 135 298.

303.484-93, н. мова 11.8.

22, спис н. слів в укр. мо-

ві 490-2.

Німеччина 21-3, німці

103.

Німчинов К. Т. 143 277.

85.519.

Новак А. 32 492.

Новгород 49.51, Н Сі-

верський 61, новг. воевод-

ство 54.

Новий див. Завіт.

ново-грецька мова 24.

новозавітний канон 262.

Ной 504.

-нок 472.

Нортумбрія 17.

носові голосні 275.

Нягівська Учительна

Євангелія 158.210.

о 450-2, о- 265, о а 270-

1, 597-8, о-є 519, зміна о

на і 231 2, 53-61.519, о-у

271-2, о вставне 275, об-

237, обо 253.

обачити 472.

обнарувати 491.

обеций 472

обжарство 472

обіляти 472.

обличність 472.

обо- 258.

оболок 310.

ображати 299.

образ 195.

Obregbska A. 481.

обрядати 463.

обчєньк 491.

обцувати 481.

обчас 491.

обшар 491.

обязаний 299.

Овруцький повіт 246.

огида, огідний 481.

Огієнко Іван 17.64.7 2.

4.6.7.80.197. 101.6 10 2-5.

25.8 34.41.2.213 32.3.6.9.45.

7.54.9.70.1.302 9.10.1.24.43.

59.60.416. 32. 59. 62.73.4 92.

500.3.6.11.

Огоновський Ом. 142.246.

338.

Ogilewicz 468.

Odaxius 499.

од 290.397.426.51, од - от

451.

оден - один 355, один дру-

гого 357.

однак 421.

одно 422.

ознайомвати 4 2.

оказія 5 10.

оковита 500.

Okoniewski St. 80.

окром 396.451, кром 451.

округний 481.

Оксфордський собор 10.

8, окс. університет 11.

окулярі 500.

*ол- *ог- 262.

Олександр, Олександро

504.6.7.

Олексій Михайлович 328

Олексій св. Життя 65.77.

Оелькович Мих. 51.

Оліка 39.

Оліветан Роб. 22.

олій м. р. 504.

Оломоуц 484

Омельченко Г. 230.

Omelčenkova M. 484.

ови—єсмо 183.

Онисифор Дівочка 56.

опатрний 481.

оповідання про 12 п.ят-

ниць 50, „О. про письмена“

чення Хороброго 510.

опом'ятатися 299.

„Оправданіє грѣшного че-

ловѣка“ 1562 р. 130 1.

оправля 481.

опроч 451.

*ог-, *ол- 262.

органи 500.

орєнда 500.

Orsatius 39.

Orzechowski 44 98.

Орша 61.

орших 491.

основи—тема речивно-

ві 312-5.

оспалїй 472

Остріг 61.9 229, Остріж-

ська Академія 101, Остр.

Біблія 1581 р. 101.70.478. 6.

Остріжський К. 55.80.94.

8.9.174.466, Остріжські 66.

Острѣмарова Євангелія

1056 р. 396.408.9.11.2.509.

Остророг М. 457.

-ость 350.

от од 290, от 409.10,

ото- 258.

отаман 482.

ото, а ото 422, ото- 258.

„Отче наш“ 13.

отчина 293.

офероник 192.

офіра 482.491.

офірувати 482.

офіцер 491.

ожданости 474.

ожданозство 474.

охвотно 516.

ошуть 184.

п 279, п-ф в чужих сло-

вах 516.

пава 491.

Павезірія 108.

Павлик М. 19.

павликїєне 8.

Павловичі 66.

Падуа 7.501.

паєрик 218.505.11.

пак 422.

паламар 508.

паламатїзація приголос-

них 263.

палац 502.

Palacký 122.493.

палаш 491.

палїння реформаторів 12.

9 23.

паль 491.500.

Памво див. Беринда.

пампушки 491.

пан 472.82.

панахида 508.

панєнка 472.

Павіці, Павієцька дру-

карня, П. Колегіум 64.

Пановъ 53.

панство 472.

пантофі 491.502.

панчоха 491.

Панькевич Ів. 83.265.93.

302.82.519

папа 196-8.

папір 491.

Панковъ А. А. 71.

паралес 500.

Параска 508.

Пардубиці 11.

Паризький Університет

Paris Gaston 17.
Пархоменко В. 142.
Патерик Синайський XI в.
293.

„Paterikon“ 1635 р. 408.
Паці 66.
пащет 491.
певний 453.
Piekarski K. 483.
Pelczar J. S. 78.9.476.
92.500.

пензель 491.
Перволюф О.О.44-6.92.6
8.109, Pervolf J. 8.53.483.
перед 451.2, передо 451.
переказа 311.
переклади 18.51.76-7, п.
св. Письма 5-85, п. поль-
ські 36-43, п. на укр. мо-
ву 80, п. жидівствующих 51-3.
Перемисль 61.8.488, Пе-
ремищина 255.

Пересонниця 97, Пере-
сонницька див. Євангелія.
„Пересторога“ 1600-5 р.
469.99.

Перетц Володимир Ми-
колаєвич (народився 19-го
січня 1870 р., дійсний член
Російської й Української
Академії Наук) 8.53.78.91.
121 213.302.474.518.

перець 491.
Переяславський повіт 246.
перла 311.
„Перло Многоцінне“
1699 р. 229.
Персія 103.
„Перспектива“ 1642 р.
467.

perfectum 375-7.
Перфецький Е. 498.
Петиція 1571 р. 133-4.
Петро I 106.57.
Петровъ А. 59.158.210.
Петровъ Н. 231.
Петроград 124
Петроківський сейм 1555
р. 44.

петрушка 491.
пиальний 453.
пиальнувати 455.
Пинчов 45.
Пипинъ А. Н. 49.50.3.498.
Письмо св. 8-13.16-21 4.
6-8.30.1.4.6.7. 42.3.7-51.5-8
61.3.4.70.1.7-80.8.4.9.90-3.7
9.110.11.3.6.27 9.32.222.39.
417.78, подія св. П. на вір-
ші 162, заборона читати

св. П. 17-8.29, пояснення
до св. Письма 163.
питати 463.
питель 491.
Питлик Яг 25.
південно - слов'янський
вплив 121.85.201.509.
північно-українська мова
208.12.3.46.7.50.1.5.7.78.95.
384.

підіймати 259.
Підкарпаття 87.483.
Підляшша 225.462.5.95.
підмет, його місце в ре-
ченні 418-4.

Пій II 13.
Pink K. 203.
півязь 460.90.
пірник 491.
піся, піснь 311.
-пл- 285.
плакати по 458.
плавита 237.474.506.
„Плач“ 1610 р. 66. 228.
плащ 491.
Плетенецький Єл. 140.

Плисць В. 47.
плоть 460.
плюндрувати 491.
pluralia tantum 344.
plusquamperfectum
377-9.

пляцьки 491.
пляшка 491.
по 393.7.451.2.8, по- пі-
258.

Побужжа 54.
повний 453.
повноголос 257.61-3.482,
п. другий 263.
повод 481.
поганий 508.
Погодинъ А. Л. 294.359.
Погор'ювъ В. 506.
подвиг 460.
подив 299.
подібний 453.
Поділля 54. 64. 118. 28.4. 467.
226.55.61.495.

поді 451.73.
подлуг 473.
подо- 258.
подоба 463.
подобенство 472.
подака 491.
поета 502.
поживати 455.
пожиточний 472.
Познань 45.
покорм-покарм 472.
покута 196.482.

покутники 49.50.
Polivka J. 142.483.
Полісся 158.246-8.55.422.
62.95.

полонізмидив. польський
вплив.

Польоцьк 61.91.
Полтавщина 255.
Полунощна 108.

польська мова 13.43-5.
94.122.136.303.497.9.

польський вплив на укр.
мову 105 8.18.20.33 5.9.246.
7.53.62. 73.302-3. 5.9-11.44.
88-90.4.7-9. 430. 5. 60-74 88
502. 4. 6. 10. 3.5.8, польські
слова в укр. мові 471-3.

Польща 7-9.11.8.4.8.9 25.
31-8 42-50.3.4.6.9.60-6.78.9.
85.6.90-3.107 9.18.20.2.8.30.
5.6.8.9.78. 210. 462. 5 74.6.7
84.6.98.4.6.501.2.13, Polska
Mala 45.

помазанець 199-200.
помідори 503.
помпа 500.
помста 472.
помститися 455.
понеже 461.
понурення 472.
поява 184.
поп 192.3.200.
поповство 176.
попудавість 472.
порівняння 426-7.
порожнята 472.
поронити 300.
послушенство 472.
послушний 453.
поспол, посполу 473.
поспокитий 472.
Поссеви А. 65.
постать 481.
постерунок 492.
постидитися 460.
„Postylla“ Рея 1557 р.
467.

потвар 311.
потворді 481.
Потебня А. 435.519.
Потії 66,
Потоцький Ян 64.
Потоцький Стан. 64.
похонний 472.
похлібство 472.
поцілунок 492.
Почаїв 69.107.233.
почет 481.
пояснення до св. Письма
163.

- Pr 2¹ 359, Pr 3¹ 272.
359-60, Pr 1³ 360, Pr 1³
на -юм 259, Pr 2³ 360, Pr
3³ 250.361.
правопис 114.21.224, пр.
чеський 12, пр. традиція
214.
Прага 6.11.25.90.119.22.
475.6.83.1, Празький уні-
верситет 49.
праця 300
предмет в перелічних ре-
ченнях 444 5.
предок—продок 472.
презрозистий 472.
предложний 472.
Премисл 475.
при 451.
приголосьні укр. мови 276-
96, диспалаталізація пр. 276-
8, пр. перед паталальною
пр. 295-6, кінцеві пр. 291,
зникнення пр. в слові 291-
3, подвоєння пр. 517, пр.
в чужих словах 510-517.
придих 223.
приймепники 394-7, по-
вторення пр. 444, відмінки
по пр. 451-2, пр. для за-
значення часу 452.
приказовий спосіб 241.
77.53.370-4.460.
приклад 463.
прикметники 346-55, пр.
на -аго 112, пр. приналеж-
ности 423-5, повна й ко-
ротка форма пр. 425-6, від-
мінки по пр. 453-4.
прикий 472.
Примус Трубер 27.31.
принада 463.
приректи 460.
прислівники 388-94.
Прислонський Іоан 257.
308.30.1.473.505.
приставне і- 274.
присудок 401-5, пр. в
безпідметових реченнях 405-
7, пр. в підметових речен-
нях 407-8.
притом 422.
причинятися 457.
про 451.
пробачати 299.
пробош 491.
проміж, межі 451.
Пронські 66.
проповідник 175.302.
проповідь 8.78-80.476.7.
85.7.
„Просвітителі“ Іосифа
Савина 518
просити за 457.
проступка 311.
протетичне я 259.67.8.
93 4.
проти 451, против 451.2.
84.
противенство 472.
пругина 491.
Прусія 34.8.
Псавтир 13.8.24.8.32.42.
6.50.2.3.6.65.73.4.90.213,
Пс. пулавський 13, Псавт.
1525 р. 163, Пс. В. Вруб-
ля 1532 р. 42, Пс. А. Гля-
бера 1539 р., Пс. 1577 р.
28, Пс. почаївський 1779 р.
107, Пс. половини XVIII в. в
лемківським перекладі о.
Іоана Прислонського 257.
303.30.1.473.505, Пс. Фло-
рінський 13.
Псков 13.49.477.
Ptaśnik Jan 492.501.3.
Ptaszycki S. 125.465.
Пузини 66.
Пулавський Псавтир 13.
путня 491.
пушка 482.
П'ятикнижжя 90.
п'ятниця, Оповідання про
12 п'ятниць 50.
р 269.74.8-9, ф по р 247.
-рѣ- 273.
ра- 263.
рабувати 491.
Равлюк М. 440.
рада 491.
ради 461.
радити 491.
Радзивил М. 35.8.9.54.9.
130.156, Радз. Сирітка 39,
Радз. Хр. 131, Радзивилів-
ський Літопис XV в. 244.7,
Радзивилівська Біблія 1563р.
див. Біблія.
Радзивилівський Ант. 80
106.141.299.21 468.74.98.
радний 472.
Радомиський повіт 246.
радуватися 457.
радя 473.
Раків 40.
рама 491.
Ранішня 84.
раштом 500.
ратувати 401.2.
ратунок 491.
ратуш 491.
рахувати 491.
рахунок 491.2.
рація 492.500.
рачити 463.
рашнєзь 491.
рдп- — рц- 292.
реакція католицька 60-67.
редукване і 223.75.94.5.
Рей М. 129 309.467.83.
рекомо 472.
ректи, речи 460.
ренесанс 14.
Retriceicu B. 28.
реформаторів палінія 12.
9.23.
реформація 19 - 60.158.
210.51.
реч— рѣч 247.
речення побічні замірові
414-5, злучники в реченнях
419 23.
речи, ректи 460.
речівники 296-344, реч.
основи 312-5, реч. муж.
роду на -а, -я 502, речів-
никова форма G' прикмет-
ників 460, згода числівни-
ка з речівниками 460.
ригель 491.
ридван 491.
ризикувати 503.
Рим 7.9.14.7-20.9.13 4.89.
105.501.
римар 491.
ринка 491.
ринок 491.
риншток 491.
рисувати 491.
рихлий 481.
Rychlicki M. 45.
рипар 491.
рівний 262.
рід слів 310-2, рід чужих
слів 504
рік 463, рок 481, „роки“
124, „рочки“ 481.
рѣснота, рѣснотивенъ
184.
рѣч— реч 247.
робота 262 300.
ровний 262.
Рогатин 262.
Родецький Ол. 40.
родзинка 491.
роз- 262.89, розо- 258,
рос- 289.
Rozwadowski J 265.
91.335.62.492.
розділ—глава 460.
розів, hiatus 503-10.
розірвати 259.

розмаїтій 472.
розо- 258, роз- 262.89.
Розовъ В. 145.306.421.
рок 481, рік 468, „роки“
124, „рочки“ 481.
рождець 491.
рос- 262.289, роз- 262.
89
росі-ська мова 378.461,
рос. вплив 140.
Росія 27.8.67.85.6.96.109.
57.302.
ростирк 472.81.
Ростислав Галицький 485.
рота 463.491.
ротмістр 175.
Рохманов 69.
„рочки“ 481, „роки“ 124.
Рудневъ Н. 52.
Rudnicki M. 293.492.
Ружинські 66.
руза—рура 491.
Румунія 28-9, рум. мова
24.
Русаїм 505.
Русь 45.96.108.227.35.
469.95, Р. Червона 122.
„руска“ мова 74.89-90.
8.120.3.6.7.75.225-36.464.5.
Руське воєвідство 53.
Рутка Ф. 233.47.
рушниця 482.
-рц- — -рдц- 292.

с 258-9.451, сь-с-з 273.
с-х 282, с-щс 289, со 451,
s-sz 504, с в чужих сло-
вах 514, гр. с 514.
Савина Євангелія 411.
Сакович К. 467.
салата 503.
Саломон 508.
сам 429.
Samuel A. 34.6.7.41.6.
196.
Сангушки 66.
sandhi 291.
Саний Іосиф 518.
Сапіги 54.66.
Сарматія 96.
Сарненський повіт 246.
Сатанів 68.
свавільний 299
сварка 463.
сведе(о)цтво 472.
Свенціцький Іл. 142.
Свидвицький А. 499.
свита 463.
свідомий 453.
свій 178.427.
світок 300,

світський 299.
Святополк - Четвертин-
ський 102.
Святослав див Збірник.
се замість ся 250.
сейм Варшавський 1590р.
188, с. В. 1694 р. 134, с.
В. 1696 р. 469, Петроків-
ський с. 1555 р. 44, сей-
мик київський 1571 р. 137,
с. Средзкий 1534 р. 68.
Секлюціян Ян 34.6.7.40.
1.6.7.162.3.82.96.300.53.8,
Його Новий Завіт 1553 р.
56.63.256.8.
Селищевъ А. 301.
семантика 209.
Семашки 66.
сєнс 500.
Сєнчяло С. 105.
Сєнютя 54.
Сєрбія 85, сєрби 27.
Сєрвет М. 85.
Сєрвинський А. 52.
сєреднього роду рєчів-
ник 305-10.
сєсь 345.
Сигизмунд I 83.136, С II
Август 33.5.8.9.41.4.91.136.
7.66, С. Старий 502, С. Ко-
рибутович 53.477.
сила—акцент 74.
Сильвій Еней 12.
Симеон цар 111.
Синайський Патерик XI
в. 293.
синнасарі укр. 1627 р.
53.106.
синод див. собор.
Синявський О. Н. 277.
Сихем 517.
Сімович В. 296.345.504.
Simonius S. 47.
-ск- — -стк- 292.
Скара—Схарія 51.
скажений 299.
сказити 299.
Skarga Piotr 45.7.80.96.
100.467.
-скій— -ський 295.
-скј- — щ 273.
склад закритий 255.
складна укр. мови 398-
458.498.
✓ Скорина Фр. 57.91.3.129.
86.63.73.83.213.27.85.68,
478.83.
скоро 422.
скрина 500.
скрозь 396, крозь 396.451.
Скрутєнь о. Іос. 145.520.

Скумни 66.
скуток 481.
-ський 295.
-сл- — -стл- 292.
Славинський М. 8.475.
Славонія 64.
Слова Григорія Богосло-
га XI в. 293.309.462.
слова зложені (сотро-
sita) 297, слова давні 463;
поодинокі слова див. в
Словнику.
„Слово о полку Ігоре-
ві“ 116.
словаки 26.
Словаччина 50.
словіниці 27.31.
Словник див. Лексис,
Лексикон; Сл. 1722 р. 108.
Словотвір укр. мови 296-
310, сл. чужих слів 503-6.
слов'янський обряд 14.
слов'янська мова дав.
церковно-слов'янська.
слота 463.
Служба Божа 11.2.4.105-
8, див. Служби під їх влас-
ними назвами.
слухати 455.
Слуцьк 130.1.
Слуцькі 66.
слюсар 491.
смак, смакувати 491.
смалень 491.
Смалъ-Стоцький Степан
142.254.6.60.76.7.464, С.-
Ст. Роман 296.489.92.
Смері Іван 59.
Смеречинський С. 405.
Smetanka 890.
сміятися я 457.
Смотрицький Мел. 66.
100.1.4.5.89.222.8.30.8.468,
див. Граматика 1619 р.
смутний 481.
смуток 481.
-си- — -стн- 291.
снадний 481.
со 451.
Sobieski W. 46.67.
собі 428.
Соболевський А. И. 77.
142.222.31.45.6.61.389.405.
519.
Соболь Сп. 228.
Собор Вєзїєрський 17,
Веронський 9, Замойський
1720 р. 107, Латеранський
1215 р. 9, Ленчицький 1282
р. 79, Московський 1490 р.

- 53, Оксфордський 10. 18, Таррагонський 17, Тридентський 29.61, Тулузький 17, Уніївський 1326 р. 79.
- „Собраніє припадковъ“ 1722 р. 108.
- Сова Вацлав 25.
- Содома ж р. 504.
- Сокаль 338.
- Соколинські 66.
- Соколовъ А. 31.
- Соколовъ И. 45.
- Соколовъ М. 53.
- Соломирецькі 66.
- солтис 491.
- Солунь 110.
- „Сон Богородиці“ 50.
- Сосницький повіт 296.
- Сосновські 66.
- Софії королеви Біблія 1455 р. 13.
- Социн Лелій 35.
- Социн Фауст 35.
- социніанство 7. 18. 35-6. 46.54.5.9.
- Сперапський М. Н. 52 з спис 491.
- спис чужих слів в укр. мові: німецьких 490 - 2, польських 471 - 3, чеських 481-2, латинських 502, італійських 502-3.
- списування книг 76.
- спіжарня 491.
- сполечность 472.
- спосіб приказовий 244. 77.83.370 4.460, сп. умовний 382-4.
- споткати 481.
- справа 472.
- справця 502.
- спросний 481.
- спротивенство 472.
- sp-, -st- 517.
- Средзський сеймик 1534р. 63.
- Срезневскій И. И. 386. 94.
- срочій 512.
- Ставровецький К. 228.9.
- сталь 491.
- Старий Завіт 17.23.9.51. 90.
- староста 175.
- статечность 472.
- статися 402.
- Статорій 39.45.
- Статут Литовський 123. 6.227, С. Л. 1529 р. 123. 481, С. Л. 1614 р. 138.469, С. Вислицький 123.36, С. Ягелла 1423 р. 123.
- ство 299.309-10.
- стельмах 491.
- Steiner 40.
- Степан-Георгій, воєвода 228, С. Роберт 162.
- стерегти 455.
- стерно 491.
- стиль новий 68.
- сте- — -ск-, -стл- — -сл- 292, -стн- — -сн- 291.
- стодола 491.
- стос 491.
- стосувати 491.
- стосунок 491.
- Страсбург 20.
- Страсті Господні 77.80. 91.
- страчення 472.
- стригольниці 49.51.
- стрих 491.
- Стромилівська Єв. 1411р. 120.
- Стратин 69.
- сть 296.
- стц- — -сц- 292.
- Студинський К. 257.308.
- ступінь м. р. 310.
- Судебник Казимира IV 1468 р. 123.
- суддя 175.311.
- судити кому 456.
- Сулима М. 440.51.
- суммарії 156.
- Сумцов М. 72.
- суп 491.
- Супрасль 69. 107.8, С. Рукопис XI в. 80.262.
- сутана 502.
- суть 375.99-400.
- суфіт 502.
- Suchodolski R. 47.
- Suszycki St. 37.38.
- Сфорца Бона 32.3.5.502.
- Схарія жид 51.
- сц — -стц- 292.
- сцѣгло 184.
- ся 370.430-2, се — ся 250.
- Сянік 488.
- т зникає 291-3, т—д 290, т—о 516, тј—ч 283-4.
- табор 482.
- так 429, так — як 422.
- таки 422.
- талірка 491 502.
- таляр 491.
- тама, тамувати 491.
- Тарле Евг. 50.
- Tagnowski Jan 44.6.
- Таррагонський собор 17.
- тарча 491.
- тастамент 505.
- татарська неволя 117.
- Taszycki W. 309.483.
- теж 422.
- телесний 246.
- телиця 463.
- тельний 482.
- теми чи основи речівни-кові 312-5, боротьба їх в укр. мові 312-5.
- темляк 491.
- Tepaudus 39.
- тенор 503.
- Теодорит св. 202.
- „Tegaturgema“ 1638 р. 468.
- Терещенко А. 231.
- термінологія 122.7.300 3. 465.81.2.5.7.9.90.
- тестамент 500.5.
- Тетеря 497.
- тим 394.422.
- Тимченко Є. 143.221.54. 60.9.84. 310. 43. 4. 98.473.4. 518.
- тин 490.
- Тиндаль В. 23 31.135.
- тинк, тинкувати 491.
- Тирнов 121.
- тисяча — тысяча 269.
- тысещиць 175.
- Титовъ О. И. 49.53.
- Тихонравовъ 49.
- Тишкевичі 66.
- тінь м. р. 310.
- тл- — -л- 292-3.
- „Товариство Наукове ім. Шевченка“ 210.
- Tomek W. 6.119.
- Томсонъ А. И.—Thomson 255.61.77.
- торгати 481.
- Торунський Новий Завіт 1585 р. 156.9.
- тот 429.
- Транквіліон К. 228.9.
- трапити 472.91.
- трафитися 473.
- треба 299.463.
- Требін О. 121.
- Требник 58.106, Тр. 1621 р. 106, Тр. 1646 р. 106.
- Тредьяковський 109.
- „Тренос“ 1610 р. 66.228. 468.
- три 452.
- Тридентський собор 29. 61.
- Тризни 66.

- тривати 178.94.
триязична єресь 17.19.
„Тріоліон“ 1664 р. 58.
Тріодь Пісна 1627 р. 106.
Троїцький Вилепський ма-
настир 105
троха 300.
Трохим 504.
Трубер Примус 27.31.
Trubetzkoу N. 261.
труна 491
трунок 491.
трутина 472.
Труцевич Іоїль 104
туга 461.
туз 491.
Тулуський собор 17.
Тупиковъ Н. М. 77.91.
турбувати 500.
турки 501.
турнир 491.
-тьс-цьс-ц 289.
тяжар 463.
Тяпинський В. 56-7.94.5.
132.466, його Євангелія
1570—1580 р. 29.56.94.132.
230.466.
у 451.2, у-о 271-1, у-в
265 6, оу нема 221, ув 265-
6.293-4.
уварування 491,
увельбити 472.
увесь 346.430.
Угорщина 50
уживати 455.
узру 460.
узичал 472.
Україна 5.7.8.25.7.31.4.
45.7-58.61.7.8. 70.80. 3-5 90.
3.6.8.100. 110-2. 21. 23-5.38-
40.78, 210. 14-6. 25. 34. 46.8.
55.302 41.91.48 5.76.81.98.9.
501, укр. пам'ятки 110-1.
„Уложеніє“ 1649 р. 328.
умисл 460.
умисльне—умисне 472.
умієтність 472.
умовний спосіб, condi-
tionalis 382-і.
Унгнад Ів. 27.
Унів 69.
університет Варшавський
145.56, Краківський 6, Окс-
фордський 11, Парижський
6, Празький 6.49, Укра-
їнський в Празі 8.
Унівський синод 1326 р.
79.
унія 1386 р. 118. 9. 465,
берестейська 1596 р. 139,
- див. Люблинська, уніятські
братські школи 105 33
-унок 492.
улам'ятання 193.
улам'ятатися 196.
упоминок 472.
упривийний 472.
упріймость 472.
Урах 27.
урок 460.
„Устав“ Альбрехта 1544р.
34.7, у. Луцької братської
школи 1624 р. 133.
устава ж. р. 310.
уті(е)кати 247.
утраплення 491.
Утрєня 108.
уфання, уфати 472
уфналь 491.
учинок 472.
Учительна див. Євангелія.
ф 514-6, f 515, ф-п в чу-
жих словах 516, ф-хв 516,
ф х 516.
файка 491.
файпий 491.
фалда 502.3.
фальцувати 491
фамилія 500
фарба, фарбувати 491.
Vasmer M. 269 505.
Фастів 61.
Феодосій Косні 55, Фео-
досія Життя XII в. 357 9.
фельдшер 491.
Фирлеї 54.
фіга 491.
фільварок 491.
Фіоль Швайпольт 77.
фіранка 491.
флагеланти 49.50.
флейта 491.
Флеровъ І. 71.
Флоріанський Псавтир 13.
Флоровскій А. В. 483. 4.
флот 491.
фляки 491.
флянець, флянцювати 491.
Folengo 499.
фольговати 481.
Völker Karl 46.
фортель 491.
фортеця 502.
Фотинскій О. 59
Фотій патр. 73.
Fox P. 47.
Франко Ів. 8.474.
Франція 5.8.17.23.49.499.
французська мова 22. 3.
503.
- фрасуватися 491.
фрасунок 472.91.
Френцель М. 26.
фудамент 505, фундамент
500.
фундуш 500.
фурмая 491.
х 281, х-ф 516.
Хазарія 73.
Халецькі 66.
Харлампович К. 24. 32.
44-6.71.105.31 3 229. 467.8.
500.
хв-е 516, хв-ф 516.
хвальшивий 505.
хвартух 491.
Хведір жидовин 52.3.
Хведорів Ів. 28.82.99.246.
хвиля 491.
хворий 516.
Херсонес 73.113.
Хмельницький Б. 83.
Ch(odzyński) S. 42.
Chodyncki K. 47.
Ходкевич Гр. 82 95.9.132.
Ходкевичі 54.66.
Холмщина 462.95.
Холоневські 54.
Хома 55.
хорвати 27.45.
Хорватія 50.64.86.
хороба 472.
Хоробрий чернець 510.
хоть, хотя 422.
хр- — -кр- 291.
Хребтовичі 66.
Христос 36 193.290.
-хт — -кт- 291.
хтивість 472.
хто кольвек 473.
хунт 491.
хутливий 481.
хуть 481.
хутро 491.
ц 280-1.460, к ц 282, ц-ч
287, цьс-ц 289, тьс-ц 289.
цаль 491.
Zahn Th. 203.
Цвінґлі Ульрих 23
цвіч(ня) 472.
цебер 491.
цебуля 491
цегельня 491.
цегла 491.
цейхгауз 491.
цере(о)монія 500.
церква 192-5.
церковно - слов'янський
вплив на укр. мову 262.

301.459-62, ц.-сл. мова 44.
5.8.50.459-60.96.518, ц.-сл.
=болгарська мова 98. 10.
462.

цери(е)монія 505.

цех 491.

цехмістер 491.

цивк 491.

циркуль 491.

цитариста № 502.

циферблат 491.

циц 491.

цілий - увесь 430.

ціха 491.

цло 491.

цофатися 491.

-цтво 296.30 -10.

цуг 491.

цукор 491.

-цький 295.

ч-к 282, ч-тj 283-4, ч-ц 287.

чабер 491.

Чапличі 54.

час теперешній, praesens див. Рг, час будучий 384-7, будучий доконаний 387, минулий 374-5, минулий доконаний 375-7, давноминулий 377-9.

Часи церковні 108.

чоловіченство 472.

ченці 195.

через 410.22 51.2.73.

Чернигів 69.228.

Чернигівщина 118.226.

чеська мова 11.26.37, ч. вплив на укр. мову 123.262. 303.9.464.73. 5-84.6.8, ч. брати 4, ч. переклади св. Письма 36-7.48-9.90, ч. правопис 12.

Четвертинський Свят. 102.

Четя 1489 р. 121.518.

чехи 24.5.44.

Чехія 7-9.11-4.25.6.30.2. 48.50.3.6.90.120.2 8.9.475.7-9.85.9.93.

Чехович М. 36-40.47.156. 63.6.256, Новий Завіт Чеховича 1577 р. 56.156.68. 71.9.93.210.1.56.

Чеховичі 54.

чи 422.

чим 394.422.

чинити 402, чинити зміну 472.

чинш 491.

чи(е)рвоний 272.

числівники 355-7.

число двійне, dualis 242. 342-3.461.

Чистович П. И. 31.

члонок 472.

чоботи 503

Чолганські 66.

чому 422.

Чорне море 103.500.1.

чо(а)ртовський 472.

Чорторийські 66.

чотири 452.

чуд м. р. 310.32.

Чудівський Новий Завіт 1355 р. 222.

чужий 490.

чужі впливи на укр. мову 458-503: ц.-слов'янський 459-62, польський 462-74, чеський 475-84, німецький 484-93, латинський 493-500, італійський 500-503, граматики чужих слів в укр. мові 503-17, словотвір ч. слів 503-6, вульгаризація ч. слів 505.

чужоложник 472.

чъс-ц 289.

ш 517, ш-г 282.

шабля 491.

шаленій 481.

шаленство 472.

шаля 491.

шанець 491.

шавувати 491.2.

Шаровольський І. В. 386.7.

Шарошатацька Біблія 1455 р. 41.

Шарфенберггер М. 40. 1. 7.156.67.8.256, Біблія вид. Шарфенбергера 1556 р. 156. 62.6-8.211.56.

шата 472.

шафа 491.

шафар 175.481.91.

Шахматовъ А. 53. 142. 277.84 359.425.48.

шахрай 491.

шацувати, -нок 481.

швагер 491.

швадрон 491.

Шевченко Т. 451.

шельма 491.

шеляг 491.

шиба 491.

шибениця 481.

Szykowski M. 483.

шикувати 482.91.

Шимановський В. 142.337.

шина 491.

шинка 491.

шинквас 491.

шинок, шинкувати 491.

шиплячі звуки 280.

ширмувати 482.

шифер 491.

шкарпетки 502.

шкїц 503.

шкода 491.2.

шкодити 491.

школи братські 132-3.9. 302.494-5, ш. бр. уніятські 105.33.

шлем 490.

шліфер 491.

Шльонськ 9.34.479.89.

шлюб 299.

шлюбити 299.

шлюбувати 481.

шляхетний 491.

шляхта 482.91.

шляхтич 491.

шмарувати 491.

Schneeweis E. 492.

шницер 491.

шо—што 346.

шопа 491.

шори 491.

шосе 491.

Шотландія 17.23.

-sp-, -st- 517.

шпалери 503.

шпальта 491.

шпарагі 503.

шпиг 491.

шпинат 491.

шпїхїр 492.

шпиць 491.

прифт 492.

шріт 492.

шруба 492.

шт—щ 185.

штаба 492

штальт 492.

штандар 492.

штельвага 492.

штемпель 492.

Штитний Хома 11.

штифт 492.

штихувати 492.

што 345.422.53, шо 346, што колькок 473.

штрофувати 492.

штруцель 492.

штука 492.

штульби 492.

штурм 492.

Szujski J. 45.

шукати 492.

шулер 492.

шуфляда 492.

щ 280, щ-шт 185, skj-щ 183, tj-щ, ч 462.

щадїти 460.

щедрота 460.

- Szcześniak Wl. 14.8.29. словах 237, ъ нове 258.308,
ширий 299.472.3. ъ в ступінях порівняння
що 345, що 346. 243-4, -ѣйшій— -ѣшій 294,
щодробливий 472. -ѣньє 259-60, ъ в приказо-
щудию 184. вім способі 244.
щєс, щєс—с 289. ювелір 492.
ь 218.73.92.505, ъ+и=и Юда 508.
259.73-4, ъ-ь 185.216 7.
ы-и 268-70.9. я-е 225.34 5. 48-52, N¹
ь 216-20.305.505, ъ-ь 185, -я муж. роду 502.
216.7. Ягелло 53.118 477, Ягел-
ло Казимир 7.43, Я. Воло-
дислав 12.123 476, Статут
Ягелла 1423 р. 123.
ѣ 75.114 83. 92. 232-4.6- Ягіч див. Jagić.
47.77.508, ѣ-і 112.232-5.7- Ядвиг 6.103.18.36.476.
8, ѣ-е 225.35-44.52, ѣ-и 238, ядрило 460.
ѣ по р 247, ѣ в чужих як 463, так-як 422.
- який кольбек 473.
яко 461, яко—так 423.
Яков 508.
Яковлів А. 8 119.23.6.475.
Якубец Я. 32.492.
Якубиця М. 26.
ялужна 301.492.
Ян з Жеротина 26.
ярмалок 492.
Ярмолинські 66.
Ярослав 61.
ясиння 472.
ятка 492.
Яфет 103.
ѳ 114 514-6, ѳ-т 516, ѳ-
хв 516, ѳ-ф 516.
„Өренос“ 1610 р. 408.
ү 507.

З М І С Т   П Р А Ц І .

Частина перша :

	<i>Стор.</i>
ПОВСТАННЯ ПЕРЕКЛАДІВ СВ. ПИСЬМА НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ Й ПОВСТАННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ	5-143.

I. Релігійні рухи як причина повстання перекладів св. Письма на живу мову	5-19.
--	--------------

Зносини України з Заходом 5-8. Українсько-чеські стосунки 6. Релігійні рухи: катарів 8, альбігойців 8, вальденсів 9, лоллардів 10, Джон Віклеф 10, рух в Чехах 11, Іван Гус 12, поширення гуситства на схід 13. Перші переклади польські 13. Підноситься значіння живої мови 14. Гуманісти 14. Алігієрі Данте 15. Реакція проти латини 15. Друкарство 16. Католицька церква й релігійні рухи 16-18. Література 18-19.

II. Реформація й переклади св. Письма	19-32.
--	---------------

Ідея св. Письма в живій мові 19. Мартин Лютер і його переклади 21. Жан Кальвін 22. Ульріх Цвінглі 23. Вільям Тиндаль 23. Реформаційні рухи й переклади св. Письма в Італії, Іспанії, Греції, Литві 24, Чехії 24-26, у словаків і лужичан 26, сербів і хорватів 27, словінців 27, в Московській Русі 27, Румунії 28. Рим проти живої мови 29 Вплив релігійних рухів на повстання перекладів св. Письма на живі мови 30-31. Література 31-32.

III. Реформація в Польщі	32-47
---------------------------------	--------------

Поширення реформації в Польщі 32. Причина її 32. Королева Бона 33. Боротьба магнатів з духовенством 34. Реформація на Литві 35. Антитринітарство 35. Нові переклади св. Письма 36. Новий Завіт Яна Секлюціяна 37-38. Берестейська Біблія 38-40. Біблія Симона Будного 40, Новий Завіт Мартина Чеховича 40. Видання Шарфенбергера 40-41. Біблія Яна Леополіти 41. Біблія Якова Вуйка 41-42. Переклади Псавтаря 42. Вплив реформації на розвиток польської літературної мови 42-43. Ідея живої мови в костелі 43-45. Література 45-47.

IV. Реформація на Україні .	47-59
------------------------------------	--------------

Вплив релігійних рухів в Європі на Україну 48-49. Давні релігійні рухи на Україні: стригольники 49, бичовники 49-50, жидівствующі і їх переклади 50-53. Реформаційний рух на Україні 53. Соцініанство 54. Захоплення україн-

ської інтелігенції реформаційними рухами 54-55. Чи глибокий був цей рух 55. Наслідки руху 56. Переклади св. Письма на українську мову 56-57. Жива мова в Церкві 57-58. Жива українська мова стає мовою літературною 58-59. Література 59.

V. Католицька реакція 60-67.

Занепад католицької Церкви в Польщі 60. Єзуїти в Польщі 60-61. Боротьба в протестантами 61-62. Падіння реформаційного руху 62-63. Ставлення єзуїтів до перекладів на живу мову 63. Нищення перекладів 64. Боротьба єзуїтів з православними 65-66. Окатоличення української інтелігенції 65-66. Література 66-67.

VI. Церковний рух на Україні в XVI-м віці 67-72.

Занепад православної Церкви 67. Початок церковного руху 67-68. Заведення нового стилю 68. Церковні братства 68-69. Пізні борються свою Церкву 69. Друкарство 69. Поглиблення церковного руху 70. Переклади св. Письма 70-71. Література 71-72.

VII. Жива українська мова в церковних книжках і в церкві за XI—XVI віки 72-80

Незрозумілість церковної болгарської мови 72-73. Перша церковна вимова 73-75. „Руські“ переклади в Херсонесі в 861 р 73-74. Оживлення церковних книжок перекладами незрозумілих слів 76-77. Переклади церковних книг в XV-м віці 77-78. Глоси 78. Проповідь 78-79. Проповідники розпочинають перші переклади св. Письма 79. Цитати з св. Письма в українських проповідників 80.

VIII. Чому мова українська не стала мовою богослужбовою в XVI-м віці 81-85.

Католицька реакція 81. Ц.-сл. мова стає ознакою „руської“ народности 81. Московські емігранти на Волині і їх впливи 82. Іван Вишенський проти живої мови в Церкві 82-83. Доля реформації на українських землях 83. Боротьба православних з протестантами 83-84. Наслідки вигнання живої мови з Церкви 84-85.

IX. Церковно - слов'янська мова в Литві та Польщі за XV—XVIII віки. 85-109.

Ріжка доля ц.-сл. мови у слов'янських народів 85-87. Чужинність ц.-сл. мови на Україні 87. Вплив живої мови на ц.-сл. мову в XI—XIV вв. 88. Вплив церковних рухів в Європі на Україну 89. Ідея живої мови в літературі 89. „Руська“ мова XV-го віку 89-90. Жидівствуючі 90. Гуситство 90. Зменшення знання ц.-сл. мови в XV віці 90-91. Реформаційний рух XVI-го ст 91. Жива мова в церкві 92. Праця єзуїтів на Україні 92-93. Свідчення, що в XVI м ст. забувають або й не знають ц. сл. мови: Скорини 93, А. Курбського 93-94, В. Тяпинського 94, Гр. Ходкевича 95, В. Негаєвського 95, Міховіти 96, Гозія 96, Петра Скарги 96-97. Українська мова в Церкві 97. Ц.-сл. мову звуть болгарською 98. Консервативна партія XVI в. боронить ц.-сл. мову 98-100. Заложення шкіл 100. Підручники ц.-сл. мови 100-101. Вплив Острізької Академії 101. Скарги на занепад знання ц.-сл. мови в XVII віці 101-103. Оборона ц. сл. мови 103. Нові підручники 104. Ц.-сл. мова в Церкві уніятській 104-105. Введення до

Церкви народної мови 105-107. Гіркий стан знання ц.-сл. мови в XVIII ст. 107-109

Х. Українська літературна мова XI—XVI століть 110-143.

Болгарська мова—літературна мова на Україні 110-111. Це мова нам чужа 111-113. ЗашеПЛення й зміцнення ідеї, що літературною мовою може бути тільки мова церковна 113. Жива мова в XI ст 114. Церковна вимова вдавнину 115. Народна й літературна мова вдавнину 115-116 Ц.-сл. мова XII—XIII віків 116-117. Мова канцелярська 117. Вплив татарського наїзду 117-118. Україна під Литвою 118 Польські впливи 119. „Руська“ мова XV-го віку 120-121. Значіння актової мови в історії розвитку української літературної мови 121-128. Актіві книги 122-125. Правні кодекси 123. Мова актових книг і її значіння 125-127 Мова молдавських актів 128. Повстання нової літературної української мови під впливом реформації 128-129. Зміна поглядів на „просту“ мову 129-130. Кальвінські видання С. Будного і їх значіння 130-131. Нові погляди на „просту“ мову серед української інтелігенції 131-133, шанування й оборона цієї мови 133-134. Значіння апостазії української інтелігенції в житті літературної мови 134-135. Зміст „простої“ мови 135. Відношення польської влади до української мови 136-138. Мова королівських канцелярій 137-138. Значіння Галичини в утворенні української літературної мови 138-141. Північно- й західно-українська основа в новій українській літературній мові 140-141. Література 141-143.

Частина друга:

КРЕХІВСЬКИЙ АПОСТОЛ 1560-х РОКІВ 144-211.

1. Опис пам'ятки 144-158.

Знайдіння КА 144. Вихідний лист 145-147 Формат 147. Вкладний запис 147. Папір і опис філігранів 147-149. Письмо КА 149. Палеографічний опис основного письма КА 149-152. Форма винесених літер 152-154. Чорнило й цинобра 154. Прикраси 154. Зшиття, лінування їх 154. Письмо пояснень на маргінесах 154-155. Виправлення й приписки 155. Оправа 155. Дата на оправі 156. Зміст пам'ятки 156. Історія Крехівського монастиря 157-158. Коли КА принесено до Крехівського монастиря 158.

2. Переклад і його автор 158-175

а. *Джерела польські* 158-169. Біблія польська 1563 р. яко джерело КА 159-160. Як перекладчик КА ставився до свого оригіналу 160-162. Поділ на розділи й вірші 162. Глоси й пояснення 162-164, джерело їх 164-165. Відступлення від оригіналу 165-166. Друге джерело — Новий Завіт 1556 р. 166-168. Заголовки Листів 168-169.

б. *Джерело церковно-слов'янське* 169-171. Ц.-сл. текст був постійно під рукою в перекладчика 169-170. Порядок Листів в КА — православний 170. Протестанти поважали ц.-сл. тексти 170-171.

в. *Інші джерела* 171-173. Чи знав перекладчик КА грецьку 171-172 та італійську мову 172-173. Користався з перекладів Фр. Скорини 173.

г. *Хто був перекладчик КА* 173-175. Освіта перекладчика 173. Його батьківщина 174. Літературна школа 174. Чому КА не видруковано 174. Модернізація тексту 175.

3. Виправлення тексту 175-194.

Приготовлення праці до друку 175. Письмо виправлень 176. Автор виправлень—перекладчик 176-177. Характер виправлень 177-178. Виправлення за ц.-сл. текстом 178-179, за польським 179, відступлення від оригіналу 180. Додатки пропущених слів 181-182, інші виправлення 182-183. Ц. сл. оригінал, за яким правлено КА 184-185, уривки з нього 185-191. Поправлення третьої руки 191-194. Виправлення за Новим Завітом М. Чеховича 193. Кальвінські виправлення 193-194.

4. Ознаки кальвінізму в Крехівському Апостолі. 194-200.

Кальвінські виправлення 194-195. Виступає проти шанування церков 195, образів 195, проти ченців та священників 195, проти молитов святым 195. Папа—антихрист 196-198. Нападки на римський канн 198-199, відпусти, чистилище 199. Кальвінські виправлення 199-200.

5. Лист ап. Павла до Лаодиніян. 200-206.

Письмо Листа 200, папір, філігрань, правопис 201. Значіння цього апокрифу, яко єдиного в кирилівській літературі 201. Історія Листа 202. Зміст його 202-203. Джерело нашого перекладу 203. Література 203. Передрук Листа 204-206.

6. Значіння КА яко пам'ятки української мови. 206-211.

КА і Пересопницька Євангелія 206-207. Великий розмір пам'ятки 207. КА і Новий Завіт В. Негалевського 207. Мова укр. Учительних Євангелій 207. Жива мова КА 208. Значіння досліду мови КА 208. Мова КА — північно українське наріччя 208-209. Значіння КА, яко пам'ятки української реформи 209-210. Чому КА не видрукувано. Вік нашої пам'ятки—1560-ті роки 210-211.

Частина третя:

МОВА КРЕХІВСЬКОГО АПОСТОЛА. 212-218.

1. Правопис Крехівського Апостола 213-224.

Правопис українських пам'яток XVI-го віку 213-214. Традиційність правопису 214. Південно-слов'янські правописні риси: 1. Відсутність йотації 215-216; 2. уживання Ъ замість Я 216-218; уживання паєрика та Я 218. Внесення букв в КА 218-220. Буква и 220. Букви Ѡ 220, е-е 220, Ѣ, Ѥ 221, Ѧ-ІА 221, И, Ї 221. Надрядкові знаки 221-224. Придиж, и-й 223-224. Правопис КА в порівнянні з правописом його польського оригіналу 224.

2. Білоруські правописні ознаки в українських пам'ятках XV — XVII віків. 224-252.

„Руська“ мова і її правопис 224-225. КА яко джерело для досліду правописних „білоруських“ ознак 225.

а. „Руська“ мова XV-XVII століть 225-235. Інкorporація України до Литви 225-226. Мова литовських канцелярій 226, Українські елементи в цій мові 226. Назва „русська“ мова 226-227. Спільність українсько-білоруського культурного життя 227-229. Розрізнення пам'яток білоруських від українських

229-230, суб'єктивність цього розрізнення 230. Теорія про білорусько-українське койне 231, її слабкі місця 231. Чи вимовляли так як писали 231-232. Українська й білоруська церковна вимова 232-234. Дві головні риси правопису виленських канцелярій 235. Назви мови XVI ст. 235-236. Література 236.

б. *Історія* нь 236-247. Для перекладчика КА нь це і 236 237 Чуже і передається через нь 237. Уживання и зам нь 237 і навпаки 238. Ненаголошене нь в КА передається через е 238-246, це риса не тільки білоруська, але й північно-українська 238. Поплутання нь з и 239, е з нь 239-240, поплутання нь-и-е в однім слові 240. Написання нь-и-е в формах 241-244. Ненаголошене нь постійно передається через е 244-246, необхідність брати давній наголос при дослідях цього явища 245. Уживання нь-е яко діалектологічна риса перекладчика КА 246. Дрібні явища з історії нь 246-247, нь-я 246-247, нь по р 247, форми: рѣч і реч, телесный, утекати, ели, ехали 247.

в. *Уживання* я-е 248-251. Зміна ненаголошеного я на е більше північно- й західно українська риса, ніж білоруська 248-249. В КА під наголосом маємо я, без наголосу е 249 256, це діалектологічна риса перекладчика КА 250. Поплутання я-е 250-251. Загальні висновки про розрізнення білоруських і українських пам'яток 252.

І. ФОНЕТИКА.

§ 1: Цінність фонетики КА 252. Боротьба ц.-сл. правописної традиції з живою українською мовою 253. Фонетика перекладчика КА — північно українська 253.

1. Голосні звуки (вокалізм).

253 276

§ 2: Зміна о, е в новім закритім складі 253-261. Істота процесу зміни 254, питання про здовженність та дифтонги 254, вплив наголосу 255, звуки у, ю на місці о, е 255, поширенність цієї зміни 255. Як вимовляли писаний текст в XVI-м віці 255-256. Приклади наголошених у, ю на місці о, е в КА 256 257; у, ю в ненаголошеном складі 257-258; нь в закритім складі 258. Давні приставки до, по, ото, надо, подо, зо, обо, во, розо 258-259. Зміна о, е на у, ю в молдавських грамотах 259-260. Остання література 260-261. § 3: Повноголосні форми в КА 261-262. Відсутність ц.-сл. форм 262. Чехизми та положізви 262. § 4: Праслов'янські сполучення *ог, *ол 262 263. § 5: Другий повноголос 263. § 6: Звук: е 263; е та е 263. § 7: Зміна е на о 263-265. § 8: Початкові ю-о 265. § 9: Зближення въ-у 265-267. § 10: Прайменник ув 267-268; ув озеро чи у возеро 267-268. § 11: Зближення артикуляції ы та и 268-270. Церковна вимова ы-и 269. Уживання ви- зам. вы- 269. Форми: Давид, тисеча 269. Поплутання нь-ы 270. § 12: Звуки ы та и перед j 270. § 13: Зміна о на а 270-271. § 14: Зміна о на а в verba iterativa 271. § 15: Зближення ненаголошених о-у 271-272. § 16: Зближення артикуляції е-и 272. § 17: Давнє рѣ поміж приголосними 273. § 18. Давнє сѣ 273. § 19: Сполучення ы дає ы 273. § 20: Приставне і 274. § 21: Зникнення початкового і 274. § 22: Відпад кінцевого голосного 274. § 23: Вставлення о 275. § 24: Носові звуки 275. Як в КА передаються польські носові звуки 275 § 25. Зникнення зредукованого и 275. § 26: Наголос в XVI віці 275-276.

2. Приголосні (консонантизм)

. 276-299.

§ 27: Диспалаталізація приголосних 276-278. Чи е, и палаталізують приголосну 277 Коли палаталізуються приголосні 277-278 § 28: Звук р 278-279.

Поплутання *ры-ри* 279. § 29: Губні звуки *б, п, в, м* 279-280. § 30: Звуки *ж, ч, ш*, 280. § 31: Звук *ц* 280-281. § 32: Звук *дз* 281. § 33: Задньозигові *г, к, х* 281-282, відсутність *гн, кн, хн* 281-282. § 34: Звук *л* 282. § 35: Тверде *н* 282. § 36: Зміна звуків *г, к, х* перед передньорядними голосними 282-283. § 37: Сполучення *ск* перед *ј* 283. § 38: Сполучення *dj* 283. § 39: Сполучення *tј* 283-284. § 40: Зміна *л* на *в* в дієприкметниках мивулого часу 284-285, вплив традиційного письма 285. § 41: Епентетичне *л* 285-286; форми без епентези 285-286. § 42: Сполучення губних звуків з преїотованими голосними 286-287, уживання *ъ, ь* чи апострофа 286-287, приставки *з* та *об* 287. § 43: Поплутання *ч-ц* 287. § 44: Зміни *ј* 287-288. § 45: Прийменники *з* та *с* 288-289; приставки *с, з, рос, роз, из* 288-289. § 46: Зміна сполучення *чс* на *ц* 289, *жс* на *з* 289, *щс* на *с* 279, *тс* на *ц* 289, *дс* 290. § 47: Зміна *от* на *од* 290. § 48: Зміна *д* на *т* і навпаки 290. § 49: Зміна *эн* на *жн* 290-291. § 50: Зміна сполучень *кт, кр* на *хт, хр* 291. § 51: Кінцеві приголосні 291, українське sandhi 291. § 52: Зникнення приголосних в слові 291-293, сполучення *злн, стн* 291-292, *стц, рдц, стл, стк* 292, *лн, лв* 292, *зр* 292, давні *вс, вьз* 292, *сн-тий* 292, *дл, тл* 292-293, *належати* 293, *-изна* 293. § 53: Протетичне *в* 293-294, *у возеро* чи *ув озеро* 293-294. § 54: Звук *ј* 294-295, редукція *и* та його зникнення 294-295. § 55: М'якість приголосної перед м'якою приголосною 295-296, закінчення *-ський, -цький, -зький* 295, *-ство, -цтво* 296, *-сть* 296.

II. МОРФОЛОГІЯ.

§ 56: Словотвір 296. § 57: Зложені слова 297. § 58: Старше значіння деяких слів в КА 297-300.

I. РЕЧІВНИК.

1. Речівники в українській літературній мові XVI-го ст. 300-312.

§ 59: Творення речівників в повій українській літературній мові 300-303, джерела їх: народня мова 300, церковно слов'янська 301, польська 301, вплив церкви 301-302, проповідництво 302, Учительні Євангелії 302, актова мова 302-303. § 60: Речівники мужеського роду 303-304. § 61: Речівники жіночого роду 304. § 62: Речівники на *-ость* 304-305. § 63: Речівники середнього роду на *-не* 305 чи *-не* чи *ньє* 306, писання *-є* в кінці подібних слів 306, наголос в цих формах 309, слова на *-іння* в лемківській говірці 308. Слова на *-те* і др. 309, на *-єнство* (чехізми) 309, *-ство, -зтво, -цтво* 309-310. § 64: Рід слів 310-312. Зміна роду в давніх словах на *-ь* 310. Рід слів *чуд, висоп—виспа, оболон, запис, євангелія, устава* 310, *потвар, королева, пїснь—пїсня, постель, зверз* 311. § 65: Слова муж. роду на *-ця* (зам. *-ець*) 311, на *-а* 311. § 66: Наголос в речівниках 312.

2. Відміна речівників в українській літературній мові XVI-го ст. 312-315.

§ 67: Речівникові основи 312. Вплив одних основ на другі 312-313. Боротьба *й -о* основ 313, *і-јо* основ 313 і др. Таблиця первісних речівникових закінчень 314. § 68: Мужеський рід, боротьба *й-о* основ 313-314, багатство форм *й* основ в українській мові 313-314. Боротьба *і-јо* основ 315. § 69: Жіночий рід 315. § 70: Середній рід 315.

3. Речивникові форми в однині

316-328.

§ 71: Родовий відмінок *о* основ на *-у, -ю* 316, на *-а, -я* 316-317. Слова *жнець, Ісус* 317. § 72: G^1 слів сер. роду на *-не* 317-318 і др. 318. § 73: G^1 *а* основ 318. § 74: G^1 *і* основ 319. § 75: Давальний *о* основ на *-ови* 319, чи *-ові* чи *-ови* 319, закінчення *-у* 319-320, поплутання цих закінчень 320. § 76: D^1 в середнім роді 320-321. § 77: D^1 *а* основ 321. § 78: D^1 *і* основ 321. § 79: Знахідний відмінок *о* основ 321. § 80: A^1 *а* основ 321. § 81: Зовний відмінок *о* основ 321-322. § 82: V^1 *а* основ 322. § 83: V^1 *і* основ 322. § 84: Орудний відмінок *о* основ 322, *ю* основ 322. Диспалаталізація кінцевого *-ж* 323. Наголос 323. § 85: Ab^1 слів на *-не* і подібних 323, в середнім роді взагалі 323. § 86: Ab^1 *а* основ 323-324. § 87: Ab^1 *і* основ 324. Чи *-остю* чи *-остю* 324. § 88: Місцевий відмінок *о* основ 324-325, L^1 *ю* основ 325, поплутання закінчень 325-326. § 89: L^1 *о, ю* основ сер. роду 326-327, боротьба закінчень *о-й* основ 326-327. § 90: L^1 *а* основ 327-328. § 91: L^1 *і* основ 328.

4. Речивникові форми в множині

328-342.

§ 92: Називний відмінок *о* основ муж. роду 328-331, закінчення *и-и-н* 329, *-и* по *г, к, х* 329-330, *-ове, -еве* 330, *-яне, -яны* 331. § 93: N^3 *а* основ 331. § 94: N^3 *і* основ 331. § 95: $N^3 V^3 A^3$ *о* основ сер. роду 331. § 96: A^3 *о* основ муж. роду 331. § 97: A^3 *а* основ 332. § 98: V^3 *о* основ 332, *-ове* 332. § 99: Родовий множини *о* основ муж. роду *-ов, ев* 332, *ю* основ на *-ей, -ий* 332 333, *-ян* 333, *ув, -юв* 333. Давня форма на *ъ* 333. § 100: G^3 *о* основ сер. роду 334. § 101: G^3 *і* основ *-ей, -ий* 334. § 102: G^3 *а* основ 334-335. § 103: Давальний множини 335-338. Боротьба *а-о* основ 335-336. Закінчення D^3 *о* основ *-ом, -ем* 336-338. § 104: D^3 *о* основ середнього роду 338. § 105: D^3 *а* основ 338. § 106: D^3 *і* основ 338. § 107: Місцевий множини *о* основ муж. роду 338-340. Боротьба *й-о* основ і закінчення *-ох, -ех, -іх* 338-340. § 108: L^3 *о* основ сер. роду 340. § 109: L^3 *і* основ 340. § 110: L^3 *а* основ 340. § 111: Орудний відмінок *о-ю* основ 340-342. Закінчення *и, -и, ъми* 340-341, *-ами* 342. § 112: Ab^3 *о* основ сер. роду 342. § 113: Ab^3 *а* основ 342. § 114: Ab^3 *і* основ 342.

5. Двійня та слова без однини.

342-344.

§ 115: Двійне число 342-343. Рештки його в XVI ст. в $N^2 A^2 G^2$ і Ab^2 речивників 343. Заступлення N^2 через N^3 343. § 116: Слова без однини 344, *їх* G^3 344.

II. ЗАЙМЕННИК.

§ 117: Склад займенників 344. § 118: Форми особового займенника 344. § 119: Появлення *и* на початку займенника 344-345. § 120: Форма *єи* 345. § 121: Займенники *сей, ся, се, сесь* 345. § 122: Займенники *хто, што, шо* 345-346. § 123: Займенник *увесь* 346. § 124: Зміна прикметникових займенників на *-ий, -ій* 346 347. § 125: *Ну* в займенниках.

III. ПРИКМЕТНИК.

§ 126: Склад прикметників 347. § 127: Закінчення *-ий, -ій* 347. § 128: Редуція кінцевого *-й* в N^1 прикметників 347-348. § 129: Закінчення *гий, -кий, -хий* 348. § 130: Прикметники походження та приналежності 348. § 131: *Небес-*

ний і небесний 348. § 132: Закінчення -ий і -ій 348-349. § 133: Кажний, каждый, кождий 349. § 134: Наголос в прикметниках 349. § 135: Закінчення N¹ сер. роду о-є, -о, -еє, -е 350. § 135: G¹ на -ого, -его 350. § 137: Відсутність -аго 350. § 138: G¹ жін. роду 350. § 139: Речивникові форми G¹ 350-351. § 140: D¹ 351. § 141: A¹ 351. § 142: Ab¹ 351. § 143: L¹ 351-352. § 144: N³ на -и, -ив, -и, -и 352-353. § 145: G³ L³ на -их, -их 353. § 146: D³ на -им, -им 353. § 147: Ab³ на -ими, -ими 353. § 148: Вищий ступінь на -ьший 353, -йший 353 354. Наголос 354. § 149: Найвищий ступінь на най-, на- 354-355, Наголос 355.

IV. ЧИСЛІВНИК.

§ 150: Числівники кількості, порядкові, часткові і зложені 355. § 151: Відміна числівників кількості 356. § 152: Відміна числівників порядкових і др. 356 357.

V ДІЄСЛОВО.

§ 153: Склад дієслів 357. § 154: Дієменники на -ти і -ть 357-358, -тм 358. § 155: Дієменники на -чи 358-359. § 156: Pr 2¹ на -ш 359. § 157: Pr 3¹ па -ть, -т 359, -е 360, -а, -я 360. § 158: Pr 1³ на -мо, -м 360. § 159: Pr 2³ на -те 360. § 160: Pr 3³ на -ть, -т 361, на -ет зам. -ят 361. § 161: Перегляд дієслів КА 362. § 162: Група I: дієменники з наголошеним суфіксом а 362-363. § 163: Дієменники з ненаголошеним зниклим а 363-364. § 164: Група II: суфікс и 364, зміни в дієсловах 365. § 165: Група III: суфікс ъ(і) 365, зміни 366. § 166: Група IV: суфікс ну 366. § 167: Група V: суфікс -ов, -ев 366, у зам. -ов в формах 366-367, -ов в дієприкметниках 367-368. § 178: Дієслова на -овати, -увати 368-369. § 169: Дієслова з -ов- зам. -у- 369. § 170: Дієслова на -ив, -ив перейшли до групи -увати 369. § 171: Група VI безсуфіксальна 369-370. § 172: Бути—бути 370. § 173: Займенник -ся в дієсловах 370. § 174: Приказовий спосіб 2¹ 370-371. § 175: Imprt. 1³ на -мо 371-372. § 176: Imprt. 2³ на -йте, -ять 372, -те 373. § 177: Imprt. з нехай 373. § 168: Зміна г, ж в Imprt. 374. § 179: Форми минулого часу 374-382, дієприкметник на -лѣ, -ла, -ло 374-375, зникнення -л 375. § 180: Минулий довершений (perfectum) 375-377, допоміжні дієслова есми-м, еси-єсь, есмо, есте 375-376, естесми, естесь, естесмо, естесьте 376-377, особовий займенник в цих формах 377. § 181: Давноминулий час 377-379, його значіння 378. § 182: Аорист та імперфект 379-382, заступає їх перфект 379-381, залишки аориста в КА 381-382, аорист в молдавських грамотах 382. § 183: Умовний спосіб 382 384, аби дієприкметником на -л 384. § 184: Час будучий 384-387, будучий на -му 385-386, повстання цієї форми 386-387, будучий доконаний 387. § 185: Многократні дієслова 387-388. § 186: Дієслова з приставкою у- 388. § 187: Відсутність двійного числа дієслів 388.

VI. ПРИСЛІВНИК.

§ 188: Склад прислівників і їх походження 388-389, запозичення з польського 389-390. § 189: Прислівники на -тъ 390-391. § 190: Прислівники на -е 391. § 191: прислівники на -о 391-392. § 192: Творення прислівників 392-393. § 193: Зложені прислівники 393. § 194: Деякі прислівники 393. § 195: Прислівники з по- 393. § 196: Вищий ступінь прислівників 393-4.

VII. ПРИЙМЕННИК.

§ 197: Склад прийменників 394, прийменники — полонізми 394-395, ку, през 394. § 198: Прийменники: з, с, од, к—до, для, дѣля 395. § 199: Прийменники: кроз, мимо, надто, над, окром, кром, опроч, подлі, край, мѣсто, берег 396. § 200: Прийменник *по* з L¹ 396-397. § 201: Прийменники на -о 397. § 202: Прийменник тісно зв'язаний зо своїм словом 397.

VIII. ЗЛУЧНИК.

§ 203: Склад злучників 397; кольбек 398.

III. С К Л А Д Н Я.

§ 204: Складня XVI в. 399, боротьба традиційних форм з живою мовою 398, вивчення історії складні 398-399. Складня КА 399.

1. Речення просте.

§ 205: Про *є* і *суть* 399-401. § 206: Допомічне дієслово *єси* 401. § 207: Іменникова частина зложеного присудку 401-405, зміна називного предикативного на орудний 401-403. § 208: Дієприкметниковий присудок в безпідметових реченнях 405-407, дієприкметник на -но, -то 405, уживання *было*, *буде* при цих формах 406-407. § 209: Присудок—дієприкметник на -то 407. § 210: Дієприкметниковий присудок в підметових реченнях 407-408, нерозрізнення підметових і безпідметових форм в середнім роді 407-408. § 211: Орудний відмінок в безпідметових реченнях 408-410, конструкція з *от* 409. § 212: Конструкція з *через* 410-411. § 213: Подвійне заперечення 411, його відсутність 411.

2. Речення зложене.

§ 214: Зв'язка в прикметникових реченнях: *который*, *який*, *што*, *хто* 412 дієприкметник на -чий 412-413. § 215: Місце зв'язки *який*, *который* при речівнику 413. § 216: Місце підмета в часових та причинових реченнях 413-414, підмет в побічній реченні по дієприслівнику 414. § 217: Замірові побічні речення 414-415, форми зо злучником і без нього 414-415. § 218: Dativus absolutus 415-416. § 219: Accusativus cum infinitivo 417-419. § 220: Злучники в простих і зложених реченнях 419-423: *а*, *абы*, *абыхмо*, *або*, *аж* 419, *але*, *ані*, *ач*, *ачей*, *бы*—*аби*, *бо*, *будь*—*будь*, *если*, *же* 420, *зась*, *іж*, *і*, *коли*, *ли*, *невже*, *ні*, *ніж*, *однак* 421, *одно*, *ото*—*а ото*, *пак*, *притом*, *скоро*, *так*, *таки*, *теж*, *тим*, *хоть*—*хотя*, *через*, *чи*, *чим*, *чому* 422, *што*, *яко* 423. § 221: Беззв'язкові побічні речення 423.

3. Частини мови.

§ 222: Прикметник приналежности 423-425. § 223: Повна й скорочена форма прикметників 425-426. § 224: Порівняння 426-427, *над*, *ніж*, *ніжли*, *за*-426, *далеко*, *все*- 427. § 225: Займенник свій 427-428. § 226: Давальний етичний собі 428. § 227: Замітки про окремі займенники 428-430: -сь 428, *тот*, *жaden-жадний*, *каждий-кождий*, *шікто*, *ніщо*, *такий*—*який*, *сам*, *їх* 429, *увесь*—*цілий* 430. § 228: Займенник *ся* при дієсловах 430-432. § 229: Форми дієприкметників 432-434, на -чий 433-434, на -щий 431. § 230: на -лий 434-435, § 231: на -мий 435, § 232: на -ний 435-439, на -ений 436, -аний 437, *было* при дієприкметниках сер. роду 437, -зай — -опий 438, епентетичне *л* 438-439. § 233: Дієпри-

метники на -ний в побічних реченнях 439. § 234: Дієпр. на -тий 439. § 235: Дієприслівники на -учи, -ючи 440, -ачи, -ячи 441, -ечи 441, відсутність л епентетичного 442, відповідні п.-сл. форми 442. § 236: Дієприслівники на -вши -ши 443 444. § 237: Повторення прийменника 444.

4. Відмінни.

§ 238: Предмет в перечних реченнях 444-445. § 239: Родовий відділення 445-446. § 240: Родовий якости 446. § 241: Родовий часу 447. § 242: Давальний учасництва 447-448. § 243: Давальний приналежності 448. § 244: Причинний відмінок однини муж. роду в формі родового 448-449. § 245: А³ для слів живих 449-450. § 246: І з прийменником о по дієсловах 450-1. § 247: Відмінки по прийменниках 451, по, против 451-2. § 248: Зазначення часу прийменником 452. § 249: Згода числівника з речівником 452. § 250: *Што* з родовим 453. § 251: Вживання відмінків по прикметниках: близький, винен, годеп, помісний, наполеп, обфітий, певний, пильний, подібний, послушний, противний, свідомий 453, усиправедливений, хтивий 454. § 252: Відмінки по дієсловах 454-8. Дієслова з G 454 5: вивідати, виввати, вистерегати, держатися, довести, довідатися, додавати, дойти, доконати, докончити, доступити, дотикати, ждати, жалати, забувати, запрітис, зичити, искати, навчати 454. наслідувати, неавидити, ождати, пильнувати, поживати, помститися, послухати, прагнути, призивати, простерегати, розуміти, слухати, стерегти, тикати, уживати, ұзычати, услухати, учити, хоронитися, хотіти 455. § 253: Дієслова з D: благословити, дивуватися, докучати, допомагати, дякувати, згожати, піддатися, прилучитися, пристойти, противитися, радуватися, судити 456. § 254: Дієслова з AB: бавитися, брідитися, взгоржати, забавлятися, ставатися, хвалитися 456. § 255: Дієслова з прийменником с, з: веселитися, визволяти, насміватися, перехвалитися 456, радуватися, сміятися, хвалитися 457. § 256: Дієслова з прийменником за: бути, видітися, виховати, дякувати, завстидатися, мати, молитися, нарікати, обирати, покладати, помолитися, приймувати, причинятися, просити, удатися 457; речівники з за: дяка, молитва 457, прозьба, казнь 458. § 257: Дієслова з прийменником на: жалувати(ся), мітис, надіятися, оглядатися, пам'ятати, приводити, присягати, споминати, стигатися 458. § 258: Дієслова з прийменником на: змилуватися, мститися, хвалитися 458. § 259: Дієслова з прийменником по: нарікати, плавати, посилати, пуститися 458.

IV. ЧУЖІ ВПЛИВИ НА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ XV—XVII віків.

Впливи чужих мов на мову українську 458. Позичання—нормальний процес в житті кожної мови 458. Час позичок 459. Література 459.

1. Вплив церковно-слов'янський 459-462. Ц.-сл. слова в КА 459-460, вплив на фонетику й морфологію 460. Малий ц.-сл. вплив, яко ознака укр. літературної мови 460-1, малий цей вплив і в мові живій 461, тоді як російська літературна мова зросла на ц.-сл. основі 461-2.

2. Польський вплив 462-474. Польсько-українське сусідство 462. Джерела для вивчення п. впливів 462-3. Найдавніший польський вплив 463, його розміри 463-4. Збільшення п. впливів з 1386 р. 464-5, п. впливи на укр. актову мову 465. Вплив п. по 1569 р. 465-6, значіння цієї дати 466. П. вплив на укр. інтелігенцію світську й духовну 466-7, що вчилася цієї мови 467. Перекази з п. мови на укр. в XVI-м віці 467. Збільшення п. впливів в XVII-м віці 467, п. мова в братських школах 467, українці пишуть по-польському 468. Мо-

да на польськість 468-9. Полонізація 469. П. вплив на уніяцьке духовенство 469-70. Вплив п. мови на українську 470. П. вплив на Словник КА і на словник укр. літературної мови XVI-го віку 470-3, розміри цього впливу на народню мову 473 Через п. мову прийшли до нас слова народів Європи 474. Література 474.

3. Чеський вплив 475-481. Найдавніші ч.-укр. взаємовідносини 475. Чеський вплив на Польщу 475-6, вплив Празького університету 476-7. Збільшення ч. впливу в XV в. 477. Поширення гуситських ідей 477-8. Ч. вплив на переклади св. Письма 478-9, на польську мову 479-80. Ч. вплив на укр. літературну мову XVI в. і на духове життя 480, розміри ч. впливу 480. Чеські слова в укр. літературній мові XVI в. 481. Вплив чеської мови на укр. актову мову 481-2. Чеський вплив на укр. термінологію юридичну 481, адміністративну, військову, богословську 482; чеські закінчення -енство, -тельний 482, -ра-, -ла- 482. Література чеського впливу 483-4.

4. Німецький вплив 484-493. Важливість нім. впливу 484. Нім вплив на чеську мову 484-6. Нім. вплив на польську мову 486-8. Дороги нім. впливу на укр. мову: польська, чеська. безпосередня 483-4. Українщення нім. позичок 489. Розміри нім. впливу 490. Спис нім. слів в укр. мові 490-2. Література нім. впливу 492-3.

5. Латинський вплив 493-500. Шляхи лат. впливу на укр. літературну мову 493. Вплив лат. мови на Польщу 493-4. Лат. мова в укр. братських школах 494-5, в урядах і канцеляріях 495. Свідчення про необхідність знання лат. мови для укр. інтелігентів С. Коссова 495-6, П. Могили 496-7, В. Загоровського 497. Лат. вплив лексикальний і синтактичний 498-9. Макаронічна укр. мова 499-500. Лат. слова в укр. мові 500. Література лат. впливу 500.

6. Італійський вплив 500-3. Шляхи італ. впливу 500. Причорноморські італ. факторії і їх торгівля 500-1, вплив їх на Україну 501. Безпосередні італ.-укр. стикки 501. Вплив італ. на церковні братства 501. Польська мова, як джерело італ. впливів на укр. мову 502. Бона Сфорца і італ. вплив на Польщу 502. Італ. слова в укр. мові 502-3. Література 503.

ГРАМАТИКА ЧУЖИХ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ 503-518.

I Словотвір чужих слів

503-506.

§ 260: Відкидання неприродного закінчення 503-4. § 261: Польське *ni* зам. по голосній в закінченні 504. § 262: Рід чужих слів 504. § 263: Українщення й вульгаризація чужих слів 504-5. § 264: N¹ речівн. на -ей, -ий, -їй 505. § 265: *ъ*, *ь* або паєрик поміж приголосними в чужих словах 505, секундарне *о* в групі приголосних 506.

II. Фонетика

506-517.

§ 266: Значіння фонетичних явищ чужих слів в КА і література питання 506.

1. Голосні звуки 506-510. § 267: гр. *γ* 506-7, § 268: гр. *ο* 507, § 269: гр. дифтонги 507, § 270: зміна *α* на *ο* і павпаки 507-8, § 271: початкове *i* 508; § 272: *ϕ* 508; § 273: hiatus 508-10, прейотація, *ε-ε*, *α-ja*, -ия 509-10. § 274: стягнення -*αα*- в -*α*- 510

2. Приголосні 510-517. § 275: грецька *β* 510; § 276: звук *g·h*, кг 511-3. § 277: *h* 513; § 278: гр. *χ* 513; § 279: чуже *l* 513-4; § 280: гр. *σ* 514; § 281: звук *f* 514-6 § 282: звук *ε* 516; § 283: сполучення *sp*, *st* 517; § 284: подвоєння приголосного 517; § 285: окремі зміни приголосних 517

III. Морфологія

517-518.

§ 286: Невідмінні речівники 517; § 287: G¹ речівн. муж. роду на -у 517-8, на -а 5'8, полонізми 518. § 288: N³ на -ове 518.

Частина четверта:

(в II томі праці).

Словник української літературної мови XVI-го віку з Крехівського Апостола

Вступ до Словника 3-6. Значіння Словника 4-5. Відступлення від оригіналу в Словнику 5-6. Граматичні скорочення в Словнику 6. Словник до Крехівського Апостола 6-149.

Додатки:

I: Лист Павла святого до Галатів із Крехівського Апостола, а розділ I-й паралельно з польським текстом із Біблії 1563-го року 152-156. II: Лист Павла св. до Тита, із Крехівського Апостола 157-161. III: Покажчик розділів і віршів Крехівського Апостола 161-163.

Доповнення й поправки

I том ст. 518-9.

Післямова .

I том ст. 519-20.

Покажчик до праці

II том ст. 164-180.

Зміст праці

II том ст. 181-192.

Література про окремі питання — див. в Покажчику на ст. 171 під словом Література.

НЕПЕРІОДИЧНЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДІЇ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМАТИКИ

присвячено науковим дослідям української мови.

„Студії“ виходять окремими книжками, в котрих кожна містить закінчену наукову монографію з обсягу української мови чи з наук, близьких до неї. Виходять: проф. Іван Огієнко і проф. Роман Смаль-Стоцький. Адреса Видавництва: Warszawa, ulica Światowa № 25 m. 11, телефон 254-05. Головний склад видань: Warszawa, Nowy-Swiat № 69, księgarnia „Ossolinium“, телефон 196-81. Можна набувати також в Книгарні „Наукового Товариства ім. Шевченка“, Lwów, Rynek 10.

Поступили і поступать в продаж такі видання:

Книга I. Проф. Роман Смаль-Стоцький: Значення українських оримотвків. 1926 р. VIII + 85 ст. Ціна 3 зл.

Книга II. Проф. Іван Огієнко: Нариси з історії української мови: Система українського правопису. Популярно-науковий курс з історичним освітленням. 1927 р. VIII + 216 ст. Ціна 5 зл.

Книга III. Проф. Іван Огієнко: Історія церковно-слов'янської мови. Том перший: Костянтин і Мефодій, їх життя та діяльність. Історично-літературна монографія. Частина I. 1927 р. 324 ст. Ціна 10 зл.

Книга IV. Проф. Іван Огієнко: Історія церковно-слов'янської мови. Том другий: Костянтин і Мефодій, їх життя та діяльність. Історично-літературна монографія. Частина II. 1928 р. 400 ст. і 23 малюнки. Ціна 12 зл.

Книга V. Проф. Іван Огієнко: Історія церковно-слов'янської мови. Том п'ятий: Пам'ятки старо-слов'янської мови X—XI віків. Історичний, лінгвістичний і палеографічний огляд з повною бібліографією та Альбом 155 знімків з пам'яток з кирилицькою транскрипцією. 1929 р. 494 ст. Ціна 15 зл.

Книга VI. Проф. Роман Смаль-Стоцький: Прийнятий словотвір. 1929 р. 200 ст. Ціна 6 зл.

Книга VII—VIII. Проф. Іван Огієнко: Українська літературна мова XVI го ст. і Крехівський Апостол 1560-х років. Літературно-лінгвістична монографія. Два томи. 1930 р. 520 + 192 ст. Ціна 20 зл.

Книга IX. Проф. Роман Смаль-Стоцький: Речіничковий словотвір. Готується до друку.

Книга X. Проф. Іван Огієнко: Мова молдавських грамот XIV—XVIII віків. Лінгвістична монографія. Готується до друку.